

**STRATEGIA
POST-ADERARE
A ROMÂNIEI**

Partea I

EVALUAREA INTERNĂ A CONSTRUCȚIEI EUROPENE LA DATA ADERĂRII ROMÂNIEI

SUMAR

A. EVALUAREA SOCIETĂȚII ROMÂNESTI LA DATA ADERĂRII.....	3
A.1. EVALUAREA ECONOMICĂ SI SOCIALĂ	3
A.1.1. Consideratii generale	3
A.1.2. În plan macroeconomic	3
A.1.3. Microeconomia.....	7
<i>A.1.3.1. Mediul de afaceri .....</i>	<i>7</i>
<i>A.1.3.2. Întreprinderea .....</i>	<i>8</i>
A.1.4. Evaluarea stării sociale la data aderării României la UE	9
<i>A. 1.4.1. Populatia si principalele fenomene demografice.....</i>	<i>9</i>
<i>A. 1.4.2. Nivelul si structura veniturilor populatiei .....</i>	<i>10</i>
<i>A. 1.4.3. Nivelul si structura cheltuielilor populatiei.....</i>	<i>10</i>
<i>A.1.4.4. Fondul de locuinte.....</i>	<i>11</i>
<i>A.1.4.5. Înzestrarea populatiei cu bunuri de folosintă îndelungată.....</i>	<i>11</i>
<i>A.1.4.6. Sistemul de pensii.....</i>	<i>11</i>
<i>A.1.4.7. Educatia .....</i>	<i>13</i>
<i>A.1.4.8. Serviciile medicale si starea de sănătate a populatiei.....</i>	<i>14</i>
A.2. EVALUAREA POLITICILOR PUBLICE	17
A.2.1. Politica fiscal-bugetară	17
A.2.2. Politica monetară	18
A.2.3. Politica în domeniul sănătății	20
A.2.5. Politica energetică si industrială.....	21
A.2.6. Politica în domeniul infrastructurii (transporturi, comunicatii, mediu) ..	24
A.2.7. Politica în domeniul agriculturii si dezvoltării rurale.....	28
A.2.8. Politica în domeniul cercetării, dezvoltării si inovării	29
A.2.9. Politica în domeniul serviciilor publice de interes general	31
A.3. EVALUAREA INSTITUTIONALĂ	32
A.3.1. Institutiile nou create în România corespunzătoare structurilor institutionale ale UE	32
A. 3.2 Dialogul social.....	35
B. EVALUAREA CONSTRUCTIEI EUROPENE LA DATA ADERĂRII	37
B1. EVOLUTIA CONJUNCTURII ECONOMICE A UNIUNII EUROPENE ÎN PERIOADA 2002-2008	37

B.1.1. Consideratii generale privind evolutia economică a UE-25	37
B.1.2. Principalele tendinte economice (proгноze)	37
B.2. EVALUAREA POLITICILOR SI STRATEGIILOR COMUNITARE	40
B.2.1. Principalele evolutii în elaborarea politicilor comunitare	40
B. 2.2. Strategii ale Uniunii Europene.....	41
B. 3. EVALUARE INSTITUTIONALĂ	43
B.3.1 Consideratii generale	43
B.3.2 Stadiul constructiei institutiilor europene. Tratatul Constitutional	43
B.3.3. Procesul de extindere a Uniunii Europene.....	45
B.3.4. Procesul de aprofundare a integrării europene	45
C. EVALUAREA DECALAJELOR FATĂ DE MEDIA UNIUNII EUROPENE	47
C.1. DECALAJE ECONOMICE	47
1. Rata de crestere a Produsul Intern Brut.....	47
2. Productivitatea muncii- factor de influență a cresterii economice	49
3. Contributia sectoarelor economice la formarea PIB	51
4. Produsul Intern brut / locuitor, indicator al nivelului de dezvoltare	51
5. Rata inflatiei	55
6. Rata somajului	57
7. Nivelul salariului minim pe economie- factor de atractie a investitiilor străine	59
8. Deficitul bugetar	61
9. Rata datoriei publice.....	63
C.2. DECALAJE SOCIALE.....	68
C.3. DECALAJE INSTITUTIONALE.....	70
C.4. DECALAJE EDUCATIONALE.....	70
C.5. DECALAJE ÎN DOMENIUL CDI	71

A. EVALUAREA SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI LA DATA ADERĂRII

A.1. EVALUAREA ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ

A.1.1. Considerații generale

Evoluția societății românești în toate planurile, în perioada 2000-2006, confirmă viziunea consensualizată a partenerilor sociali și partidelor politice consemnată în Strategia de dezvoltare economico-socială a României pusă în practică începând cu anul 2000.

Rezultatele anuale în domeniile macroeconomice, microeconomice și sociale, reflectă un trend sănătos de restabilire a echilibrului, progrese spre sustenabilitatea politicilor publice, înscrierea în cerințele convergenței nominale, a evoluției instituționale și de armonizare legislativă dinamice, apte să permită realizarea criteriilor de aderare de jure și de facto a României la Uniunea Europeană.

Încheierea negocierilor de aderare, susținute de cerințele de la Bruxelles și fundamentate pe aceste rezultate, au făcut posibil ca, sub rezerva unei clauze de monitorizare - tratată cu responsabilitate de țara noastră - România să devină Stat Membru al Uniunii Europene începând cu 1 ianuarie 2007.

A.1.2. În plan macroeconomic

În plan macroeconomic, s-a consolidat procesul de stabilizare, în principal prin efortul orientat în domeniul politicilor publice naționale care au beneficiat de sprijinul organismelor financiare internaționale, având ca efect creșterea credibilității internaționale a țării și stimularea activității mediului economic intern pentru comunitatea de afaceri internațională. Macro-stabilizarea s-a realizat pe fondul unei creșteri economice reale neîntrerupte - uneori cea mai ridicată din zona noastră geografică - și al unui proces dezinflaționist susținut. Fenomenul de recuperare și înscriere în criteriile convergenței nominale și reale a beneficiat de statutul de țară emergentă, mai puțin sensibil la șocurile asimetrice din economia globală.

Produsul intern brut al României a ajuns la circa 100 de miliarde euro în 2006, prezentând mai mult decât o dublare față de anul 2000. Creșterea economică reală a înregistrat accelerări benefice, susținute de reforme structurale, inițializarea unei convergențe sectoriale de tip european, creșterea ponderii sectoarelor de construcții și mai ales servicii.

De altfel, armonizarea structurală a economiei românești a însoțit în permanență procesul de pregătire pentru aderare. Modificările înregistrate după anul 2000 sunt semnificative, dar decalajele structurale continuă să se mențină la un nivel ridicat.

În ceea ce privește contribuția principalelor sectoare economice la formarea produsului intern brut, deși în ultimii ani tendința de terțializare a economiei s-a accentuat, ritmul acestei modernizări structurale este încă insuficient.

În perioada 2000-2006 creșterea economică medie anuală a depășit 5,5%, înregistrând vârfuri de 8,5% în 2004 și 7,7% în 2006, cele mai mari contribuții la formarea PIB fiind aduse de construcții, servicii și industrie, agricultura rămânând tributară influenței condițiilor climatice.

Principalele motoare ale creșterii economice au fost consumul final efectiv al populației - în condițiile moderării consumului guvernamental - și formarea brută de capital fix.

O altă tendință generală a evoluției economiei românești în anii din urmă, se referă la **amplificarea procesului investițional**, pe fondul unei contribuții echilibrate a componentelor cererii agregate și, pe această bază, dezvoltarea și modernizarea stocului de capital, cu implicații directe asupra potențialului de creștere. În acest context, sugestiv este faptul că o accelerare mai accentuată au înregistrat investițiile private, atât cele interne, cât și investițiile străine directe.

Formarea brută de capital fix a înregistrat o creștere de 16,1% în anul 2006, comparativ cu ritmul mediu anual pe întreaga perioadă 2001-2006 de 11,1%, ceea ce s-a concretizat într-o contribuție la creșterea reală a PIB de 3,7 procente, comparativ cu 2,8 procente în anul 2005.

După recordul de creștere, din anul 2005, de 25% - investițiile private au continuat să înregistreze ritmuri ridicate în anul 2006, respectiv de 17,5%, reprezentând 70,2% din totalul investițiilor.

Stocul de investiții străine directe a ajuns la 30,9 mld. euro, creșterea puternică fiind înregistrată în ultimii ani. Sporirea încrederii investitorilor străini în mediul de afaceri din România s-a concretizat în reinvestirea unei părți importante din profit în economia românească (1,5 mld. euro în anul 2004, 1,2 mld. euro în anul 2005 și 2,0 mld. euro în anul 2006).

În perioada 2001-2006 procesul de creștere a fost însoțit și de o îmbunătățire a intensității utilizării factorilor de producție, privită atât prin prisma îmbunătățirii material-intensității, cât mai ales a productivității muncii.

Deși **exporturile** au evoluat într-un ritm mai mare decât dublul creșterii economice, tendințele de modernizare au accelerat **evoluția importurilor**, cu efect asupra creșterii deficitului de cont curent de la 3,7% în PIB în anul 2000, la 10,3% în anul 2006.

Deficitul de cont curent al României constituie o provocare majoră; acesta este determinat într-o proporție considerabilă de către *deficitul comercial* și este însoțit de un *deficit al bugetului general consolidat* situat relativ aproape de limita superioară a criteriului de la Maastricht.

În privința *exportului* se remarcă performanțele calitative, manifestate prin creșterea mai accelerată a exportului de produse provenite din industriile de medie-

înalță tehnologie, cu complexitate și valoare adăugată mai mare. Aceste tendințe evidențiază, totodată, *creșterea gradului de adaptare a produselor românești de export la conjunctura piețelor externe și valorificarea din ce în ce mai bună a produselor românești la export.*

În același timp, *nivelul ridicat al importurilor* indică un grad încă redus de adaptare a ofertei naționale la cerințele pieței interne, susținut de creșterea cererii de materii prime, energie și bunuri de capital, în general, de mare complexitate.

Rata de investire în economie a crescut de la 18,9% în 2000, la 24,6% în 2006, aceasta și înclinația spre consum a populației determinând o reducere de mică anvergură a ponderii economisirii în PIB, de la 13,8% în 2000, la 12,1% în 2006.

Restructurarea resurselor de investiție, cu prioritate din surse private, a dus la **scăderea substanțială a ponderii datoriei publice totale** - interne și externe - în PIB, de la 32,1% în 2000, la 17,4% în 2006.

Bugetul general consolidat, după deficitele de peste 3% în anii 2000-2001, s-a încheiat în ultima perioadă cu deficite, dar sub acest prag, reflectând în mod cumulat efectele unei mai bune colectări ale veniturilor și a creșterii bazei de impozitare, dar și un management mai puțin perforant al cheltuielilor pentru acțiunile economice.

Conduita politicii monetare axate pe obiectivul dezinflației, preluând responsabilitățile de minimizare a șocului liberalizării complete a contului de capital și al convertibilității totale a monedei naționale, precum și modificarea strategiei acesteia de la țintirea agregatelor monetare la țintirea directă a inflației, la care trebuie adăugate fenomenele de contaminare regională și statutul de țară emergentă, a imprimat o **apreciere generală a monedei naționale**, întreruptă numai în anii 2002 și 2003. Intervențiile pe piața monetară pentru controlul lichidității, combinate cu performanțele dezinflației și modificarea strategiei acesteia au permis o constantă creștere a rezervei valutare a țării, de la 2,7 miliarde euro în anul 2000, la 21,3 miliarde euro în 2006; în mod corespunzător a sporit și numărul de luni de importuri de bunuri și servicii acoperite de această rezervă, de la 2,1 în 2000 la 5,9 în 2006, ajungându-se la nivelul confortabil necesar de protejare a nivelului leului de eventualele șocuri externe.

Evoluția productivității muncii și a cursului de schimb a determinat o mai accelerată creștere a **PIB/loc**, exprimat prin paritatea puterii de cumpărare standard față de PIB/loc nominal. În anul 2006, PIB/loc (PPS) a ajuns la 8800 euro, față de 5000 euro în 2000.

În ceea ce privește **evoluția sectorului privat în economie**, în perioada 2001-2006 ponderea valorii adăugate brute create de acest sector s-a majorat, de la 65,6% în anul 2000 la 69,8% în anul 2006. Semnificativă este majorarea în industrie, unde sectorul privat a creat 82,7% din valoarea adăugată, față de 68,4% în 2000. Cea mai redusă pondere o are sectorul privat în sectorul serviciilor, fiind de 70,5% în timp ce în construcții întreaga valoare adăugată este creată de sectorul privat, iar în agricultură aproape în totalitate (99,6%).

În cadrul procesului de ameliorare a dezechilibrelor este de remarcat **permanenta reducere a inflației, concomitent cu îmbunătățirea ocupării.**

Pe parcursul anului 2006 rata actualizată a inflației s-a menținut pe un trend descendent. La sfârșitul anului 2006 rata inflației a coborât la un nivel istoric de 4,8%. Accentuarea procesului de dezinflație se datorează în primul rând *efectelor favorabile ale combinației de politici monetare și fiscale* care au fost implementate, îmbunătățirii așteptărilor pieței cu privire la sustenabilitatea tendinței de dezinflație și creșterii gradului de competiție în sectorul de retail.

În plus, *ritmul de creștere a prețurilor administrate a fost mai temperat*, iar prețurile volatile din sectorul agricol au ajutat suplimentar pe fondul înregistrării unei deflații la nivelul grupei mărfurilor alimentare. De altfel, în luna august 2006, pentru prima dată după 1990, inflația lunară a înregistrat o scădere cu 0,07%.

Gradul de ocupare al forței de muncă a fost afectat de restructurarea și modernizarea economiei. Din punct de vedere structural, în ultimii 4-5 ani s-au manifestat următoarele tendințe: scăderea ocupării forței de muncă în agricultură și industria extractivă; creșterea ocupării în servicii; menținerea ponderii în industria prelucrătoare și în sectorul de energie electrică, termică, gaze și apă.

Evoluția principalilor indicatori macroeconomici în perioada 2000-2006 este prezentată în tabelul următor.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1. Produsul intern brut – mil. lei	80377,3	116768,7	151475,1	197564,8	246371,7	287186,3	324.418,0
- %	+2,1	+5,7	+5,1	+5,2	+8,3	+4,1	+7,7
- mld. euro ^{a)}	40,3	44,9	48,5	52,6	60,8	79,3	97,2
din care:							
- industrie ^{b)}	+5,9	+4,4	+5,1	+4,4	+6,5	+2,5	+6,9
- agricultură, silvicultură, piscicultură, exploatare forestieră ^{b)}	-18,1	+28,0	-6,7	+5,2	+18,9	-13,9	+3,3
- construcții ^{b)}	+6,3	+11,1	+7,6	+7,0	+9,1	+9,8	+19,4
- servicii ^{b)}	+5,5	+3,6	+7,1	+5,5	+6,8	+9,4	+7,3
2. Consumul individual efectiv al gospodăriilor	+0,2	+6,8	+4,8	+8,3	+12,9	+9,0	+12,6
3. Consumul colectiv efectiv al administrației publice	+20,5	-0,2	+6,0	+8,5	+4,6	+4,9	+2,7
4. Formarea brută de capital fix	+5,5	+10,1	+8,2	+8,6	+10,8	+13,0	+16,1
- rata investiție (% în PIB)	18,9	20,7	21,3	21,4	21,7	23,1	24,6
5. Export de bunuri – mil. euro	11273	12722	14675	15614	18935	22255	25.850,5
- %	+41,3	+12,9	+15,4	+6,4	+21,3	+17,5	+16,2
6. Import bunuri (CIF) – mil. euro	14235	17383	18881	21201	26282	32569	40.745,8
- %	+43,4	+22,1	+8,6	+12,3	+24,0	+23,9	+25,1
7. Import bunuri (FOB) – mil. euro	13140	16045	17427	19569	24258	30061	37.608,2
- %	+43,4	+22,1	+8,6	+12,3	+24,0	+23,9	+25,1
8. Soldul balanței comerciale – mil. euro							
- (FOB-FOB)	-1867	-3323	-2752	-3955	-5323	-7806	-11.757,7
- (FOB-CIF)	-2962	-4661	-4206	-5587	-7347	-10305	-14.895,3
9. Indicele prețurilor de consum (dec. față de dec. an anterior) - %	140,7	130,3	117,8	114,1	109,3	108,6	104,9
10. Cursul de schimb (medie anuală) - lei euro	1,9956	2,6027	3,1255	3,7556	4,0532	3,6234	3,5245
11. Nr. mediu salariați ^{c)} - mii. pers.	4623	4619	4568	4591	4469	4537	4594
12. Numărul de șomeri (la sfârșitul anului)							
- mii persoane	1007	827	761	695	558	523	460,5
- rata șomajului - %	10,5	8,8	8,4	7,4	6,3	5,9	5,2
13. Ponderea sectorului privat în PIB - %	65,6	68,0	69,4	67,7	71,5	69,9	69,8

- a) *Calculat prin raportarea produsului intern brut în prețuri curente la cursul de schimb mediu al pieței valutare*
- b) *Valoarea adăugată brută*
- c) *Reprezintă numărul de salariați din sectorul civil, conform Balanței forței de muncă*

A.1.3. Microeconomia

A.1.3.1. Mediul de afaceri

În perioada tranziției **mediul de afaceri** s-a confruntat cu *trei probleme definitorii și, în parte, specifice* spațiului economiei românești și anume:

- incompatibilitatea ordinii și ritmului reformelor economico-sociale cu specificul economiei românești, precum și cu cerințele și caracteristicile mediului extern;
- necorelarea procesului de transformare a economiei românești cu raționalitățile economice ale mediului de afaceri, fără încadrarea acestora într-o strategie a transformării, adaptării și dezvoltării orientate spre eficiență, echitate și competitivitate;
- incompleta reglementare a evoluției prin schimbare a sistemului economic și financiar, precum și insuficienta supraveghere a funcționalității acestora.

În acest cadru, se poate vorbi de importante dificultăți în adaptarea instituțională a sistemului financiar, concretizată în numeroase modificări reglementative, organizaționale, relaționale și funcționale. Astfel, mediul de afaceri a fost pus în fața unor presiuni constante pentru schimbarea permanentă a sistemului de relații cu instituțiile financiare, în corelație cu o nevoie de finanțare a agenților economici în permanentă creștere.

În ultimii ani se pot lua în considerare efectele măsurilor adaptate în scopul îmbunătățirii calității mediului de afaceri, susținerea întreprinzătorilor privați și stimularea liberei inițiative. În acest sens, principalele direcții de acțiune s-au referit și se referă la: relaxarea fiscală, în special prin reducerea cotei impozitului pe profit și introducerea cotei de 16% pentru impozitul pe venitul persoanelor fizice; creșterea veniturilor bugetare în special prin înlăturarea practicilor de scutire sau de reeșalonare a datoriilor la buget, diminuarea economiei subterane și combaterea evaziunii fiscale; perfecționarea pieței financiare ținând cont de politica Băncii Naționale, în vederea consolidării sistemului bancar și creșterii credibilității acestuia, implicarea mai puternică a băncilor comerciale în procesul de restructurare a economiei, dezvoltarea pieței de capital; combaterea corupției prin reducerea domeniului privat al statului și al birocrăției, asigurarea stabilității legislative și a depolitizării justiției, promovarea concurenței, transparența în procesul licitațiilor publice, renunțarea la poziția de monopol în furnizarea utilităților publice, respectarea *aquis*-ului comunitar în ceea ce privește ajutoarele de stat, combaterea fenomenului de exercitare a presiunilor politice asupra managerilor; funcționarea liberei concurențe prin asigurarea independenței Consiliului Concurenței, creșterea exigenței în privința acordării ajutoarelor de stat, limitarea acestora astfel încât să nu se denatureze competitivitatea unor agenți economici și să se distorsioneze competitivitatea; perfecționarea pieței muncii, liberalizarea completă în final a acesteia, asigurarea libertății contractuale în domeniul stabilirii și negocierii relațiilor de muncă, întărirea rolului managerilor firmelor în

luarea deciziilor în ceea ce privește creșterea productivității muncii și a eficienței economice, creșterea răspunderii angajaților în procesul desfășurării activității; creșterea transparenței și desfășurarea unui dialog eficient între Guvern și mediul de afaceri.

O importanță deosebită pentru crearea unui mediu de afaceri favorabil revine Legii nr.343/2006 pentru modificarea și completarea Legii nr.571/2003 privind Codul Fiscal intrat în vigoare de la 1 ianuarie 2007, care stabilește cadrul legal pentru impozitele și taxele reglementate și se bazează pe neutralitatea măsurilor fiscale în raport cu diferitele categorii de investitori și capitaluri.

Legea Concurenței nr.21/1996 republicată în august 2005 are drept scop protecția, menținerea și stimularea concurenței și a unui mediu concurențial normal în vederea promovării intereselor consumatorilor. Prețurile produselor și tarifele serviciilor și lucrărilor se determină în mod liber prin concurență, pe baza cererii și ofertei. Prin lege sunt interzise orice înțelegeri exprese sau tacite între agenții economici care au ca obiect sau ca efect restrângerea, împiedicarea sau denaturarea concurenței pe piață. De asemenea, este interzisă folosirea în mod abuziv a unei poziții dominante deținute de către unul sau mai mulți agenți economici.

Ansamblul măsurilor luate și îmbunătățirile instituționale adaptate au condus, în timp, la: creșterea potențialului de economisire al subiecților economici; adecvarea supravegherii sistemului financiar; congruența componentelor sistemului financiar cu impact hotărâtor în evoluția ratelor dobânzilor, a vitezei de rotație a monedei, a finanțării economiei, a ratei de economisire etc.; integrarea rețelei financiare românești în spațiul financiar european și internațional; constituirea unor portofolii active prin care să se asigure solvabilitatea și lichiditatea agenților economici, financiari și nefinanciari în condiții de randament și risc rezonabile.

A.1.3.2. Întreprinderea

Reglementarea cadrului organizatoric de desfășurare a activităților întreprinderii este efectuată prin Legea privind societățile comerciale nr.31 din 16 noiembrie 1990 modificată și completată în special prin Legea nr.441/2006.

De asemenea, Legea 175/2006 reglementează măsuri destinate creării cadrului favorabil înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii privitor la: accesul la servicii publice și la active aparținând regiilor autonome, societăților/companiilor naționale și societăților comerciale cu capital majoritar de stat; accesul prioritar la achizițiile publice de produse, lucrări și servicii; serviciile de informare, asistență și consultanță; stimularea activității de cercetare și inovare desfășurate de întreprinderile mici; formarea profesională. În vederea îmbunătățirii accesului întreprinderilor mici și mijlocii la finanțare, funcționează Fondul național de garantare a creditelor pentru întreprinderi mici și mijlocii, instituție cu capital risc.

Furnizarea ajutorului financiar pentru susținerea și dezvoltarea IMM-urilor, în cadrul unor programe naționale multianuale a urmărit și urmărește: susținerea investițiilor pentru microîntreprinderi, întreprinderi nou înființate și IMM-uri existente în introducerea noilor tehnologii; adoptarea sistemelor de management al calității; asigurarea de servicii de instruire și consultanță; capitalizarea IMM-urilor productive; facilitarea accesului pe piețele externe; îmbunătățirea competitivității; stimularea dezvoltării culturii antreprenoriale etc. Cu toate acestea, infrastructura pentru punerea în aplicare a unor programe de sprijinire a sectorului IMM-urilor este

insuficient dezvoltată, în special în cazul serviciilor de consultanță, în condițiile în care, documentele necesare accesării alocațiilor financiare nerambursabile sunt numeroase și, uneori, dificil de completat, iar oficiile teritoriale pentru IMM-uri și cooperatie, structuri teritoriale ale ANIMMC, sunt insuficient dezvoltate.

În ciuda progreselor semnificative realizate în **simplificarea procedurilor de înregistrare și autorizare** a întreprinzătorilor (O.U.G. nr.76/2001, modificată și completată prin Legea nr.370/2002, OUG nr.129/2002 și nr.35/2003), există încă bariere administrativ-birocratice care determină costuri suplimentare la înființare și, mai ales, în obținerea avizelor de autorizare a funcționării.

Relația actuală dintre IMM-uri și administrația publică centrală și locală îngreunează accesul acestora la informații publice legate de posibilitatea de dezvoltare a afacerilor. De altfel - așa cum relevă sondajele anuale realizate de Consiliul Național al IMM-urilor - ponderea întreprinzătorilor care percep mediul românesc de afaceri ca fiind stânjenitor a crescut de la 23% în 2005 la aproape 35%.

A.1.4. Evaluarea stării sociale la data aderării României la UE

Începând cu anul 1990, România a trecut prin transformări profunde, care au modificat radical profilul dezvoltării sociale. Transformările respective au determinat nu numai schimbarea viziunii de ansamblu asupra modalităților de susținere economică a sectorului social, dar au și mărit, la cote fără precedent, incidența diferitelor riscuri sociale.

De-a lungul celor 17 ani de tranziție **sărăcia** a constituit o problemă constantă a societății românești aflată continuu, pe de o parte, sub presiunea aspirațiilor de aliniere cu societățile vest-europene dezvoltate, iar pe de altă parte, influențată de moștenirea subdezvoltării din anii anteriori. În cazul României, *explozia fenomenului sărăciei* din anii tranziției nu a reprezentat atât un *cost al dezvoltării* cât, mai degrabă, un *produs al subdezvoltării*. De aceea, o soluție strategică la această problemă nu putea veni atât dinspre constituirea unui sistem mai eficient de protecție socială, cât în creerea unor premise majore de dezvoltare socio-economică globală a țării, inclusiv prin asimilarea acelor instituții europene menite să amelioreze și să perfecționeze organismul social în ansamblu.

A. 1.4.1. Populația și principalele fenomene demografice

La 1 iulie 2005, România avea 21.623.849 locuitori și intra în cel de-al 16-lea an de scădere a numărului populației (dat de diferența dintre rata natalității și cea a mortalității și de soldul migratoriu negativ la nivel național). O ușoară întrerupere a trendului descrescător al numărului populației s-a înregistrat doar în anul 2002 când, față de anul anterior, populația României a crescut cu 113.819 locuitori.

Structura pe vârste a populației reflectă un proces de îmbătrânire demografică, prin scăderea natalității, reducerea (absolută și) relativă a populației tinere (0-14 ani) de la 18,3% în anul 2000, la 15,6% în anul 2005 și creșterea ponderii populației vârstnice (de 60 ani și peste) de la 18,8% în anul 2000 la 19,2% în anul 2005.

Vârsta medie a populației era de 38,6 ani, în anul 2005. O asemenea vârstă caracterizează țările cu o populație „adultă”.

În anul 2005, *populația urbană* avea o pondere de 54,9% în populația totală (pondere similară cu cea aferentă anului 1998).

Migrația internă și internațională. În intervalul 2000-2004 în țara noastră s-a înregistrat o creștere continuă și o intensă mobilitate teritorială a populației. În anul 2005, trendul respectiv și-a schimbat direcția, rata migrației interne fiind de 12,6 persoane la 1000 locuitori (17,1‰ în anul 2004).

Fluxul urban-rural a depășit ponderea celorlalte fluxuri migratorii în intervalul 2000-2005, acesta reprezentând 29,6% din volumul migrației interne. Segmentul de populație cel mai mobil sub aspect rezidențial a fost reprezentat de tinerii între 20-29 ani.

Liberalizarea circulației a persoanelor de după anul 1990 a creat premisele unei creșteri mari a nivelului migrației internaționale. Totuși principalele trenduri ale acesteia au fost sensibil influențate prin caracterul restrictiv al politicilor de imigrare ale țărilor de destinație. Ca urmare, numărul emigranților legali care a scăzut din anul 2000 (14,8 mii persoane) până în anul 2002 (8,9 mii persoane) a crescut până în anul 2004 (la 13,1 mii persoane). Numărul emigranților români l-a depășit pe cel al emigranților de altă naționalitate, ajungând în anul 2005 la 94,2% din totalul emigranților.

A. 1.4.2. Nivelul și structura veniturilor populației

În anul 2005, **veniturile totale**, în termeni nominali, au fost de 1212,2 lei lunar pe gospodărie și de 412,6 lei/pe persoană, adică în creștere cu 11,6%, respectiv 12,1% față de anul anterior. Principala sursă de formare a veniturilor totale au reprezentat-oveniturile bănești (79,6%, cu 3,8 puncte procentuale mai mult față de anul 2004). Totuși, structura veniturilor totale ale populației se remarcă, pe tot intervalul 2000-2005, prin *ponderea relativ ridicată a veniturilor în natură* (20,4% în anul 2005).

Cea mai consistentă categorie de venituri a provenit din *salarii* (și veniturile asociate acestora) – 47,3% în anul 2005, în creștere față de anul 2004 cu 2,7 puncte procentuale, acestea având totuși o contribuție relativ mică față de categoriile similare din economiile dezvoltate ale UE.

Veniturile bănești ale gospodăriilor - care exprimă capacitatea acestora de a se implica în relațiile de piață – au un nivel general relativ scăzut, chiar foarte scăzut în cadrul unor categorii majoritare de gospodării. Aceasta influențează masiv modelul de consum mediu la nivel național și potențialul de economisire și de realizare a unor investiții.

Nivelul relativ ridicat al impunerilor plătite de gospodării (în special de cele în care există salariați) precum și cheltuielile mari angajate de gospodării pentru producții în gospodăria proprie creează decalaje relativ ridicate între veniturile totale și cele nete.

A. 1.4.3. Nivelul și structura cheltuielilor populației

Cheltuielile populației din România urmează sensibil tendințele veniturilor, disparitățile pe medii rezidențiale dar și pe categorii socio-ocupaționale, fiind relativ constante în timp. În anul 2005, cheltuielile totale ale populației au fost în medie de 1149,33 lei lunar pe o gospodărie (adică 94,8% din nivelul veniturilor totale). Acestea

au acoperit în mod covârșitor nevoile curente de consum – cheltuielile alimentare, nealimentare și plata serviciilor contând pentru 62,7% din cheltuielile totale (58,7% în anul 2004, iar plata impozitelor și altor obligații a reprezentat 12,5% (similar în anul precedent). Cel mai mult au cheltuit în medie gospodăriile de patroni (2305,33 lei), iar cel mai puțin gospodăriile de pensionari (889,09 lei).

Distribuția consumului populației pe decile evidențiază **polarizarea deosebit de accentuată** a oportunităților de consum între primele trei și ultimele trei decile, îndeosebi în ceea ce privește posibilitatea de a efectua cheltuieli bănești și implicit, privind contravaloarea consumului de produse agricole din resurse proprii. Dar nu aceleași decalaje există în privința ponderilor cheltuielilor bănești pentru achiziționarea unor băuturi și mărfuri alimentare.

În intervalul 2000 – 2005 a existat un trend general de diminuare a ponderii cheltuielilor cu produse alimentare și de creștere ușoară a cheltuielilor nealimentare. Totuși în gospodăriile cu un potențial economic mai redus ponderea cheltuielilor alimentare crește proporțional în defavoarea celorlalte mari capitole ale modelului mediu de consum.

A.1.4.4. Fondul de locuințe

Fondul de locuințe s-a majorat constant, an de an, în anul 2005 acesta ajungând să fie constituit din 8202 mii locuințe, cu 26 mii mai mare decât în anul 2004.

Creșterea numărului de locuințe înregistrată, în anul 2005 față de anul 2004, s-a reflectat în majorarea numărului de camere de locuit (cu 99 mii camere, precum și a suprafeței locuibile cu 2082 mii metri pătrați.

Analiza fondului de locuințe existent la sfârșitul anului 2005 pe *forme de proprietate* relevă faptul că 97,6% din total locuințe au aparținut proprietății majoritar private.

Pe *medii de rezidență*, în anul 2005, cele mai multe locuințe s-au înregistrat în mediul urban (4456935 locuințe, respectiv 54,3% din numărul total).

A.1.4.5. Înzestrarea populației cu bunuri de folosință îndelungată

În anul 2005, din cheltuielile totale ale unei gospodării, 2,8% au fost destinați pentru mobilier, dotarea și întreținerea locuinței, înregistrându-se următoarea înzestrare a populației cu bunuri de folosință îndelungată (la sfârșitul anului) exprimată în bucăți/1000 locuitori: 629 aparate de radio; 416 televizoare; 280 frigidere; 261 mașini de gătit cu gaze; 213 mașini electrice de spălat rufe; 155 aspiratoare de praf; 124 autoturisme.

A.1.4.6. Sistemul de pensii

Sistemul de pensii din România s-a aflat sub presiuni derivate din problemele pieței muncii (pierderea unui număr important de locuri de muncă remunerate, extinderea muncii pe piața neagră, migrația externă etc.), din exigențele politicii macroeconomice (bugetare, monetare, de control al inflației) și din procesul îmbătrânirii demografice. Acești factori de presiune au avut un dublu efect.

Pe de o parte, s-a înregistrat o creștere substanțială a numărului de pensionari. Astfel, în anul 2005 numărul pensionarilor reprezenta 28% din totalul populației României, era cu 45% mai mare decât populația în vârstă de 60 de ani și peste și cu 19% mai mare decât populația în vârstă de 50 ani și peste, ceea ce înseamnă că o parte importantă a populației în vârstă aptă de muncă a căpătat statutul de pensionar.

Pe de altă parte a avut loc o reducere substanțială a încasărilor din contribuțiile de asigurări sociale plătite de angajatori și de salariați, în primul rând din cauza reducerii numărului de salariați, precum și a unor politici greșite de scutire sau amânare a plății contribuțiilor sociale de către o parte a agenților economici.

În contextul acestor constrângeri, nivelul pensiilor reale a fost puternic afectat. Mai mult, "corecturile" efectuate sub influența unor factori conjuncturali, precum: indexări, modificări ale formulei de calcul al pensiei, includerea în sistem a unor scheme pentru care nu mai existau surse se finanțare (de ex. pensiile agricultorilor), recorelări etc. au indus multiple inechități.

În România, cheltuielile cu pensiile dețin o pondere în PIB relativ scăzută, situată în anii 2000-2003 în jurul a 6% comparativ cu 12% pe ansamblul țărilor UE. Unul dintre factorii care au contribuit la acest rezultat a fost politica de realizare și susținere a echilibrelor la nivel macroeconomic, în speță reducerea deficitelor bugetelor publice, inclusiv al bugetului asigurărilor sociale de stat. Astfel, de la un deficit situat în jurul a 9% în anii 2000-2002, bugetul asigurărilor sociale de stat a devenit echilibrat în anii 2003-2005 cu un deficit sau excedent care a tins spre zero, urmând ca în 2006 acesta să înregistreze un excedent de aproape 10%. Această tendință a fost posibilă urmare a reducerii cheltuielilor prin externalizarea pensiilor agricultorilor (finanțate în prezent din bugetul de stat) și creșterii veniturilor pe seama îmbunătățirii gradului de colectare a contribuțiilor sociale.

Evaluarea politicii în domeniul pensiilor pe baza criteriului pensii adecvate și echitabile arată că măsurile întreprinse au vizat recalcularea tuturor pensiilor, precum și creșteri și/sau indexări periodice. Recalcularea, pe baza punctajului mediu anual, s-a realizat în mai multe etape începând cu anul 2005, efectul fiind corectarea unor inechități induse de aplicarea unor formule diferite de calcul pentru persoane care aveau condiții similare de pensionare dar au ieșit la pensie în momente diferite.

Totuși nivelul pensiilor a rămas inadecvat pentru marea majoritate a pensionarilor. Astfel, rata de înlocuire (în raport cu salariul mediu net) în cazul pensiei medii de asigurări sociale de stat (fără agricultori) a scăzut de la 44% în 2000 la 39% în 2005; la fel în cazul pensiei medii cu stagiul complet de cotizare, de la 58% la 54%. O comparație cu salariul minim net arată că aproximativ o treime din pensionarii din sistemul public al asigurărilor sociale de stat au un nivel al pensiei situat sub salariul minim net pe economie.

Pensiile agricultorilor (1,3 milioane persoane în 2005 - o cincime din totalul pensionarilor), deși au crescut substanțial în această perioadă, au rămas la un nivel foarte scăzut (88 lei lunar în 2005) în raport cu nevoile acestora. Pensia medie a acestei categorii de pensionari reprezintă ceva mai mult de o treime din salariul minim net pe economie. Doar 0,3% din numărul total al pensionarilor agricultori (septembrie 2006) aveau o pensie mai mare decât salariul minim net.

Sistemul actual de pensii din România nu prevede un nivel minim al pensiei, ca instrument utilizat de multe țări europene în politica de asigurare a unor venituri decente pensionarilor.

A.1.4.7. Educația

În intervalul anilor 2000 – 2006, atât populația școlară cât și numărul unităților școlare în funcțiune s-au aflat într-o scădere continuă, cu diferențieri și unele oscilații pe niveluri educaționale.

În prezent, România trece printr-o adevărată **criză de capacități în învățământul preșcolar**. În anul 2005 - 2006 deși s-a înregistrat o natalitate scăzută, numărul de copii înscriși în grădinițe a crescut, pe fondul reducerii sensibile a numărului de grădinițe (cu 1918 unități mai puțin decât în anul școlar 2004-2005).

În anul 2005 – 2006, structura unităților din **învățământul liceal** pe diferite tipuri este următoarea: 39,3% licee teoretice; 32,3% licee industriale; 8,9% licee economice; 19,5% alte tipuri de liceu.

În anul universitar 2005 – 2006 s-a înregistrat un număr de 716.464 studenți, care studiau în 770 de facultăți, dintre care 28,1% private. În anul școlar universitar 2005 – 2006 învățământul a dispus de 125.603 săli de clasă, cabinete școlare, amfiteatre, săli de curs și seminarii, de 22.689 laboratoare, 4.479 săli de gimnastică și 7.617 ateliere școlare.

În anul școlar 2005 – 2006 **personalul didactic**, didactic auxiliar și administrativ din învățământ a fost de 281.034 persoane – în scădere cu 4.827 persoane față de anul școlar anterior. Cea mai semnificativă scădere s-a înregistrat în învățământul primar și gimnazial din cauza reducerii populației școlare.

Numărul absolvenților a scăzut continuu în învățământul preuniversitar, corelat fiind cu diminuarea de la un an la altul a populației școlare.

Rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial a crescut de aproape trei ori în anul școlar 2004-2005 față de anul 2000-2001: comparativ cu anul școlar precedent, rata abandonului școlar a fost în anul 2004-2005 de 1,1 ori mai mare. În aceeași perioadă s-a înregistrat o reducere la 4,1% a ratei abandonului pentru nivelul secundar superior (liceal și profesional).

În învățământul primar și gimnazial **gradul de promovabilitate**, la sfârșitul anului școlar 2004-2005, a fost de 96,4% (97,1% în primar și 95,7% în gimnazial). În învățământul liceal, gradul de promovabilitate fiind de 97,8% (98,4% la fete și 97,0% la băieți).

Din numărul total al elevilor de liceu promovați, 76,7% au obținut medii generale peste 7 (81,6% la învățământul de zi, 41,8% la învățământul seral, 27,7% la învățământul cu frecvență redusă), situația menținându-se relativ aceeași ca și în anul școlar anterior.

A.1.4.8. Serviciile medicale și starea de sănătate a populației

Serviciile medicale din România sunt furnizate, în principal printr-o rețea de unități publice constituită din spitale, policlinici, dispensare medicale, sanatorii, farmacii ș.a. În perioada 2000-2006 procesul de privatizare din domeniul serviciilor medicale s-a extins, astfel că în anii 2005-2006, rețeaua sanitară privată a înglobat tot mai multe unități. În sectorul privat, numărul de policlinici a crescut de la 163 la 219, numărul de cabinete medicale de specialitate de la 46 la 131, cel al cabinetelor de familie de la 1875 (în anul 2004) la 2007, numărul cabinetelor stomatologice de la 3937 la 5746, iar numărul de farmacii și puncte farmaceutice de la 4301 la 5279.

Personalul medico-sanitar. Încadrarea sistemului cu personal medico-sanitar (medici, stomatologi, farmaciști și personal sanitar mediu) al unităților medicale din România este net deficitară, comparativ cu țările din UE .

În anul 2003, numărul de medici la 10000 locuitori din România (19,5) era cu mult mai scăzut decât în țările UE (în medie, de 28-29 cadre la 1000 loc.), deși ca urmare a politicilor aplicate în domeniul formării personalului medical, numărul de medici a prezentat o tendință de creștere în intervalul 1990-2002 cu ușoare oscilații în sens invers, între anii 1996-1998, 2000-2001 și 2001-2002. Deficitară este și încadrarea sistemului cu personal sanitar mediu. În anul 2003, funcționau 39,9 specialiști/10.000 locuitori, în condițiile în care, de exemplu, în Ungaria erau 86,2/10.000 locuitori, iar în R. Cehă erau 97,3/10.000 locuitori. Chiar și în condițiile în care numărul de medici din România este relativ mic, indicatorul personalului sanitar mediu ce revine la un medic prezintă una dintre cele mai scăzute valori din Europa (2,04, în vreme ce în Ungaria, acest indicator era de 2,66, iar în R. Cehă era de 2,76).

Numărul de stomatologi la 10.000 locuitori (4,347), după creșterile înregistrate după anul 2000, s-a apropiat, în anul 2003, de valorile minime existente în țările UE (Slovacia - 4,376).

Numărul de farmaciști la 100.000 locuitori, în anul 2003, se afla departe de valorile minime aferente țărilor din UE (35,86, în condițiile în care valorile cele mai scăzute în UE sunt 50,59 în Ungaria și 51,52 în Slovacia).

Salariile extrem de mici ale personalului medical și sanitar s-au menținut pe tot intervalul 1990-2006, nu atât ca urmare a lipsei resurselor financiare din sistem cât,

mai ales, ca urmare a *politicilor inadecvate de cointeresare a specialiștilor și personalului auxiliar în desfășurarea atribuțiilor specifice, pe de o parte, și în echilibrarea ofertei de servicii medicale în profil teritorial, pe de altă parte*. Acest fapt a avut și are implicații negative mari în ceea ce privește *accesul populației la serviciile medicale în anumite zone ale țării și în rural*. Deși peste 40 % din populația țării trăiește în rural, mai puțin de 15 % din personalul medical de disponibil deservește trebuințele acestei populații. În anul 2003, de exemplu, nivelul mediu de încărcare al unui medic de familie cu pacienți din rural era de 1736 persoane, respectiv cu 37 % mai ridicat decât în anul 1999. Numărul medicilor activi în rural, raportat la populație, este de circa cinci ori mai mic decât în urban.

Starea de sănătate a populației. Diminuarea accesului la asistența medicală pentru categorii largi de populație prin creșterea costurilor totale ale actului medical, *după anul 2000, ca și în anii 90, a generat deteriorarea accentuată a indicatorilor de mortalitate, în special la vârstele adulte*.

În prezent, *România ocupă încă unul dintre primele locuri în Europa în ceea ce privește morbiditatea și mortalitatea la copii*. Deși după anul 2000 mortalitatea infantilă a scăzut cu mai mult de 30 % față de anul 1989, acest indicator se menține printre cele mai ridicate din Europa. Toate țările europene în tranziție prezintă valori ale mortalității infantile mult mai scăzute decât cele ale României (sub 8 ‰) .

România este și țara cu *cea mai ridicată mortalitate maternă din Europa*. Anual se înregistrează în jur de 41 decese ale mamelor, la 100.000 născuți vii. Aceste realități se datorează multor factori, între care, de prim ordin, sunt *un standard scăzut de viață al populației majoritare și disfuncționalitățile din sistemul medical, survenite pe fondul general al subfinanțării de lung termen a sistemului*.

În ceea ce privește *rata mortalității la nivelul întregii populații*, ca și în anii anteriori, în anul 2005, aceasta a fost mai ridicată în rural - 15,7 ‰, decât în urban - 11,0 ‰. Mortalitatea infantilă a fost și ea mai ridicată în rural -17,9 ‰, comparativ cu 12,4 ‰ în urban.

Ratele specifice de mortalitate cele mai ridicate sunt date de bolile aparatului circulator, tumori, bolile aparatului respirator și cele ale aparatului digestiv. Pentru bărbați, înalt relevante au fost și cauzele provenind din leziunile traumatiche, otrăviri și alte consecințe ale unor cauze externe.

Accesul grupurilor vulnerabile social la serviciile medicale. Conceptual, excluziunea manifestă în sfera accesului la serviciile medicale publice se referă la *incapacitatea sau eșecul unor structuri specializate ale statului de a realiza un nivel de integrare / incluziune socială echitabil – în limitele reglementărilor în vigoare și ale resurselor economice și sociale alocate, la un moment dat, acestui obiectiv*.

Categoriile sociale ce pot fi regăsite cel mai frecvent în rândurile persoanelor excluse ori cu acces diminuat la diverse servicii medicale sunt următoarele:

- *persoanele care dispun de resurse economice (și venituri monetare) reduse;*
- *persoanele care au un plasament rezidențial dezavantajat în raport cu situarea spațială a ofertei relevante de servicii medicale;*
- *persoanele cu un nivel scăzut de educație, care au dificultăți în accesarea informațiilor utile privind oportunitățile de asistență existente;*
- *persoanele care dispun de un statut profesional sau etnic minoritar ș.a.*

Astfel de caracteristici sunt cumulative, în unele cazuri, iar unele dezavantaje se generează reciproc.

O situație specială în ceea ce privește populația de rromi. Deși există analiști care susțin că populația de romi nu se confruntă cu probleme de sănătate esențial diferite comparativ cu cele ale populației majoritare, această categorie socială prezintă totuși unele particularități în acest domeniu, fie și numai ca urmare a faptului că ea dispune de un model cultural diferit și apare mai frecvent în rândurile populației sărace.

Limitarea accesului populației (sărace și chiar non-sărace) la serviciile medicale are loc și din cauza situației rezidențiale a unor gospodării, în raport cu poziționarea geografică a ofertei de servicii medicale. Tendințele de restructurare ale sistemului național de asistență medicală publică, pe fondul menținerii unei distribuții disproporționate a unităților ce oferă servicii medicale, în profil teritorial, au produs numeroase efecte negative în planul accesului fizic al populației la serviciile medicale.

Serviciile de asistență socială. După perioada comunistă în care inerentele probleme sociale ale populației se recunoșteau numai cu greu de către autorități, și după alți 17 ani deosebit de dificili, de tranziție la economia de piață societatea românească actuală – proaspăt intrată în Uniunea Europeană - este, poate, la fel de vulnerabilă. Și asta pentru că riscurile sociale din lumea contemporană se măresc exponențial, la scară globală sau/și locală, iar persoanele, familiile, gospodăriile și comunitățile devin tot mai expuse la anumite riscuri. Pentru categorii sociale destul de consistente, bunăstarea socială este extrem de fragilă și volatilă.

Sistemul de asistență socială din România are în continuare numeroase puncte slabe ce decurg, în principal, din insuficiența personalului de specialitate, din lipsa asistențelor sociali în mediul rural, din finanțarea insuficientă în raport cu incidența socială a cazurilor relevante și, nu în ultimul rând, din lipsa de competență și expertiză din domeniu.

Pe lângă incompletitudinea structurală și de înzestrare cu personal, sau practicile de rezolvare a unor probleme sociale prin recurgerea excesivă la instituționalizare, o problemă deosebit de spinoasă a sistemului a fost și este încă subfinanțarea severă cronică a acestuia. Acordarea unor ajutoare financiare – iar mai târziu a venitului minim garantat, care este totuși departe de a fi asigurat și garantat în practică, a fost destul de fluctuantă și inconsistentă pe tot parcursul tranziției. Și este și în prezent.

A.2. EVALUAREA POLITICILOR PUBLICE

A.2.1. Politica fiscal-bugetară

Politica fiscal bugetară a jucat unul din principalele roluri de macrostabilizare economică, devenind un instrument regulator al funcționării economiei de piață către obiectivul unei creșteri economice dinamice, neinflaționiste și sustenabile, capabilă să genereze noi locuri de muncă în paralel cu acceptarea reformelor structurale.

Obiectivul creșterii economice bazate pe investiții și creșterea productivității muncii, cu reflexul în modernizarea și creșterea competitivității economiei naționale, a impus reformarea în etape a sistemului fiscal pentru a răspunde principiilor neutralității, uniformității, suportabilității și unui comportament corect al contribuabililor față de obligațiile fiscale.

Nivelul mediu al fiscalității a scăzut de la cca. 38% în 2000 la circa 11% în 2006. concomitent cu creșterea ratei medii de impozitare realizată, de la circa 15% în 2000 la 17,4% în 2006, demonstrând efectul așteptat al unei bune colectări a veniturilor bugetare și creșterii ponderii acestuia în PIB.

Orientarea reformelor fiscale a stimulat ingredientele dinamizării creșterii economice, prin costurile mai reduse ale creării unui loc de muncă, remunerarea mai bună a muncii și creșterea veniturilor disponibile, stimularea ratei de investire și a presiunii pentru exporturi, creșterea înclinației spre economisire. Modificarea în bine a comportamentului contribuabililor, impozitarea corectă a muncii declarate a permis ca, în procesul de colectare a veniturilor bugetare, să se realizeze transferul surselor de venit de la impozitele directe spre cele indirecte, stabilindu-se un nou palier de încredere între cetățeanul contribuabil și stat. În prezent, efectul creșterii veniturilor disponibile a făcut ca impozitele și taxele pe bunuri și servicii să devină principala sursă de venituri la bugetul de stat.

Conduita politicii fiscale a imprimat, grație codului fiscal, o mai bună predictibilitate a obligațiilor întreprinzătorilor naționali și investitorilor străini, precum și o relaxare în mediul de afaceri, valorificarea oportunităților acestuia trecând de la abordările conjuncturale la proiecte pe termen mediu și lung, asigurându-se stabilizarea și predictibilitatea colectării veniturilor bugetare.

Politica bugetară și-a însușit un management mai performant în ceea ce privește programarea și structurarea cheltuielilor, transparența acestora și execuția. Din acest punct de vedere, s-a reușit încadrarea în prevederile constituționale în ceea ce privește termenul de elaborare și aprobare a bugetului de stat consolidat, o arondare a unui volum sporit de cheltuieli pe programe și proiecte și, mai ales, asigurarea resurselor de cofinanțare necesare beneficiarii de resurse financiare externe pe proiecte bine definite și acceptate de forurile internaționale, în special UE și Banca Mondială.

Evoluția deficitului bugetar, rezultat din exercițiul financiar și mai puțin din ambițiile de programare ale acestuia, reflectă o creștere a interesului pentru stabilirea priorităților reale în cheltuieli, o îmbunătățire a eficienței cheltuielilor, prudență și un management performant al trezoreriei cu obiectivul sustenabilității cheltuielilor angajate.

Execuția bugetară a permis reducerea treptată a datoriei publice interne și externe, pe termen mediu și lung, de la 32,2% în PIB în anul 2000, la 18,0% în 2006, creându-se rezerve viitoare de posibilă îndatorare, funcție de proiectele de anvergură în infrastructură, care vor reveni României în calitate de Stat Membru al UE, ca parte a efortului național de modernizare și conectare fizică la Piața Unică și de uniformizare, la standarde UE, a tuturor oportunităților care stimulează dezvoltarea economică și ocuparea forței de muncă.

A.2.2. Politica monetară

În perioada 2000-2006 conduita politicii monetare s-a concentrat pe **asigurarea unui proces dezinflaționist continuu**, România fiind singura țară candidată la Uniunea Europeană cu cea mai ridicată inflație. Obiectivul reducerii inflației anuale de peste 45% în anul 2000, la o inflație exprimată într-o singură cifră (9,0% în 2005) și apoi, scăderea acesteia pe un trend impus de criteriile de convergență nominală, a fost atins în condițiile nestânjenirii creșterii economice, a liberalizării treptate și definitive a contului de capital și asigurării, între timp, a convertibilității totale a monedei naționale. În această perioadă s-a realizat și **denominarea leului**, operațiune care a consolidat procesul de dezinflație.

Politica monetară a utilizat instrumentele impuse de evoluția cadrului economic și monetar intern și de influențele regionale, trecând de la ancorele reprezentate de agregatele monetare de curs, la strategia țintirii directe a inflației, considerată cea mai eficientă pentru demersul dezinflaționist. Ca urmare, alături de premisele macroeconomice și operaționale, conduita politicii monetare s-a confruntat și cu necesitățile de creare a condițiilor instituționale de trecere la noua strategie, pentru definirea cu o mai mare acuratețe a obiectivului băncii centrale - stabilitatea prețurilor - consolidarea independenței acesteia și abordarea inflației din perspectiva posibilei evoluții viitoare a acesteia.

Politica monetară a reușit, într-un cadru suficient de restrictiv și definit de constrângeri adverse chiar obiectivului de dezinflație, să capaciteze și să reactiveze canalele de transmisie a impulsurilor monetare, să-și adapteze instrumentele sale la mutațiile economice și financiare interne, să asimileze - de o manieră credibilă - principiile consacrate în teoria și practica internațională - simplitate, transparență, eficiență și mai ales ancorarea anticipațiilor inflaționiste -, precum și să-și armonizeze setul de instrumente ale Băncii Centrale naționale la cel utilizat de către Banca Centrală Europeană.

Conduita politicii monetare, cuplată cu obiectivul impus de completa liberalizare a circulației capitalului, operațiune încheiată în luna septembrie 2006 la cererea Uniunii Europene, a determinat în mod obiectiv **promovarea unui regim de curs flotant**, intervențiile băncii centrale pe piața valutară încetând practic din luna octombrie 2005.

Liberalizarea contului de capital și noua politică de curs de schimb a permis creșterea pieței valutare interne și conferirea unei adânciri mai mari acesteia, deprecierea nominală a leului față de dolar - măsurată prin cursul mediu anual - încetând în anul 2004, în condițiile în care, cu excepția anilor 2002 și 2003, moneda națională a cunoscut aprecieri reale cuprinse între 0,7% (2001) și 19,3% (2005). Aprecierea reală exemplificată, calculată pe baza cursului mediu anual al leului și

diferențiarului de inflație dintre România și zona euro, s-a datorat atractivității pentru investitorii externi a evoluțiilor economice interne și a piețelor valutare și de capital interne și internaționale.

Sectorul bancar a devenit principala componentă a pieței financiare, concentrând, în anul 2006, 83,3% din totalul activelor financiare și reprezentând 51% din PIB. Creșterea activelor bancare în PIB a reflectat cu prioritate evoluția ascendentă a creditului neguvernamental, cu efect asupra diminuării intermedierei financiare interne.

Cu toate că **volumul creditului guvernamental** a crescut între 20 și 45% pe an, intermedierea financiară, măsurată ca pondere a creditului neguvernamental în PIB, s-a majorat de la 9,33% în 2000, la 27,31% în 2006, fiind încă cea mai mică în rândul statelor noi membre ale UE și la mare distanță față de UE-15 (123,1%) sau UE-25 (118,9%).

Numărul instituțiilor financiare de credit este de 39, din care 37 sunt cu capital majoritar privat, din care 33 cu capital majoritar străin. Sistemul bancar românesc se caracterizează prin concentrare, ponderea primelor cinci bănci în total active depășind 60%.

Cea mai mare parte a finanțărilor de care dispun instituțiile de credit bancare este furnizată de clientela nebancaară rezidentă (companii și populație), cu mențiunea că începând cu anul 2003 se înregistrează un trend descrescător al acesteia, urmare reducerii ofertei de economii, ca efect al îndatorării. Nevoia de a se asigura surse de finanțare pe termen mediu și lung a dus la creșterea pasivelor externe ale sistemului bancar, ponderea acestora în total pasive crescând de la 5,9% în 2000 la 25,5% în 2006.

Sectorul financiar nebancaar, implicat în activități de creditare rămâne concentrat pe operațiuni de leasing financiar (98% din totalul activelor finanțate), iar începând cu anul 2006 a intrat într-un proces de înregistrare la nivelul băncii centrale pentru monitorizare și supraveghere, după caz. După activitățile de leasing cu o pondere de 3,4% în PIB (2006), privind activele, urmează sectorul de asigurări (2,5%), în expansiune, din punct de vedere atât al creșterii numărului de produse, cât și al necesităților impuse de convergența la piața unică.

Pe ansamblu, sectorul financiar al României se caracterizează prin stabilitate, orientare către economia reală și o scădere a costurilor creditării și serviciilor într-un mediu concurențial activ.

Piața de capital. În ciuda unei legislații și a unui mecanism modern de funcționare, piața de capital autohtonă cunoaște o dezvoltare lentă comparativ cu alte țări din regiune, obiectivul ei de a ajuta finanțarea întreprinderii ca alternativă creditării nefiind realizat. Acest lucru a determinat ca impactul pieței de capital asupra dezvoltării economice să fie redus, funcționarea acesteia concentrându-se pe operațiunile de tip speculativ al investițiilor de portofoliu nefiind mici debușee de plasamente semnificative.

Se poate aprecia, chiar la nivelul actual al volumului tranzacțiilor, că piața de capital autohtonă trece printr-un proces de consolidare, reflectat de indicatorii bursieri: creșterea capitalizării (care a ajuns la cca 21,5% din PIB în 2006), valoarea tranzacțiilor, reducerea numărului de intermediari, o relativă diversificare a instrumentelor tranzacționate.

Gradul de adâncime financiară, a pieței de capital este redusă, ceea ce interzice capacitatea acesteia de integrare în piețele internaționale. Din perspectiva stabilității financiare, piața de capital și cea de asigurări nu pot genera șocuri sistemice decât de mică anvergură, tocmai datorită rolului lor încă redus în finanțarea economiei reale.

A.2.3. Politica în domeniul sănătății

Sistemul medical public este perceput ca ineficient și corupt, ceea ce subminează încrederea populației în serviciile prestate și contribuie la scăderea adresabilității sociale. Această situație devine tot mai critică și prin criza cronică a finanțării medicamentelor și a anumitor categorii de servicii. Pentru segmentele de populație sărace și cele cu un nivel de educație mai scăzut, toate acestea se traduc într-o creștere a riscului de autoexcludere de la asistența medicală publică.

Practic, cele mai multe dintre marile idei reformatoare menite să schimbe radical calitatea și imaginea sistemului public de sănătate românesc așteaptă, și astăzi, să fie puse în aplicare. Între acestea sunt de amintit *revitalizarea asistenței medicale primare, autonomizarea masivă a finanțării sistemului, mărirea ponderii cheltuielilor pentru sănătatea publică în PIB de la 4 % la 6-7 %, schimbarea proporțiilor existente între cheltuielile medicinei primare și cheltuielile secundare /terțiare, recuperarea deficitului de înzestrare cu personal medical de toate specialitățile, eliminarea corupției endemice din sistem, restrângerea ariei de incidență a unor boli infecțioase, care în Europa sunt aproape de extincție ș. a..*

Politica publică în domeniul sănătății este pusă în evidență, practic, numai prin programele specifice, din care unele au început cu câțiva ani în urmă. Respectivul program sunt menite să aibă un impact social major, ele adresându-se unui număr mare de persoane expuse la risc și asigurând tratamentul medicamentos pentru cât mai multe persoane aflate în stare de necesitate. În România, prin intermediul acestor programe, este asigurat tratamentul medicamentos pentru aproximativ un milion de persoane, *ceea ce este însă cu mult sub riscul medical la nivel național, aferent actualei stări sociale.*

La nivelul anului 2003, în țara noastră se aplicau **patru programe naționale de sănătate ce cuprindeau 42 de subprograme**, *efortul financiar presupus de acestea fiind de 6.230,7 miliarde lei.* Pentru punerea în aplicare în vederea utilizării eficiente și raționale a resurselor disponibile și a creșterii accesului general la serviciile publice au fost întreprinse măsuri pentru:

- finanțarea prioritară a achiziționării de medicamente, materiale sanitare, reactivi ș.a. pentru următoarele programe și subprograme de sănătate publică: *programul de supraveghere și control al tuberculozei; programul de supraveghere și control al infecției HIV/SIDA; programul de supraveghere și control al afecțiunilor psihiatrice; prevenția și controlul în patologia oncologică, nefrologică și a diabetului; hematologie și securitate transfuzională;*
- realizarea și dezvoltarea unei rețele de asistență medicală comunitară (proiect pilot în 8 județe) menită să asigure legătura între medicii de familie și serviciile sociale comunitare;
- aplicarea *Programului de imunizare prin vaccinare*, potrivit calendarului național aferent diferitelor tipuri de afecțiuni.

În anul 2006, s-au alocat fonduri consistente și pentru *Programul național de psihiatrie*, mărindu-se de cinci ori cheltuielile de la buget în acest sens (de la 20 la 100 miliarde lei). Banii sunt utilizați în 10 centre pilot pentru asigurarea sănătății mentale la nivel comunitar și pentru reabilitarea a 7 spitale de psihiatrie.

Sistemul public de servicii medicale beneficiază de o sursă deosebit de consistentă de resurse și prin **programe cu finanțare internațională**. Între acestea sunt de menționat programele PHARE pentru: îmbunătățirea eficienței sistemului românesc de supraveghere epidemiologică și control al bolilor transmisibile; îmbunătățirea managementului informațional românesc privind controlul și prevenirea HIV/SIDA și a bolilor netransmisibile, conform cu reglementările UE în acest domeniu; întărirea capacității administrative a Ministerului Sănătății în domeniul apei pentru consum uman și a altor riscuri legate de sănătate. În aceeași categorie sunt: Programul Fondului Global de combatere a SIDA, tuberculozei și malariei, care aduce în România peste 38 milioane de USD; mai multe programe (inclusiv de la USAID – peste 10 milioane USD) pentru sănătatea reproducerii și a sexualității; fondurile UNICEF pentru promovarea alăptării, pentru eliminarea tulburărilor prin deficit de iod, pentru monitorizarea statutului nutrițional al copiilor între 0-5 ani și femeilor gravide; Programul finanțat de Banca Mondială pentru reforma sectorului serviciilor de sănătate (40 milioane USD) ș.a.

A.2.5. Politica energetică și industrială

a) Politica energetică

Obiectivul strategic prioritar al politicii energetice a României îl constituie crearea unei piețe concurențiale de energie, în condițiile folosirii eficiente a energiei și a respectării cerințelor de protecție a mediului.

Prioritățile dezvoltării sectorului energiei în România sunt:

- Menținerea suveranității naționale asupra resurselor primare de energie și respectarea opțiunilor naționale în domeniul energiei;
- *Îmbunătățirea eficienței energetice pe întregul lanț de resurse-producție-transport-distribuție-consum final*, prin reducerea consumului total de energie primară cu 20% până în anul 2020;
- Promovarea producerii energiei pe baza *resurselor regenerabile*, astfel încât consumul de energie electrică din surse regenerabile să atingă 33% din consumul intern brut de energie electrică;
- *Continuarea dezvoltării piețelor concurențiale* pentru energie electrică, gaze naturale și servicii energetice., concomitent cu promovarea practicii contractelor pe termen lung pentru gazele din import;
- *Creșterea securității ofertei de energie* și menținerea unui grad acceptabil de dependență de importurile de energie (până la 40%);
- *Diversificarea surselor de aprovizionare și a rutelor de transport; liberalizarea tranzitului și asigurarea accesului nediscriminatoriu al terțelor părți la rețelele de transport*. Abordarea în comun cu UE a problemelor legate de protecția infrastructurii critice din domeniul energiei;

- Continuarea restructurării, creșterea profitabilității și a privatizării în sectorul energetic (cu investitori strategici, ori/și prin listare pe piața de capital);
- Reducerea impactului negativ al energiei asupra mediului.

În cadrul politicii energetice, obiectivul principal constă în *sporirea eficienței în producerea și consumul energiei* pe ansamblu și în cadrul fiecărui sector.

România și-a stabilit obiective ambițioase în domeniul eficienței energetice pentru a atinge, pe termen mediu, nivelurile intensităților energetice din Uniunea Europeană. Strategia națională în domeniul eficienței energetice prevede o reducere, până la sfârșitul anului 2015, cu 50% a intensității energetice (scenariul optimist), cu 40% (scenariul moderat), respectiv 30% (scenariul pesimist), în condițiile unei dinamici estimate a PIB, de 5,4% în perioada 2003-2015.

În ceea ce privește **accesibilitatea serviciilor energetice**, în România, electrificarea tuturor localităților necesită un program susținut de investiții, cu puternic impact economic și social, a cărui finalizare are ca termen anul 2007. În cadrul acestor lucrări se prevede ca 287 localități cu 15433 de gospodării să fie alimentate cu energie electrică. În ceea ce privește accesul la energia termică furnizată prin intermediul sistemelor publice centralizate, mai puțin de 30% din populația țării beneficiază de aceste servicii. Ponderea localităților (municipii, orașe, comune) care au acces la rețeaua de distribuție a gazelor naturale în totalul localităților existente arată că în anul 2005 numai circa 22% (742 din 3170) erau racordate la rețeaua de gaze.

Piața de energie electrică din România este concurențială la nivelul producătorilor și furnizorilor de energie electrică, iar activitățile de transport și distribuție, considerate ca monopol natural, sunt în totalitate reglementate, respectându-se principiul de asigurare, de către operatorii de rețea, a serviciului public, obligatoriu, de conectare, transport și distribuție a energiei electrice pentru deținătorii de licențe.

În ceea ce privește gradul de deschidere a pieței gazelor naturale, acesta a evoluat de la 10% începând cu 1 august 2001, la 65% ajungând la 1 iulie 2006 75%. Potrivit negocierilor de aderare a României la UE se va ajunge la 100% la 1 iulie 2007.

În vederea atragerii capitalului necesar pentru consolidarea societăților de distribuție a energiei electrice, creșterea competitivității și asigurarea unor tarife care să permită accesul populației la serviciile de furnizare a electricității s-a trecut la **privatizarea societăților** respective. Până în prezent au fost privatizate cinci dintre cele opt filiale regionale de distribuție și furnizare a energiei electrice desprinse de SC Electrica SA: Electrica Dobrogea, Electrica Banat, Electrica Moldova, Electrica Oltenia și, de curând, Electrica Muntenia Sud.

B. Politica industrială trebuie să asigure, în esență, creșterea semnificativă și durabilă a capacității industriei oricărei țări de a înfrunta cu succes provocările mondializării piețelor și globalizării economice. În ciuda acestei cerințe, procesul de reformă s-a desfășurat fără o direcție precisă și fără repere sigure de referință și priorități judicios stabilite, ceea ce a condus la o competitivitate redusă pentru o bună parte a produselor și sectoarelor industriale. Abia în anul 2002 s-a adoptat documentul "Politica industrială a României", transmis, împreună cu Documentul de poziție al României, la Comisia Europeană. Documentul precizează că *obiectivul general al*

politicii este creșterea competitivității, întărirea capacității de ajustare a economiei țării la cerințele piețelor internaționale, în condițiile globalizării.

În fapt, ajustările structurale parcurse au fost permanent grevate de teama de costuri sociale și politice ridicate, ceea ce a redus simțitor extinderea și profunzimea lor și a menținut decalajul dintre discursul politic reformist și angajat și aplicarea programelor de restructurare, ezitantă și frecvent nefinalizată. Cu toate acestea, imperativul îmbunătățirii în continuare a mediului de afaceri a asigurat un climat favorabil investițiilor, stabilitatea cadrului juridic, eliminarea incertitudinilor privind drepturile de proprietate, interpretarea nediscreționară a prevederilor legale referitoare la taxe, îmbunătățirea prevederilor privind intrarea și ieșirea de pe piață, impunerea disciplinei de piață în întreaga economie. Dacă restructurarea sectoarelor industriale s-a desfășurat, până în anul 2002, în lipsa unei viziuni judicioase, definite printr-o politică industrială coerentă și oficială, unele sectoare - textile, încălțăminte, mobilă, echipamente electrice - au cunoscut ajustări structurale mai profunde ca urmare a adoptării unor politici agresive de restructurare, posibil de aplicat în condițiile privatizării lor mai rapide. Progrese semnificative s-au înregistrat în restructurarea sectorului minier și a construcțiilor navale; în alte sectoare însă, prezența a numeroase întreprinderi cu pierderi, care au supraviețuit cu restructurări minime sau fără restructurări grație sprijinului guvernamental direct sau indirect, a determinat înrăutățirea semnificativă a situației lor, împiedicându-le să se ajusteze adecvat.

Intervenția guvernamentală pentru susținerea acestor întreprinderi prin exonerarea lor de la rigorile disciplinei pieței a îmbrăcat forme diverse (subvenții bugetare explicite, controlul prețurilor pentru intrările principale în anumite sectoare, anularea datoriilor, acceptarea creșterii arieratelor inter-întreprinderi, aplicarea de măsuri fiscale și comerciale discriminatorii, acordarea de garanții pentru împrumuturi), care au avut efecte distorsionante asupra funcționării normale a mecanismelor de piață; efectele, deși în diminuare sensibilă în ultimii cinci ani, continuă să greveze procesul de restructurare reală a industriei.

Apropierea industriei prelucrătoare de modelul specific unei țări dezvoltate - concretizat prin dinamism, competitivitate ridicată, integrare avantajoasă în fluxurile internaționale de produse și servicii -, s-a făcut cu pași relativ mici și, în unele zone, s-a desfășurat chiar în sens contrar tendințelor afirmate clar pe plan mondial. Astfel, acțiunea conjugată a numeroși factori a favorizat creșterea ponderii producției unor industrii care nu dispun de avantaje competitive (de exemplu, metalurgia) și a defavorizat alte industrii cu potențial de redresare și de dezvoltare în perspectivă (mașini și aparate electrice, mijloace de transport rutier, alte mijloace de transport).

Industria prelucrătoare românească prezintă avantaje competitive în producția și exportul de mărfuri cu grad de tehnicitate redus, muncă-intensivă și cu valoare adăugată mică.

Efortul investițional consacrat industriei prelucrătoare a cunoscut indici de creștere superiori celor înregistrați pe ansamblul economiei și pe cel al industriei, dar, în raport cu cerințele enorme de ajustare structurală a industriei, de re tehnologizare și modernizare a unităților industriale, nivelul investițiilor a fost însă insuficient. Sectoarele industriale în care indicii investițiilor au cunoscut cele mai înalte valori au fost, în majoritate, de joasă tehnologie, material-energo și muncă-intensive, cu valoare adăugată redusă; sectoarele de medie și, mai ales, înaltă tehnologie au ocupat locuri modeste între prioritățile investiționale, unele dintre acestea, a căror dezvoltare ar avea efecte benefice asupra economiei și dispun de avantaje competitive potențiale, fiind aproape ocolite de investitori.

În ultimii ani s-au făcut pași semnificativi pentru valorificarea avantajelor de locație: calitatea și disponibilitatea infrastructurilor publice pe teritoriul național; abilitatea de a inova produse și procese, de a le dezvolta potrivit cerințelor piețelor internă și internaționale; existența forței de muncă de calificare corespunzătoare și cu costuri nu foarte ridicate, a unui know how tehnologic; flexibilitatea piețelor, capacitatea acestora de a se adapta rapid și eficace la modificările structurale ale cererii și ofertei; existența unui cadru juridic permisiv, corect și stabil; nivelul relativ redus al impozitării.

A.2.6. Politica în domeniul infrastructurii (transporturi, comunicații, mediu)

a. Transporturi

Politica transporturilor în UE pleacă de la partajarea modală actuală (rutier 44%, aerian 41%, feroviar 8%, fluvial 4%) care este considerată a fi alarmantă, mai ales pentru că ascunde în ea o tendință de agravare a situației prin sporirea cu 50% a transportului rutier în perioada 1998-2010, în lipsa măsurilor de reorientare a fluxurilor de mărfuri dinspre rutier spre celelalte moduri de transport. În acest context, precum și în scopul reducerii numărului de accidente (40000 accidente rutiere/an, în ultimii ani) și a degradării mediului, UE susține dezvoltarea transportului intermodal și orientarea, cu preponderență, a transporturilor de mărfuri, către rețelele fluviale și feroviare care sunt considerate moduri de transport mai prietenoase față de mediu și subutilizate față de capacitățile disponibile.

În contextul de membru U.E al României, existența unei infrastructuri dezvoltate, conectată la rețeaua europeană de transport, ar permite o dezvoltare semnificativă a competitivității economice, și implicit, creării premiselor integrării rapide a economiei românești în piața europeană.

Având în vedere jaloanele de evoluție a politicii de transport pentru încurajarea competiției pe piață și diminuarea efectelor negative produse de sector, este evident că România are încă multe de făcut pentru a se alinia la actualele tendințe. Este, totuși, de evidențiat faptul că transporturile românești au și câteva avantaje din aceste puncte de vedere. Putem aminti, astfel, dezvoltarea scăzută a sectorului rutier, până la nivelul anului 1990, dar cu o creștere accentuată în ultimii ani, dezvoltare realizată, din păcate, pe seama diminuării evoluției favorabile sau la cote asemănătoare a celorlalte moduri. Toate aceste evoluții pot fi puse în mod clar în evidență de situația infrastructurii transporturilor. Actuala infrastructură a avut o evoluție de dezvoltare și

modernizare asemănătoare cu cea a întregii economii românești, unul dintre obstacolele principale fiind resursele reduse ale finanțării.

Principalele motive ale finanțării limitate a infrastructurii de transport din România provin dintr-un număr de aspecte cheie ce definesc cele mai importante schimbări ce au avut loc în sectorul transporturi începând cu anul 1990 și până în prezent. Acestea includ:

- Schimbări fundamentale în structura sectorului transporturi din România, de la o economie planificată de Stat (economie controlată) la o economie bazată pe cererea de transport dirijată de piață.
- Declinul industriilor ce ar folosi cu predilecție transportul feroviar.
- Instabilitate regională în statele balcanice vecine.
- Moștenirea unei infrastructuri inadecvate și investiții reduse în continuare.
- Investiții reduse în întreținerea infrastructurii.
- O creștere rapidă a parcului de vehicule private.
- Deteriorarea infrastructurii rutiere și feroviare cauzată de inundații extinse.

Toate aceste evoluții au condus la:

- O reducere semnificativă a numărului de tone-kilometri de marfă transportate pe calea ferată.
- O schimbare a alurii fluxului de trafic și utilizarea sub capacitate a căilor navale, mai ales în ceea ce privește transportul internațional de mărfuri vrac și transportul de containere.
- Creșterea necesității construirii a noi infrastructuri de transport.
- Creșterea necesității reconstruirii și reabilitării infrastructurii de transport.
- O creștere rapidă a volumului de trafic rutier.

Efectele rezultante includ:

- Creșterea ambuteiajelor rutiere, a costurilor de operare pentru vehiculele rutiere și a duratei deplasării acestora.
- Obligativitatea folosirii unor viteze feroviare mult diminuate.
- Scăderea numărului de călători în transportul feroviar.
- Creșterea degradării mediului înconjurător, atât prin efectele produse de activitatea de transport, dar și prin degradarea habitatelor naturale prin dispunerea unei rețele infrastructurale, nejustificate economic, în anumite cazuri.
- Agravarea impactului negativ asupra competitivității și atractivității pieței românești pentru investiții.

În plus, a existat o preluare relativ lentă a ideilor și tehnologiilor inovatoare, fapt care a dus la reducerea oportunităților de a profita de surse alternative de finanțare, incluzând principiul "poluatorul plătește", peaj și noi moduri de transport precum transportul multimodal și combinat.

Toate aceste aspecte au condus la "injusta" dezvoltare a pieței transporturilor în România, în special în ceea ce privește potențialul concurențial al acesteia. Un factor suplimentar de distorsionare a pieței a fost, după părerea noastră, nu numai calitatea și gradul de dezvoltare a infrastructurii, ci și existența unor "subvenții mascate" determinate de neinternalizarea costurilor externe datorate activităților de transport, în special al celor rutiere. Considerăm ca fiind "subvenție mascată" acea valoare a costurilor achitate de terțe persoane neimplicate în activitatea propriu-zisă, dar care sunt afectate de efectele produse de aceasta.

Astfel, doar dacă vorbim de costurile datorate emisiilor cu efect de seră, transporturile rutiere ajung la valori de până la zece ori mai mari decât cele medii admisibile în timp ce, chiar dacă evoluția este tot crescătoare, cele ale transporturilor feroviare, de exemplu, nu depășesc jumătatea din valoarea medie admisibilă. În mod evident, această tendință nu mai poate fi acceptată, dar instrumentele necesare pentru calmarea evoluției sunt doar la îndemâna legiuitorilor (prin adoptarea unor măsuri de natură economică și administrativă) și a transportatorilor, care pot adopta măsuri de optimizare a întregii activități și de utilizare a unor tehnologii mai puțin poluante.

Situația actuală a sistemului național de transport, caracterizată printr-un număr redus de autostrăzi și de conexiuni la nivel de autostradă sau de drumuri rapide, de variante ocolitoare a marilor aglomerații urbane, de existența unei infrastructuri navale într-o stare avansată de degradare și a unei rețele feroviare care, în cea mai mare parte, dispune de material rulant uzat fizic și moral face, însă, necesară realizarea unor investiții majore, într-un timp relativ scurt, în infrastructura de transport. Aceasta, trebuie să atingă un nivel de dezvoltare, care să permită satisfacerea necesităților de mobilitate a persoanelor și mărfurilor în condiții optime, astfel încât, să asigure capacitatea, calitatea și siguranța cerută de standardele europene.

Astfel, în următorii ani, este necesară o dezvoltare echilibrată a tuturor modurilor de transport, a infrastructurii rutiere, feroviare, navale și aeriene și a calității serviciilor. Creșterea economică prognozată pentru următorii ani nu poate fi atinsă decât având la dispoziție un sistem de transport eficient și modern, racordat la rețeaua pan-europeană de transport prin coridoarele IV, VII și IX care traversează teritoriul României.

Cererea pieței pentru transportul de marfă este în corelație directă cu evoluția PIB-ului, fiind, în general, cu 2-3% mai mare decât acesta, datorită, în principal, ponderii ridicate în economia națională a mărfurilor cu densitate valorică redusă.

În condițiile în care prognozele indică un ritm anual de creștere a PIB-ului de 6-7%, creșterea anuală a capacității de transport a infrastructurii românești va trebui să fie de 8-10%, situație ce determină un necesar investițional apreciabil în acest domeniu.

b. Comunicații și tehnologia informației

Rapida și continua scădere a prețurilor produselor de hard și soft, concomitent cu creșterea permanentă a performanțelor acestora, inclusiv în România, au determinat în mod direct extinderea, uneori exponențială, a numărului de utilizatori.

România, prin politicile adoptate în domeniul comunicațiilor și tehnologiei informațiilor a reușit implementarea rapidă a noului acquis comunitar, adoptat în februarie 2002 de UE

Recunoscând că atingerea obiectivelor strategice ale dezvoltării economice a României nu poate fi realizată fără dezvoltarea și utilizarea pe scară largă a

tehnologiilor informaționale și de telecomunicații, politicile și strategiile aplicate de guverne, în ultimii ani, în acest domeniu, au avut următoarele obiective majore: implementarea acquis-ului comunitar; creșterea competitivității economiei românești, prin încurajarea utilizării celor mai noi tehnologii informaționale; consolidarea industriei de profil; sporirea performanței instituționale a administrației publice, prin implementarea coerentă și generalizată de sisteme informatice integrate; creșterea confortului cetățenilor.

Politicile guvernamentale în domeniul comunicațiilor și tehnologiei informației a condus la realizarea unor îmbunătățiri semnificative, pe multiple planuri, a domeniului analizat, printre care:

- susținerea ritmului alert de dezvoltare a sectorului prin realizarea unui cadru legislativ adecvat, astfel încât, în prezent, România dispune de instrumentele necesare unei reglementări eficiente pe o piață în continuă schimbare;
- realizarea privatizării aproape complete a pieței serviciilor care, la nivelul anului 2007, este acoperită de operatori privați în proporție de peste 80%;
- desființarea monopolului deținut de RomTelecom în cadrul serviciilor de telefonie fixă,
- menținerea pe un trend rapid crescător a serviciilor de telefonie mobilă în defavoarea serviciilor de telefonie fixă;
- modernizare infrastructurii rețelelor de telefonie fixă (înlocuirea centralelor analoge cu cele digitale);
- evoluția accelerată a serviciilor de transmisii de date și Internet care s-a extins rapid, ocupând o mare parte din teritoriul României.

c. Protecția mediului

Politica în domeniul protecției mediului înconjurător pleacă de la premisa conform căreia între creșterea economică și menținerea unui nivel acceptabil al calității mediului nu există o contradicție intrinsecă. Se are în vedere ca măsurile de integrare a politicilor economice și de mediu să contribuie la reducerea simultană a poluării și să îmbunătățească performanțele funcționării economiei.

Integrarea din punct de vedere energetic a României în structurile Uniunii Europene va însemna, în primul rând, îndeplinirea cerințelor impuse de legislația existentă în capitolul “Controlul Poluării Industriale și Managementul Riscurilor”, ceea ce presupune, printre altele, reflectarea în prețuri a costurilor și beneficiilor de mediu pe întreg ciclul energetic, promovarea eficienței energetice, utilizarea combustibililor curați și a resurselor regenerabile de energie.

România a preluat Directivele Uniunii Europene privind: prevenirea și controlul integrat al poluării industriale; controlul pericolului de accident major implicând substanțe periculoase SEVESO II, limitarea emisiilor de poluanți specifici în atmosferă prin instalații mari de ardere; limitarea emisiilor de compuși organici volatili datorate utilizării solvenților în anumite activități și instalații.

Cheltuielile pentru protecția mediului au sporit la nivel național ajungând la cca 2% din PIB. Față de nivelul anului 2000, creșterea a fost aproape dublă. Ponderea

cea mai mare o au cheltuielile curente (cca 71% în 2005), care s-au înregistrat mai ales în sectorul producătorilor specializați în cadrul activităților de gospodărie și eliminare a deșeurilor.

Investițiile pentru protecția mediului s-au menținut constante, ca pondere în PIB (0,5-0,6 procente), fiind efectuate în proporție de peste 50% de către producătorii nespecializați (mai ales din industria prelucrătoare pentru activități de protecția apei).

În Raportul comprehensiv de monitorizare 2005 privind România, Comisia Europeană arată că țara noastră îndeplinește în general cerințele implicate de aderare și, având în vedere că au fost înregistrate progrese semnificative atât în ceea ce privește alinierea legislativă, cât și capacitatea administrativă, este de așteptat ca ea să fie în măsură să implementeze acquis-ul în sectorul calității aerului, al protecției naturii, chimicalelor și organismelor modificate genetic, zgomotului și al siguranței nucleare și protecției împotriva radiațiilor. În continuare, sunt necesare eforturi intensificate în cazul legislației orizontale, gestiunii deșeurilor și a calității apei. Există îngrijorări cu privire la poluarea industrială. De asemenea, România trebuie să accelereze eforturile necesare pentru a întări capacitatea administrativă a autorităților de mediu la toate nivelurile.

A.2.7. Politica în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale

Obiectivele politicii agricole au fost, în esență, concentrate pe stabilizarea și creșterea producției de bunuri agroalimentare și înfăptuirea reformelor sistemice și structurale necesare pentru crearea și consolidarea unui sector agricol performant în România.

În sfera dezvoltării rurale politicile promovate au urmărit dezvoltarea economico-socială și implicit modernizarea satului românesc.

Exceptând reformele proprietății (privatizarea capitalului funciar și de exploatare și într-o măsură mult mai mică consolidarea proprietății private), obiectivele politicilor agricole și de dezvoltare rurală au fost realizate numai parțial și în proporții nesatisfăcătoare. O atestă un ansamblu de aspecte definitorii ale stării agriculturii și ale ruralului românesc, cum ar fi: evoluția produsului agricol pe o traiectorie sinuoasă și la cote scăzute ale performanței (în fapt o evoluție condiționată într-o măsură exagerat de mare de starea factorilor climaterici); perpetuarea unei structuri agrare dominate de o excesivă fărâmițare a capitalului funciar și de o penurie generalizată de capital de exploatare, de posibilități extrem de modeste de capitalizare, de o slabă legătură cu piețele, a marii majorități a exploatațiilor, de un semnificativ excedent al resurselor de muncă în exploatațiile individuale etc.; nivelul și proporțiile sărăciei în zonele rurale; starea infrastructurii, a sistemului de sănătate ca și a celui de educație și formare profesională din ruralul românesc etc.

În sectorul agricol consecințele directe a celor evidențiate sunt reprezentate de perpetuarea poziției periferice a producătorilor agricoli români în context european sub raportul performanței economice și de accentuarea pantei evoluției descendente a competitivității în schimburile economice internaționale atestată elocvent de dinamica și starea actuală a soldului balanței comerciale cu produse agroalimentare.

Situarea în centrul politicii agricole a problemelor eficacității și a competitivității (în condițiile adoptării PAC) ridică în actualitate un ansamblu de

direcții de acțiune - puțin folosite până în prezent -, care vizează formarea sau, după caz, dezvoltarea determinantilor competitivității dinamice, cum ar fi: concentrarea capitalului funciar și de exploatare în unități agricole viabile într-o economie, în mod obiectiv, tot mai deschisă; creșterea gradului de înzestrare tehnică/modernizare a exploatațiilor agricole; promovarea principiilor agriculturii multifuncționale în structurarea activităților economice din exploatațiile agricole; promovarea unui complex de măsuri agro-pedo și hidroameliorative; organizarea ofertei prin formarea și dezvoltarea cooperăției rurale în sferile aprovizionării și ale desfacerii; formarea unei „mase critice” de autentici angroșiști; dezvoltarea infrastructurii piețelor; diversificarea ocupațională în zonele rurale etc.

A.2.8. Politica în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării

Sistemul CDI din România a traversat o lungă perioadă de subfinanțare; între anii 1999-2004, ponderea în PIB a cheltuielilor publice destinate CDI a fost de aproximativ 0,2%, de peste trei ori mai mică decât media înregistrată de țările din UE25. În conformitate cu obiectivul de la Lisabona, *începând cu anul 2005 cheltuielile publice pentru CDI s-au înscris pe o tendință ascendentă, având ca țintă atingerea a 1% în 2010*. Contribuția agenților economici la finanțarea CDI avea, potrivit statisticii oficiale, în perioada 1998-2004, o valoare apropiată de cea a fondurilor publice. Totodată, din punct de vedere al distribuției teritoriale, s-au constatat mari disparități pe regiuni de dezvoltare, peste 70% din totalul alocațiilor bugetare pentru CDI fiind concentrate în București și zona limitrofă.

Subfinanțarea cronică a sistemului CDI a determinat, după 1990, o diminuare drastică a resurselor umane angajate în acest domeniu. Numai în perioada 1998-2004 a avut loc o scădere cu 30% a personalului implicat în activități de cercetare-dezvoltare. Printre cei care au părăsit sistemul CDI pe fondul lipsei de stimulare financiară și a condițiilor adecvate de cercetare se află o mare parte dintre cercetătorii de vârf, atrași fie de alte sectoare, fie de condițiile existente în alte țări. La nivelul anului 2003, în România erau 2,6 cercetători la 1000 de persoane angajate în subsistemele componente, comparativ cu o medie de 7,8 în UE25. În ceea ce privește structura de vârstă a personalului, ponderea cea mai mare o deține grupa de vârstă cuprinsă între 40 și 49 de ani – 30%, 64% din totalul resursei umane având vârsta peste 40 de ani.

Subfinanțarea din perioada 1990-2004 nu a permis dezvoltarea unei infrastructuri de cercetare adecvate, factor care a afectat negativ atât nivelul cercetărilor efectuate, cât și motivația rămânerii în țară a unor elite.

Resursele bugetare au fost, cel puțin până în 2005, alocate în mod extrem de fragmentat. Proiectele de valori mici, menite a asigura subzistența unităților de CDI, au acoperit o gamă foarte largă de teme, ceea ce a condus la scăderea capacității de cercetare în domenii viabile și de interes, la imposibilitatea atingerii masei critice în anumite domenii noi sau la susținerea direcțiilor interdisciplinare de cercetare. Introducerea în 2005 a competiției CEEX (**Cercetare de excelență**), ce a urmat creșterii bugetului alocat pentru cercetare-dezvoltare, a condus la o concentrare mai mare a resurselor, proiectele fiind acoperitoare pentru cercetare și, chiar dacă tematica nu a putut fi focalizată strategic, resursele s-au concentrat prin formarea unor consorții de unități CDI.

Analiza performanțelor sistemului CDI ne conduce la concluzia că, din punct de vedere al rezultatelor vizibile, comparabile la nivel internațional, România se situează cu mult sub media europeană. Deși în rapoartele de analiză ale programelor sau entităților de CDI sunt consemnate un număr impresionant de publicații, de tehnologii, prototipuri și produse noi, din cauza caracterului limitat al ariei de circulație și al prestigiului științific al revistelor, dar și a relevanței din punct de vedere al impactului economic și social al tehnologiilor, prototipurilor și produselor noi, cea mai mare parte a rezultatelor cercetării științifice rămân nevalorificate.

România este înregistrată în baza de date ISI în ultimii 10 ani cu 3.091 de citări la un milion de locuitori, fiind pe locul 74 în lume și a realizat 894 de publicații la un milion de locuitori, fiind pe locul 69 în lume. La nivel european se înregistrează o medie de 7.089 de articole la un milion de locuitori în UE; ca urmare, pentru a ajunge la nivelul mediu înregistrat în UE, România trebuie să-și crească productivitatea științifică de 8 ori.

Cu toate acestea ca puncte tari pot fi considerate:

- Existența câtorva actori performanți (dintre universități, institute, colective de cercetare) care pot constitui „poli de excelență” pe baza capitalului uman și a dotărilor performante;
- Existența unui sistem de finanțare competițional (incluzând și cercetare multidisciplinară și/sau în consorții).

Politicile promovate de Agenția Națională pentru Cercetare Științifică (ANCS) urmăresc **creșterea rolului cercetării în dezvoltarea și transferul în economie al tehnologiilor avansate**, în vederea sporirii competitivității economice. Pentru a facilita procesul de creare în economie a unui climat inovativ favorabil pentru dezvoltarea activităților CDI și absorbția noilor tehnologii, ANCS susține următoarele obiective:

- dezvoltarea activităților CDI realizate prin cooperare între instituțiile cu profil de cercetare-dezvoltare, universități și întreprinderi, în special în domeniile specifice tehnologiilor avansate;
- stimularea activităților CDI la nivelul întreprinderilor, inclusiv prin sprijinirea înființării și dezvoltării firmelor inovative;
- creșterea capacității de difuzare și absorbție în economie a cunoștințelor științifice și tehnice, inclusiv a rezultatelor de cercetare și a noilor tehnologii;
- susținerea dezvoltării activităților și infrastructurii CDI la nivel regional.

Cea mai mare provocare pentru politica CDI din România este stimularea investiției în cercetare-dezvoltare la nivelul întreprinderilor.

În acest sens, ANCS, în cooperare cu ministerele economice, urmărește realizarea unor **pachete corelate de măsuri de stimulare a activităților CDI ale întreprinderilor**, la nivelul următoarelor categorii de politici:

- **politica fiscală:** introducerea unor pachete de stimulente fiscale specifice pentru susținerea activităților CDI ale agenților economici;
- **politica în domeniul financiar:** promovarea instrumentelor și serviciilor financiare adecvate pentru susținerea activităților CDI ale agenților economici, în special a celor bazate pe capital risc;

- **politica în domeniul concurenței:** reorientarea ajutorului de stat spre susținerea activităților CDI ale agenților economici. Conform recomandărilor recente la nivelul UE procentul alocat pentru CD din totalul ajutorului de stat ar trebui să atingă cca 20%.

Principalele instrumente de implementare a politicilor în domeniul CDI sunt:

- Programul Cercetare de excelență (CEEX), care stimulează dezvoltarea colaborării între unitățile și instituțiile de cercetare-dezvoltare, universități și întreprinderi care să determine un impact în calitatea cercetării în România, creșterea capacității de aliniere la prioritățile și obiectivele științifice și tehnologice specifice ERA, creșterea calității, a nivelului de performanță și a competitivității activităților CD; formarea poliilor de excelență ST în domenii specifice științei și tehnologiilor de vârf, susținere4a integrării unităților și instituțiilor și a programelor de cercetare-dezvoltare din România în rețele și programe internaționale.
- Programul de granturi pentru cercetare științifică.
- Planul Național pentru cercetare-dezvoltare și inovare (PNCDI).

A.2.9. Politica în domeniul serviciilor publice de interes general

A.3. EVALUAREA INSTITUȚIONALĂ

A.3.1. Instituții nou create în România corespunzătoare structurilor instituționale ale UE

TRANSPORTURI

1. Autoritatea Rutieră Română – organism tehnic specializat în subordinea Ministerului Transporturilor, care asigură inspecția și controlul în trafic al autovehiculelor, al respectării condițiilor de operare a transporturilor rutiere și al reglementărilor interne și internaționale.
2. Registrul Auto Român (RAR) – autoritate competentă în domeniul vehiculelor rutiere, siguranței rutiere, protecției mediului și asigurării calității vehiculelor în rulaj
3. Autoritatea Aeronautică Civilă Română – organism de reglementare și autoritate de supraveghere în aviația civilă
4. Autoritatea Navală Română (ANR) – autoritate de stat în domeniul navigației, care asigură alinierea la standardele, normele și cerințele UE și internaționale.
5. Autoritatea Feroviară Română - asigură inspecția și controlul de siguranță a circulației în transportul feroviar și cu metroul.

DEZVOLTARE REGIONALĂ

Cadrul instituțional aferent elaborării și implementării documentelor de programare este structurat pe două nivele, regional și național.

La nivel regional, principalele instituții sunt:

- Consiliul de dezvoltare Regională (CDR)- format din președinții Consiliilor Județene și un reprezentant al consiliilor locale;
- Agenția pentru Dezvoltare Regională - subordonată CDR, care propune și implementează programele de dezvoltare regională. Au fost desemnate 8 agenții de dezvoltare regională pentru zonele de nord-est, sud-est, Sud-Muntenia, Sud-vest Oltenia, vest, nord-vest, centru, București-Ilfov.
- Comitetul regional pentru elaborarea planurilor de dezvoltare regionale (CRP)

La nivel național, principalele instituții sunt:

- Consiliul Național de Dezvoltare Regională (CNDR)
- Comitetul Inter-Instituțional pentru elaborarea PND (planurilor naționale de dezvoltare)

INSTITUȚII PE PIAȚA MUNCII ȘI A OCUPĂRII FORTEI DE MUNCĂ

- Autoritatea Națională de Calificări
- Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM)
- Comitete sectoriale operaționale
- Oficiul pentru Migrația Forței de Muncă

AGRICULTURĂ

- Agenția de plăți și Intervenție pentru Agricultură
- Agenția de plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit, finanțate atât din bugetul UE (prin FEAGA și FADR) cât și din bugetul de stat al României. Ambele asigură aplicarea politicii agricole comune.
- Agenția Veterinară și de Siguranță Alimentară
- Agenția Națională de Consultanță Agricolă
- Agenția „Sapard”.

ECONOMIE ȘI INDUSTRIE

- Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului (AVAS), prin absorbția APAPS, (în subordinea guvernului)
- Consiliul Concurenței
- Agenția Națională pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii – organism de specialitate al guvernului pentru politică în domeniul IMM-urilor, al cooperăției și comerțului interior

JUSTIȚIE

În procesul de adaptare la structurile instituționale europene au fost create:

- Parchetul Național Anticorupție (PNA)
- Biroul de Combatere a Fraudelor Comunitare
- Serviciul pentru Combaterea infracțiunilor de crimă organizată și Corupție
- Agenția Națională de Integritate (ANI) – are scopul de a verifica averile și de a identifica conflictele de interese din activitatea demnitarilor.
- Instituția „Avocatul Poporului”, care se pronunță asupra constituționalității legislației.

ENERGIE

- Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei- instituție publică autonomă, finanțată din venituri proprii, creată în 2007 prin desființarea ANRGA (Autoritatea Națională de Reglementare a Gazului Natural) căreia îi preia drepturile
- Agenția Națională pentru Resurse Minerale – organ de specialitate al Administrației Publice Centrale, în subordinea Guvernului
- Agenția Nucleară – în subordinea guvernului
- ARCE – Agenția Națională de Conservare a Energiei
- OPCOM (Operatorul Comercial în domeniul energiei electrice)
- Operatorul de Piață (în domeniul pieței gazului)

TELECOMUNICAȚII ȘI TEHNOLOGIE INFORMATICĂ

- Autoritatea Națională pentru Reglementare în Comunicații și Tehnologia Informației – în subordinea guvernului
- Autoritatea Națională pentru Serviciile Societății Informaționale

EDUCAȚIE ȘI INSTRUIRE

- Autoritatea Națională pentru Tineret – în subordinea guvernului României

ADMINISTRATIA PUBLICA CENTRALA

- Autoritatea Națională pentru Reglementare și Monitorizarea Achizițiilor Publice (în subordinea Ministerului Internelor și Reformei Administrative);
- Autoritatea Națională pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice- din subordinea Ministerului Internelor și Reformei Administrative;
- Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor
- Agenția pentru Strategii Guvernamentale
- Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor
- Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului-în subordinea Cancelariei Primului Ministru

DREPTURILE OMULUI ȘI PROTECȚIA MINORITĂȚILOR

- Consiliul Național de Combatere a Discriminării (CNCD);
- Agenția Națională pentru Romi;
- Agenția Națională anti-doping (corespunzătoare EMCDDA din structura instituțională a UE);
- Autoritatea Națională pentru Străini;

- Oficiul Național pentru refugiați.

A. 3.2 Dialogul social

Dialogul social în România, așa cum este el definit de Organizația Internațională a Muncii, este instituit. Sub aspect formal, există un cadru bine conturat, în care se desfășoară negocieri, consultări sau schimburi de informație între reprezentanții guvernului, patronatelor și lucrătorilor, sau în interiorul acestora, cu privire la probleme de interes comun referitoare la politica economică și socială.

Cadrul instituțional de desfășurare a dialogului social corespunde exigențelor Uniunii Europene în materie, servind obiectivelor sale de promovare a democrației, de proiectare, implementare și monitorizare a strategiilor, politicilor și programelor. Partenerii sociali asistă la definirea standardelor sociale, participă la acțiuni comune și tind să joace un rol elocvent în guvernarea țării.

Dialogul social s-a dezvoltat ca o componentă indispensabilă a modelului social, contribuind la *concertarea-armonizarea* opiniilor și pozițiilor partenerilor sociali și guvernului. Consiliul Economic și Social, alcătuit din reprezentanți ai guvernului, ai confederațiilor sindicale și organizațiilor patronale, este principala instituție de dialog social tripartit la nivel național, care avizează proiectele de acte normative cu caracter economic și social. Comisiile de dialog social de la nivelul ministerelor asigură desfășurarea relațiilor tripartite la nivel sectorial. Actualul cadru legislativ facilitează desfășurarea dialogului social și în profil teritorial sau în dezbaterăa unor probleme specifice.

Acte normative succesive au transpus în legislația românească cele mai importante reglementări și recomandări ale organismelor europene privind dialogul social, reglementările de muncă și protecția socială. Dialogul între partenerii sociali, sindicate și patronate, este conturat în principal prin reglementările referitoare la încheierea contractelor colective și cele privind soluționarea conflictelor de muncă. La nivelul firmelor a fost stabilit prin lege dreptul salariaților de a avea reprezentanți care să dialogheze cu managerii sau patronii asupra rezolvării unor probleme legate de organizarea muncii sau strategia generală de dezvoltare a întreprinderii. În mod practic, participarea la luarea deciziilor se concretizează în cursul negocierilor colective, în cadrul cărora se încheie acorduri referitoare la nivelul și grila de salarizare, numărul de personal sau condițiile de muncă. Astfel de procese relevă evoluții pozitive, chiar dacă transpunerea în practică a actelor normative, ca și aplicarea acordurilor, întâmpină încă dificultăți. Iar acestea nu ocolesc nici instituțiile statului.

Aspectele *revendicativ-reactive* s-au regăsit frecvent în relațiile dintre partenerii sociali, însoțind și evoluția lor. Sindicatele, apărute pe ruinele fostelor structuri, înregistrează un proces lent de convergență. Sunt mai bine organizate, iar acțiunile lor relativ mai bine coordonate. În același timp, asociațiile patronale încearcă să reînnoade tradiția antebelică, dar rămân divizate, ceea ce face ca impactul acțiunii lor să fie mult diminuat. Dezechilibrul dintre forța organizatorică a sindicatelor și cea a asociațiilor patronale generează unele distorsiuni și formalism în derularea dialogului social. În aceste condiții, guvernul a exercitat un rol sporit în cadrul dialogului social. Având de partea sa inițiativa, executivul și-a impus de multe ori punctul de vedere în legătură cu anumite chestiuni social-economice. La nivel local și sectorial dialogul

social păstrează încă un grad de formalism, determinat atât de lipsa de implicare a partenerilor, cât și de absența coeziunii unui număr mare de instituții care acționează separat.

Menținerea unui raport conservator în relația dintre patroni și lucrători, lipsa dialogului sau organizarea inadecvată a acestuia, sunt surse de potențial conflict. Acestea generează și alte efecte negative, de segmentare a forței de muncă, restrângere a stimulentei pentru ridicarea nivelului calificării profesionale, conducând în final la erodarea pe termen mediu și lung a competitivității și a posibilităților de extindere a activității respectivei categorii de firme.

În general, dialogul, ca expresie a parteneriatului social, a înregistrat progrese remarcabile, dar este încă tributari nivelului de dezvoltare a societății românești, mentalităților și atitudinilor forțelor sociale.

B. EVALUAREA CONSTRUCȚIEI EUROPENE LA DATA ADERĂRII

B1. EVOLUȚIA CONJUNCTURII ECONOMICE A UNIUNII EUROPENE ÎN PERIOADA 2002-2008

B.1.1. Considerații generale privind evoluția economică a UE-25

Cvasi-recesiunea este termenul care caracterizează cel mai bine perioada primilor doi ani (2002-2003). Cu excepția Irlandei, Greciei, Luxemburgului și Spaniei, “motorul” principal al creșterii economice (Germania) practic s-a gripat, în 2003 înregistrând chiar o scădere absolută de -0,2% după 0% în 2002. Celelalte mari puteri - Franța și Italia - au înregistrat creșteri reduse, de doar 1%.

Principalele cauze ale acestei stagnări au fost: reducerea consumului intern privat; plafonarea investițiilor productive; cererea internă scăzută; diminuarea ritmului de creștere al comerțului internațional.

Înviorarea activității economice în zona UE s-a făcut simțită în 2004, având ca principali factori cererea pentru investiții, favorizată de creșterea veniturilor salariale, cererea pentru locuințe în condițiile unor dobânzi mult mai scăzute decât în SUA. Procesul de relansare a fost dinamizat de conjunctura externă extrem de favorabilă care a permis o explozie a exporturilor către SUA, Rusia, China, Japonia și țările Europei răsăritene.

În 2005, conjunctura economică pe ansamblu UE a înregistrat “un accident de parcurs” (conform opiniei economistului șef al OCDE, Jean Philippe Cotis), ritmul de creștere economică fiind de numai 1,7% pe fondul scăderii cererii interne, influențată la rândul ei în principal de majorarea prețului internațional al țițeiului și al altor materii prime. De asemenea, aprecierea puternică al cursului de schimb al Euro față de dolar a avut efect nefast asupra exporturilor comunitare. Climatul politic nefavorabil, datorită respingerii prin referendum de către Olanda și Franța a Constituției Europene și a divergențelor masive între principalele țări membre privind adoptarea proiectului de buget comunitar pentru 2007-2013 a avut repercusiuni negative și asupra climatului economic din țările comunitare.

B.1.2. Principalele tendințe economice (prognoze)

La începutul lunii mai 2007, Comisia Europeană a dat publicității Raportul conjunctural de “primăvară” (“Economic Forecast Spring 2007”), care prezintă estimările privind evoluția principalilor indicatori economici în 2007 și 2008 pe ansamblul UE, Zona Euro și țările membre.

Comparativ cu Raportul conjunctural de “toamnă” (publicat în noiembrie 2006), noile previziuni, sunt mai optimiste reflectând **evoluția peste așteptări a activității economice** în țările UE în primele 4 luni ale acestui an. Astfel, potrivit actualelor estimări, în 2007 ritmul de creștere al P.I.B. va atinge 2,9% pe ansamblul UE-27 și 2,6% în Zona Euro (13 țări), acesta fiind cu 0,5 puncte procentuale mai mare decât cel prognozat în noiembrie 2006. De menționat că, pentru 2008 experții Comisiei Europene prevăd, de asemenea, ritmuri superioare celor avansate în Raportul precedent, respectiv cu 0,3 puncte procentuale mai mare în cazul ambelor zone.

Uniunea Europeană - Evoluția principalilor indicatori economici în perioada 2002-2008

- modificări anuale, în %-

	Ritm de creștere a PIB	Investiții productive	Consum privat	Rata șomajului (în % din populația activă la sfârșitul perioadei)	Rata inflației (măsurată prin indicii armonizati al prețurilor de consum)	Deficitul bugetar (în % din PIB)	Soldul balanței de plăți curente (în % din PIB)
2002	1,2	-0,6	1,6	8,8	2,5	-2,4	0,4
2003	1,3	1,1	1,7	9,0	2,1	-3,1	0,1
2004	2,5	3,2	2,1	9,0	2,3	-2,7	0,2
2005	1,7	3,1	1,7	8,7	2,3	-2,4	-0,5
2006	3,0	5,6	2,2	7,9	2,3	-1,7	-0,7
Medie 2002-2006	1,9	2,4	1,8	8,7	2,3	-2,5	-0,1
<i>Previziuni mai 2007</i>							
2007	2,9	5,2	2,5	7,2	2,2	-1,2	-0,7
2008	2,7	4,2	2,6	6,7	2,1	-1,0	-0,8
<i>Diferențe față de previziunile din noiembrie 2006 (puncte procentuale)</i>							
2007	0,5	1,5	0,5	-0,4	-0,1	0,4	-0,2
2008	0,3	0,8	0,3	-0,6	0,1	0,4	-0,3

Sursa: European Commission, “Economic Forecast Spring 2007”, May 2007, Brussels.

În opinia experților Comisiei Europene, “motorul” creșterii economice relativ înalte între 2006 -2008 îl constituie dinamismul cererii interne și, în special, ritmul susținut al investițiilor productive în majoritatea țărilor membre.

În Raport se precizează că, această perioadă de creștere economică favorabilă va fi însoțită de **presiuni inflaționiste reduse**, rata inflației, atât pe ansamblul UE, cât și în Zona Euro menținându-se în jurul nivelului de 2% în acești doi ani.

Ritmul alert al activităților productive și investiționale va avea influențe deosebit de pozitive pe planul utilizării forței de muncă, ce se va concretiza într-o **reducere semnificativă a ratei șomajului** în țările comunitare. Astfel, experții Comisiei, apreciază că, dacă pe ansamblul UE în 2006 au fost create cca. 2 milioane de noi locuri de muncă, în 2007-2008 numărul acestora va însuma 5,5 milioane. În aceste condiții, rata șomajului pe ansamblul UE-27 va scădea la 7,2% în 2007 și la 6,7% în 2008, față de 7,9% în 2006 și 8,7% în 2005.

Climatul economic și social favorabil din perioada 2007-2008 va conduce, în opinia aceluiași experți, la o **însănătoșire însemnată a finanțelor publice** în țările membre ale UE. Se estimează că *deficitul bugetar* pe ansamblul UE-27 se va reduce la 1,2% din P.I.B. în 2007 și la 1% din P.I.B. în 2008, față de 1,7% din P.I.B. în 2006 și 2,4% din P.I.B. în 2005.

În ceea ce privește evoluția *situației balanțelor de plăți externe ale țărilor UE* în 2007-2008, în Raportul menționat se apreciază că aceasta nu va fi tot atât de favorabilă, reducerea prognozată a ritmului de creștere a comerțului mondial, aprecierea previzibilă a cursului de schimb al euro și menținerea unui preț ridicat al țiteiului pe plan internațional fiind factorii care vor influența negativ această evoluție. Astfel, experții comunitari prognozează menținerea și în 2007-2008 a unui sold pasiv al balanței de plăți curente pe ansamblul UE-27 de 0,7-0,8% din P.I.B. (0,7% din P.I.B. în 2006 și 0,5% din P.I.B. în 2005).

B.2. EVALUAREA POLITICILOR ȘI STRATEGIILOR COMUNITARE

B.2.1. Principalele evoluții în elaborarea politicilor comunitare

Contextul inițierii proiectului european, la începutul celei de-a doua jumătăți a secolului trecut, a făcut ca artizanii procesului de integrare europeană să țină cont de dezideratele legate de *promovarea unei Europe a păcii și stabilității*, în contextul în care repetate confruntări armate au avut efecte devastatoare pentru statele membre și pentru cetățenii acestora, de contracararea amenințării sovietice pe continent, dar și contraponderarea hegemoniei politice și culturale a Statelor Unite ale Americii la nivel global, precum și de *creșterea competitivității economiilor statelor membre* prin integrarea lor într-o piață unică, de mari dimensiuni.

Evoluția postbelică a Europei a evidențiat mai multe valuri de modificări și redefiniri de politici, în așa fel încât odată atins dezideratul de pace, accentul s-a deplasat spre *bunăstare și prosperitate*. În acest scop a fost promovată integrarea economică, respectiv eliminarea frontierelor economice între țări, astfel încât frontierele naționale, deși se mențin, ele nu mai pot influența alocarea resurselor între statele membre.

Odată finalizată *Uniunea vamală*, ca stadiu al integrării economice, urmare a procesului de reducere progresivă a taxelor vamale și interzicerii restricțiilor cantitative în cadrul comerțului intracomunitar, au proliferat diverse forme ale protecționismului netarifar. În estomparea acestora un rol important l-au jucat instituțiile comunitare (mai ales Comisia Europeană și Curtea Europeană de Justiție). Astfel, s-a impus ca *metoda comunitară de integrare* să-și deplaseze în timp accentul de pe *integrarea negativă* (dereglementarea structurală și eliminarea barierelor economice) către *integrarea pozitivă* (intervenția activă a autorităților pentru a evita apariția de noi obstacole, armonizarea politicilor economice). În timp s-a dezvoltat o *politică comercială* armonizată și apoi chiar unificată: în prezent vorbim de o politică comercială în cadrul căreia s-a format un tarif vamal comun față de terți, statele membre încheie acorduri comune cu țările terțe, iar instrumentele de *politică comercială* sunt uniform aplicate de către toate statele membre.

Actul Unic European (1986) a creat baza legală pentru piața internă („...un spațiu fără frontiere interioare în care *libera circulație a bunurilor, persoanelor, serviciilor și capitalurilor* este asigurată...”). De la momentul lansării (1993) și până în prezent, sistemul de (de)reglementări legate de Piața Internă a cunoscut succesive îmbunătățiri, existând însă în continuare așteptări de consolidare și perfectare a mecanismelor sale. Pe măsura creșterii progresive a ponderii serviciilor în PIB-ul statelor dezvoltate, problematica serviciilor a căpătat valențe noi; așa se justifică și inițiativa Comisiei de a reglementa mai bine *sfera serviciilor*. Având în vedere textul final al directivei serviciilor (*directiva Bolkenstein*), în cadrul căruia Parlamentul European a încuviințat să renunțe la includerea principiului țării de origine, problema reglementării la nivel comunitar a serviciilor rămâne deschisă.

Pentru a putea susține procesul de consolidare a pieței unice și a integrării economice în general, în decursul timpului, Uniunea Europeană a dezvoltat o serie de politici. În fiecare din aceste politici s-a conturat un raport specific între puterea de acțiune a statelor membre și cea a instituțiilor comunitare. S-au dezvoltat astfel politici în competență exclusiv comunitară (politica comercială, uniunea vamală, politica agricolă comună, politica de concurență, conservarea resurselor biologice ale mării, politica monetară, pentru statele membre ale zonei euro) și politici comune (în cadrul cărora atât statele membre cât și instituțiile comunitare își declină competențe, cum ar fi politica de coeziune, politica bugetară, politica de mediu, politica de extindere, politica externă și de securitate, justiția și afacerile interne). O serie de politici publice, economice și sociale, au rămas în competența exclusivă a statelor membre (politicile fiscale, educaționale, de sănătate publică).

Pentru ca politicile comunitare să-și poată dovedi eficacitatea, a fost necesară stabilirea unor reguli care să limiteze intervenția statelor membre în activitatea economică: așa s-a născut *politica în domeniul concurenței*, construită într-o manieră preponderent supranațională, cu reglementări în domeniul *ajutoarelor de stat, achizițiilor publice, concentrărilor economice și acțiunilor anticoncurențiale*.

Bugetul comunitar este relativ mic (numai 1% din PNB cumulat al statelor membre) și structurat într-o manieră semnificativ diferită față de bugetele statelor membre (75% redistributiv și doar 25% alocativ).

O importantă provocare pentru construcția economică a UE a constituit-o lansarea Uniunii Economice și Monetare. Includerea în cadrul Tratatului de la Maastricht a clauzei de *opt-out* a deschis calea geometriei variabile sau a integrării cu mai multe viteze, ceea ce ar permite ca în anumite domenii, statele membre să poată alege dacă doresc sau nu să participe la adâncirea integrării.

În măsura în care resursele comune permit, UE se implică pe arena globală, acționând ca un *actor global*: în acest caz, accentul se deplasează pe promovarea stabilității, creșterea securității, prevenirea conflictelor și managementul crizelor.

B. 2.2. Strategii ale Uniunii Europene

Pentru maximizarea valorii adăugate la nivel comunitar, UE a dobândit treptat puteri legislative asupra unor domenii cum sunt: politica comercială, politica monetară, politica socială, protecția mediului, transport, protecția consumatorului etc. De asemenea, UE completează politicile naționale ale statelor membre în domeniul politicii industriale, cultură, turism, educație etc.

În acest moment, elaborarea strategiilor pornește de la interguvernamentalismul specific luării deciziilor în Uniunea Europeană, fiind o îmbinare între intervenționism și „laissez-faire”, în sensul că, deși documentele sunt adoptate la nivel european, statele membre au propriile responsabilități în ceea ce privește transpunerea lor în plan intern. În același timp, prioritățile UE se localizează la intersecția dintre interesul general comunitar și cel individual al statelor membre, având o multitudine de motivații, orizonturi de timp și perspective mai mult sau mai puțin extinse în plan geografic.

Adoptată în martie 2000, *Agenda Lisabona* s-a dorit a fi răspunsul comun al statelor membre la provocările globalizării și la problemele structurale pe plan intern. Având ambițiosul obiectiv de a transforma Uniunea Europeană în „cea mai

competitivă economie bazată pe cunoaștere din lume”, strategia urmărește obiective de creștere a competitivității, prin reforme economice și sociale care să asigure creștere economică, ocupare și dezvoltare durabilă. Din 2005, obiectivele Strategiei au fost reevaluate, aceasta rămânând însă cadrul director pentru dezvoltarea UE.

În tandem cu Strategia Lisabona, *Strategia de Dezvoltare Durabilă* încadrează protecția mediului între prioritățile Uniunii Europene, alături de competitivitate și coeziune socială, propunând direcții de acțiune în domenii ca: îmbătrânirea populației, criza energetică, modificările climatice, etc.

În contextul transformărilor care au loc în mediul economic global, necesitatea unei atitudini proactive, care să permită fructificarea oportunităților, a devenit evidentă. Prin strategia “*Global Europe Competing with the World*”, Comisia Europeană a stabilit direcțiile de acțiune pentru politica comercială contribuind la consolidarea rolului UE ca *actor global*. În același timp, *Strategia Europeană în domeniul securității*, adoptată în decembrie 2003, reprezintă un moment hotărâtor pentru evoluția politicii externe și de securitate comune, definind rolul și obiectivele Uniunii Europene într-un climat global radical schimbat, cu noi amenințări și conflicte emergente.

Pentru stabilirea următorilor pași referitori la viitoarele acțiuni de extindere, în condițiile scăderii sprijinului popular și a diminuării capacității de absorbție a unor noi membrii, mai ales pentru țări ca Turcia, a fost adoptată *Strategia privind extinderea și provocările pentru 2006-2007*

B. 3. EVALUARE INSTITUȚIONALĂ

B.3.1 Considerații generale

Saltul de la 15 la 25 și apoi 27 de state membre a coincis, totodată, cu o serie de evenimente internaționale care au impus Uniunii Europene asumarea unui rol mai dinamic în planul politicii sale externe, bazat pe coerență și unitate. Tocmai de aceea, ajustarea sistemului său instituțional și sporirea eficienței procedurale în anumite arii de politică expuse în mod tradițional riscului unor blocaje decizionale sunt numai două dintre premisele consolidării statutului său de actor global.

Schimbările aduse pe parcurs arhitecturii instituționale europene nu au fost unele de substanță, încercările de reformă instituțională anterioare Tratatului Constituțional dovedindu-se ulterior insuficiente, ceea ce face ca resuscitarea procesului constituțional, după eșecurile înregistrate în Franța și Olanda, să fie cu atât mai importantă.

Dincolo de reformele instituționale așteptate, într-o Uniune lărgită există cel puțin trei surse de conflict care trebuie atenuate sau chiar eliminate: 1) *disparitățile economice*, cu toate implicațiile la nivel comunitar legate de distribuirea resurselor financiare, în special a celor destinate politicii regionale; 2) *noua concurență, între vechile și noile state membre*, despre care unii observatori afirmă că ar fi acționat ca o presiune sănătoasă pentru state precum Germania și Franța pentru a fi determinate să realizeze reformele necesare atingerii obiectivelor *Agendei Lisabona*; 3) *dimensiunea geografică* a pus Uniunea în contact cu regiuni cu o reală sau potențială instabilitate, având serioase implicații asupra politicii externe și de securitate comune și a politicii europene de securitate și apărare. S-ar mai putea adăuga *diversitatea structurală*, care adâncește diferențele dintre statele mari și restul statelor membre, împiedicând astfel dezvoltarea unei identități colective.

B.3.2 Stadiul construcției instituțiilor europene. Tratatul Constituțional

Instituțiile europene funcționează în prezent conform prevederilor tratatelor deja adoptate, în urma unor reforme succesive (Amsterdam, Nisa) deja agreate, dar insuficiente. De aceea, demersul elaborării Tratatului Constituțional a fost proiectat ca o posibilă soluție pentru problemele instituționale cu care se confruntă încă Uniunea Europeană, continuând și compensând anumite neajunsuri ale reformelor anterioare. Documentul în sine nu are însă valențe de panaceu al dezechilibrelor identificate anterior și nici nu poate asigura convergența diferitelor priorități și poziții asumate la nivel politic de către statele membre ale Uniunii. Ratificarea conținutului acestuia, în special a prevederilor de natură instituțională, într-o formulă sau alta, este însă un prim pas și totodată o modalitate de a testa ce, cum și cât înțeleg cetățenii europeni și liderii Uniunii din apartenența lor la Uniune.

Discuțiile legate de relansarea reformei instituționale a Uniunii Europene par să contureze preferința majorității statelor membre pentru utilizarea actualei versiuni a Tratatului Constituțional. Totuși, rămân deschise opțiunile pentru mai multe *scenarii posibile ale relansării procesului constituțional*.

Dintre principalele elemente de noutate la nivel instituțional prevăzute în prima parte a Tratatului Constituțional se încearcă menținerea unora dintre inovațiile considerate absolut necesare pentru asigurarea unei mai bune funcționări a instituțiilor europene. Acestea pot fi grupate în două mari categorii, în funcție de obiectivele reformei pe care sunt susceptibile să le promoveze.

a) În sensul **ameliorării eficacității instituțiilor** trebuie menționate:

- instituirea unei președinții permanente a Consiliului (adică a funcției distincte de Președinte al Consiliului European, exercitată de o personalitate aleasă pe parcursul unui mandat - reînnoibil - de doi ani și jumătate);
- regândirea structurii Comisiei, prin reducerea numărului de comisari de la 27 la 18, ceea ce, ar asigura pentru prima dată acoperirea deplină a principiului independenței membrilor Comisiei față de autoritățile statelor ai căror cetățeni sunt;
- extinderea votului cu majoritate calificată către noi domenii, precum azilul, imigrarea, cooperarea judiciară penală;
- relaxarea condițiilor în care se poate recurge la metoda de integrare flexibilă a cooperării întărite.

b) În sensul **întăririi legitimității instituțiilor** Uniunii ar urma să se acționeze pentru:

- codificarea distribuției de competențe între instituțiile comunitare și statele membre;
- introducerea sistemului de vot în Consiliu potrivit unei duble majorități, a statelor membre și a populației, ca expresie a dublei legitimități a Uniunii (cvorumul de state necesar pentru o majoritate calificată fiind 55%, iar cvorumul populației de 65%);
- introducerea mecanismului *frânei de urgență*, care permite blocarea deciziei adoptate cu majoritate calificată și trimiterea sa către Consiliul European;
- introducerea unui mecanism politic de aplicare a principiului subsidiarității, prin posibilitatea dată parlamentelor naționale de a cere Comisiei reexaminarea unei propuneri legislative dacă aceasta pare a nu respecta principiul în chestiune;
- acordarea unui drept de supervizare Parlamentului European cu privire la aplicarea mecanismului cooperării întărite, în sensul că acesta trebuie să-și dea consimțământul pentru inițierea sa în orice domeniu (mai puțin politica externă și de securitate comună), nu doar în cele unde funcționează procedura de decizie (cum este cazul în prezent);

Nu lipsite de importanță, deși cu un caracter mai tehnic, sunt și acele inovații menite să dea o *consfințire juridică clară unor concepte încă insuficient formalizate legal*.

B.3.3. Procesul de extindere a Uniunii Europene

Angajamentul ferm al țărilor din centrul și estul Europei pe calea democrației, a principiilor statului de drept, a economiei de piață libere s-a încadrat în obiectivele generale ale Uniunii de a extinde cadrul de stabilitate politică, economică și de securitate și spre această parte a Europei.

Trei principii stau la temelia actualei politici de extindere a Uniunii Europene: *consolidarea angajamentelor, condiționalitatea și comunicarea*.

Continuarea procesului de extindere rămâne un punct de reper în contextul general al politicii europene. Demararea negocierilor cu Turcia și Croația (octombrie 2005), precum și obținerea statutului de stat candidat de către Macedonia (decembrie 2005) confirmă acest fapt. În plus, cadrul asistenței financiare acordate țărilor candidate în pregătirea lor pentru aderare este destul de dinamic, Uniunea Europeană inaugurând începând cu luna ianuarie 2007 un nou instrument de asistență pentru pre-aderare, conform priorităților identificate în Parteneriatele pentru aderare și Parteneriatele europene.

La nivel comunitar, se pune tot mai acut problema capacității Uniunii de a absorbi noi state membre, oportunitatea continuării procesului devenind un subiect de actualitate pe agendele statelor europene. Ideea unei lărgiri infinite și indefinite a Uniunii ar putea genera o „criză de identitate” pe care criteriile tehnice nu o pot soluționa. Există dorința manifestată atât la nivelul populației, cât și la nivelul clasei politice, de a delimita în sens geografic procesul de extindere, având în vedere o serie de factori cum ar fi capacitatea de absorbție a noilor state membre, evoluțiile de natură instituțională și politică din unele state posibil candidate și, mai ales, problema identitară a Uniunii Europene.

Pe de altă parte, țări aflate în imediata vecinătate a Uniunii își exprimă și reafirmă vocația lor europeană. Acestea beneficiază de oportunitățile și cadrul financiar și de cooperare oferit prin Politica Europeană de Vecinătate.

Noii membri și statele candidate au interese puternice în a formula o politică externă cu relevanță directă asupra vecinilor săi localizați la noua frontieră comunitară. Permeabilitatea și securitatea frontierelor estice, precum și politica de vecinătate comună se transformă treptat în interese vitale. O serie de domenii precum situația minorităților etnice, reglementările în domeniul vizelor, problemele legate de energie și mediu, comerțul transfrontalier, stabilitatea în Balcani, relațiile cu noii vecini ai Uniunii devin probleme de interes imediat și ocupă un loc important pe agenda comunitară.

B.3.4. Procesul de aprofundare a integrării europene

Aprofundarea integrării europene și procesul de extindere al Uniunii Europene au evoluat în paralel. Reforma instituțională reprezintă un pas important pe calea

aprofundării procesului de integrare, fără de care nici alte viitoare etape ale extinderii nu ar putea avea loc.

Metoda deschisă de coordonare, instrument al strategiei Lisabona, oferă un cadru nou de cooperare, în care statele membre folosesc instrumentele politicilor naționale în scopul atingerii unor obiective comune, în domenii ce țin de competența națională, cum ar fi ocuparea forței de muncă, protecția socială, incluziunea socială, educația, formarea profesională.

Reformele aduse de Tratatul de la Nisa și continuate prin noi prevederi ale Tratatului Constituțional încurajează recurgerea la mecanismul cooperării consolidate sau la alte tipuri de aranjamente flexibile *în interiorul cadrului tratatelor*. Implementarea acestor inovații la nivel instituțional ar putea contribui la formalizarea anumitor scenarii ale aprofundării diferențiate a integrării care, până în acest moment, s-au regăsit numai sub forma unor cooperări informale între statele membre în anumite domenii, *în afara cadrului tratatelor*.

Până acum, în cadrul tratatelor s-au identificat câteva modele de integrare flexibilă. Modelul *flexibilității pre-determinate* se regăsește în cazul Uniunii Economice și Monetare, în prevederile Schengen și în cadrul uneia dintre principalele inovații ale tratatului constituțional la nivelul securității și apărării: cooperarea structurată între statele membre care sunt dispuse și au capacitățile militare necesare pentru a subscrie unor exigențe mai mari în acest domeniu.

Micro-flexibilitatea, bazată pe instrumentul *abținerii constructive*, oferă statelor membre posibilitatea de a nu lua parte la o decizie sau acțiune, permițând totuși celorlalte state să avanseze în respectivul domeniu.

Mecanismul cooperării consolidate permite statelor membre să colaboreze în anumite domenii în care doresc o evoluție mai rapidă în raport cu celelalte state.

Continuarea proiectelor politice ale Uniunii necesită mecanisme și instrumente solide, credibile și eficiente. În acest context, mecanismul cooperării consolidate poate fi un mijloc perfectibil pentru revigorarea procesului decizional și dinamizarea politicilor europene.

C. EVALUAREA DECALAJELOR FAȚĂ DE MEDIA UNIUNII EUROPENE

C.1. DECALAJE ECONOMICE

Decalaje economice între România și UE 25

În perioada 2000-2006, procesul de pregătire a aderării României la Uniunea Europeană s-a accelerat, ceea ce s-a concretizat în diminuarea decalajelor economice ce despărțeau România de UE¹ la începutul intervalului.

Din analiza comparativă a evoluției unor indicatori macroeconomici rezultă că în favoarea reducerii decalajelor dintre România și UE au contribuit următorii factori:

- Rata de creștere a PIB a fost mai mare în România decât în UE-25 începând din anul 2001. Productivitatea muncii a crescut lent, astfel că a contribuit în mică măsură la creșterea economică din România.
- Reducerea accelerată a ratei inflației și țintirea inflației în anul 2006 au determinat diminuarea decalajelor privind indicii prețurilor de consum dintre România și UE-25
- Rata șomajului în România s-a situat în întreaga perioadă sub nivelurile din UE, angajații acceptând salarii mai mici decât intrarea în șomaj.
- Salariul minim lunar în România s-a menținut la niveluri comparative foarte mici, înregistrându-se mari decalaje față de UE-25, dar a avut și un efect economic pozitiv, de atragere a investitorilor din statele membre ale UE-25 cu repercusiuni asupra creșterii economice.
- Deficitul bugetar în România a marcat o tendință de scădere față de sfârșitul deceniului anterior/ începutul anilor 2000, situându-se la cel mai scăzut nivel (în 2005) între statele cu deficit bugetar din UE-25.
- Rata datoriei publice a înregistrat o tendință de scădere (ajungând la circa 15% din PIB), dar pe întregul interval analizat rata datoriei publice în România a fost mai mică decât media UE 25, situându-se totodată la un nivel mult mai scăzut comparativ cu criteriul de convergență la zona Euro (de 60%).

1. Rata de creștere a Produsul Intern Brut

România, a șaptea mare țară din UE după numărul locuitorilor (4,7% din UE25), are o economie ce reprezintă doar 0,7-0,8% din PIB-ul comunitar. În termeni

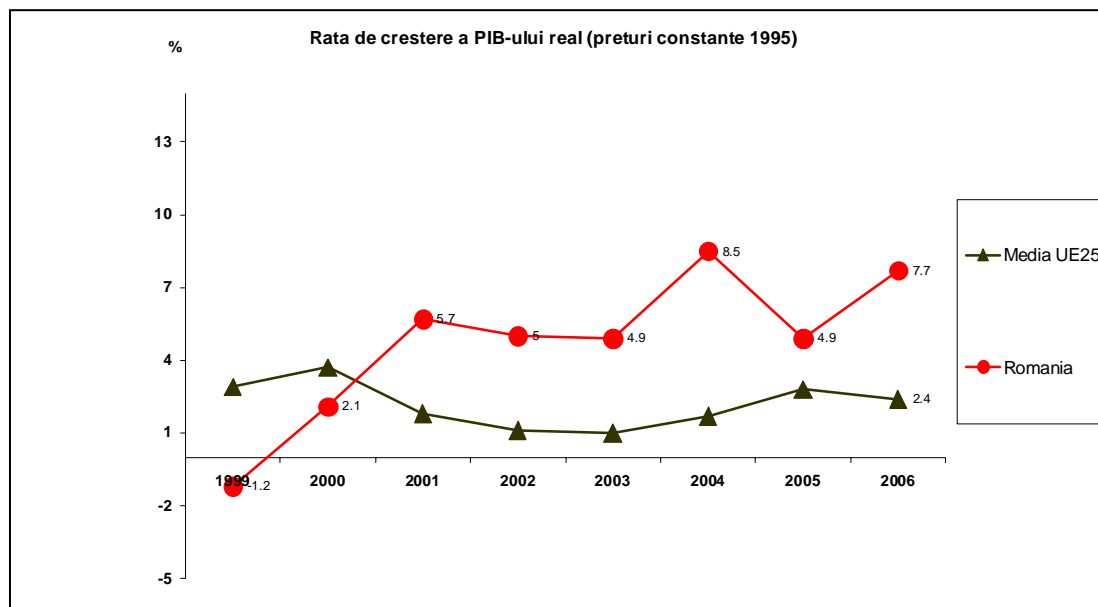
---

¹ Nivelul mediu al UE-25

absoluți, PIB total al UE-25 a fost în anul 2005 de 10847 miliarde de euro, în timp ce România a înregistrat un PIB de circa 80 miliarde de euro.

Incepând cu anul 2001, rata de creștere a PIB în România a depășit an de an rata medie de creștere economică a UE 25.

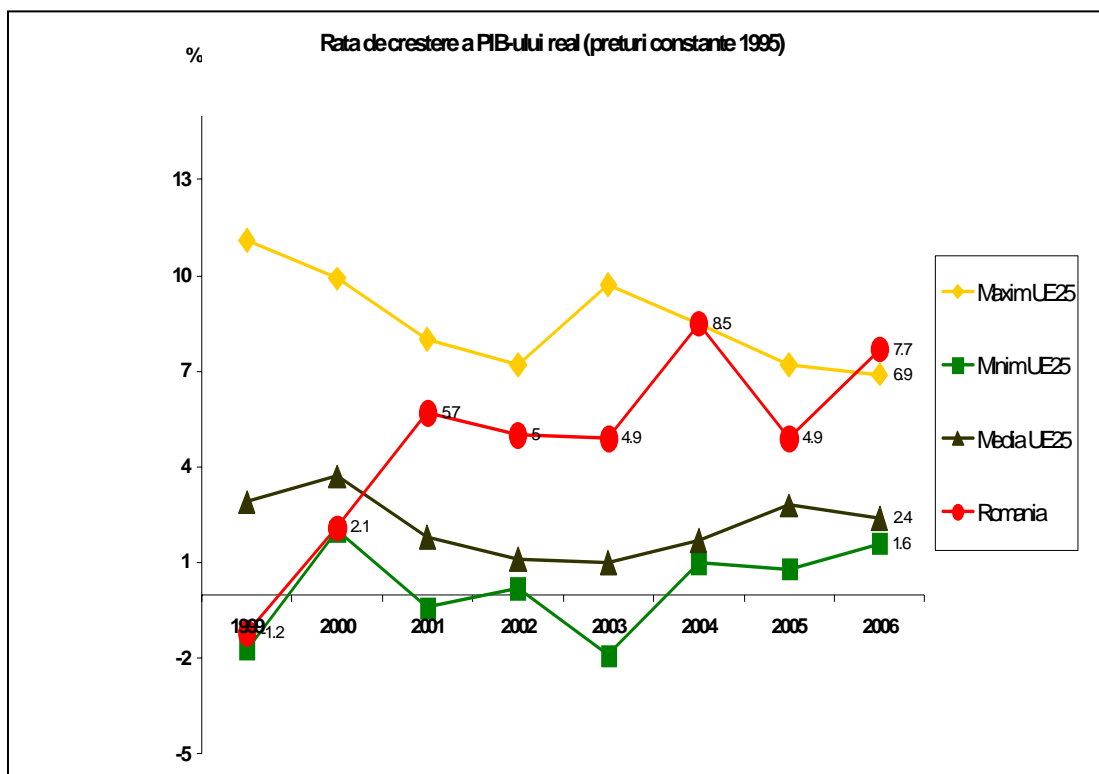
Graficul 1 - ata de creștere a PIB real: Decalaje între România și nivelul mediu al UE 25, 2000- 2006

Sursa: Câmpeanu, Virginia, IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

Ultimii 3 ani ce au precedat momentul aderării României la Uniunea Europeană au marcat creșteri succesive ale economiei românești, induse de intensificarea investițiilor străine (ca % din PIB), de creșterea productivității muncii și majorarea producției orientate spre export, precum și de creșterea cererii interne de consum, în condițiile unui climat economic european îmbunătățit, caracterizat de redresarea economiei UE. Totodată, performanțele economice semnificative ale României au fost sprijinite de o conjunctură economică internațională favorabilă, cu creștere robustă a economiei mondiale, comerț internațional efervescent, prețuri ridicate ale mărfurilor și costuri scăzute ale finanțării internaționale. În aceste condiții, rata de creștere a economiei României a înregistrat o medie de 8,5% în 2004 și 7,7% în 2006, atingându-se și respectiv, depășindu-se nivelurile maxime ale ratei de creștere a PIB din UE 25.

Graficul 2 - Rata de creștere a PIB real: Decalaje între România și nivelul maxim al UE 25, 2000- 2006

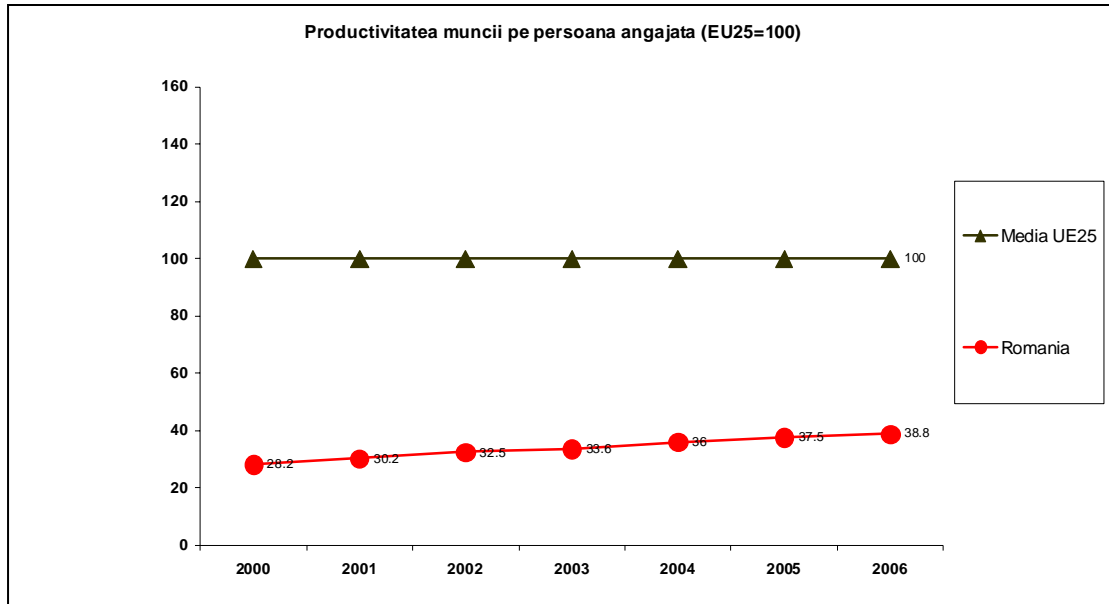

Sursa: IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat și a Anuarelor statistice ale României, a Buletinului statistic lunar 2/2007, INS

2. Productivitatea muncii- factor de influență a creșterii economice

Un factor important ce a contribuit la accelerarea creșterii economice în România a fost creșterea productivității muncii. Astfel, în anii 2005 și 2006 creșterea productivității muncii per angajat a atins niveluri maxime față de anii anteriori, ceea ce a condus la reducerea decalajelor atât față de UE25, dar mai ales comparativ cu cele 8 state noi membre din Centrul și Estul Europei, care după aderarea la UE din anul 2004 au marcat o scădere evidentă a productivității muncii per angajat.

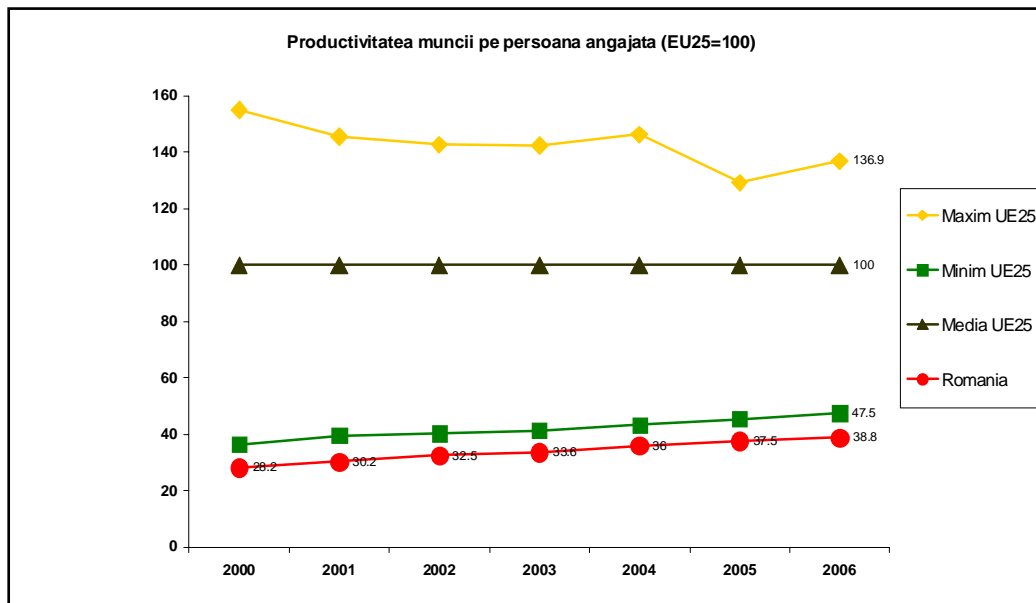
Graficul 3 - Reducerea decalajelor între România și UE25 prin creșterea productivității muncii pe persoană angajată, 2000-2006 (UE25=100)

Sursa: Câmpeanu, V, IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

Cu toate că evoluția productivității muncii pe angajat a fost pozitivă în România, se menține un decalaj sensibil față de nivelul mediu al UE-25, care în decurs de 6 ani a fost redus cu 10 puncte procentuale: în anul 2006 productivitatea muncii pe angajat a reprezentat numai 38,8% din media UE- 25 (circa 28% în anul 2000), situându-se chiar sub nivelul minim din statele membre, de 47,5%.

Graficul 4 - Productivitatea muncii pe angajat: decalaje între România și nivelurile minim, mediu, maxim din UE-25, 2000-2006

Sursa: IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

3. Contribuția sectoarelor economice la formarea PIB

Contribuția sectoarelor economice la formarea PIB este diferită în România față de UE 25, cea mai mare discrepanță având loc în domeniul serviciilor.

Astfel, la nivelul anului 2006 agricultura României are o pondere în PIB de 8% (13,3% în 2001), în timp ce media în UE25 este de doar 1,9%. Ponderea serviciilor în Uniune este de 71,9%, în România fiind de circa 50%.

Tabelul 1

**Contribuția sectoarelor economice la formarea PIB, 2006
% din valoarea adăugată brută (VAB)**

	România	UE25
Total VAB	100,0	100,0
Agricultura	8	1,9
Industria, construcții	30,9	26,2
Servicii	49,6	71,9

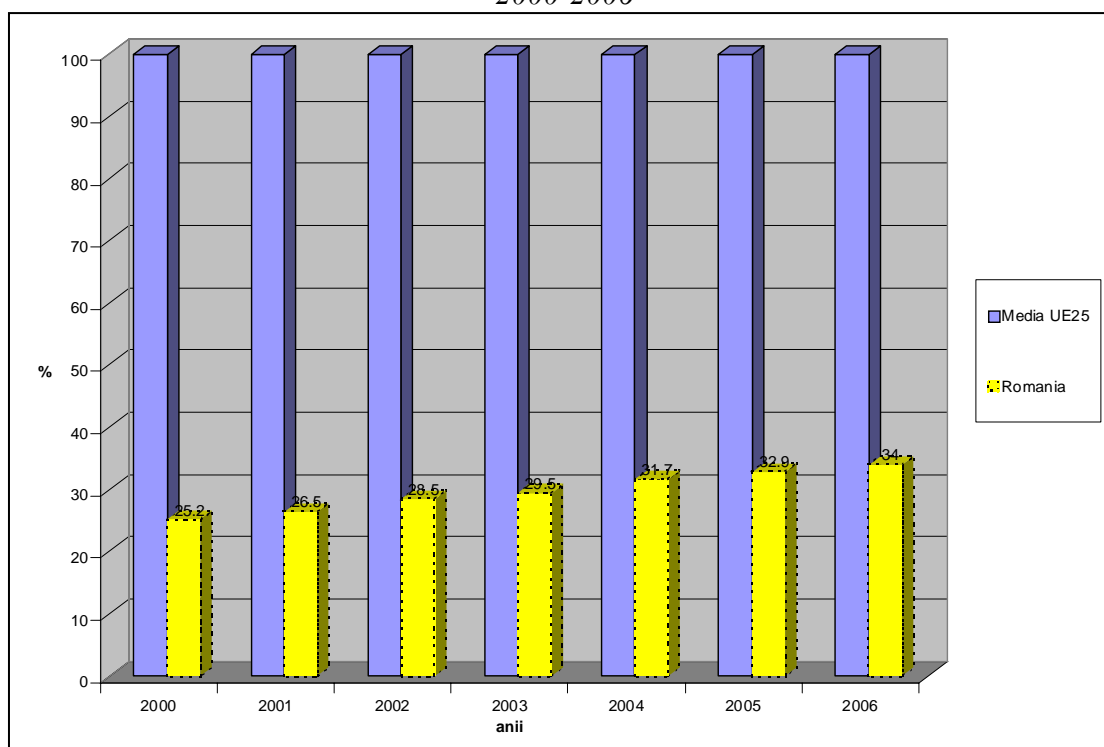
Sursa: IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

4. Produsul Intern brut / locuitor, indicator al nivelului de dezvoltare

În România, PIB/locuitor (PPS) a înregistrat o tendință de creștere începând cu anul 2001, ceea ce a determinat o reducere lentă a decalajului față de nivelul mediu al UE-25. În valori absolute, PIB pe locuitor a fost în 2006 de 3.657 euro în România, în timp ce media UE- 25 a fost de 23.402 euro.

În anul 2006, premergător aderării României la UE, PIB/locuitor a reprezentat numai 34% din nivelul mediu al PIB/locuitor al UE-25 (25% în anul 2000), cu un punct procentual peste nivelul din Bulgaria și cu 13 puncte sub ultima clasată în UE 25, Letonia.

Graficul 5 - PIB/locuitor (PPS)- decalaje între România și nivelul mediu din UE 25, 2000-2006

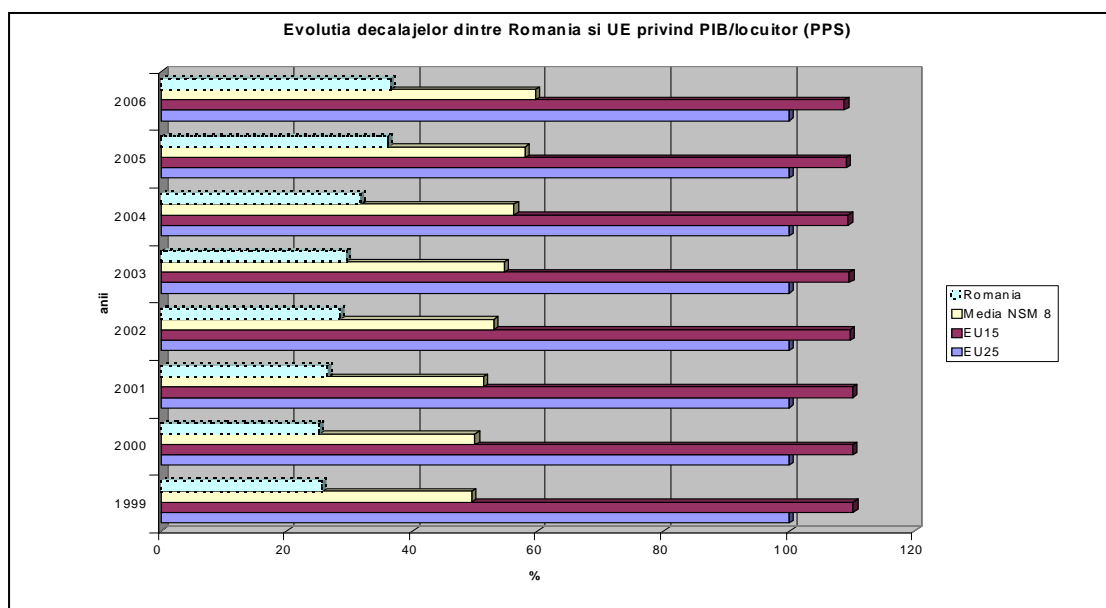
Sursa: Câmpeanu, V, IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

Dintre statele membre ale UE-25, cele mai slabe performanțe ale PIB pe locuitor (PPS) au fost înregistrate de Letonia și Polonia, cu 47% și respectiv 50% din media UE-25. România se situează însă în urma acestor state considerate slab performante, pe penultimul loc în ierarhia țărilor UE-27.

Comparațiile cu noile state membre Central și Est Europene în perioada de pre-aderare, relevă că ținta acestora la momentul aderării a fost atingerea a 70% din nivelul mediu al PIB/locuitor din Uniunea Europeană, dar anul aderării, 2004 a însemnat atingerea acestei ținte numai de către R.Cehă (70% din nivelul UE-25) și Slovenia (78%).

În anul 2006 nivelul mediu al PIB/locuitor în noile state membre din Centrul și Estul Europei s-a apropiat de 60% din nivelul mediu al UE 25, iar cel din UE- 15 a depășit cu circa 10% nivelul mediu al UE 25.

Graficul 6 - Decalaje între PIB/locuitor (PPS) din România, noile state membre (NSM 10) și UE 15 comparativ cu media UE 25

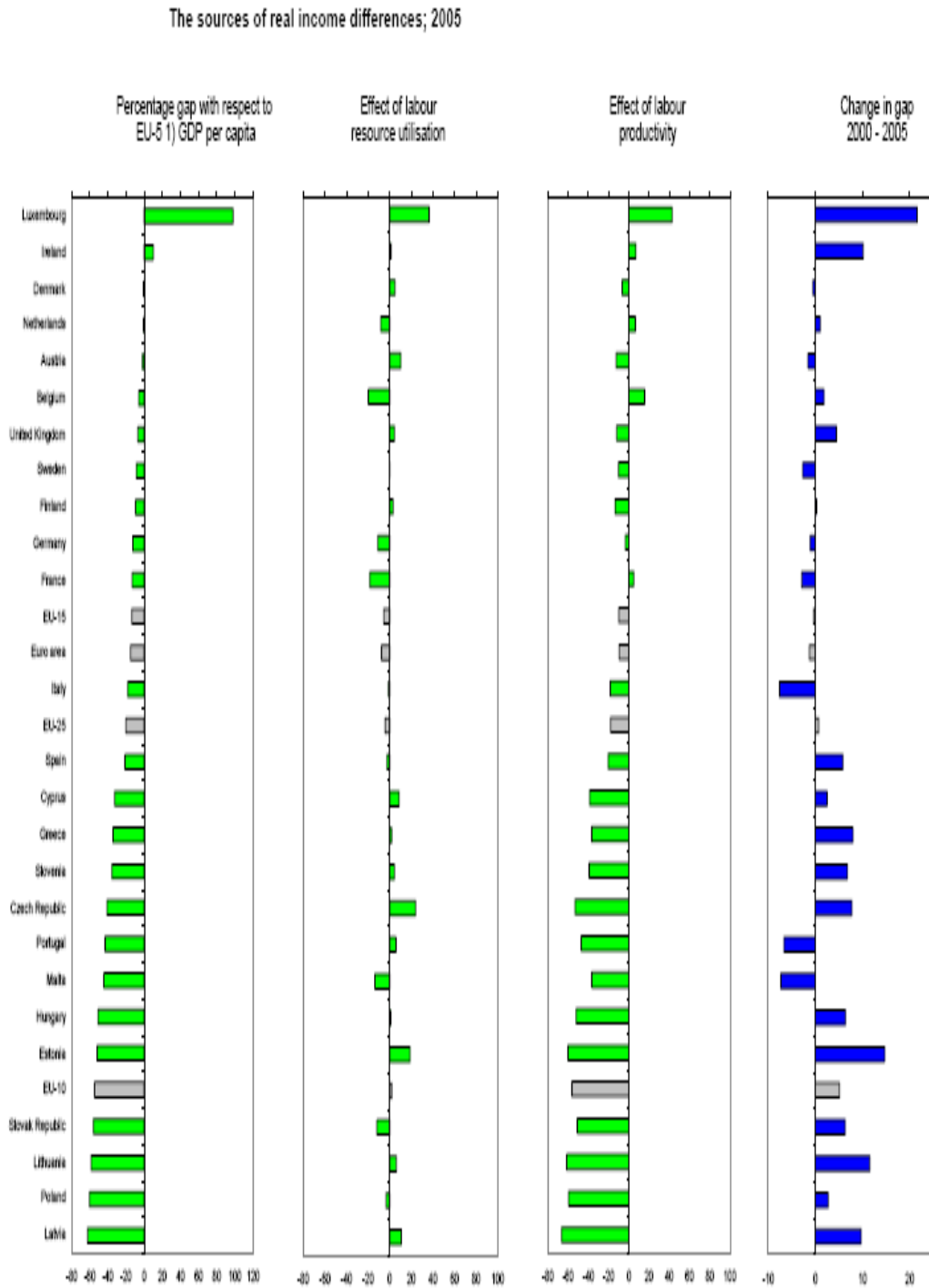
Sursa: Câmpeanu, V, IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

În graficul 6 se observă că cele 10 noi state membre ale UE au redus în anul 2006 decalajul de PIB/locuitor, beneficiind de procesul de convergență reală.

Cele mai performante state membre sunt considerate Luxemburg (cu PIB/locuitor ce reprezintă 248% față de media UE-25), Irlanda (137%) și Danemarca (124%).

Comparativ cu nivelul mediu al PIB/locuitor din UE-25, există diferențe accentuate între multe țări membre și țările cele mai performante. Astfel, în 2005 media PIB/locuitor din UE 25 s-a situat cu 20% sub nivelul celor mai performante state membre. În statele membre ale UE- 15, decalajul se datorează în principal utilizării mai scăzute a forței de muncă (număr de ore lucrate pe economie), în timp ce în cele 10 noi state membre productivitatea muncii mai scăzută constituie principalul factor de influență (graficul 7).

Graficul 7 - Surse ale decalajelor de PIB/locuitor între statele membre ale UE 25: utilizarea resurselor de forță de muncă și productivitatea muncii

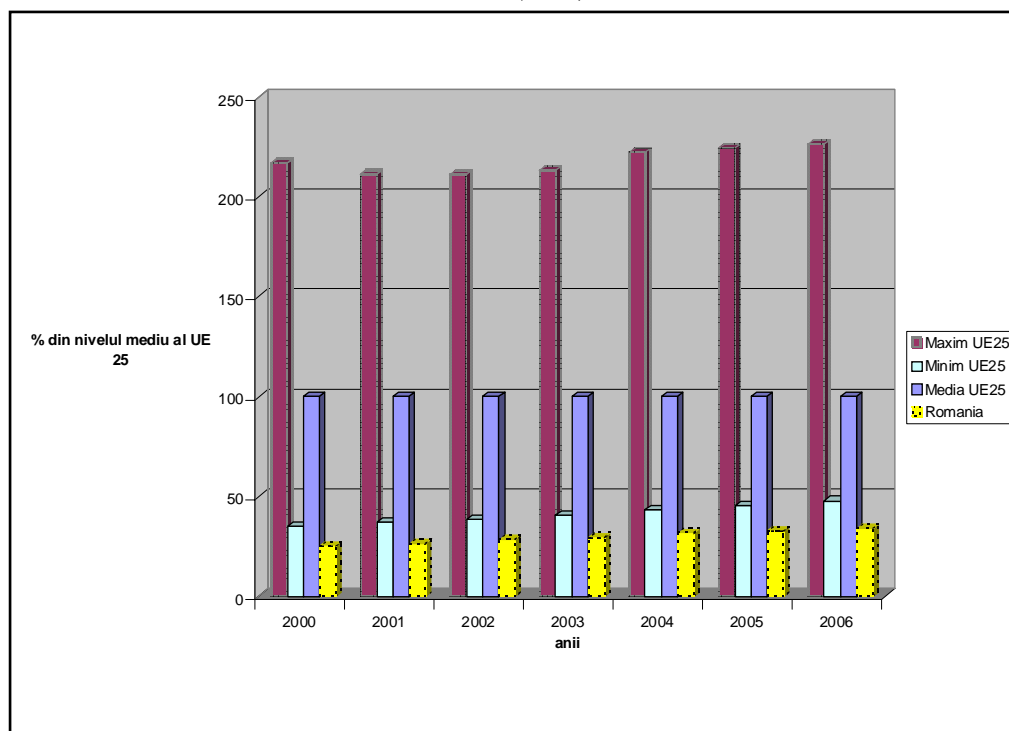

Notă: Decalajul este măsurat față de media celor mai performante țări din punct de vedere al PIB/locuitor (PPS 2000) și anume: Luxemburg, Irlanda, Danemarca, Olanda, Austria.
 Sursa: COM(2006) 816 final, Brussels, 12.12.2006, Annex

In concluzie, dacă anul 2006 a însemnat o reducere a decalajului între România și nivelul mediu al UE-25, nu același lucru rezultă din comparațiile cu nivelurile maxime ale PIB/locuitor înregistrate în statele membre, față de care decalajul României se menține- de facto- la nivelul anului 2000.

Graficul 8 - Decalaje între PIB/loc în România și nivelul minim, mediu, maxim al PIB/locuitor (PPS) UE 25

Sursa: Câmpeanu, V, IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

5. Rata inflației

Unul dintre cele mai importante și dureroase fenomene ale crizelor economice ale anilor 1990 din România și celelalte țări ale Europei Centrale și de Est l-a constituit inflația, care se măsoară prin indicii prețurilor de consum și afectează întreaga populație a fiecărei țări ce nu o poate controla, alterând totodată mediul de afaceri și fluxul de investiții străine.

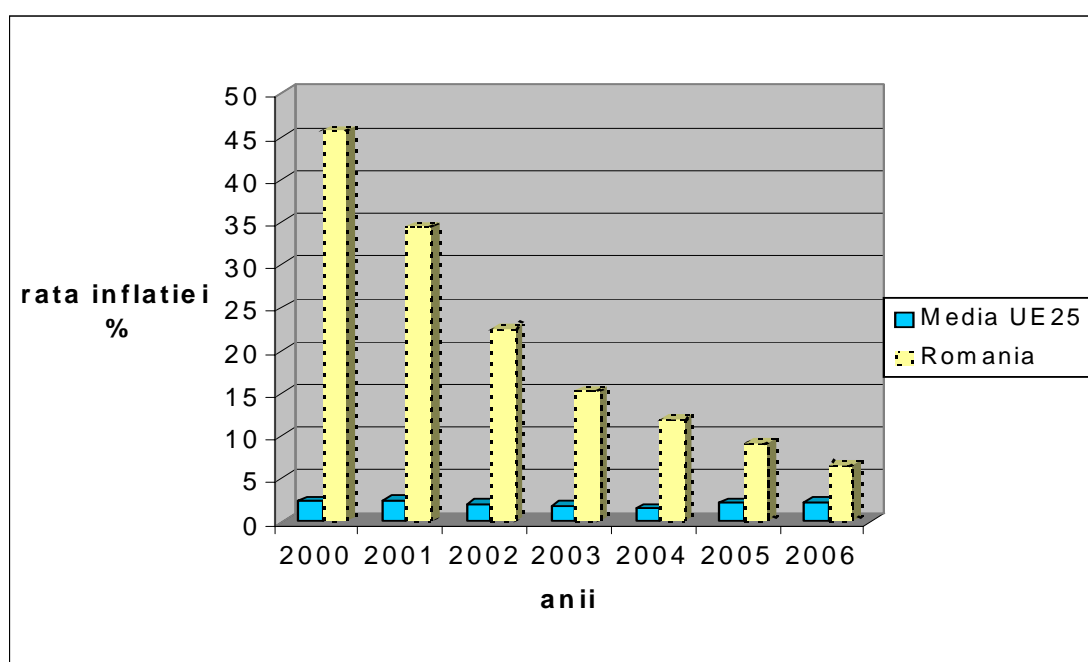
În România, rata inflației constituie indicatorul care a marcat cea mai accelerată apropiere de nivelurile medii din UE-25 în perioada 2000-2006, reducându-se de la 45% în anul 2000 la circa 6% în 2006² (2,5% în UE). Reducerea decalajului de inflație între România și UE-25 în anii 2005 și 2006 s-a realizat pe de o parte prin reducerea ratei inflației în România, iar pe de altă parte prin creșterea acesteia la nivelul mediu al UE după extinderea spre est din 2004, sub influența nivelurilor mai ridicate din statele noi membre. Principalele cauze ale sporirii ratei inflației din UE-25 în 2005 și 2006 tin deci de procesul extinderii UE, la care se adaugă creșterea prețurilor internaționale la titei și gaze, precum și la unele materii prime și semifabricate din sectorul metalelor feroase și neferoase. Alinierea unor prețuri ale NSM 8

² Date de comparație, Eurostat

la bunurile de consum și servicii, precum și a unor impozite și taxe, impusă în contextul aderării la nivelul celor din vechile țări member UE, a creat presiuni inflaționiste obiective în noile țări membre, care nu au putut fi evitate sau contrabalansate de autoritățile din țările respective.

Începând cu anul 2006 România, prin BNR a adoptat politica de țintire a inflației înainte de aderare, stabilind ca obiectiv pentru 2006 un nivel aproximativ de 4,7%; În ceea ce privește rata inflației pentru 2007, BNR menține prognozele de 4% cu o bandă de variație de un punct procentual.

Graficul 9 - Rata inflației: Decalaje între România și media UE- 25, 2000-2006

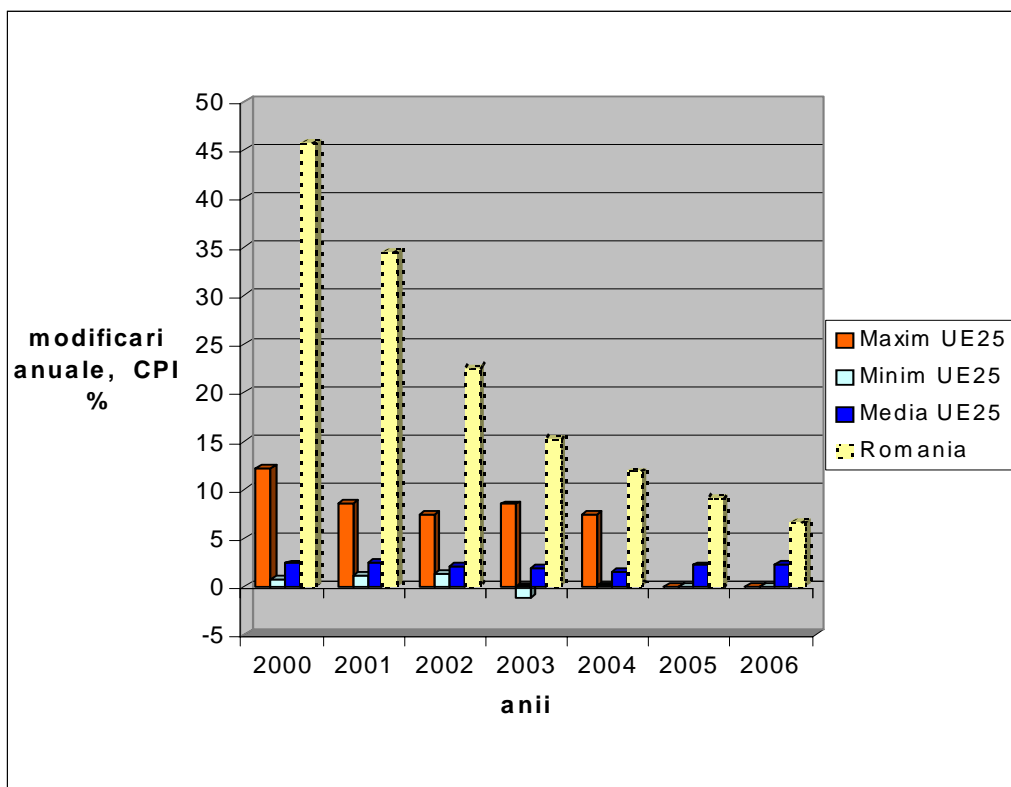
Sursa: Câmpeanu, V, IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

În cursul deceniului anterior performanțele statelor candidate la UE privind stăpânirea tendințelor inflaționiste au fost diferite, dar trăsătura comună a fost tendința de scădere a inflației față de anii de intensă criză economică, 1990-1993. Din anul 1997 nivelul mediu al inflației în NSM 8 s-a situat la niveluri de o cifră (deci sub 10%), marcând apoi scăderi succesive până în pragul aderării, în anul 2003, la nivelul de 2,8%.

În România, situația a fost similară, dar mult diferențiată în timp, ceea ce a făcut ca abia în anul 2005 rata inflației să se situeze sub 10%, iar în anul ce a precedat aderarea să atingă cel mai scăzut nivel după anul 1989, de 6,6%³, nivel care se situează însă peste media UE25 și peste nivelurile maxime din UE 25.

Graficul 10 Rata inflației: Decalaje între România și nivelurile medii, maxime, minime în UE-25, în perioada 2000-2006

³ datele Eurostat se diferențiază de datele publicate de Institutul National de Statistică al României, dar pentru comparabilitatea datelor s-a ales ca sursă, Eurostat

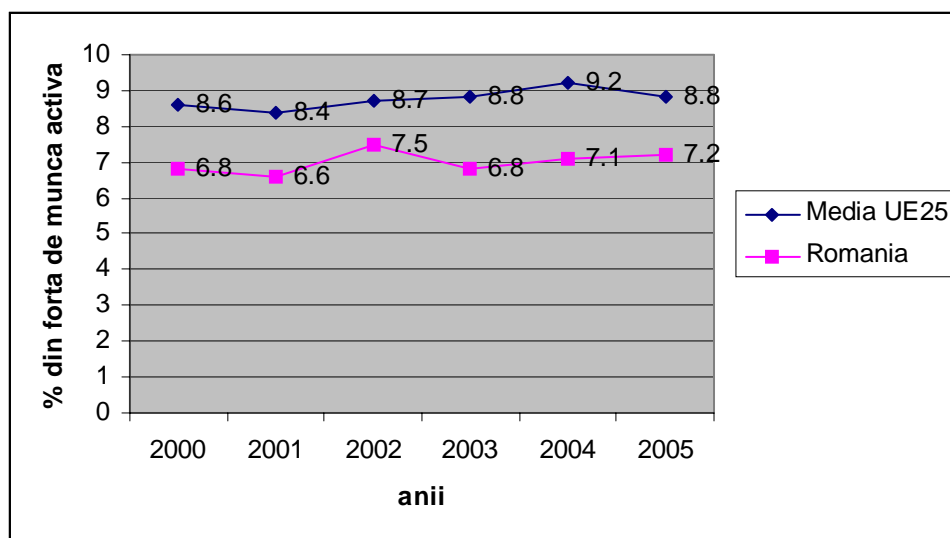
Sursa: Câmpeanu, Virginia, IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

6. Rata șomajului

Rata șomajului în România s-a situat în întreaga perioadă de după anul 2000 sub nivelul mediu al UE 25.

Incepând din anul 2005 se remarcă o tendință ușoară de convergență a ratei șomajului, prin reducerea acesteia în UE-25 (de la 9,2% în 2005 la 8,8% în 2006) și respectiv creșterea ușoară a șomajului în România la 7,2% (la 7,1% în 2005).

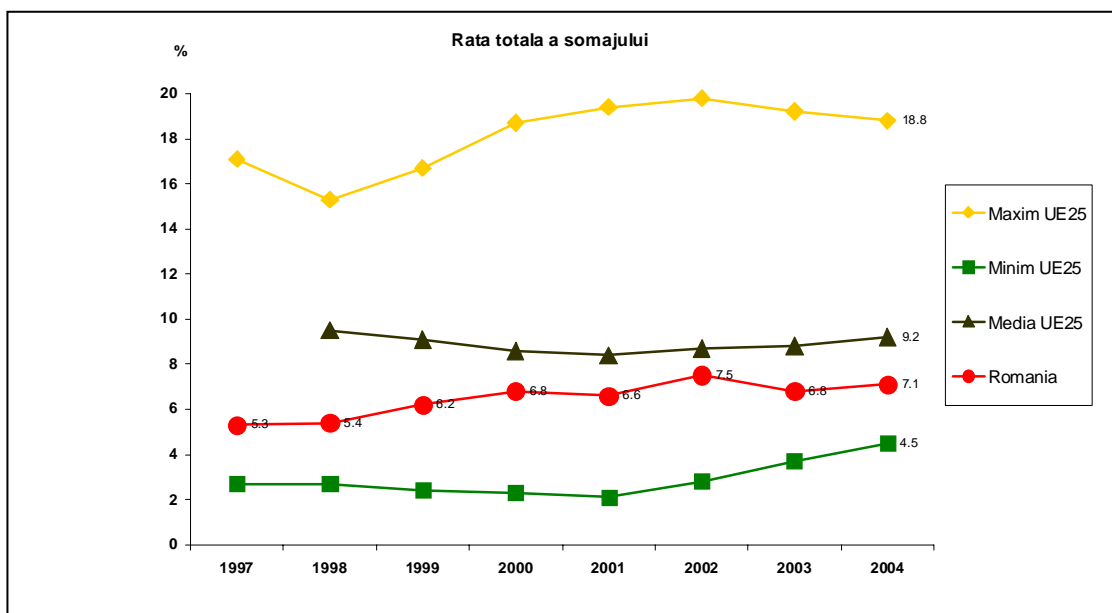
Graficul 11 - Rata șomajului: Decalaje între România și UE 25 (nivel mediu)

Sursa: Câmpeanu, Virginia, IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

Nivelul record al ratei șomajului în UE-25 din anul 2004, de 9,2%, s-a înregistrat sub influența nivelurilor foarte ridicate din unele state noi membre (îndeosebi Polonia, cu o rată a șomajului de peste 18%).

Graficul 12 - Rata șomajului: Decalaje între România și nivelurile minim, mediu și maxim din UE 25

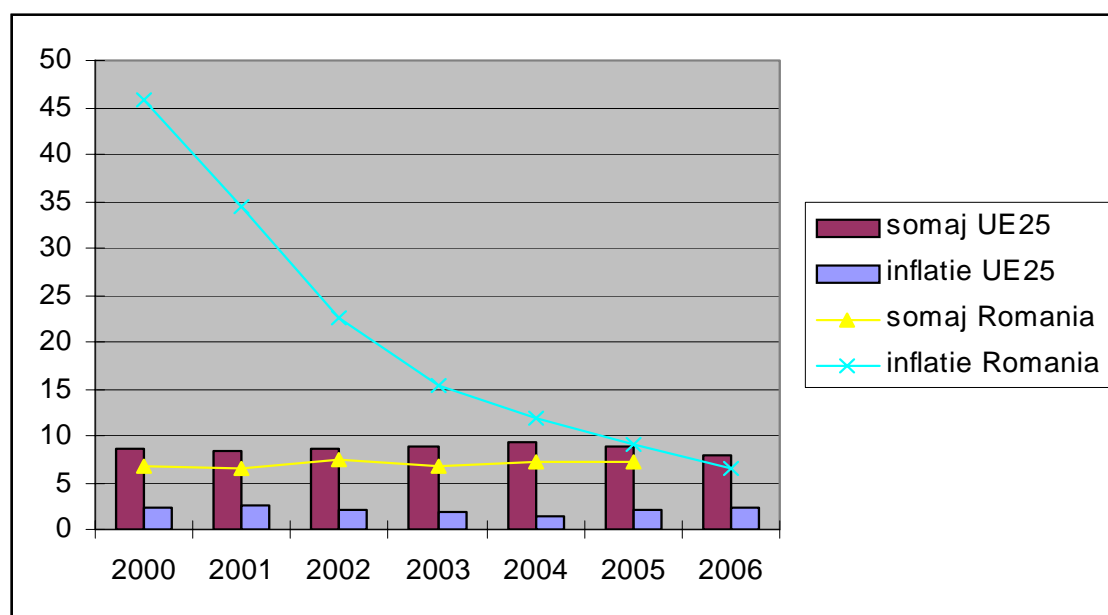
Sursa: IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

Ulterior, evoluțiile post-aderare au determinat reducerea ratei șomajului în unele state noi membre și implicit a mediei UE-25, prin creerea de noi locuri de muncă în

Polonia, Cehia și Slovacia, ca urmare a “relocalizărilor” din industrie, adică a transferului unor secții sau subunități ale firmelor din țările vechi membre ale UE, stimulate de costurile mai scăzute cu forța de muncă. În paralel, însă, în toate aceste țări s-au pierdut foarte multe locuri de muncă ca urmare a proceselor de restructurare, sectoarele cele mai afectate de concedieri fiind: administrația publică, transporturile, comunicațiile, industria ușoară și alimentară.

În aceste condiții, rata șomajului în România rămâne sub nivelul mediu și maxim din UE-25, dar depășește nivelul minim din UE-25, de 4,5% din forța de muncă activă.

Graficul 13 - Corelația între șomaj și inflație în România și UE-25

Sursa: Câmpeanu, Virginia, IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

În ceea ce privește corelația inversă dintre șomaj și inflație (curba lui Philips), teoria economică este confirmată de evoluțiile din Uniunea Europeană, unde șomajul s-a redus începând cu anul 2005 concomitent cu ușoara creștere a inflației. În România tendința a fost inversă în acești ani comparativ cu UE-25, dar și în acest caz se verifică corelația inversă între șomaj și inflație, principala modificare în România fiind reducerea inflației în baza procesului de convergență. De remarcat că nu există o relație invers proporțională între cei doi indicatori, ci numai o relație inversă de tendință.

7. Nivelul salariului minim pe economie- factor de atracție a investițiilor străine

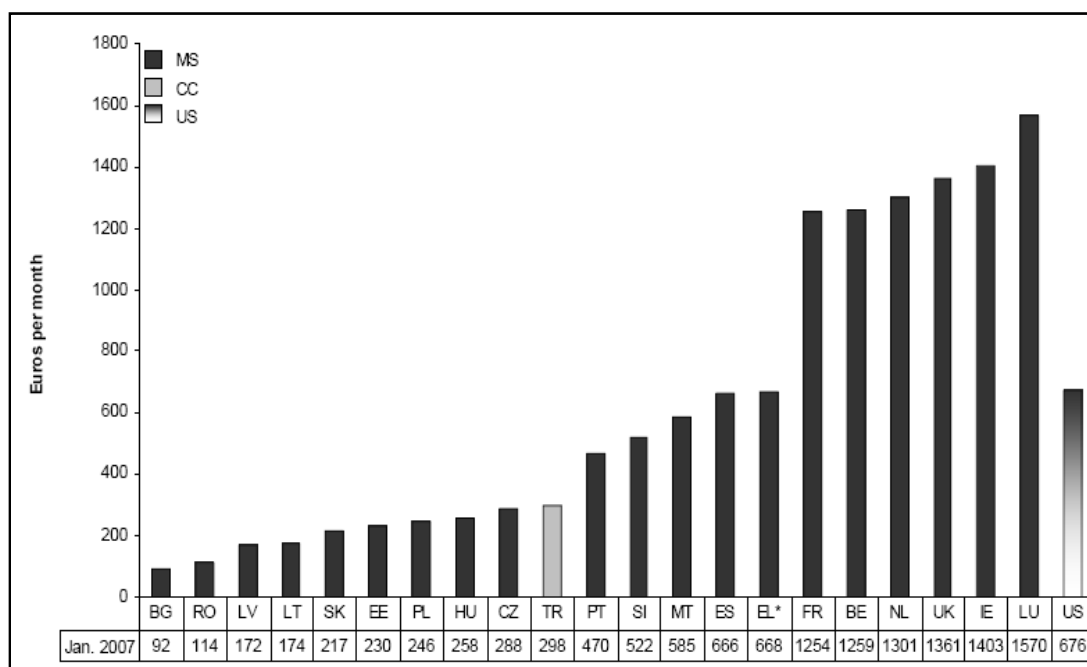
Salariul lunar minim brut pe economie înregistrează mari variații între statele membre ale Uniunii Europene, de la 92 euro în Bulgaria la 1570 euro în Luxemburg

(la 1 ianuarie 2007). Din acest punct de vedere România se situează pe penultimul loc în Europa (cu 114 euro/angajat), devansând Bulgaria.

Funcție de nivelul salariului minim pe economie, Eurostat împarte statele member UE27 în trei grupe:

- prima grupă include 9 țări: Bulgaria, România, Letonia, Lituania, Slovacia, Estonia, Polonia, Ungaria și R. Cehă, cu salariu minim pe economie de 92-298 euro/luna la 1 ianuarie 2007. Acestea sunt țările în care după extinderea UE au avut loc relocalizări ale unor industrii și au sporit investițiile străine;
- a doua grupă cuprinde 5 state membre: Portugalia, Slovenia, Malta, Spania și Grecia cu salariu minim pe economie de 470-668 euro/lună;
- a treia grupă cuprinde 6 state membre: Franța, Belgia, Olanda, Marea Britanie, Irlanda și Luxemburg cu salariu minim pe economie de peste 1250 euro/lună.

Graficul 14 - Salariu minim pe economie în statele membre ale UE 27 și SUA

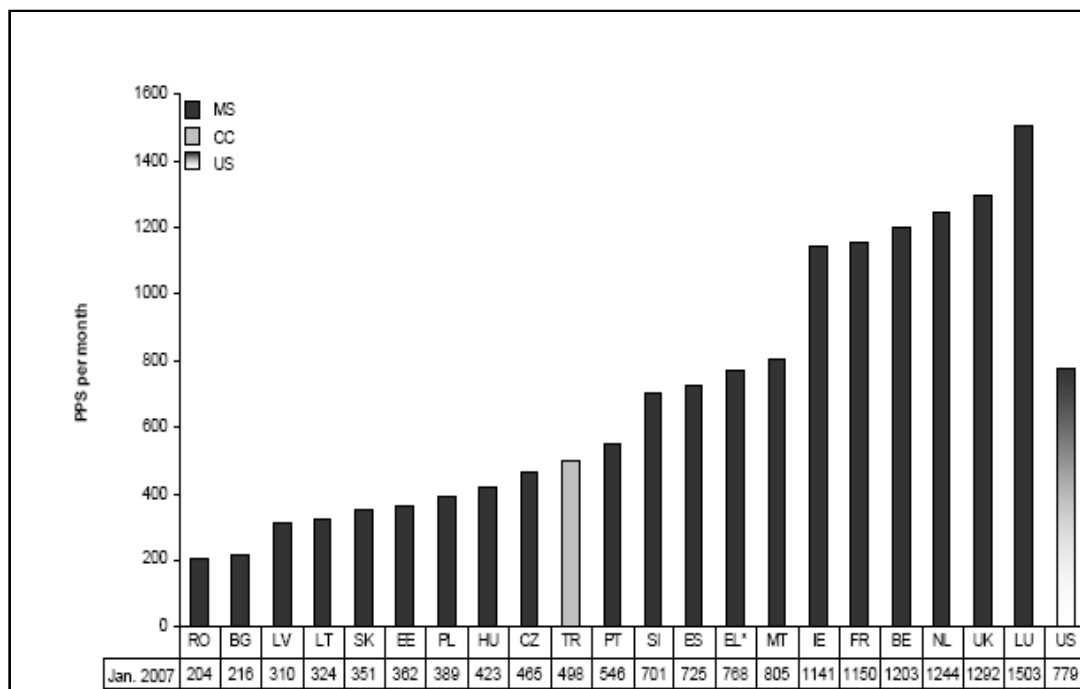

Sursa : Eurostat, database on minimum wages.

Dintre noile state membre din Centrul și Estul Europei, Estonia și R. Cehă oferă cele mai ridicate niveluri ale salariului minim pe economie, de peste 5 ori și respectiv 2 ori față de România (668 euro și respectiv 288 euro). În comparație cu cel mai ridicat nivel al salariului minim pe economie din UE-27 (Luxemburg), salariul minim în România este de circa 13 ori mai mic.

Exprimat la paritatea puterii de cumpărare (PPS), salariul minim pe economie indică decalaje mai mici între statele membre ale UE 27. În acest caz, România înregistrează cel mai scăzut salariu minim pe economie dintre toate țările de comparație, de 204 euro, de 7 ori mai mic față de Luxemburg sau de 6 ori mai mic față de Marea Britanie.

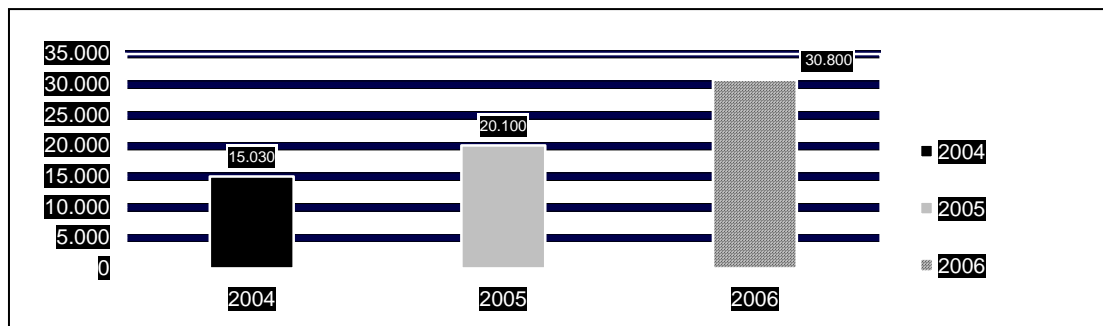
Graficul 15 - Salariul mediu pe economie a statelor membre UE 27 la paritatea puterii de cumpărare a cheltuielilor de consum final ale familiilor

Sursa : Eurostat, database on minimum wages.

Nivelul scăzut al salariului minim din România a constituit unul dintre factorii de atracție pentru investițiile străine directe.

Graficul 16 - Evoluția investițiilor străine directe în România, 2004-2006*

*Valori cumulate pe fiecare an, începând cu 1990

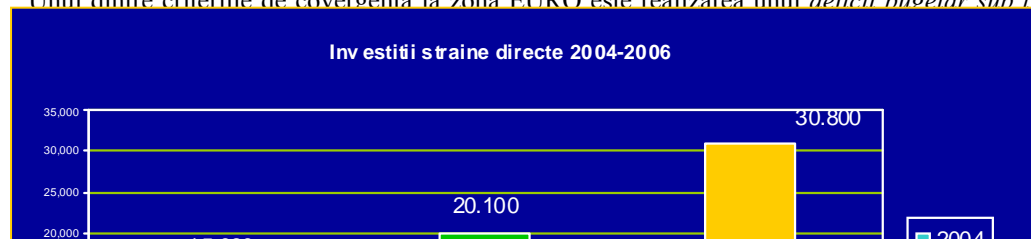
Sursa: Ianc, P, MEF, 2007

8. Deficitul bugetar

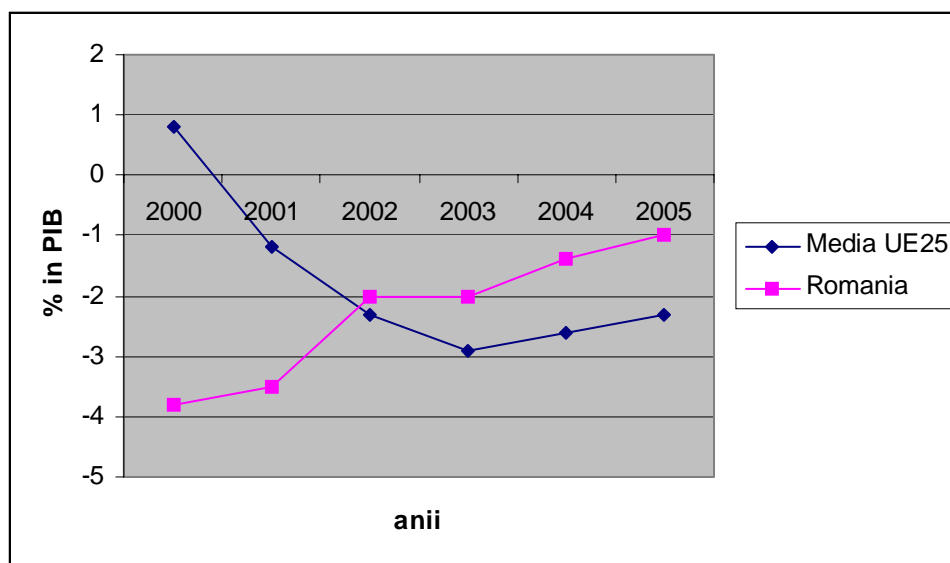
Deficitul bugetar al României în anul 2005 (circa 1% din PIB) s-a situat sub pragul de 3% din PIB⁴ convenit prin Pactul de stabilitate și creștere economică a UE (Amsterdam 1997) privind disciplina bugetară a statelor membre.

Totodată, deficitul bugetar al României s-a situat an de an, începând din anul 2002, la niveluri mai mici decât cele medii ale UE-25. Deficitul bugetar al UE-25 înregistrat un nivel mediu de 2,3% din PIB atât în anul 2002, cât și în anul 2005.

⁴ Unul dintre criteriile de convergență la zona EURO este realizarea unui deficit bugetar sub limita de

Graficul 17 - Schimbări ale tendinței decalajelor privind deficitul bugetar, între România și nivelul mediu al UE-25 în perioada 2000-2005

Sursa: Câmpeanu, V, IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

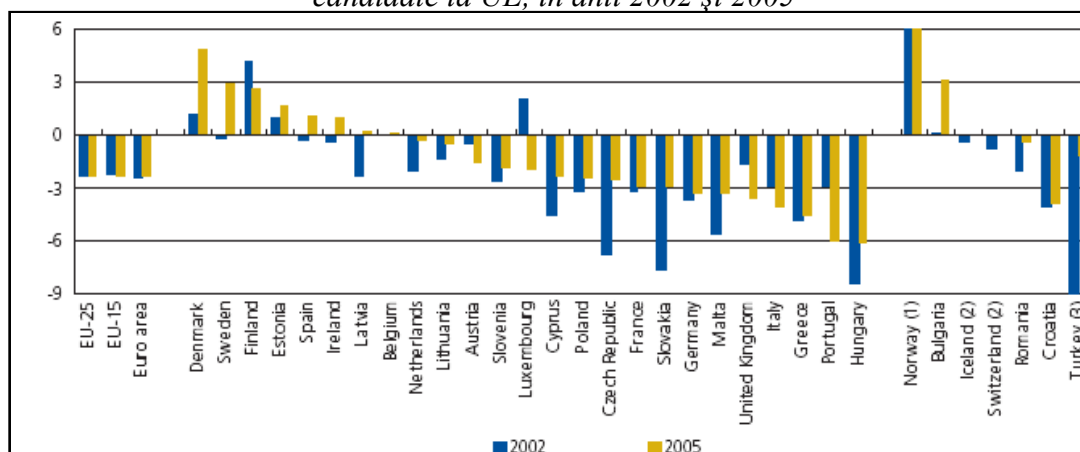
Anul 2002 a constituit un punct de inflexiune pentru România, de schimbare a poziției față de UE 25: până în 2002 deficitul bugetar al României ca procent din PIB a depășit nivelurile medii ale UE-25; după anul 2002 România a avut un deficit bugetar (ca pondere în PIB) mai mic decât media UE-25.

Comparațiile cu alte state membre ale UE (cu excepția celor ce au înregistrat excedente) arată că România a realizat în anul 2005⁵ cel mai mic deficit bugetar.

⁵ date estimate de Eurostat, iulie 2006 înainte de revizuirea efectuată de statele raportoare

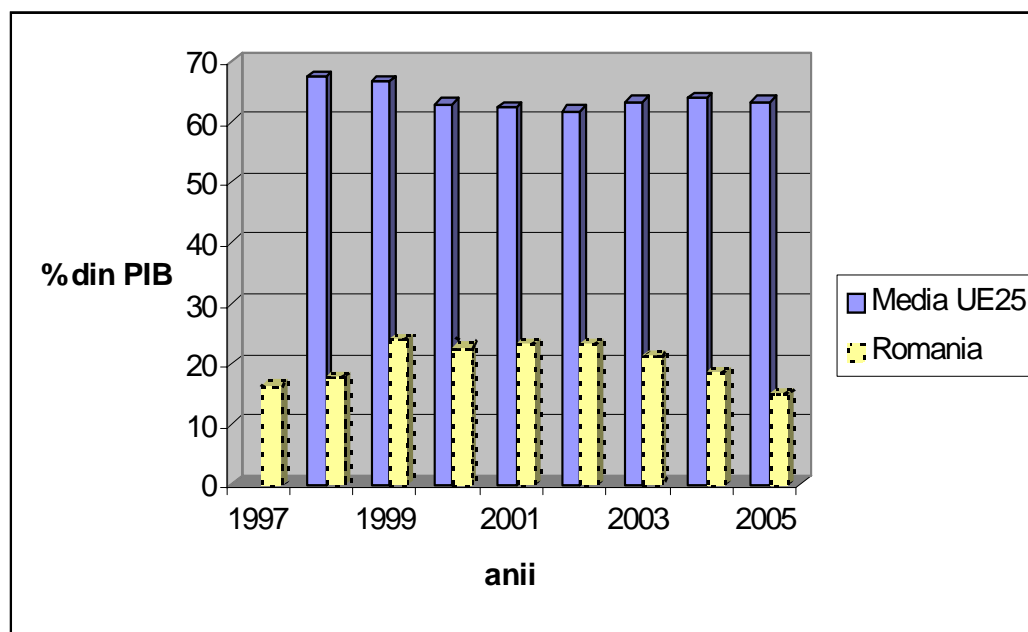
Graficul 18 - Deficitul bugetar (% din PIB) în România și alte state membre și candidate la UE, în anii 2002 și 2005

9. Rata datoriei publice

În cadrul procesului de convergență la zona EURO, datoria publică a statelor membre UE nu poate depăși 60% din PIB. În România datoria publică a marcat o reducere accentuată în 2005, față de anii anteriori, atingând circa 15% din PIB, dar în întreaga perioadă 2000-2005 nu a atins valori mai mari de circa 23% din PIB. La nivelul mediu al UE 25, datoria publică a înregistrat o tendință de creștere, atingând în 2005 circa 63% din PIB (în creștere față de 60,5% în 2002).

Graficul 19 - Datoria publică: decalaje între România și UE-25 (% din PIB)

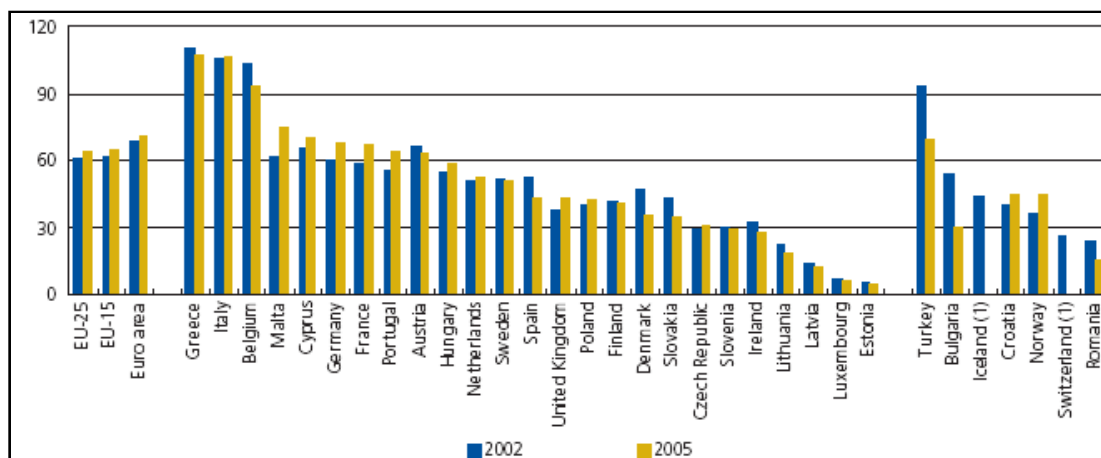

Sursa: Câmpeanu, V., IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

Cele mai ridicate niveluri ale ratei datoriei publice s-au înregistrat în Grecia și Italia (peste 100%), iar cele mai scăzute în Luxemburg și Estonia (sub 7%).

Graficul 20 - Datoria publică: decalaje între România și statele membre și candidate la UE, 2002, 2005

% din PIB

Sursa: Eurostat, 2006

ANEXE

ANEXA 1

Rata de creștere a PIB-ului real (preturi constante 1995)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Maxim UE25	11.1	9.9	8	7.2	9.7	8.5	7.2	6.9
Minim UE25	-1.7	2	-0.4	0.2	-1.9	1	0.8	1.6
Media UE25	2.9	3.7	1.8	1.1	1	1.7	2.8	2.4
România	-1.2	2.1	5.7	5	4.9	8.5	4.1	7.7

Sursa: IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat și a Anuarelor statistice ale României, a Buletinului statistic lunar 2/2007, INS

ANEXA 2

Decalaje de productivitate a muncii pe persoană angajată între România și UE 25 (UE 25=100) în perioada 2000-2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Maxim UE25	155	145.5	142.7	142.4	146.3	129.2	136.9
Minim UE25	36.4	39.5	40.3	41.3	43.3	45.4	47.5
Media UE25	100	100	100	100	100	100	100
România	28.2	30.2	32.5	33.6	36	37.5	38.8

Sursa: IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

ANEXA 3

Decalaje între România și UE 25 privind PIB per locuitor in putere de cumparare standard (UE 25=100)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Maxim UE25	217	211.5	211.2	213.2	222.3	224.6	226.4
Minim UE25	35.2	37.1	38.7	40.7	43.3	45.6	47.8
Media UE25	100	100	100	100	100	100	100
România	25.2	26.5	28.5	29.5	31.7	32.9	34

Sursa: IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

ANEXA 4
Rata inflației - Decalaje între România și UE 25

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Maxim UE25	12.2	8.6	7.5	8.5	7.4	...	...
Minim UE25	0.8	1.2	1.3	-1.1	0.1	...	...
Media UE25	2.4	2.5	2.1	1.9	1.5	2.2	2.5
Romania	45.7	34.5	22.5	15.3	11.9	9.1	6.6

Sursa: IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

ANEXA 5
Deficitul bugetar (% din PIB)- Decalaje între România și UE 25

	2000	2001	2002	2003	2004	2005e
Maxim UE25	7.1	6.2	4.3	3.1	2.8	
Minim UE25	-12.3	-6.4	-8.5	-11.7	-6.1	-6.1
Media UE25	0.8	-1.2	-2.3	-2.9	-2.6	-2.3
Romania	-3.8	-3.5	-2	-2	-1.4	-1.0

Sursa: IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

ANEXA 6
Rata datoriei publice - Decalaje între România și UE 25 (% din PIB)

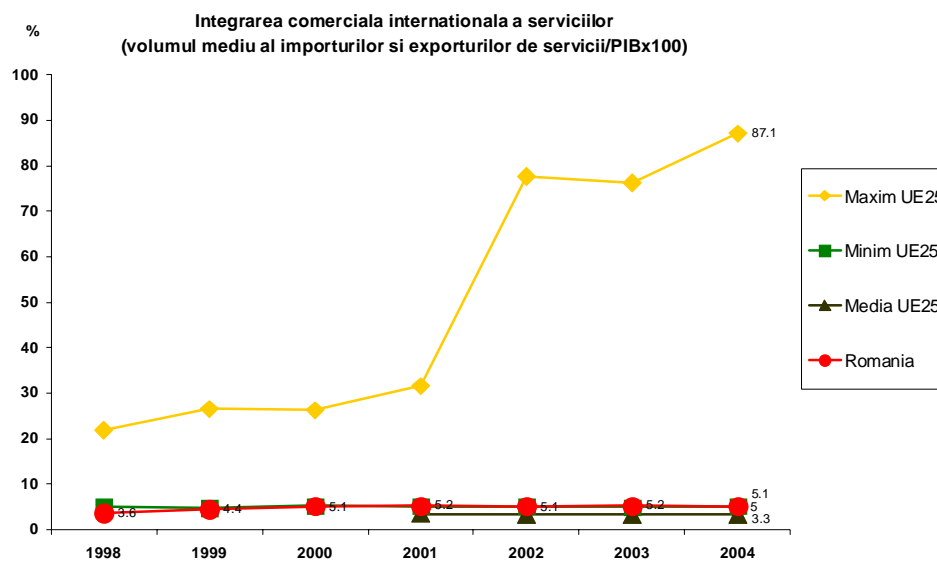
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Maxim UE25	124.8	119.6	115.5	114	114.8	112.2	109.3	110.5
Minim UE25	6.4	5.6	5.9	4.7	4.4	5.3	5.3	4.9
Media UE25		67.5	66.7	62.9	62.2	61.7	63.3	63.8
Romania	16.5	17.8	24.2	22.7	23.2	23.3	21.3	18.5

Sursa: IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

ANEXA 7
Integrarea comerciala internațională a bunurilor (volumul mediu al importurilor si exporturilor de bunuri/ PIB x 100)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Maxim UE25	61.2	59	75.3	65.6	82.2	79.8	82.9
Minim UE25	12.3	14	17.9	17.1	15.4	14.6	15.3
Media UE25				9.7	9.2	9	9.4
Romania	22.9	25.7	30.3	32	33.1	34.7	36.6

Sursa: IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

Sursa: IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

ANEXA 8

Integrarea comerciala internationala a serviciilor - volumul mediu al importurilor si exporturilor de servicii/ PIB x 100)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Maxim UE25	21.8	26.5	26.2	31.5	77.6	76.2	87.1
Minim UE25	5	4.7	5.2	5	5	4.9	5
Media UE25				3.4	3.3	3.2	3.3
Romania	3.6	4.4	5.1	5.2	5.1	5.2	5.1

Sursa: IEM, 2007, pe baza datelor Eurostat

C.2. DECALAJE SOCIALE

A evalua decalajele de dezvoltare socială dintre diferite țări înseamnă a face implicit aprecieri asupra istoriei și prezentului dar și asupra perspectivelor de viitor ale fiecărei națiuni; înseamnă a pune în discuție accesul națiunilor la resursele naturale și a aprecia felul cum au fost și sunt acestea utilizate; înseamnă a face unele interferențe asupra specificului socio-economic și cultural, dar și asupra felului cum popoarele au intrat în relații unele cu altele de-a lungul timpului. Înainte de toate însă, a vorbi despre decalajele de dezvoltare socială înseamnă a vorbi despre politica marilor puteri ale lumii, dar și despre politicile pe care fiecare stat reușește, în cele din urmă, să le angajeze în sprijinul dezvoltării proprii, în contextul global și regional.

Decalajele de dezvoltare socială pot fi evaluate atât din perspectiva unor indicatori obiectivi privind dimensiunile materiale ale dezvoltării, dar și la unele elemente de suprastructură (dezvoltare umană, sănătate, timp liber ș.a.), cât și prin prisma unor indicatori subiectivi ce relevă percepția existentă la nivelul diferitelor națiuni sau categorii sociale din cadrul acestora, asupra unor subiecte legate de dezvoltarea materială sau socială.

Unul dintre cei mai utilizați indicatori ce exprimă decalajele de dezvoltare este **PIB pe locuitor (la paritatea puterii de cumpărare)**. La acest capitol, România ocupă ultimul loc între țările Uniunii Europene. Acest indicator nu este însă singular, izolat, România nefiind doar țara cea mai săracă material din UE, ci și *țara cu cea mai scăzută speranță de viață la naștere – 71,3 ani* (față de 72,2 – în Bulgaria, 74 - în Slovacia, 75,6 - în R. Cehă ș.a.) și cu *cel mai scăzut indice al educației (0,89*, față de 0,91 în Bulgaria, și Slovacia sau 0,93 în R. Cehă) (Anexa nr. 1).

Mișcarea naturală a populației din România se încadrează în trendurile europene, în cele mai multe cazuri, generând limita superioară sau inferioară a acestora. În anul 2003, România înregistra *cel mai mare număr de decese la 1000 locuitori, cel mai mare spor natural negativ al populației și cea mai ridicată mortalitate infantilă* din Europa (Anexa nr. 2)

Si în ceea ce privește **spațiul de locuit**, România ocupă *ultimul loc în Europa*, cu 69 m.p./locuință, față de 85 m.p./locuință sau peste, în țări ca Bulgaria sau Polonia; sunt suprafețe mai mari în Belgia (203 mp), Danemarca (119 mp), Suedia (102 mp), Austria (101 mp). În ce privește numărul de persoane pe locuințe, în România sunt 3 (la fel ca în Austria, Belgia și Polonia) spre deosebire de Bulgaria, Danemarca, Finlanda, Italia și Suedia, unde sunt 2 persoane.

Nivelul veniturilor constituie un indicator important deși imperfect al măsurii în care oamenii au acces la resursele ce condiționează nemijlocit calitatea vieții. Din cercetările întreprinse în cadrul țărilor din UE în anii 2003-2004, asupra calității vieții populațiilor europene (prin Eurobarometru) rezultă că media veniturilor populației din România situează țara noastră *pe locul penultim în UE (79,49 euro pe gospodărie)*, după ea fiind situată Bulgaria (cu 73,68 euro pe gospodărie), în condițiile în care media veniturilor în curs la nivel UE era de 740,65 euro pe gospodărie (Anexa nr. 3).

Cel mai înalt **grad de polarizare a veniturilor**, la nivelul țărilor central și est europene se înregistrează însă în România, unde prima cuartilă a populației dispune numai de 8,1 % din masa veniturilor, iar ultima cuartilă, de 48,8 %, în condițiile în care media la nivelul grupului de țări respective era de 11,6 și, respectiv, 45,4 %. În expresia veniturilor echivalente, polarizarea este încă mai accentuată - 8,5 și respectiv, 49,5 % - apropiindu-se de media la nivelul grupului de țări relevant (Anexa nr. 4).

C.3. DECALAJE INSTITUȚIONALE

C.4. DECALAJE EDUCATIONALE

C.5. DECALAJE ÎN DOMENIUL CDI

Sistemul actual de indicatori, pe baza căruia se determină **indicele sintetic al inovării**, este format din 25 de indicatori, față de numai 18 utilizați în rapoartele europene la nivelul anului 2001.

În ceea ce privește inovativitatea de ansamblu, datele statistice evidențiază constanta poziționare a României pe ultimele locuri în ierarhia țărilor membre UE, cu toate că există o ușoară ameliorare a situației (Anexa nr. 5).

Printre principalele cauze ale decalajelor față de media UE în domeniul CDI pot fi identificate: deficiențe în sfera inputurilor și outputurilor CDI; disparități regionale severe; slaba conectare a CDIO cu mediul de afaceri claustrat.

În statisticile europene, inputurile CDI sunt grupate în trei categorii: determinanți ai inovării, crearea de cunoștințe și inovare și antreprenariat. Factorii determinanți ai inovării fac apel la două tipuri de evaluări: nivelul de pregătire a personalului și gradul de penetrare a societății informaționale. Din perspectiva nivelului de pregătire a personalului, pentru perioada analizată, datele statistice evidențiază un decalaj în reducere al României față de media europeană (cu peste 65%) în ceea ce privește numărul de noi absolvenți în domeniul științei și ingineriei cu 1000 persoane din grupa de vârstă 20-29 ani. Trebuie menționat însă că față de cea mai bună performanță din cadrul UE, Irlanda, decalajul este în continuare de peste 40%, cu toate că este notabilă și reducerea acestuia.

Numărul de persoane cu studii superioare la 100 persoane din grupa de vârstă 25-64 de ani reprezintă în continuare un punct foarte slab, față de media UE România înregistrând o reducere a decalajului cu doar 4% distanța față de liderul european Finlanda, aflată la nivelul anului 2005 cu peste 50% persoane cu studii superioare.

Pe baza datelor oferite de Banca Mondială, se poate concluziona că în ceea ce privește gradul de dezvoltare al societății informaționale țara noastră se găsește la mare distanță de nucleul de competitivitate al țărilor dezvoltate din cadrul UE (Anexa nr. 6).

În raport cu media UE se constată un decalaj mai mic comparativ cu media UE-15 în spațiul comunicațiilor, ponderea cheltuielilor TIC în PIB și gradul de utilizare a internetului în afaceri rămânând în continuare la distanțe extrem de mari.

Din perspectiva nivelului de educație al populației tinere (ponderea populației din grupa de vârstă 20-24 ani cu minim educație secundară absolvită) România deține valori comparabile cu cele ale Uniunii Europene și Marii Britanii, liderul european în domeniu fiind Cehia, cu ponderi ale populației tinere educate de peste 90%.

Pe ansamblul indicatorilor de creare a cunoștințelor, România se situează la o distanță apreciabilă față de media UE-25, pe de o parte datorită volumului redus al cheltuielilor de CD efectuate atât în sectorul public cât și în cel privat, iar pe de altă parte datorită ponderii reduse a activităților din sfera medium și high-tech din industria prelucrătoare.

În ceea ce privește **inovarea și antreprenoriatul**, distanța de ansamblu dintre România și UE-25 este mai mică decât în cazul indicatorilor de creare a cunoștințelor

(0,36 față de 0,57), acest lucru datorându-se însă nu unor performanțe mai bune ale țării noastre, ci nivelului redus al activităților antreprenoriale din UE. Cele mai severe decalaje dintre România și UE apar în **domeniul proprietății intelectuale** valorile înregistrate de țara noastră fiind absolut nesemnificative.

Indicatorii proprietății intelectuale

- număr la 1 milion locuitori -

	România	UE-25
Patente EPO noi	1,2	136,7
Patente USPTO noi	0,3	60,2
Patente triadice noi	0	32,7
Mărci comerciale noi	3,7	100,7
Proiecte industriale noi	0,8	110,9

Sursa: *European Innovation Score 2001-2006*.

Absența înclinației spre patentare are în opinia noastră două cauze majore: subfinanțarea cronică a activităților de CDI și lipsa de competitivitate a acestora. Deși Raportul Mondial al Competitivității 2006 poziționează țara noastră pe locul 12 din 117 țări în ceea ce privește intensitatea transferurilor de tehnologie și a investițiilor străine directe, gradul de pregătire al populației active în raport cu tehnologia este foarte redus (locul 73), intensitatea absorbției tehnologice la nivel de firmă are valori inferioare (locul 69), iar în țara noastră, **intensitatea activităților de clusterizare** în jurul instituțiilor de CD și a universităților este mult mai redusă decât în țările lider de inovativitate din UE, fiind totuși comparabilă cu media UE-25. Trebuie menționat totuși că, în ceea ce privește colaborarea industrie-cercetare și intensitatea acestor relații, România se confruntă cu un decalaj semnificativ față de media UE-25 (valoarea normalizată a indicatorului fiind 1,3).

**Indicatori ai dezvoltării umane
în anul 2003**

Țara	Rangul indicelui dezvoltării umane	Speranța de viață la naștere	PIB pe locuitor (PPPVS)	Indicele educației
Norvegia	1	79.4	37.670	0.99
Luxemburg	4	78.5	62.298	0.95
Elveția	7	80.5	30.552	0.96
Irlanda	8	77.7	37.738	0.97
Belgia	9	78.9	28.335	0.99
Olanda	12	78.4	29.371	0.99
Finlanda	13	78.5	27.619	0.99
Danemarca	14	77.2	31.465	0.99
M. Britanie	15	78.4	27.147	0.99
Franța	16	79.5	27.677	0.97
Austria	17	79.0	30.094	0.96
Italia	18	80.1	27.119	0.95
Germania	20	78.7	27.756	0.96
Spania	21	79.5	22.391	0.97
Grecia	24	78.3	19.954	0.97
R. Cehă	31	75.6	16.357	0.93
Ungaria	35	72.7	14.584	0.96
Polonia	36	74.3	11.379	0.96
Estonia	38	71.3	13.539	0.97
Lituania	39	72.3	11.702	0.97
Slovacia	42	74.0	13.494	0.91
Bulgaria	55	72.2	7.731	0.91
România	64	71.3	7.277	0.89

Sursa: Human Development Report 2005, UNDP, p.219-220.

Anexa nr. 2

Mișcarea naturală a populației, în România, comparativ cu țările
Uniunii Europene, în anii 1995 și 2003

- la 1000 locuitori -

	Născuți vii		Desece		Sporul natural		Mortalitatea infantilă	
	1995	2003	1995	2003	1995	2003	1995	2003
Austria	11,02	9,48	10,09	9,51	0,93	-0,03	5,42	4,46
Belgia	11,41	19,81	10,35	-	1,06	-	6,01	-
Danemarca	13,35	12,01	12,08	-	1,27	-	5,06	-
Finlanda	12,35	10,86	9,66	9,41	2,69	1,45	3,98	3,21
Franța	12,55	-	9,14	-	3,41	-	4,86	-
Germania	9,37	-	19,83	-	-1,46	-	5,30	-
Grecia	9,71	-	9,58	-	0,13	-	8,15	-
Irlanda	13,55	15,46	8,96	-	4,59	-	6,37	-
Italia	9,18	9,44	9,72	-	-0,54	-	6,19	-
Luxemburg	13,23	11,79	9,03	9,92	4,20	2,87	4,06	4,90
Marea Britanie	12,49	-	11,01	-	1,48	-	6,18	-
Olanda	12,32	12,34	8,78	8,75	3,54	3,59	5,46	4,80
Portugalia	10,81	10,78	10,48	-	0,33	-	7,51	-
România	10,43	9,78	11,98	12,3	-1,55	-2,52	21,24	16,7
Spania	9,27	-	8,83	-	0,44	-	5,49	-
Suedia	11,71	11,07	10,61	-	1,1	-	4,03	-
Cehia	9,30	9,18	11,41	10,91	-2,11	-1,73	7,70	3,90
Malta	12,44	10,12	7,30	7,94	-	-	8,89	5,70
Polonia	11,22	10,01	-	-	-	-	15,50	-
Slovacia	11,45	-	9,82	-	-	-	10,99	-
Slovenia	9,48	8,55	9,57	-	-	-	5,59	4,04
Ungaria	10,95	9,34	14,22	13,41	-	-	10,66	7,29

Surse: Anuarul de Statistică Sanitară 2004, Centrul de Calcul și Statistică Sanitară, București 2005,
Anuarul Statistic al României, 2005, INS.

**Veniturile lunare ale gospodăriilor
în cele 27 de țări ale UE plus Turcia**

Țara	Media veniturilor în curs	Număr de gospodării
Danemarca	2,660.67	868
Luxemburg	2,015.22	299
Suedia	1,879.26	792
Finlanda	1,570.25	909
Belgia	1,494.97	555
Olanda	1,403.78	834
UK	1,286.16	782
Germania	1,198.66	1,675
Franța	1,094.65	741
Italia	996.77	554
Irlanda	918.95	431
Austria	914.00	705
Cipru	826.39	452
Malta	621.19	427
Spania	593.77	554
Slovenia	562.03	813
Portugalia	441.39	638
Republic Cehă	314.03	710
Grecia	255.94	702
Polonia	241.06	1,637
Ungaria	200.75	875
Turcia	196.90	1,932
Slovacia	187.34	751
Estonia	181.16	817
Letonia	167.66	878
Lituania	145.65	774
România	79.49	931
Bulgaria	73.68	912
Media la nivel UE	740.65	

Sursa: Russell H., Whelan C., Low income and deprivation in a enlarged Europe, 2004, EFILWC, EC.

**Proporția veniturilor controlate din veniturile totale, de către prima și ultima
cuartilă de populație, pe țări**

Țara	Venituri neechivalate		Venituri echivalate	
	Prima cuartilă	Ultima cuartilă	Prima cuartilă	Ultima cuartilă
Malta	13.1	44.7	12.2	43.7
Cipru	9.1	44.6	10.7	45.6
R. Cehă	15.3	42.3	14.8	42.6
Slovacia	14.4	40.6	17.3	38.6
Slovenia	11.5	42.4	13.1	41.8
Ungaria	12.7	40.9	12.4	41.8
Polonia	14.1	43.3	11.8	45.2
Estonia	10.2	46.1	9.9	46.2
Letonia	12.1	48.8	11.5	47.4
Lituania	10.0	46.9	10.6	46.6
Turcia	9.0	49.6	7.2	53.0
Bulgaria	8.9	49.4	9.9	48.9
România	8.1	48.8	8.5	49.5
Belgia	13.5	45.8	13.1	43.4
Germania	14.2	38.7	14.2	38.7
Austria	13.0	42.3	12.1	40.5
Olanda	11.6	40.8	11.4	43.2
Luxemburg	12.6	37.5	10.6	40.7
Franța	13.6	40.4	12.9	40.9
Italia	12.5	41.3	11.5	43.4
Spania	12.5	36.4	12.2	39.1
Grecia	10.5	42.7	11.0	44.1
Portugalia	8.9	47.4	10.3	48.5
M. Britanie	7.7	49.1	8.0	51.3
Irlanda	7.8	49.8	8.0	51.3
Danemarca	10.1	40.6	12.0	39.9
Finlanda	9.1	45.1	10.1	44.7
Suedia	10.7	43.4	11.3	43.0
Total	11.3	43.9	11.4	44.4
AC 10	12.3	33.1	12.4	44.0
ACC 13	11.6	45.4	8.6	50.5
UE 15	11.2	42.7	11.2	43.5

Sursa: Russell, H. And Whelan, C., *Low income and deprivation in a enlarged Europe, 2004*,
EFILWC, EC.

Indicele sintetic al inovării în perioada 2001-2005

	2001	2002	2003	2004	2005	
EU-25	0.45	0.45	0.45	0.45	0.45	=
EU-15	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	=
Belgia	0.51	0.51	0.51	0.49	0.48	↓
Cehia	0.31	0.31	0.31	0.33	0.34	↑
Danemarca	0.62	0.61	0.61	0.63	0.63	↑
Germania	0.60	0.60	0.60	0.60	0.59	↓
Estonia	0.35	0.34	0.33	0.34	0.34	↓
Elveția	0.21	0.21	0.21	0.22	0.22	↑
Spania	0.31	0.31	0.31	0.31	0.31	=
Franța	0.51	0.50	0.50	0.48	0.48	↓
Irlanda	0.50	0.49	0.48	0.48	0.48	↓
Italia	0.34	0.34	0.34	0.34	0.34	↓
Cipru	0.25	0.27	0.26	0.30	0.30	↑
Letonia	0.19	0.20	0.20	0.22	0.22	↑
Lituania	0.25	0.25	0.25	0.24	0.27	↑
Luxemburg	0.46	0.46	0.47	0.53	0.54	↑
Ungaria	0.26	0.26	0.27	0.25	0.26	=
Malta	0.29	0.30	0.31	0.29	0.30	↑
Olanda	0.49	0.50	0.51	0.49	0.49	=
Austria	0.47	0.48	0.48	0.48	0.48	↑
Polonia	0.20	0.20	0.21	0.21	0.22	↑
Portugalia	0.22	0.23	0.22	0.23	0.23	↑
Slovenia	0.32	0.33	0.34	0.34	0.35	↑
Slovacia	0.24	0.24	0.23	0.22	0.23	↓
Finlanda	0.71	0.70	0.70	0.68	0.68	↓
Suedia	0.76	0.76	0.75	0.73	0.73	↓
Marea Britanie	0.56	0.56	0.55	0.54	0.53	↓
Bulgaria	0.20	0.20	0.20	0.21	0.21	↑
România	0.15	0.16	0.17	0.18	0.19	↑

Sursa: European Innovation Scoreboard 2001-2006.

**Nivelul de dezvoltare
al societății informaționale**

Indicator	UE-15	UE-25
Număr telefoane la 1000 persoane	1,11	3,6
Linii telefonice principale la 1000 persoane	0,74	2,8
Număr telefoane mobile la 10000 persoane	1,48	4,0
Număr PC la 1000 persoane	1,3	3,2
Pondere gospodării cu TV (%)	0,74	2,0
Număr cotidiene la 1000 persoane	...	...
Internet bandă largă (biți pe persoană)	1,37	4,55
Număr utilizatori internet la 1000 persoane	1,48	4,8
Coșul internet (USD pe lună)	1,85	2,4
Disponibilitatea serviciilor e-Government	2,31	4,55
Gradul de utilizare a internetului în afaceri	0,75	0,87
Cheltuieli TIC (% în PIB)	1,00	1,33

Sursa: http://info.worldbank.org/etools/kam2/KAM_page3.asp.

Partea a II-a

**STRATEGIA DE DEZVOLTARE
A ROMÂNIEI PE PERIOADA
POST-ADERARE**

Cuprins

DIRECȚII STRATEGICE ALE SNPAR.....	3
COEZIUNE SOCIALĂ BAZATĂ PE CONSOLIDARE ECONOMICĂ ȘI INSTITUȚIONALĂ	3
DIRECȚIILE STRATEGICE ALE PERIOADEI 2007 – 2013:	4
A. CREȘTEREA COMPETITIVITĂȚII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI.....	4
1. Modernizarea infrastructurii (transporturi, TIC, energie, mediu).....	4
2. Dezvoltarea capitalului uman (reforma sistemului de învățământ, formarea profesională, educația permanentă/ continuă)	8
3. Finalizarea reformelor structurale și consolidarea mecanismelor economiei de piață	11
4. Promovarea cercetării-dezvoltării în condițiile dezvoltării societății bazate pe cunoaștere	12
5. Creșterea atractivității mediului de afaceri din România	15
6. Perfecționarea pieței muncii.....	16
7. Dezvoltarea de politici macroeconomice pentru stimularea competitivității	19
B. DIMINUAREA DISPARITĂȚILOR SOCIALE ȘI REGIONALE.....	21
1. Asigurarea egalității de șanse pentru accesul la servicii publice (sănătate publică, educație, servicii sociale, servicii de interes economic general).....	21
2. Dezvoltarea comunităților rurale.....	23
3. Creșterea ratei de participare și a gradului de ocupare	25
4. Îmbunătățirea condițiilor de viață și reducerea sărăciei	27
5. Creșterea coeziunii teritoriale.....	32
C. CREȘTEREA GRADULUI DE VALORIFICARE A RESURSELOR SISTEMULUI ECONOMIC-SOCIAL.....	36
1. Îmbunătățirea capacității de administrare a resurselor publice.....	36
2. Utilizarea eficientă a fondurilor comunitare	38
3. Modernizarea administrației publice la nivelul indicatorilor de eficiență specifici UE	41
4. Utilizarea durabilă a resurselor regenerabile și neregenerabile.....	44
5. Stimularea valorificării resurselor private	46

D. ASIGURAREA CONVERGENȚEI PENTRU ADOPTAREA DE CĂTRE ROMÂNIA A MONEDEI EURO LA 1 IANUARIE 2014.....	47
1. <i>Îndeplinirea criteriilor de convergență nominală</i>	48
2. <i>Accelerarea procesului de convergență reală</i>	54
E. CONSOLIDAREA ROLULUI ROMÂNIEI ÎN PROCESUL CONSTRUCȚIEI EUROPENE.....	55
1. <i>Intensificarea procesului de comunicare și dezbateri naționale privind construcția europeană</i>	55
2. <i>Consolidarea instituțiilor pentru realizarea concertării sociale față de principalele probleme economico-sociale</i>	56
3. <i>Consolidarea noii imagini a României europene</i>	57
OBIECTIV 2014-2020: ROMÂNIA - STAT MEMBRU PERFORMANT AL UE.....	59
A. ATINGEREA STANDARDELOR EUROPENE ÎN DOMENIILE ECONOMIC ȘI SOCIAL.....	59
B. CONSOLIDAREA DESCENTRALIZĂRII ADMINISTRATIVE.....	60
C. ATENUAREA EFECTELOR CRIZEI DEMOGRAFICE.....	61
D. PARTICIPAREA ACTIVĂ A ROMÂNIEI LA PROCESUL DE DECIZIE EUROPEANĂ.....	62
E. STIMULAREA CERCETĂRII-DEZVOLTĂRII ȘI INOVAȚIEI ROMANEȘTI ÎN DOMENIUL DE NIȘI.....	63
F. ASIGURAREA UNOR NOI RESURSE DE ENERGIE, ÎN CONDIȚIILE REDUCERII ENERGO-INTENSIVITĂȚII, PROTECȚIEI MEDIULUI ȘI CONSERVĂRII RESURSELOR NATURALE.....	64

DIRECȚII STRATEGICE ALE SNPARG

OBIECTIV 2007-2013:

COEZIUNE SOCIALĂ BAZATĂ PE CONSOLIDARE ECONOMICĂ ȘI INSTITUȚIONALĂ

PRELIMINARII

Obiectivul strategic al perioadei 2007 – 2013 este gândit de partenerii sociali în contextul adaptării funcționale a României la statutul de Stat Membru al Uniunii Europene, primit prin aderarea de jure la 1 ianuarie 2007. Fără a face abstracție de efortul de armonizare instituțională și legislativă caracteristic perioadei de pre-aderare, este imperios necesar ca acesta să-și dovedească capacitatea de cuplare reală la politicile și mecanismele comunitare, practic prin angrenarea, stimulată tocmai de acest nou statut, a întregii societăți românești.

Această angrenare, conștientizată deocamdată prin pasul opțiunii istorice cu o perspectivă a beneficiilor, călăuzește formularea obiectivului 2007 – 2013, coeziunea socială, în așteptarea adevăratelor dividende ale integrării europene, devenind liantul unei munci asidue, atât necesară României, cât și așteptată de partenerii noștri europeni.

Coeziunea socială nu poate să rămână un simplu slogan, ea urmând să fie fundamentată credibil pentru cetățenii României, pe consolidarea economică și instituțională, oferind, de data aceasta, perspective palpabile, imediate și pe termen mediu.

Definirea obiectivului ține cont, în egală măsură, de procesele comunitare actuale, privite atât ca stimulent, cât și ca necesitate normală de reacție a României la acestea. Ca urmare, obiectivul 2007 – 2013 are în vedere și următoarele:

- Parcurgerea de către Uniunea Europeană a unei etape de redefinire a identității și a coeziunii sale interne, în contextul necesității de a se afirma ca actor competitiv și dinamic într-o lume în continuă globalizare, dar și

pe fundalul „digerării” celui de-al cincilea val al extinderii, început în 2004 cu zece state și finalizat prin aderarea României și a Bulgariei la 1 ianuarie 2007.

- Parcurgerea de către Uniunea Europeană a unui proces de reconectare a propriilor cetățeni și de recâștigare a susținerii acestora pentru proiectul politic european pe baze care să corespundă preocupărilor lor, la începutul secolului XXI.
- Căutarea de către Uniunea Europeană a unor răspunsuri credibile și eficiente în vederea întăririi rolului său extern, pe fondul parteneriatului, dar și al competiției strategice cu SUA și țări din Asia.

Prin obiectivul etapei 2007 – 2013, România trebuie să facă față aceluiași provocări ca și Uniunea Europeană – interne și externe – această corelare fiind chiar mesajul prociclicității acțiunilor României în concertul comunitar, bazat principal pe acquis-ul pus în funcțiune, dar și pe rolul de acum în colo contributiv al României la întreaga construcție europeană pentru mileniul III.

Partenerii sociali au decis ca, în această etapă de elaborare a strategiei post-aderare, cu referire specială la obiectivul 2007 – 2013, să se țină cont de constrângerile deja angajate prin documente transmise la Bruxelles, în aceeași măsură cu asumarea de angajamente în baza documentelor comunitare, în plină desfășurare.

Ulterior acestui exercițiu strategic al României, devenit permanent la nivel național și proactiv la nivel comunitar, strategia va deveni sursa decupării propunerilor programelor de acțiune la intern și promovării acestora pe plan comunitar.

DIRECTIILE STRATEGICE ALE PERIOADEI 2007 – 2013:

A. CREȘTEREA COMPETITIVITĂȚII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

1. Modernizarea infrastructurii (transporturi, TIC, energie, mediu).

Direcția strategică a modernizării infrastructurii recunoaște necesitatea apropierei mai rapide a României de Uniunea Europeană, din punct de vedere al vitezei și costurilor de comunicare de ansamblu, interpretate ca factori de creștere a competitivității economice, din perspective naturală a deschiderii economiei naționale către piața unică și a libertăților de circulație a bunurilor, serviciilor, forței de muncă și a capitalului.

În domeniul **transporturilor**, obiectivele generale avute în vedere pentru dezvoltarea infrastructurii privesc cu prioritate creșterea gradului de accesibilitate a României, liberalizarea pieței interne de transport, întărirea coeziunii sociale și teritoriale interne și europene, stimularea dezvoltării economice pe axele de transport, creșterea compatibilității acestora cu mediul înconjurător.

Prioritățile de dezvoltare a infrastructurii de transport, susținute inclusiv prin fonduri comunitare post-aderare, sunt concentrate pe axele prioritare ale coeziunii teritoriale a UE **deja identificate**: TEN-T nr.7 - rutieră, TEN-T nr. 18 - calea fluvială Rin-Meusia-Main-Dunăre și TEN-T nr. 22 – feroviară, cu o importanță fundamentală și pentru mobilitatea bunurilor și persoanelor.

Dezvoltarea transporturilor rutiere trebuie să răspundă necesităților imediate de interconexiune externă și internă a României în contextul aderării la UE, prin *asigurarea legăturilor cu rețeaua de autostrăzi din statele membre; accesul din drumurile naționale spre centrul localităților și municipiilor, creșterea capacității de preluare de fluxuri a mai multor drumuri naționale și europene*, cu consecința asigurării, simultane, a legăturii regiunilor din nordul, estul și sudul României cu spațiul efectiv al pieței unice, dincolo de granița de vest.

Dezvoltarea **transportului feroviar** se va concentra pe obiectivul **creșterii competitivității acestuia în raport cu transportul auto**, atât pentru transportul de marfă cât și pentru transportul de călători, ceea ce corespunde unor preocupări majore legate de **continuarea modernizării rețelei TEN-T**, constând în lucrări de reabilitare/modernizare de tronsoane de cale ferată, creșterea calității serviciilor oferite, realizarea sistemului de centralizare electronică a stațiilor, de modernizare a stațiilor de cale ferată, modernizare a mijloacelor de transport, finalizarea proiectului de ticketing pentru transportul feroviar de călători, creșterea siguranței feroviare. (anexa)

Dezvoltarea **transportului aerian** are în vedere **modernizarea și dezvoltarea aeroporturilor aflate în rețeaua TEN-T**, prin îmbunătățirea siguranței și securității activităților aeronautice, dezvoltarea infrastructurii specifice, îmbunătățirea calității serviciilor, sporirea atenției către transportul aerian de mărfuri din România, sporirea transportului de călători între localități depărtate.

Dezvoltarea **transportului maritim și fluvial** are în vedere lucrările de dezvoltare a infrastructurii de transport feroviar și rutier de conectare și operare a porturilor, îmbunătățirea condițiilor de operare a mărfurilor în sectorul fluvio-maritim, extinderea și specializarea capacităților de operare, derularea de proiecte de îmbunătățire a condițiilor de navigație și de siguranță, pentru atingerea **unui flux ridicat al traficului în pofida poziționării geografice marginale a României**.

Dezvoltarea transportului intermodal și combinat are în vedere *crearea de centre logistice specializate*.

În domeniul comunicațiilor și tehnologiei informației (TIC), România are ca obiectiv strategic trecerea la Societatea Informațională, respectiv *creșterea continuă și susținută a gradului de penetrare a serviciilor de comunicații electronice până la cel puțin nivelul mediu al UE, atât în cadrul teritoriului cât și la nivelul utilizatorilor*.

Politicile dedicate acestui obiectiv strategic sunt circumscrise realizării de **investiții în capacități** care să permită dezvoltarea comunicațiilor în bandă largă pe o piață locală și regională competitivă, efectuarea, până în anul 2012, a tranziției de la televiziunea analogică la cea digitală, implementarea unor tehnologii de comunicații viabile în contextul specific al României, în scopul reducerii decalajului între urban și rural, extinderea utilizării în mod activ de către populație a echipamentelor de comunicații electronice din ce în ce mai sofisticate.

În ceea ce privește **tehnologia informației**, România elaborează politici pentru asigurarea unui **cadru legal complet** pentru desfășurarea activităților și serviciilor în contextul societății informaționale și a conceptului de e-guvernare, **creșterea gradului de utilizare a tehnologiilor informației** în mediul public și privat, respectiv cel de afaceri, **implementarea unui sistem eficient de oferire de servicii publice informatizate**, accesibile de la distanță, **armonizarea aplicațiilor și infrastructurilor de comunicații** pentru asigurarea unor servicii competitive pe termen lung și interoperabile atât la nivel național cât și la nivel european, **de stimulare a dezvoltării industriei TIC și a exportului de software și servicii informatice** cu valoare adăugată mare, **generarea de proiecte pilot pentru creșterea gradului de informatizare a serviciilor publice și inițierea de acțiuni intensive de promovare a sectorului TIC în cadrul parteneriatelor, târgurilor și comisiilor mixte internaționale**.

În domeniul **energiei**, **obiectivul prioritar** al României este **recuperarea decalajului de performanță** față de țările dezvoltate ale UE, printr-o politică energetică capabilă să susțină o creștere economică durabilă, fără excluderea cerințelor de protecție a mediului și soluționarea aspectelor de ordin social.

Politica energetică își propune continuarea **investițiilor** pentru menținerea securității sistemului energetic, **asigurarea securității alimentării cu energie** prin: continuarea programului nuclear, diversificarea surselor de energie, inclusiv pe baza realizării de proiecte de interconectare transfrontaliere, construirea unui terminal de gaz lichefiat la Constanța, ca proiect punctual major.

Mixul de politici in domeniul energiei are in vedere **intarirea pozitiei strategice in regiune** a Romaniei, prin aplicarea prevederilor Tratatului Comunitatii Energetice in regiunea Europei de Sud-Est și susținerea eforturilor UE de formulare a unei **politici energetice comune**, **consolidarea unei piețe interne a energiei competitive si transparente**, ca o conditie pentru eliminarea distorsiunilor care afecteaza concurenta, **intarirea și integrarea pietelor regionale de energie**, participând activ la interconectarilor dintre Statele Membre.

Ca element specific domeniului energetic, România va aplica conceptul de **politică de vecinatate europeană**, susținând extinderea Tratatului Comunitatii Energetice in regiunea Europei de Sud-Est cu noi parteneri, promovarea unei politici comune pentru zona pontica, consolidarea parteneriatului energetic UE-Rusia.

In domeniul **mediului**, România pune accent pe continuarea reformelor pentru **reducerea decalajelor** în ceea ce privește dezvoltarea durabilă și protecția mediului, pe baza **integrării politicii de mediu** in elaborarea si aplicarea politicilor regionale si sectoriale și prin **promovarea investițiilor** de capital autohton si comunitar pentru realizarea măsurilor si lucrărilor de protecție a mediului.

Mixul de politici puse in actiune trebuie să ducă la **îmbunătățirea accesului populației la infrastructura de apă**, prin asigurarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare în majoritatea zonelor urbane, **ameliorarea calității solului**, prin îmbunătățirea managementului deșeurilor și reducerea numărului de zone poluate istoric, **reducerea impactului negativ** cauzat de centralele municipale de termoficare vechi în cele mai poluate localități, **protecția și îmbunătățirea biodiversității și a patrimoniului natural**, prin sprijinirea managementului ariilor protejate (implementarea rețelei Natura 2000), **reducerea riscului la dezastre naturale**, prin implementarea măsurilor preventive în cele mai vulnerabile zone, **asigurarea protecției si conservarea resurselor naturale**.

Sunt considerate ca **soluții viabile** la diminuarea decalajelor intre dezvoltare și mediu **promovarea progresiva a instrumentelor economice** pentru implementarea politicii de mediu, **dezvoltarea tehnologiilor curate** de mediu si a cercetarii stiintifice aferente, **dezvoltarea infrastructurii** pentru alimentarea cu

apă și pentru colectarea și epurarea apelor uzate, continuarea **dezvoltării infrastructurii pentru gestionarea integrată a deșeurilor**.

Selectivitatea priorităților și prevenția poluării are în vedere îmbunătățirea infrastructurii de apărare împotriva inundațiilor, reducerea poluării apelor cu substanțe prioritare și eliminarea poluării cu substanțe prioritare periculoase, reducerea poluării cu nitrați proveniți din surse agricole și atingerea stării bune a apelor.

2. Dezvoltarea capitalului uman (reforma sistemului de învățământ, formarea profesională, educația permanentă/ continuă)

Capitalul uman se constituie în una din cele mai importante resurse ale dezvoltării bazate pe cunoaștere, iar valorificarea acesteia în procesul de recuperare a decalajelor, reflectate în final în nivelul de competitivitate economică, presupune o atentă **reformare a sistemului de învățământ pe baza conceptului de educație și pregătire profesională continuă**.

În domeniul educației și formării profesionale, se atacă principalele două componente ale descentralizării - cel administrativ și cel financiar - precum și calitatea învățământului, îmbinând autonomia unităților de învățământ cu evaluarea externă. Perspectiva dezvoltării durabile a învățământului incumbă asumarea principiilor transparenței, răspunderii publice, diversității culturale și etnice, egalității de șanse, compatibilizarea învățământului cu standardele europene, susținerea integrată a ciclului educație – cercetare - inovare.

Cadrul instituțional și legislativ trebuie să reflecte noile accente și consolidarea principiilor menționate, monopolul MEC asupra reformelor din învățământ urmând să fie limitat în favoarea **formelor de educație, pregătire și reciclare profesională aflate în mod natural în inițiativa patronatelor și sindicatelor**, care sunt mai aproape de realitățile pieței forței de muncă. Ca urmare, reforma învățământului trebuie să lase loc concepției vocaționale și școlilor profesionale, de arte și meserii, al căror potențial poate suplini deficitul structural – profesionale și de personal ale pieței muncii, nefiind exclusă asigurarea finanțării locale parțiale sau totale pentru proiectele private de școlarizare vocațională.

Pentru favorizarea dezvoltării personale, a incluziunii sociale și a inserției pe piața muncii, procesul educațional se va focaliza pe formarea a 8 domenii de competențe cheie, înțelese ca un pachet transferabil și multifuncțional de

cunoștințe, abilități și atitudini, indispensabil vieții active într-o societate a cunoașterii:

- Comunicare în limba maternă/ multilingvism
- Competențe de aplicare a cunoștințelor de matematică, științe și tehnologie
- Utilizarea, în viața socială, a tehnologiilor TIC
- Capacitatea de dezvoltare personală pe tot parcursul vieții
- Consolidarea și utilizarea deprinderilor sociale
- Dezvoltarea și punerea în practică a spiritului antreprenorial
- Formarea competențelor inter - și intra – culturale
- Formarea personalității tânărului cetățean european

Particularizat pe tipuri de învățământ, proiectul de competențe cheie va urmări **aspectele** cele mai importante, care pot asigura dimensiunea calității acestora.

În **învățământul pruniversitar**, accentual cade pe **costurile educației** (implementarea strategiei de *descentralizare*; stimularea investițiilor *private* în educație și formare; diversificarea *surselor de finanțare*; încurajarea dezvoltării învățământului privat; program de granturi pentru dezvoltare școlară; dezvoltarea *managementului educațional*; creșterea *capacității instituționale* pentru elaborarea și gestionarea proiectelor), **calitatea și eficiența sistemului** (reforma educației timpurii, cu focalizare pe *grupuri dezavantajate* și copii cu CES; pregătire profesională inițială pentru *cariera didactică*, pe domenii/ arii curriculare și nu pe specializări; calificarea personalului didactic necalificat din mediul rural prin programul de relansare a învățământului rural; acces la informație în *zone rurale dezavantajate*; educația inteligenței rațional-emoționale și comportamentale; revizuirea sistemului național de *evaluare* și examinare a elevilor; flexibilizarea formării profesionale și a *rutelor* de profesionalizare; implementarea sistemului european de transfer și acumulare a *creditelor* de studiu; *remunerație* diferențiată, în funcție de calitatea prestației; reorganizarea *curriculumului* pe discipline, în viziune integratoare; promovarea învățământului cu frecvență redusă și a programelor tip „șansa a doua”, la nivel național), **acces la educație și formare profesională** (construirea de *campusuri* școlare; asigurarea condițiilor echitabile de igienă și educație pentru sănătate în mediul rural; licee tehnologice, pentru o paletă extinsă de specializări; informatizarea tuturor școlilor din mediul rural și conectare la internet ; modernizarea învățământului profesional și tehnic – TVET

în mediul rural), **deschiderea educației și a formării profesionale spre societate** (elaborarea noului *curriculum TVET*, în care CD și CDL ocupă progresiv 15/20%, până la 35/40% din ore; crearea sistemelor și a mecanismelor pentru recunoașterea/ validarea competențelor dobândite pe cale *non-formală/ informală*; derularea mobilităților pentru elevi și cadre didactice; derularea cursurilor de formare, lingvistică și metodică, prin structuri acreditate ale țărilor UE; promovarea unei oferte generoase de *formare profesională continuă* în sistem; stimularea *interesului angajatorilor* pentru dezvoltarea de personal; implementarea „memorandumului strategiei LLL”, stabilită la nivel european; introducerea „portofoliului individual de LLL”, la finele unui ciclu de învățământ), **refacerea și îmbunătățirea stării infrastructurii/ a dotărilor școlare** (campusuri școlare; relansarea învățământului *rural* – componenta reabilitare școli; programul național de *dotare cu fond de carte* și mijloace didactice; *informatizarea* școlilor din mediul rural; dotarea școlilor cu echipamente și materiale *sportive, reabilitarea a 1.750 școli*).

În **învățământul superior**, se impune impulsivitatea transformărilor necesare **aderării la Spațiul European al Învățământului Superior (SEIS)**, prin implementarea cerințelor Procesului Bologna, cu semnificația imediată a **asigurării calității** acestuia, adoptarea unui **sistem de învățământ bazat pe cicluri**, bine definite, continuarea promovării **mobilității studenților și cadrelor didactice**, definitivarea implementării **sistemului de credite transferabile**, promovarea **dimensiunii europene** în învățământul superior și a **caracterului atractiv** al Spațiului European al Învățământului Superior.

3. *Finalizarea reformelor structurale și consolidarea mecanismelor economiei de piață*

Reformele structurale începute și aflate în derulare sub auspiciile autorităților publice urmează să fie încheiate, pentru a se ușura manifestarea mecanismelor de piață și preluarea treptată de către acestea a stimulentele viitoarelor reforme structurale la nivel de agenți economici privați. Acesta este singurul răspuns corect la departajarea responsabilităților economice ale autorităților publice, acolo unde piața nu poate face încă o alocare optimă a resurselor.

Elementul central al reformelor structurale rămâne **regimul proprietății**, care trebuie să se conformeze dreptului de proprietate și a garanțiilor constituționale, securitatea acestuia constituindu-se în terenul cel mai propice al manifestării inițiativei private, dezvoltării antreprenoriatului și creșterii investițiilor rezidenților și nerezidenților.

Prioritatea în domeniul regimului proprietății o constituie soluționarea acestei probleme în marile sectoare de utilități publice, prin **acelaerarea privatizărilor** din sectorul producției energiei electrice și gazelor naturale, concomitent cu stimularea burselor regionale de comercializare. Alte procese de privatizare începute de autorități trebuie finalizate financiar sau sub aspectul unor facilități, în concordanță cu principiile liberei concurențe și de evitare a distorsionării piețelor, astfel încât responsabilitatea deciziilor de modernizare, restructurare și noi investiții să fie în întregime asumate de noii proprietari.

Predominanța regulilor pieței unice, împreună cu respectarea acquis-ului acesteia se constituie în factori favorizanți ai consolidării mecanismelor economiei de piață, acestea în sine forțând competiția și implicit orientarea întregului ansamblu de politici publice destinate cadrului instituțional și legislativ necesar susținerii creșterii competitivității economiei naționale.

Aceeași predominanță, alături de înaintarea în convergența nominală vor asigura manifestarea de anvergură și creșterea așteptată a burselor de mărfuri și valori, profunzimea pieței de capital și diversificarea resurselor de finanțare a sectorului privat devenit coloana vertebrală a creării de valoare adăugată.

Consolidarea mecanismelor economiei de piață prin politici publice trebuie privită, în final, ca o contribuție la reducerea costurilor de orice natură privind **intrarea, prezența pe și ieșirea de pe piață** a agenților economici, inclusiv cu conotația unui mediu de afaceri atractiv și competitiv. În context, preocupările pentru funcționarea și celeritatea tribunalelor comerciale, a altor instanțe de arbitraj și mediere vor contribui la minimizarea costurilor economice.

4. *Promovarea cercetării-dezvoltării în condițiile dezvoltării societății bazate pe cunoaștere*

Obiectivul central al politicilor de cercetare-dezvoltare și inovare (CDI) în perioada post-aderare îl reprezintă creșterea impactului lor în economie, în vederea asigurării durabilității procesului de convergență cu UE. Din aceasta perspectivă, este esențială **dezvoltarea / aprofundarea parteneriatului mediu de afaceri - universități – institute de cercetare**, atât în ceea ce privește cererea de cercetare / inovare cât și accesul la rezultatele acesteia.

Capitalului uman pentru cercetare și infrastructura de cercetare-dezvoltare are de depășit un decalaj de 5 - 10 ani față de situația din UE, România fiind ferm angajată pe direcția **creșterii cheltuielilor pentru cercetare**, în acord cu orientarea europeană privind apropierea, până în anul 2010, de un nivel mediu al cheltuielilor pentru cercetare de 3% din PIB, cu distribuție de 1% fonduri publice naționale și 2% fonduri private până în anul 2015.

Obiectivul central al **politicilor de cercetare-dezvoltare și inovare (CDI)** în perioada post-aderare îl reprezintă **dezvoltarea resurselor umane și a bazei materiale pentru cercetare**, pentru a le aduce la un nivel comparabil cu cel european. Acest obiectiv va fi susținut printr-un ansamblu de programe care includ:

- creșterea numărului și îmbunătățirea structurii calitative a personalului de cercetare ;
- dezvoltarea infrastructurii de cercetare-dezvoltare din unitățile și instituțiile cu profil CD și de învățământ superior, pentru a asigura un mediu de lucru la nivel comparativ cu cel al instituțiilor similare din UE;
- stimularea dezvoltării capacității de cercetare la nivelul agenților economici;
- stimularea formării și dezvoltării carierelor științifice și a colectivelor de cercetare de înaltă performanță;
- creșterea numărului de cercetători tineri și a numărului de doctori în științe;
- creșterea numărului de cercetători implicați în programe postdoctorat și în proiecte și colaborări internaționale pe termen lung, în arii tematice și domenii S/T specifice ariei europene de cercetare;

- creșterea numărului de cercetători care se reintegrează în activități de cercetare în România;
- dotarea cu echipamente și aparatură performantă de cercetare a unităților de cercetare-dezvoltare;
- dezvoltarea infrastructurilor informationale și de comunicații;
- dezvoltarea facilităților și a instalațiilor CD de importanță națională (ex.: în domeniile nuclear, seismic, etc.)
- dezvoltarea platformelor de cercetare integrate, cu utilizatori din cercetare și industrie, în cadrul unor programe și proiecte comune, care să asigure compatibilitatea cu platforme europene similare.

Stimularea și îmbunătățirea performanțelor la nivelul cercetătorilor și al colectivelor de cercetare implică **dezvoltarea mijloacelor și instrumentelor de informare, documentare și comunicare**, inclusiv a rețelei specializate pentru cercetare, precum și **susținerea financiară a editării publicațiilor științifice și a participării la manifestări științifice interne și internaționale, participarea cercetătorilor la programele, activitățile și organismele CDI din spațiul European, corelarea permanentă a programelor naționale de cercetare cu ariile tematice și domeniile științifice specifice ariei europene de cercetare, asigurarea reprezentării României în cadrul organismelor europene responsabile pentru formularea politicilor și programelor CDI la nivelul UE European (Science Foundation - ESF, ESA, CERN etc, Oficiului pentru știință și tehnologie la Bruxelles).**

În perioada 2007-2013, principalele instrumente de implementare a măsurilor menționate vor fi în continuare programele de cercetare susținute din fonduri publice: Programul cercetare de excelență CEEEX, Programul de granturi pentru cercetare științifică, Planul Național pentru Cercetare-Dezvoltare și Inovare, Programele nucleu de cercetare, Planul CD sectorial al MEC.

Indicatorii de realizare pentru măsurile de dezvoltare a resurselor umane și a bazei materiale pentru cercetare prevăd creșterea cu cca 15% a numărului de personal total angrenat în activitatea de cercetare-dezvoltare (personal CD), de la 41 035 în 2005, la cca 47.000 persoane în 2009, creșterea în proporție similară a numărului total de cercetători, de la 29 608 în 2005 la cca 33.000 în 2009, creșterea la cca 80% din total a ponderii instituțiilor CD și a universităților care dispun de echipamente și aparatură performante de cercetare și informaționale, creșterea ponderii personalului CD din întreprinderi (unități economice diferite de cele cu profil CD), la cca 15%-20% din totalul personalului CD până în 2009,

creșterea ratei de succes a proiectelor participante la programele CDI europene, de la cca 10,3% în FP 6, la cca 20% în FP 7 .

Competitivitatea sistemului de cercetare-dezvoltare și inovare pe piața internă, se asigură prin reducerea și depășirea decalajelor tehnologice care separă România de restul statelor membre UE, în special în contextul ritmului intensificat de implementare a Strategiei Lisabona revizuite. În aceste condiții, un obiectiv major îl reprezintă **realizarea unui mediu economic dinamic și competitiv**, capabil să asimileze și să dezvolte domenii de înaltă tehnologie și să răspundă la cerințele strategice de dezvoltare pe termen lung, în contextul evoluției la nivel global a economiei bazate pe cunoaștere.

Din această perspectivă, România pune accent pe dezvoltarea pe plan intern a **surselor de competență științifică și tehnică**, precum și a echipamentelor și dotărilor tehnice de înalt nivel, necesare pentru dezvoltarea sectoarelor și domeniilor specifice tehnologiilor avansate, creșterea gradului de asimilare, aplicare și dezvoltare a cunoștințelor, serviciilor și tehnologiilor avansate în mediul economic și social, pentru a se asigura o creștere durabilă a competitivității economice.

Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică, prin mijloacele proprii, va urmări focalizarea dezvoltării consorțiilor/ clusterelor și a activităților CDI pe cooperarea între instituțiile cu profil de cercetare-dezvoltare, universități și întreprinderi, în special în domenii specifice tehnologiilor avansate și stimularea activităților CDI la nivelul întreprinderilor, inclusiv prin promovarea mobilității intra- și inter-sectoriale a cercetătorilor și sprijinirea înființării și dezvoltării firmelor inovative.

Au fost stabilite **domeniile și tematicile prioritare** pentru Planul Național CDI pe perioada 2007-2013, care includ: **Tehnologiile societății informaționale, Competitivitate prin inovare** (tehnologii avansate în industrie, agricultură, sănătate, energie, transporturi), **Științe de frontieră, Dezvoltare durabilă** (inclusiv eco-tehnologii), **Calitatea vieții**. Programele naționale CDI vor reprezenta în continuare instrumente importante pentru promovarea consorțiilor cercetare-industrie și orientarea acestora către domenii de înaltă tehnologie, armonizate cu prioritățile specifice la nivel european, dezvoltarea acestora în rețea, extinderea rețelei naționale de instituții specializate pentru diseminarea rezultatelor cercetării și inovării și asigurarea transferului tehnologic, inclusiv dezvoltarea parcurilor științifice și tehnologice, la nivelul tuturor celor opt regiuni de dezvoltare, pentru a permite dezvoltarea firmelor inovative.

5. *Creșterea atractivității mediului de afaceri din România*

Toate preocupările de stimulare a competitivității economice, așezate fundamental pe mecanismele economiei de piață și concurență loială își vor aduce contribuția implicită la atractivitate mediului de afaceri intern. Acest lucru presupune în mod egal noi accente de menținere și creștere a atractivității mediului de afaceri, prin promovarea și respectarea principiilor de stabilitate, predictibilitate, risc minim, de garantare a activităților economice, de judecare cu celeritate a disputelor comerciale, de flexibilitate a pieței forței de muncă la standarde comunitare.

Stabilitatea legislativă va fi consolidată prin simplificare, claritate, aplicare uniformă și neutră, predictibilitate, ridicarea acesteia la nivel de principii, ceea ce elimină confuziile și nevoia de elaborare de norme copleșitoare. Simplificarea intrării și ieșirii de pe piață a agenților economici va asigura o nouă **dinamică a restructurării companiilor** cu prezervarea securității ocupării forței de muncă, o reducere a cauzelor generatoare de șomaj pe termen lung, costuri reduse pentru inițializarea unei afaceri.

În materie de politică fiscală se va întări principiul predictibilității, pentru evitarea prejudiciilor induse pe cale administrativă în planurile de afaceri, cu consecințe asupra ocupării forței de muncă, nivelului veniturilor angajaților și nivelului profiturilor, sursa principală de reinvestire.

Sistemele de plată a contribuțiilor și de raportare statistică ale agenților economici către agențiile de specialitate ale statului vor urma calea unei simplificări cu impact asupra costurilor companiilor, iar principiul bunei guvernante la nivel de agenți economici va fi susținut prin îmbunătățirea bunei guvernări, proces orientat cu precădere în direcțiile diminuării birocratiei, eliminării distorsiunilor din piață (ca urmarea a aplicării diferențiate a legislației), diminuării corupției, garantării activităților economice și a prezumției de nevinovăție, asigurării funcționării justiției la parametri europeni, eliminarea imixtiunilor statului în administrarea afacerilor private, armonizarea reală a legislației și aplicării acesteia.

Preocupările pentru realizarea convergenței nominale, cu efect asupra asigurării stabilității prețurilor și stabilității financiare, dublează garanțiile desfășurării unei activități economice profitabile pe termen mediu și lung și stimulează agenții economici în participarea lor directă la proiectele de convergență reală și structurală, proiecte care prin atractivitatea lor intrinsecă creează noi resurse de creștere a competitivității economice naționale.

Atractivitatea mediului de afaceri va fi susținută și prin aplicarea conformă a regulile comunitare în domeniul facilităților și ajutoarelor de stat, cu orientare spre diversificarea ofertei interne de bunuri și servicii, ocuparea forței de muncă și stimularea ofertei de export.

6. *Perfecționarea pieței muncii*

Competitivitatea economică nu poate fi disociată de o bună funcționare a pieței forței de muncă, atât timp cât cel mai mare aport la realizarea de valoare adăugată, substanța PIB-ului, îl reprezintă capitalul uman cu pregătire. Dezideratul de competitivitate economică națională presupune ca în abordarea pieței muncii să se insiste pe politicile de stimulare a aportului forței de muncă.

Anumite realități ale tranziției, comune spațiului est și central european, aduc în prim plan **calitatea ocupării forței de muncă**, în condițiile scăderii **calității factorului uman**, ca urmare a efectelor reformelor structurale economice, reducerii sporului natural, accentuării emigrației, îmbătrânirii populației, migrației populației urbane spre zone rurale.

La domeniile de activități precum construcțiile, tranzacțiile imobiliare, închirierile și servicii prestate în principal întreprinderilor, sanatare și asistența socială, administrație publică și apărare, comerț, hoteluri și restaurante, intermediari financiare, în care populația ocupată a înregistrat creșteri, se adaugă agricultura, care a devenit angajator de ultima instanță, prin efectul dezvoltării serviciilor agricole și, mai nou, trecerii la dezvoltarea unei agriculturi competitive concentrată pe fermele de dimensiuni mijlocii.

Tendențele de distribuție a populației active pe domenii de activitate vor fi stimulate în sensul unor **rate ridicate de ocupare**, atât în mediul urban, cât și rural precum și al creșterii **mediei anuale a ratei de activitate** a populației, paralel cu promovarea de politici sociale concordante cu Agenda Lisabona.

Flexibilizarea pieței muncii va urma prioritățile prevăzute de documente consacrate, în aplicare, cum sunt Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2004-2010, Planul Strategic privind Incluziunea Socială, Planul Național de Dezvoltare și Cadrul Național Strategic de Referință 2007-2013 – Programul Operational Sectorial „Dezvoltarea Resurselor Umane” (POS DRU), destinate dezvoltării resurselor umane din punct de vedere al creșterii capacității de adaptabilitate și de mobilitate ale acestora pe piața forței de muncă. Această dezvoltare va ține cont de factorii care influențează însăși evoluțiile în relațiile de muncă cum sunt: dinamica dezvoltării sectoriale în contextul globalizării, creșterea competitivității directe și indirecte pe piața forței de muncă, în special din punct de vedere atât al calității și nivelului de productivitate, cât și de

responsabilitatea sociala a intreprinderii, in concordanta cu principiile OIM si ale modelului social european.

In acest sens, România își va concentra eforturile asupra celor 3 prioritati prevazute de Agenda Lisabona revizuita: atragerea si mentinerea a cât mai multor oameni pe piata fortei de munca, îmbunatatirea adaptabilitatii si cresterea investitiilor în capitalul uman, evitarea excluderii sociale, cu elementele asociate cum ar fi sanatatea populatiei si aspectele sensibile ale saraciei, modernizarea procesului de educatie ca baza a cresterii responsabilitatii individuale asupra evolutiei proprii pe piata muncii, sprijinirea întreprinderilor în ceea priveste flexibilitatea organizarii muncii si reconcilierii vietii profesionale cu viata de familie.

Caracterul stimulatív al abordării problematicei pieței muncii din perspectiva individului se bazează pe o construcție instituțională și legislativă capabilă sa permita **utilizarea eficienta a finantarilor din Fondul Social European (FSE)**. De asemenea, se prevede cresterea capacitatii institutionale a structurilor implicate în coordonarea si implementarea programelor, conform cerintelor EDIS, în paralel cu acompanierea acestei capacități cu implementarea si aplicarii reglementarilor si reformelor de pe piata fortei de munca si **din educatie**, care vor permite **cresterea competitivitatii si a sigurantei ocuparii**, în conditiile mentinerii echilibrului bugetar si atingerii, în anul 2010, a obiectivului national de 58,8% al ratei totale de ocupare.

Obiectivul de **flexibilizare și de securitate pe piața muncii** se realizează cu pastrarea unui nivel redus al șomajului, în conditiile continuarii restructurarii industriale. Cresterea calitatii ocuparii si a sigurantei locului de munca se va realiza prin **reducerea impozitarii muncii**, simultan cu **crearea de oportunitati de pregatire profesionala si învatare pe toata durata vietii**, în paralel cu introducerea de **masuri favorabile mediului de afaceri si dezvoltării dialogului dintre reprezentanții angajaților și asociațiile profesionale și patronale**, în scopul cresterii productivitatii la nivel micro si asigurării flexibilității pe piata muncii, ambele aspecte raspunzând și necesității firmelor de a se adapta permanent cerințelor de creștere a competitivității pe piața unică.

Flexibilizarea pieței muncii presupune continuarea îmbunătățirii legislației muncii din punct de vedere instituțional și economic-financiar, cu referire la relații de muncă flexibile, reducerea barierei la angajare, relaxarea restricțiilor privind contractul individual de munca pe perioada determinata (cu scopul aducerii în zona fiscala a raporturilor de munca din zona informală a economiei), promovarea unor noi forme de angajare prin contracte de munca, atât cele cu timp parțial, prin agent de munca temporara, cât si cele referitoare la munca la

domiciliu, simplificarea procedurilor de evidenta a salariaților prin introducerea registrului general de evidență a salariaților, flexibilizarea procedurilor de concediere individuală și colectivă, precum și garantarea drepturilor salariaților în cazul acestor concedieri, reorientarea profesională, desfasurarea de activități economice în mod independent, ca persoane fizice (self-employed persons) sau ca asociații familiale, prin simplificare administrativă și de acompaniere pentru operationalizarea efectiva a întreprinderii.

O alta componenta a flexibilizării pieței forței de muncă o constituie sprijinirea formării și obținerea calificărilor manageriale, care să facă din antreprenoriat o opțiune de carieră, încurajarea responsabilității corporative prin oferirea de stimulente pentru angajați, în scopul dezvoltării companiilor și carierelor, dar și pentru constientizarea angajatorilor și a angajaților cu privire la necesitatea formării profesionale continue.

Securitatea ocupării presupune ca, simultan cu creșterea flexibilității pieței muncii, să se facă îmbunătățirea nivelului de protecție a salariaților, inclusiv prin responsabilizarea individuală cu privire la eforturile acestora de a căuta un loc de muncă, ceea ce va duce la o altă abordare și a **securității sociale** cu efectul unei prezențe mai mari a forței de muncă disponibile pe piața muncii. Creșterea securității în ceea ce privește ocuparea privește nu numai componenta de intervenție, ci și cea preventivă, care implică stabilirea responsabilităților în relația angajat-angajator (negocierea contractului de muncă, reprezentativitatea organizațiilor patronale și sindicale, dialogul tripartit și bipartit, pregătirea profesională, compensații în cazul desfacerii contractului individual de muncă, organizarea și funcționarea Comitetului european de întreprindere, protecția drepturilor salariaților în cazul transferului proprietății întreprinderii, constituirea și utilizarea fondului de garantare pentru plata creanțelor salariale, cazurile de insolvență etc).

Îmbunătățirea accesului pe piața muncii are ca țintă tinerii în vârstă de minimum 16 ani, absolvenții ai instituțiilor de învățământ și ai școlilor speciale, șomerii tineri, tinerii proveniți din amplasamente precum și aspectele de egalitatea șanselor, cu referire la accesul femeilor pe piața muncii, cu acompanierea accesului la activități economice și la pregătirea profesională continuă, reincadrarea după perioade inactive, accesul etniei rromilor pe piața muncii etc.

Scaderea somajului și incluziunea socială își găsește reflectarea în „Strategia națională pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013 - Sanse egale pentru persoanele cu handicap - către o societate fără discriminări”. Aceasta inspiră formarea profesională în vederea integrării în munca a persoanelor cu handicap, integrarea lor cu

ergonomizarea locului de munca, dezvoltarea abilitatilor si încadrarea în munca, prin programe de tip „a doua sansa”, acordarea de facilitati fiscale atât persoanelor cu handicap grav sau accentuat angajate, cât si angajatorilor.

Pentru integrarea **persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile**, confruntate cu riscul saraciei în viata economico-sociala, se continuă programele de formare profesionala finantate prin bugetul asigurarilor de somaj, destinate persoanelor aflate în cautarea unui loc de munca, rezidentii din mediul rural, persoanele afectate de excluziune sociala si lucratorilor din întreprinderi, pentru prevenirea intrarii în somaj din cauza lipsei de competente adecvate cerințelor actuale de pe piata muncii.

Competitivitatea pe piața muncii este asigurată prin conectarea creșterii competitivității la necesitatea de specializare si adaptare a întreprinderilor la aparitia de noi cerinte si ocupatii determinate de progresul tehnic. Dinamismul acestora poate fi asigurat prin adaptarea continua a formării profesionale initiale si continua pe piata muncii la cererea și oferta de profesii și calificări, ceea ce cuplează numeroase aspecte al perspectivei pieței muncii la reformele din educație și învățământ, cu includerea cerințelor de crestere a calitatii serviciilor de ocupare, intrarea si reinsertia tinerilor pe piata muncii, intrarea si reinsertia pe piata muncii cu asigurarea egalitatii de gen, intrarea si reinsertia pe piata muncii a grupurilor dezavantajate, atragerea cât mai multor persoane vârstnice pe piata muncii în situația de deficit.

7. Dezvoltarea de politici macroeconomice pentru stimularea competitivității

Cadrul macroeconomic orientat către stimularea competitivității economice trebuie să pună accent pe politicile de continuare a reformelor structurale, de consolidare fiscală și bugetară, de susținere a unei dezvoltări durabile neinflaționiste, capabilă să absoarbă cu ușurință eventuale șocuri ale integrării și globalizării.

Stimularea competitivității economice nu poate fi disociată de perspectiva convergenței sub toate aspectele cu UE, caz în care cadrul macroeconomic trebuie realizat prin politici publice care nu fac abstracție de constrângerile impuse de obiectivele Uniunii Economice și Monetare la care România participă ca Stat membru.

Asigurarea cadrului macroeconomic stabil și predictibil pentru perioada 2007- 2013 reprezintă un obiectiv fundamental al României, politicile monetară, bugetară și fiscală, precum și pregătirea pentru aderarea la zona Euro fiind, astfel,

subsumate logicii unei programări bugetare multianuale care să aloce resursele necesare pentru sectoarele cheie (inclusiv prin dezvoltarea parteneriatelor public-privat) și să raționalizeze cheltuielile, avându-se în vedere principiul subsidiarității.

Obiectivele politicii fiscal-bugetare țin seama de prevederile Pactului de Creștere și Stabilitate, iar politica economică își propune să urmărească principiile cuprinse în Orientările Generale de Politică Economică (Broad Economic Policy Guidelines).

Prioritățile politicii fiscale decurg, în principal, din **angajamentele** legate de statutul de Stat Membru al Uniunii Europene, consistente cu obiectivele Pactului de stabilitate și de creștere. În contextul cerințelor de limitare a deficitelor bugetare la sub 3% din PIB, ceea ce presupune o reală consolidare fiscală, politicile publice vor asigura: lărgirea bazei de impunere; îmbunătățirea colectării, prin reducerea evaziunii fiscale și conformarea voluntară la plata obligației bugetare; reducerea cotelor de contribuții sociale. Politica bugetară se va axa pe o **construcție flexibilă**, integrată în programe bugetare concrete, care să corespundă cu modul de abordare a bugetului la nivelul Uniunii Europene, acordând prioritate sumelor destinate cofinanțării proiectelor finanțate din fonduri europene, asigurării plății contribuției României pentru finanțarea bugetului Uniunii Europene în cadrul sistemului resurselor proprii și creșterea ponderii veniturilor bugetare în PIB.

Obiectivul principal al gestionării datoriei publice va fi reprezentat de asigurarea surselor de finanțare a deficitului bugetar la un cost cât mai redus și un nivel de risc minim.

Politicile publice viitoare de nivel macroeconomic vor ține cont, de asemenea, de **necesitățile** de dezvoltare a infrastructurii fizice și sociale, ca o condiție sine-qua-non a creșterii economice, de susținere a dezvoltării parteneriatului public-privat în valorificarea pragmatică a rezultatelor CDI, de promovare a întreprinzătorilor și întreprinderii, de asigurare a unei cât mai bune rate de absorbție a fondurilor structurale, de dezvoltare a resursei umane prin educație permanentă și stimularea învățământului profesional, tehnic și superior în S&T, de dezvoltare a sectorului CDI. În structurarea acestor politici se va avea în vedere atât o mai bună coordonare a lor dectorială și pe orizontala, cât și utilizarea măsurilor de ordin fiscal permise de piața unică. prin măsuri fiscale stimulative, și în general, printr-o bună coordonare a politicilor sectoriale și orizontale. (propunere ulterioară)

B. DIMINUAREA DISPARITĂȚILOR SOCIALE ȘI REGIONALE

1. Asigurarea egalității de șanse pentru accesul la servicii publice (sănătate publică, educație, servicii sociale, servicii de interes economic general)

Egalitatea de șanse pentru accesul la serviciile publice este asigurată prin dezvoltarea și perfecționarea infrastructurii sociale, privită ca o premisă necesară pentru asigurarea populației cu servicii esențiale, contribuind astfel la atingerea obiectivului european al coeziunii economice și sociale.

Dezvoltarea economică a României este influențată de calitatea serviciilor de sănătate, educație, sociale, a serviciilor de siguranță publică și asistență pentru situații de urgență acordate populației, toate investițiile din domeniu urmând să fie conforme cu “Orientările Strategice Comunitare pentru perioada 2007-2013”, dedicate reducerii disparităților în ceea ce privește calitatea și gradul de acces al populației la serviciile publice esențiale.

Asigurarea concordanței cu standardele comunitare în domeniu, constituie o precondiție și pentru realizarea obiectivului Strategiei Lisabona privind creșterea economică și gradul de ocupare a populației.

Principalele **domenii de intervenție** privesc reabilitarea / modernizarea / dezvoltarea și echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate, reabilitarea / modernizarea / dezvoltarea și echiparea infrastructurii serviciilor sociale, îmbunătățirea dotării cu echipamente a bazelor operaționale pentru intervenții în situații de urgență, reabilitarea / modernizarea / dezvoltarea și echiparea infrastructurii educaționale, reabilitarea / modernizarea / echiparea Centrelor de Formare Profesională Continuă.

În domeniul stării de sănătate, intervenția prin politici publice trebuie să ducă la **creșterea mediei de viață** a cetățeanului, afectată în ultimii ani de ratele ridicate de sărăcie și subocupare, precum și de fenomenul de excluziune socială. Abordarea frontală a calității în serviciile de sănătate și stoparea imediată a degradării nivelului de performanță a asistenței medicale **solicită dotări**

infrastructurale (unități medicale, echipamente, sisteme de intervenție în regim de urgență, servicii de asistență medicală cu o repartizare teritorial - regională echilibrată, servicii ambulatorii etc.) și un răspuns imediat adecvat nevoilor medicale ale grupurilor dezavantajate, în general, grupurilor sociale vulnerabile, în special, precum și situațiilor de dezastre/accidente.

Considerând că forța de muncă flexibilă și pregătită constituie o pre-condiție în îndeplinirea prevederilor strategiei Lisabona, astfel încât să se poată utiliza în mod eficient know-how-ul și noile tehnologii, **creșterea calității serviciilor educaționale** este prioritară din perspectiva impactului asupra dezvoltării economice regionale și naționale. Condițiile de învățare și de educație la ciclul primar și liceal necesită trecerea de la subfinanțarea cronică, care a avut ca efect fenomene de marginalizare și excludere, la alocarea de fonduri pentru dezvoltarea campusurilor educaționale preuniversitare moderne, stimulative inclusiv pentru atragerea de cadre didactice cu bună calificare.

Dotarea școlilor și campusurilor preuniversitare cu echipamente IT este deosebit de importantă în contextul necesității dezvoltării competențelor digitale, ca parte a competențelor cheie ale participanților la procesul de educație și îmbunătățirii posibilităților de integrare pe piața muncii.

Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea echilibrată pr întreg teritoriul și echiparea infrastructurii serviciilor sociale se impune cu aceeași urgență pentru depășirea situației precare în care se află infrastructura din domeniu și situația unor grupuri sociale vulnerabile, care, în condițiile asigurării de șanse egale, ar putea ajuta la reinserția pe piața muncii. Necesitatea investițiilor noi apare și ca urmare a necesității stabilirii unor **standarde minime de calitate** pentru serviciile sociale ce trebuie să fie îndeplinite de centrele rezidențiale.

Îmbunătățirea și diversificarea serviciilor sociale oferite de centrele multifuncționale și rezidențiale contribuie la degrevarea membrilor activi ai familiilor de grija persoanelor dependente pe perioada orelor de lucru și la creșterea calității muncii și vieții atât a celor activi, cât și a celor dependenți. **Centrele sociale cu destinație multifuncțională** vor acoperi o gamă variată de servicii, cu scopul de a ajuta persoanele în dificultate, începând cu acceptarea lor în centru, până la rezolvarea problemelor specifice cu care acestea se confruntă, temporar sau permanent (materiale, financiare, culturale, juridice și administrative, relaționale, ocupaționale, medicale), inclusiv prin organizarea unor ateliere de lucru pentru dezvoltarea deprinderilor de viață independente și a competențelor profesionale.

Dezvoltarea de noi centre sociale va fi completată de investiții în centrele rezidențiale deja existente, care asigură servicii de cazare de lungă durată, asigurându-se astfel un cadru adecvat de găzduire și îngrijire a persoanelor aflate în dificultate, indiferent de vârstă și etnie.

Îmbunătățirea dotării cu echipamente a bazelor operaționale pentru intervenții în situații de urgență are ca obiectiv îmbunătățirea capacității de răspuns în astfel de situații, la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare, prin reducerea timpului de intervenție pentru acordarea primului ajutor calificat. **Conceptul Strategic Național** privind organizarea intervențiilor în situații de urgență prevede crearea a opt baze regionale, localizate în județele cu cea mai multă experiență în acest domeniu. **Programul Operațional Regional** va susține acest obiectiv strategic prin investiții în achiziționarea de echipamente specifice, atât pentru dezvoltarea celor 8 baze operaționale regionale care vor înlesni intervenții integrate în caz de dezastre sau accidente (rutiere, etc.), cât și pentru îmbunătățirea dotării bazelor județene existente, în funcție de specificul diferitelor zone (expuse cutremurelor, inundațiilor, eroziunii).

2. Dezvoltarea comunităților rurale

Dezvoltarea rurală a României are ca principal obiectiv **dezvoltarea armonioasă a comunităților rurale**, simultan cu consolidarea sectoarelor agricol și silvic, ținând cont de cerințele de protecție a mediului înconjurător.

În vederea atingerii acestui obiectiv, România va sprijini dezvoltarea infrastructurii rurale (rețelele de drumuri, rețelele de comunicații, servicii de sănătate, educație, consultanță) și diversificarea serviciilor oferite către populația din mediul rural.

Pentru reorientarea unei părți din populația ocupată în agricultură, în cadrul comunităților rurale vor fi stimulate dezvoltarea serviciilor pentru agricultură și diversificarea activităților economice complementare (mica industrie, turism, artizanat). Acestea vor trebui să contribuie la valorificarea resurselor specifice mediului rural (inclusiv a potențialului turistic și cultural-spiritual al satului românesc) și să asigure folosirea mai eficientă forței de muncă rurale.

Pentru dezvoltarea de proiecte care își propun potențarea și valorificarea resurselor locale, vor fi inițiate măsuri pentru creșterea capacității administrative locale de atragere a resurselor financiare, inclusiv prin parteneriate public-privat.

Având în vedere calamitățile naturale din anii precedenți, autoritățile locale vor fi sprijinite pentru elaborarea și aplicarea de politici și programe de prevenire a riscurilor naturale.

Dezvoltarea **sectorului agricol** al României, vizează depășirea problemelor structurale actuale (slaba dotare cu mașini și utilaje, fărâmițarea terenurilor agricole) și creșterea competitivității produselor românești pe Piața Internă.

Pentru perioada 2007-2013, România își propune ca obiective principale dezvoltarea unui sector agricol și forestier competitiv, bazat pe cunoaștere și inițiativă privată, reducerea dimensiunii populației ocupate în agricultură, corelată cu crearea de exploatații economice viabile, menținerea calității și a diversității spațiului rural și forestier în vederea obținerii unui echilibru între activitățile umane și conservarea resurselor naturale.

Prioritățile pe termen mediu și lung privesc restructurarea și modernizarea sectorului agroalimentar și a celui forestier, stimularea procesului de consolidare a fermelor printr-o piață funciară funcțională, sprijinirea transformării fermelor de semi-subsistență, cu potențial real de producție, în exploatații viabile din punct de vedere comercial, sprijinirea formării de asocieri între fermieri în scopul valorificării produselor, îmbunătățirea calității procesării, controlului și calității produselor alimentare prin respectarea regulilor minime de siguranță a alimentelor impuse de cerințele PAC, îmbunătățirea marketingului produselor agroalimentare, continuarea programelor pentru realizarea de centre de preluare-depozitare a produselor agricole și asigurarea transparenței pe piață, promovarea investițiilor directe care vizează introducerea de noi tehnologii și creșterea calității produselor, elaborarea și implementarea de planuri operaționale pentru asigurarea transparenței piețelor, atât pentru crearea unor sisteme de informare privind prețul produselor agricole (burse agricole), cât și privind prețul pământului.

Planul National Strategic pentru Dezvoltare Rurala, elaborat pe baza Liniilor Directoare Strategice ale Comunitatii, definește următoarele obiective generale pentru perioada 2007 -2013:

- Creșterea competitivității sectoarelor agro-alimentar și forestier;
- Îmbunătățirea mediului și a spațiului rural;
- Calitate crescută a vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale;
- Demararea și funcționarea inițiativelor de dezvoltare locală (LEADER).

Pentru a contribui la îndeplinirea priorităților comunitare în concordanță cu obiectivele de la Lisabona și Göteborg, o importanță deosebită va fi acordată atât dezvoltării economice cât și aspectelor de mediu și sociale. Obiectivele generale,

grupate pe obiective strategice și specifice, reflecta atât punctele slabe, cât și punctele tari identificate în analiza situației curente. O mai rapidă valorificare a punctelor tari are nevoie de antamarea sau continuarea unor acțiuni precum:

- comasarea terenurilor agricole prin taxarea sporită a acestora, în linie cu practicile europene;
- asigurarea pentru fermierii vârstnici a unor rente viagere, în schimbul vânzării/concesionării terenurilor acestora;
- stimularea migrației transfrontaliere pentru munca îndeosebi a forței de munca subocupate din zonele rurale, pentru reducerea somajului mascat și creșterea nivelului de trai;
- finanțarea, în parteneriat public-privat, a lucrărilor de infrastructură (drumuri, apă, canalizare) din mediul rural, în vederea stimulării activităților non-agricole;
- stimularea înființării de IMM în zonele rurale, îndeosebi în domeniile construcțiilor, serviciilor și transporturilor.

3. Creșterea ratei de participare și a gradului de ocupare

Obiectivele **politicilor publice de ocupare** ale României sunt stabilite pe baza celor trei mari obiective strategice interdependente ale Strategiei Europene de Ocupare revizuite: **ocupare deplină, calitatea și productivitatea muncii, coeziune și incluziune socială.**

Atingerea unei rate de participare adecvate la piața muncii presupune un pachet substanțial de acțiuni simultane constând din măsuri active și preventive pentru șomeri și persoane inactive, crearea de locuri de muncă și stimularea spiritului antreprenorial, managementul tranziției și promovarea adaptabilității și mobilității pe piața muncii, promovarea dezvoltării capitalului uman și a învățării pe tot parcursul vieții, creșterea ofertei pe piața muncii și promovarea îmbătrânirii active, egalitate de gen, promovarea integrării și combaterea discriminării persoanelor dezavantajate pe piața muncii, rentabilizarea muncii și crearea de stimulente corespunzătoare, transformarea muncii nedeclarate în ocupare transparentă, combaterea disparităților regionale privind ocuparea.

Cantitativ, rezultatele așteptate pe baza aplicării pachetului de acțiuni menționat sunt o rată generală a ocupării de peste 70%, o rată de ocupare în rândul femeilor de 60%, o rată de ocupare de 50% pentru persoanele cu vârste cuprinse între 55 - 64, un nivel mediu de participare la procesul de învățare pe parcursul întregii vieți a populației adulte apte de muncă (25 - 64 ani) de cel puțin 12,5%.

Creșterea nivelului ocupării populației în vârstă de muncă și implicit combaterea efectelor șomajului structural, promovarea adaptabilității forței de muncă promovarea a incluziunii sociale se constituie în elemente esențiale atât pentru atenuarea tendințelor demografice negative, cât și a necesității de a înregistra o creștere economică susținută și de ameliorare a condițiilor de viață.

Cele trei obiective pe termen mediu vor fi corelate cu politicile regionale de ocupare și cu planurile regionale de dezvoltare economică și socială, în special cu măsurile care vizează atragerea de investiții și crearea de noi locuri de muncă, impunând în egală măsură elaborare de legislație și îmbunătățirea construcției instituționale în domeniul pieței muncii. Finalitatea obiectivelor trebuie simțită în întărirea coeziunii și incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile pe piața muncii, asigurarea egalității de șanse pe piața muncii și, nu în ultimul rând, deplina asigurare a sănătății și securității în muncă.

Dezvoltarea și lărgirea structurilor de dialog social în vederea implicării într-o mai mare măsură a partenerilor social, atât la nivelul decizional, cât și la cel de implementare în domeniul păregătirii profesionale continue, ocupării, securității și sănătății în muncă se constituie în premise favorabile ale diversificării acordurilor contractuale și de muncă, inclusiv cu privire la timpul de lucru pentru favorizarea progresului în carieră, asigurarea unui echilibru mai bun între viața profesională și de familie.

În același timp cu sprijinirea dialogului social între parteneri, politicile publice orientate spre creșterea ratei de participare și ocupare a forței de muncă vor fi acompaniate de acțiuni de natură să sprijine **antreprenoriatul pentru încurajarea creării de locuri de muncă mai multe și mai bune prin creșterea capacității de investiții și prin crearea a unui mediu de afaceri favorabil pentru toate întreprinderile.**

Se vor aloca fonduri, subvenții și facilități de relaxare fiscală dedicate finanțării politicilor active în acele zone și sectoare de activitate care stimulează angajatorii în vederea: creării de noi locuri de muncă și programe speciale pentru zone defavorizate; asigurării de oportunități pentru un nou început pentru toți șomerii prin acompaniament social personalizat acordat tinerilor înainte de a împlini 6 luni de șomaj și adulților înainte de 12 luni de șomaj; extinderea programelor de formare profesională pentru șomeri și a programelor de formare profesională continuă oferite în cadrul întreprinderilor; prevenirea riscului de șomaj inclusive prin creșterea performanțelor profesionale individuale; încurajarea muncii cu forme legale.

Un alt aspect important în atenție rămâne **politica de venituri pentru stimularea ocupării**, guvernul intervenind în politica salarială pentru stabilirea salariului minim pe economie, în dinamica salariilor din sectoarele bugetare și în monitorizarea salariilor din sectoarele economice unde este acționar majoritar, precum și în stabilirea sistemului de taxare și impozitare a muncii. Prin promovarea acestei politici în domeniul veniturilor salariale se urmărește asigurarea unui salariu care să permită un minim decent de viață, dar care să reflecte totodată și creșterea productivității într-o economie deschisă. **La nivel structural**, este important ca remunerarea muncii pentru personalul având calificări reduse să nu descurajeze recrutarea în muncile plătite moderat, iar în același timp salariile nete oferite unor astfel de salariați să constituie stimulente pentru șomeri și persoane inactive să caute un loc de muncă.

Guvernul României recunoaște și apreciază importanța întreprinderilor mici și mijlocii, politica în domeniul întreprinderilor mici și mijlocii devenind în România o parte integrantă a politicii de dezvoltare regională datorită rolului pe care îl au IMM-urile în dezvoltarea economică durabilă, în crearea de locuri de muncă și prin contribuția lor semnificativă la diminuarea șomajului.

Sprijinirea sectorului IMM reprezintă o soluție importantă pentru contrabalansarea efectelor negative ale procesului de ajustare structurală și de restructurare a industriei, generând alternative economice și sociale și determinând astfel îmbunătățirea statutului economic al grupurilor sociale dezavantajate. Prin urmare, atât acțiunile specifice de până acum, cât și cele viitoare au ca obiectiv fundamental crearea unui cadru instituțional, legislativ și financiar favorabil dezvoltării IMM-urilor și inițiativei private și stimulativ pentru investiții.

4. Îmbunătățirea condițiilor de viață și reducerea sărăciei

Aspectele acestei direcții strategice nu pot fi dissociate de întrebarea fundamentală referitoare la tipul de societate pe care România dorește să o construiască în contextual apartenenței la UE. Însăși formularea obiectivelor Planului Național de Acțiune Anti-Sărăcie și Promovare a Incluziunii Sociale ține cont de necesitate **creării unei societăți prospere, activă economic, social și politic, cu un nivel ridicat de responsabilitate colectivă și individuală, coezivă social, cu un nivel ridicat de oportunități pentru toți.**

O societate activă are conotația capacității să se dezvolte economic și social, să fructifice oportunitățile și să facă față constructiv și eficient riscurilor, să-și dezvolte continuu capacitățile și să activeze segmentele sociale excluse,

pasivizate, cu risc de involuție și de dependență. O **societate coezivă social** presupune un grad ridicat de solidaritate socială, în care segmentele excluse social, suferind de privațiuni multiple, să fie minimizate prin **eliminarea surselor** de excluziune socială, discriminare, **promovarea unor mecanisme** puternice de incluziune socială, **asigurarea pentru fiecare cetățean a unui standard minim** decent de viață și accesul la serviciile sociale fundamentale, **orientarea fermă spre o societate fără polarizări sociale și economice**, în care diferențele sunt echitabile și stimulative, iar nu generatoare de tensiuni și conflicte sociale.

Asigurarea de **oportunități pentru toți** echivalează cu acordarea fiecărui membru al societății șanse reale de a lua parte activ la în toate sferele vieții sociale, respectiv **oportunități economice** – participare activă și profitabilă la viața economică - **oportunități de dezvoltare socială și personal** - acces la sistemul școlar, la serviciile medicale, la cultură, oportunități de pregătire profesională - **acces la bunurile și serviciile fundamentale** - locuință în primul rând, bunurile și serviciile necesare unei vieți civilizate, mediu social-comunitar civilizat și sigur, natură nepoluată - **oportunități de participare socială și politică**, toate definind o societate inclusivă, o societate focalizată practic pe asigurarea de șanse egale tuturor.

Autoritățile publice vor acționa în sensul celor **patru obiective-direcții globale** stabilite de Consiliul European de la Nisa (2000), respectiv:

1. Facilitarea ocupării și accesul tuturor la resurse, drepturi, bunuri și servicii
2. Prevenirea riscului de excluziune
3. Ajutorarea celor mai vulnerabili
4. Mobilizarea tuturor instituțiilor relevante

Acțiunile strategice în sfera combaterii sărăciei și a promovării incluziunii sociale vor privi cu prioritate: eradicarea completă a sărăciei extreme; eradicarea unor situații sociale inacceptabile moral pentru o societate civilizată (copiii străzii, copiii abandonati în instituții, traficul cu ființe umane, violența domestică, copii neglijați și/ sau abuzați în familie) cu dezvoltarea unui sistem de suport pentru victime; absorbția treptată a sărăciei persoanelor active și a celor care și-au încheiat ciclul vieții active (pensionarii); diminuarea dezechilibrelor regionale existente cu prioritatea revitalizării zonelor defavorizate și prevenirea apariției unor noi dezechilibre zonale; promovarea unei societăți inclusive cu un grad ridicat de coeziune socială; asigurarea accesului tuturor membrilor societății la serviciile sociale fundamentale: sănătate, învățământ, ocupare și asistență socială; investiție în noua generație (asigurarea condițiilor

decente de viață pentru copii și a accesului lor la oportunitățile de dezvoltare); suport susținut pentru integrarea tinerilor în viața matură (tinerii trebuie priviți nu ca o problemă, ci ca o resursă crucială a dezvoltării social-economice); completarea și dezvoltarea sistemului de protecție socială; dezvoltarea capacității autorităților publice naționale, județene și locale de identificare a problemelor sociale, de dezvoltare și implementare de politici și programe sociale, de evaluare și monitorizare a politicilor și programelor; activizarea forțelor comunitare, a inițiativelor colective și dezvoltarea unei culturi a parteneriatului social.

Eficiența și sustenabilitatea măsurilor de combaterea a sărăciei se vor baza și pe cele **19 principii ale construirii unei societăți prospere și inclusive:**

1. **Activizare**, prin care se vor stopa cauzelor care fac ca o mare parte a sărăciei și a excluziunii sociale, mai ales în formele lor extreme, să devină autoreproductive, nu numai ca urmare a lipsei de condiții minime, dar și prin pasivitate, resemnare, subproduse ale dificultăților vieții.
2. Activizarea trebuie să aibă loc pe mai **multe planuri**: reabilitarea capacităților de funcționare socială, reinserta în sistemul de activități economice, stimularea participării la viața publică, dezvoltarea capacităților și a implicării în construcția propriei vieți, cât și a familiei. Activizarea trebuie să aibă ca **subiect atât persoana, cât și familia și colectivitatea**, ceea ce presupune dezvoltarea capacităților colectivităților, în mod special a autorităților publice, de a identifica și diagnostica corect natura problemelor și a riscurilor și de a dezvolta răspunsuri eficiente la acestea, de regulă prin politici fiscale, respectiv acordarea unor beneficii sociale (de exemplu reduceri mai accentuate ale impozitării pentru familiile cu copii).
3. **Responsabilizare**, prin care se impune consolidarea unei noi morale publice: responsabilizarea fiecăruia pentru problemele celorlalți, complementar cu responsabilizarea colectivității față de propriile probleme și față de dificultățile cu care membrii săi se confruntă. Persoanele susținute social nu sunt scutite de asumarea de responsabilitățile normale ale membrilor colectivității. Ele trebuie să contribuie, în raport cu propriile lor resurse, la soluționarea problemelor colectivității.
4. **Suportul social ca instrument al incluziunii sociale** se va acorda în raport cu existența **nevoii de suport**, dar, totodată, acesta trebuie conceput ca instrument al activizării și responsabilizării. Suportul social

nu trebuie să adâncească excluziunea și marginalizarea socială, ci trebuie să reprezinte un instrument și motivator al incluziunii sociale.

5. **diversificarea formelor de suport sub formă de pachete complementare**, va permite depășirea limitelor structurale ale formelor de suport și adecvarea acestora la combinații între forme de suport financiar direct, de tip contributiv și noncontributiv, și forme indirecte prin avantaje de tip fiscal sau forme de tip financiar combinate cu servicii.
6. **Abordarea integrată a sistemului de protecție socială** va înlocui abordarea fragmentară având deficiența acumularea unui număr mare de drepturi, care nu numai că pot fi modificate cu mare greutate, dar, prin rigiditatea lor, se creează risipă, nedreptăți, paralizează posibilitățile de a stabili priorități flexibile. Creșterea eficienței acestui principiu este condiționată de identificarea căilor de reintegrare instituțională, în prezent fiind confrunțați și cu fragmentarea instituțională.
7. **Suport personalizat** va permite trecerea rapidă de la măsurile de suport indistinct universal la pachete de suport înalt personalizate, dezvoltate diferențiat pentru grupuri și pentru persoane cu adevărat vulnerabile.
8. **Deplasarea accentului de la tratare la prevenire** va permite dezvoltarea de la bun început a capacităților de viață autosuficientă pentru a înfrunța constructiv riscurile, dar și a ataca sursele majore ale sărăciei și excluziunii sociale: criminalitatea, dependența de alcool și droguri, exploatarea ființei umane (economice, sexuale etc.), corupția. Reinsertia socială a delincventului trebuie completată cu acțiunea asupra condițiilor care produc delincvența.
9. **Abordarea inclusivă** își propune eliminarea abordărilor prin care situațiile de sărăcie și excluziune socială sunt tratate ca accidente, având surse exogene. Riscul de a lupta fără speranță cu efecte continue generate de factori structurali trebuie depășit printr-o acțiune asupra societății însăși. O societate mai inclusivă înseamnă o societate care produce tot mai puțin sărăcie și excluziune socială și care are capacități în continuă dezvoltare de a preveni și a absorbi situațiile de excluziune.
10. **Evitarea discriminării celor mai puțin săraci în favoarea celor mai săraci** are drept scop eliminarea distorsiunilor în defavoarea celor care se confruntă la rândul lor cu greutate, dar prin efort propriu au o situație economică ceva mai bună. O politică socială centrată excesiv doar pe ajutorarea „celor mai săraci dintre săraci” riscă să accentueze excluziunea

socială a acestora și să contravină moralei muncii și a contribuției la bunăstarea colectivă.

11. **Investiția în dezvoltarea socială și umană** își găsește expresia în politicile publice care pun accent pe situația copiilor și tinerilor care au fost cel mai advers afectați de criza tranziției. Investiția în capacități include în mod special investiția în educație, sănătate și incluziune socială, instrumentele cele mai eficace al luptei împotriva sărăciei și excluziunii și având avantajele prevenției și recuperării prin reinsertie.
12. **Suport pentru dezvoltare** , cu referire specială pentru copii, înseamnă depășirea abordării exclusive adulto-centrice, accentul fiind pus pe eliminarea deficitului de dezvoltare a copilului, care comportă riscul de al transformă pe acesta într-un adult cu multiple handicapuri de funcționare socială normală.
13. **Eliminarea disparităților social-economice, prin egalizarea șanselor de dezvoltare** are în vedere lupta împotriva polarizării societăți, fie pe grupuri sociale tradițional defavorizate (romi, persoane cu handicap etc.), fie pe disparități geografice sau cele între sat și oraș.
14. **Îmbinarea politicii economice cu cea socială** pune capăt modului simplist de a gândi politica socială în adversitate cu politica economică care a dominat primii ani ai tranziției. Convergența dintre ele va fi promovată în conformitate cu teza că o politică de creștere economică sănătoasă și viguroasă reprezintă fundamentul oricărei politici sociale de tip inclusiv, sustenabilă și capabilă să asigure o creștere continuă a bunăstării. Totodată, politica socială trebuie gândită ca o investiție într-o economie performantă și sustenabilă social și uman.
15. **solidaritatea cu cei în situație de dificultate** reprezintă fundamentul moral și valoric al unei acțiuni eficace anti-sărăcie și de promovare a incluziunii sociale. Nu numai motivația morală trebuie să fundamenteze solidaritatea, dar și conștiința dependenței bunăstării fiecăruia de bunăstarea celorlalți. Numai o societate solidară poate oferi o bunăstare individuală durabilă și de calitate.
16. **Folosirea integrală a resurselor de dezvoltare** are în vedere o mai bună îmbinare a resurselor financiare publice, prin natura lor sever limitată, cu resursele diferiților actori sociali, resursele non-economice sub formă de suport pentru dezvoltare și creare de oportunități și chiar resursele persoanelor și grupurilor aflate în dificultate.

17. **Dezvoltarea progresivă a suportului social pe măsura constituirii resurselor economice necesare**, ca singurul mijloc de a depăși, printr-un program bine stabilit, limitarea severă a resurselor, atât a celor financiare, cât și a celor instituționale și a capacităților de acțiune colectivă.
18. **Parteneriatși participare** pentru maximizarea eficienței politicii sociale, prin atragerea la realizarea acestora a grupurilor și organizațiilor reprezentative (sindicate, comunitatea locală, organizații neguvernamentale și, nu în ultimul rând, beneficiarii). Asocierea persoanelor care se confruntă cu dificultăți sociale va fi stimulată pentru a putea intra în dialog cu celelalte segmente ale colectivității.
19. **Promovarea unei culturi a eficienței în politica socială**, ceea ce presupune un accent covârșitor pe dezvoltarea de mecanisme de testare a eficienței programelor, în toate fazele desfășurării acestora. O nouă cultură a gestionării eficiente a resurselor este cu atât mai mult necesară cu cât resursele sunt sever limitate.
20. **Promovarea valorii muncii** are ca scop promovarea, pe toate căile, a unei societăți care respectă și conferă demnitate muncii și recompensează în mod echitabil munca. Dacă colectivitatea își asumă responsabilitatea pentru a susține persoanele în dificultate, este o datorie complementară a fiecărei persoane să depună o muncă utilă care să contribuie la propria sa bunăstare, cât și la bunăstarea colectivă.

5. Creșterea coeziunii teritoriale

Politica pentru dezvoltare economică și socială a Uniunii Europene (UE) devine și pentru România o politică a solidarității, al cărei scop este promovarea unui înalt nivel de competitivitate și de ocupare a forței de muncă, oferind ajutor regiunilor mai puțin dezvoltate și celor care se confruntă cu probleme structurale.

Chiar dacă Tratatul de la Roma (CEE), prin articolele 2 și 3, precum și 130 a-e, menționa faptul că obiectivul prioritar al Comunității Europene era acela de a... „promova pe întreg teritoriul comunitar o dezvoltare armonioasă, echilibrată și durabilă a activităților economice, un grad ridicat de ocupare a forței de muncă și protecției sociale, (...) creșterea nivelului de viață, a solidarității și coeziunii economico-sociale în rândul statelor membre”, fără să facă o referire specifică la o anumită politică regională sau fond asociat acesteia, România se asociază deplin acțiunii documentelor mai recente ale UE, în care coeziunea teritorială extinde conceptele de coeziunea economică și socială.

Conform obiectivelor coeziunii teritoriale, România își propune o dezvoltare mai echilibrată, bazată pe **dezvoltarea de comunități durabile în zonele urbane și rurale** și asigurarea unei mai mari consistențe politicilor sectoriale care au impact spațial. Ca urmare, coeziunea teritorială implică orientarea politicilor de dezvoltare regională și națională către o mai bună exploatare a potențialului și capitalului regional, a diversității culturale regionale a Europei, pentru o mai bună poziționare a regiunilor în Europa, facilitarea conectivității și a integrării teritoriale și promovarea coerenței politicilor de la nivel comunitar care au impact teritorial.

Principalele componente ale coeziunii teritoriale la nivelul UE privind **calitatea teritorială** (calitatea condițiilor de locuire și de muncă; standarde de viață comparabile pentru toate teritoriile; acces egal la servicii de interes general și la cunoaștere), **eficiența teritorială** (eficiența resurselor energetice, terenurilor și resurselor naturale; competitivitate economică și atractivitate a teritoriului local; accesibilitate internă și externă) și **identitate teritorială** (prezența “capitalului social”; capacitatea de a elabora viziuni comune asupra viitorului; know-how specific local, oportunități și avantaje competitive al fiecărui teritoriu) sunt deja înglobate în politicile publice prin Planul Național de Dezvoltare și configurate în programele operaționale și în subprogramele regionale, acestea vizând următoarele domenii:

a. Creșterea competitivității regionale, prin:

- crearea serviciilor de sprijin în afaceri - business support services;
- crearea rețelelor de cooperare dintre IMM-uri, centre de cercetare și universități, organizații de formare profesională și formare profesională continuă, instituții financiare și consultanți în scopul evaluării potențialului de dezvoltare locală și regională și fixării obiectivelor dezvoltării economice și formării resursei umane, precum și finanțării private a cercetării și utilizării rezultatelor acesteia;
- stimularea formării sistemului de cluster industrial în toate regiunile;
- extinderea programelor de încurajare a exporturilor;
- dezvoltarea de programe de reconversie economică și socială;

b. Dezvoltarea teritorială echilibrată, prin:

- promovarea unei politici de dezvoltare urbană policentrică, prin identificarea și stabilirea zonelor de dezvoltare urbană policentrică, precum și prin formarea rețelelor de dezvoltare policentrică;
- dezvoltare rurală și realizarea sinergiei între zonele urbane și cele rurale învecinate;
- elaborarea de strategii inovative de regenerare economică și socială a orașelor de mărime mică și medie, precum și a cartierelor, zonelor sub-urbane și peri-urbane aflate în declin;

c. Consolidarea coeziunii sociale, prin:

- promovarea unor politici de combatere a formelor de discriminare și inegalitate pe piața forței de muncă, precum și pentru facilitarea inserției sociale și integrării ocupaționale a femeilor, persoanelor cu handicap, minorităților, persoanelor care au suferit condamnări penale, precum și a refugiaților;
- extinderea mecanismelor de micro-finanțare pentru antreprenorii locali.

d. Păstrarea identității locale și regionale, prin:

- asistență pentru micro-întreprinderi în industrii tradiționale și de artizanat;
- conservarea și dezvoltarea artei populare și a tradițiilor culturale din mediul rural;
- conservarea siturilor istorice din mediul urban și cetățile țărănești;
- încurajarea dezvoltării agroturismului;
- dezvoltarea schemelor inovative ce urmăresc managementul mediului și adoptarea de tehnologii curate și reciclarea deșeurilor.

În conformitate cu obiectivele europene privind coeziunea teritorială, România și-a propus ca priorități imediate și: creșterea și crearea de locuri de muncă în regiunile aflate în întârziere economică; dinamizarea economiei locale în conformitate cu *Strategia Lisabona*; cooperare transfrontalieră, transnațională și interregională.

Substanța acestor priorități va fi asigurată de preocupări majore în:

- Consolidarea mediului de afaceri regional și local, care se va realiza prin dezvoltarea și modernizarea structurilor de sprijinire a afacerilor (noi facilități pentru desfășurarea activităților economice de producție și de

prestare servicii, pentru atragerea investițiilor, dezvoltarea potențialului resurselor umane și materiale ale zonei și conferirea de avantaje competitive), reabilitarea siturilor industriale (cu impact asupra îmbunătățirii mediului și a condițiilor oferite de infrastructură), sprijinirea dezvoltării micro-întreprinderilor (orientat către dezvoltarea microîntreprinderile productive și a celor prestatoare de servicii care folosesc potențialul local de resurse naturale, materii prime, resurse umane).

- Dezvoltarea durabilă a turismului regional și local vizând în principal creșterea atractivității regiunilor prin valorificarea durabilă a patrimoniului cultural și a resurselor naturale cu potențial turistic, precum și îmbunătățirea calității infrastructurii turistice. Dezvoltarea turismului va ține cont de principiile dezvoltării durabile, în sensul conservării și protejării patrimoniului natural și cultural, dar și al reducerii presiunii antropice asupra mediului, inerentă în condițiile practicării turismului pe scară largă.
- Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural – istoric vizând conservarea a ceea ce a rămas din moștenirea culturală a diferitelor regiuni ale țării, care au fost grav afectate în timp: clădiri istorice, monumente, muzee, teatre, lucrări istorice de artă. Inițiativele de conservare culturală, propuse de autoritățile locale, vor fi însoțite de o planificare riguroasă, care să conserve (și unde este posibil să restaureze) centrele istorice ale orașelor, menținerea stilului arhitectonic tradițional și conservarea orașelor istorice medievale. Restaurarea, protecția și conservarea patrimoniului cultural național, cu potențial turistic important (restaurarea clădirilor cu elemente arhitectonice tradiționale, rețeaua de străzi, centre culturale, muzee, parcuri, drumuri etc.) are în vedere introducerea lor în circuitul turistic.
- Reabilitarea / modernizarea structurilor de cazare și a utilităților conexe, precum și a infrastructurii turistice de agrement au în vedere stimularea creșterii standardelor de calitate a spațiilor de cazare (de tipul hotelurilor, moteluri și campinguri, cabane și hoteluri pentru tineret, structuri de cazare pe vapoare/pontoane) precum și promovarea structurilor de agrement turistic, care furnizează facilitățile de petrecere a timpului liber.
- Sprijinirea dezvoltării urbane durabile are ca scop regenerarea/revitalizarea orașelor cu potențial de dezvoltare economică în scopul creșterii rolului centrelor urbane în dezvoltarea economică regională și

locală, prin reabilitarea infrastructurii urbane și îmbunătățirea serviciilor. Este esențială sprijinirea centrelor urbane mici și mijlocii pentru ca acestea să-și îndeplinească funcțiile urbane, mai ales în cazul acelor centre urbane polarizatoare, care au legături intense cu arealele înconjurătoare și a căror dezvoltare este dependentă de aceste centre.

- Planurile integrate de dezvoltare și regenerare urbană vor contribui la creșterea rolului economic și social al centrelor urbane în dezvoltarea economică regională și locală, prin preluarea experiențelor europene (URBAN I, URBAN II), care au arătat că abordarea integrată a problemelor economice, sociale, de mediu și de infrastructură din arealele urbane (cartiere) degradate a fost o metodă de succes pentru rezolvarea acestora și obținerea unei dezvoltări urbane durabile, susținute și de activități antreprenoriale dinamice.

C. CREȘTEREA GRADULUI DE VALORIFICARE A RESURSELOR SISTEMULUI ECONOMIC-SOCIAL

1. Îmbunătățirea capacității de administrare a resurselor publice

România consideră că modalitatea de îndeplinire a obiectivelor sale de reformă este strâns legată de dezvoltarea infrastructurii: a resursei umane și a infrastructurii materiale, precum și asigurarea distribuției teritoriale care să faciliteze dinamizarea potențialului național, accesul la piețele de desfacere și pregătirea condițiilor pentru conectarea la sistemele teritoriale europene corespondente. Aceste aspecte și consolidarea lor teritorială, regăsite în construcția Programului Național de Reforme pe diverse paliere, au nevoie în mod imperios de îmbunătățirea capacității de administrare a resurselor publice.

Implementarea Conceptului Strategic de Dezvoltare Spațială a României și reintegrare în structurile spațiale ale Uniunii Europene 2007-2025 (CSDSR) pare de neconceput în afara unei capacități sporite de colectare a veniturilor publice și un management performant al acestora sub forma cheltuielilor alocate diferitelor proiecte devenite deja de anvergură spațială.

Eficiența cheltuielilor publice depinde în mod fundamental de capacitatea administrației publice de a formula și pune în practică politici publice, acestea urmând să fie acompaniate de măsuri privind constituirea sistemelor de baze de date urbane și spațiale, asigurarea sistemelor de fundamentare tehnică a procesului

de luare a deciziilor, implementarea sistemelor de raportare in timp real, noi capacități de a elabora strategii cu asigurarea implicită a surselor de investiții, dar și permanenta creștere a performanței serviciilor publice având conexiune cu aplicarea de politici publice.

România își propune ca, la nivelul autorităților administrației publice locale și centrale, să realizeze **dezvoltarea organizațională / instituțională** bazată pe **metode moderne de evaluare a situației existente și de planificare strategică**, prin finanțări din fondurile structurale europene (Programul de Dezvoltare a Capacității Administrative 2007-2013) și de la bugetul național, în domenii ca: elaborarea studiului privind serviciile publice în România; elaborarea metodologiei cadru privind standardele de calitate și de cost; promovarea și implementarea instrumentelor de modernizare a administrației publice, adaptate la specificul administrației publice românești (de exemplu Cadrul comun de auto-evaluare a modului de funcționare a instituțiilor publice – CAF și Programul Multianual de Modernizare); dezvoltarea metodologiei de monitorizare procesului de descentralizare la nivel sectorial; identificarea și dezvoltarea de noi instrumente care să contribuie la îmbunătățirea calității serviciilor publice furnizate cetățenilor.

Procesul de îmbunătățire a utilizării resurselor publice este strâns legat de calitatea elaborării politicilor publice. Acest lucru presupune ca ministerele de linie să organizeze întâlniri cu actorii interesați, iar în faza premergătoare aprobării actului normativ și / sau a intrării în vigoare a acestuia să se recurgă la sesiuni de instruire cu reprezentanții administrației publice centrale. Acest proces va fi completat cu cel de elaborare a metodologiei și sistemului de indicatori de monitorizare și evaluare a politicilor publice, precum și realizarea unui ghid explicativ și de bune practici pentru monitorizarea și evaluarea politicilor publice. O importanță majoră va fi conferită, aceluiași scop de bună gestiune a resurselor publice, **dezvoltării metodologiilor sectoriale de evaluare a impactului ex-ante al politicilor publice.**

Îmbunătățirea calității managementului cheltuielilor bugetare reprezintă una din direcțiile majore de acțiune în sensul eficientizării utilizării resurselor publice. În acest sens se va trece la **consolidarea cadrului bugetar pe termen mediu și lung**, absolut necesară pentru eliminarea disparităților structurale ce au fost identificate în sectoarele de infrastructură, învățământ, sănătate și cercetare și dezvoltare, menținând în paralel poziția bugetară caracterizată de niveluri prudente ale deficitului bugetar. Acest echilibru minim trebuie realizat prin îmbunătățirea administrării veniturilor și prin sporirea eficienței cheltuielilor bugetare prin **perfecționarea sistemului de planificare bugetară.**

Procesul bugetar în ansamblu va cunoaște o aprofundare a procesului de reformă prin extinderea gradului de cuprindere a programelor cu scopul creșterii predictibilității și transparenței modului de cheltuire a resurselor publice. Procesul de programare bugetară este consolidat cu scopul trecerii accentului de la bugetarea axată pe costuri la implementarea bugetării bazată pe performanță, în sensul proiectării bugetelor pe obiective și corelarea acestora cu indicatori de performanță.

Operarea eficientă a programării bugetare va necesita o perioadă mai lungă de timp pentru a-și arăta beneficiile, deoarece implică eforturi de îmbunătățire a capacității de analiză, de management și de implementare în toate structurile guvernamentale. În vederea întăririi capacității de programare pe termen mediu în domeniul finanțelor publice, se va dezvolta activitatea de modelare economică care să ofere estimări fundamentate pentru proiecția bugetară și de implementare a metodologiei de programare bugetară multi-anuală, inclusiv un mecanism transparent pentru luarea deciziilor relativ la activitățile viitoare și cheltuielile aferente.

Îmbunătățirea colectării și reforma administrației fiscale presupune ca politica fiscală să fie orientată spre asigurarea unui mediu economic și social stimulat și nediscriminatoriu, concentrându-se în același timp pe măsuri de consolidare a simplității, transparenței și predictibilității sale. Procesul de reformă a administrației veniturilor trebuie să urmărească obiectivele creșterii eficienței colectării, reducerii poverii de conformare voluntară și îmbunătățirii serviciilor către contribuabili, inclusiv promovarea integrității și transparenței, în paralel cu continuarea măsurilor de lărgire a bazei de impozitare în sectoare precum protecția mediului, agricultură și întreprinderi de stat și de revizuire cuprinzătoare a sistemului de taxe extrabugetare cu scopul analizei oportunității din punct de vedere economic și studierii impactului asupra bilanțurilor corporative.

Menținerea în limite sustenabile a datoriei publice, reforma sistemului de asigurări sociale și a sistemului de pensii, reducerea poverii fiscale asupra locului de muncă prin diminuarea graduală a contribuțiilor la asigurările sociale sunt alte preocupări importante din aceeași sferă a bunei utilizări a resurselor publice.

2. Utilizarea eficientă a fondurilor comunitare

Toate direcțiile strategice identificate devin un debușeu natural pentru fondurile europene alocate României, cu precizarea că unele din acestea se bucură de o anumită repartizare parțială pe programe naționale sectoriale aprobate la Bruxelles și având ca obiective realizarea convergenței reale instituționale,

operaționale, legislative, materiale și fizice, după caz, cu Uniunea Europeană, în ceea ce privește efectul scontat al politicilor publice.

Din acest punct de vedere, necesitățile identificate, cele asumate ca obligații ale procesului real de integrare sau care urmează să fie planificate din perspectiva ducerii la bun sfârșit a direcțiilor strategice de dezvoltare a României sunt multiple, iar așezarea lor într-un calendar cu priorități este o abordare acceptată.

De asemenea, o parte din direcțiile strategice sunt menite să întărească tocmai capacitatea administrativă de absorbție a fondurilor comunitare, utilizarea eficientă a acestora atacând cele două dimensiuni complementare: a conținutului proiectelor și a modalității gestionării pentru regăsirea în rezultate concrete a obiectivelor proiectelor beneficiind de finanțare comunitară.

Utilizarea eficientă a fondurilor comunitare presupune îmbunătățirea lanțului instituțional și de competențe care fac posibile:

- stabilirea de programe și/sau planuri naționale de acțiuni publice care să surprindă corect căile de micșorare a decalajelor Românie față de UE, acceptabile la Bruxelles;
- elaborarea documentației proiectelor în conformitate cu regulile comunitare pentru eligibilitate;
- crearea instituțiilor naționale de interfață cu cele comunitare prin care să se asigure comunicarea argumentării deciziilor de finanțare și operaționalizarea acestora;
- crearea instituțiilor care fac posibil transferul de resurse financiare comunitare către cei angajați în realizarea proiectelor;
- rezervarea de resurse publice sau atragerea de resurse financiare private pentru asigurarea proporțiilor de co-finanțare impuse de UE, după caz;
- proceduri de monitorizare a realizării economice și financiare a proiectelor, care respectă regulile de eligibilitate a cheltuielilor finanțate din fonduri comunitare.

Destinațiile de principiu ale fondurilor comunitare trebuie să atragă interesul sectorului privat, în general și al IMM-urilor, în special, în realizarea proiectelor având ca obiectiv asigurarea creșterii competitivității economiei României. Din această perspectivă și a obligațiilor de co-finanțare se impun politici publice de **facilitare a accesului la capital** al întreprinderii.

Analizele socio-economice realizate indică, deocamdată, un eșec de piață semnificativ în ceea ce privește instrumentele financiare specifice pentru IMM, în

poftida faptului că IMM-urile sunt considerate un actor important pentru dezvoltarea economică în perioada post-aderare. Crearea unor astfel de instrumente este cu atât mai necesară, cu cât cererea potențială de credit de către IMM este superioară ofertei bancare, iar costul creditului în termeni de dobândă și colaterale este încă ridicat în România, comparativ cu alte țări din UE. În contextul creșterii capacității lor pentru investiții în noi echipamente și tehnologii printr-o utilizare eficientă a fondurilor structurale alocate în cadrul **POS CCE- AP 1 - Un sistem de producție inovativ și ecoeficient**, asigurarea unui portofoliu de măsuri complementare pentru facilitarea accesului la finanțare este absolut necesară. În acest scop, un întreg domeniu major de intervenție este dedicat creării unui pachet de instrumente pentru dezvoltarea surselor de finanțare existente și alternative pentru IMM, prin utilizarea inițiativei JEREMIE.

O dedicare particulară, dar de interes major din perspective impactului fondurilor comunitare, este reprezentată de **Strategia Națională de Cercetare-Dezvoltare și Inovare 2007-2013**, care urmărește creșterea competitivității economiei românești prin inovare, cu efecte benefice la nivelul agenților economici din punct de vedere al transferului de cunoștințe în practica economică și al rezistenței pe o piață competitivă. Prin politicile publice destinate stimulării CDI, România sprijină nemijlocit activităților CDI desfășurate la nivelul întreprinderilor, în parteneriat între instituțiile cu profil de cercetare-dezvoltare, universități și întreprinderi. Planului Național CDI 2007-2013 - programul Parteneriate în domeniile CDI prioritare - urmărește tocmai stimularea parteneriatelor în domenii științifice și tehnice, specifice tehnologiilor de vârf, în vederea realizării de tehnologii, produse și servicii inovative.

Programul Inovare, susținut de fonduri comunitare, sprijină financiar proiecte inițiate și dezvoltate de întreprinderi, orientate spre creșterea capacității de inovare, dezvoltarea tehnologică și **asimilarea în producție a rezultatelor cercetării**, punându-se accentul pe dezvoltarea surselor interne de competență științifică și expertiză tehnică în domeniile de înaltă tehnologie.

În vederea întăririi capacității de absorbție a fondurilor structurale prin dezvoltarea portofoliului de proiecte CDI, administrația centrală finanțează deja **Programul național IMPACT**, care urmărește implementarea proiectelor cu impact asupra creșterii competitivității întreprinderilor și a celor cu infrastructură CDI, în special la nivel regional.

Utilizarea instrumentelor financiare comunitare are nevoie de sprijinirea **promotorilor de proiecte**, pentru stabilirea unui portofoliu de proiecte mature, eligibile pentru finanțare comunitară imediată, iar reînnoirea permanentă a acestuia este garanția creșterii gradului de absorbție a fondurilor comunitare.

Nu în ultimul rând, utilizarea consistentă a fondurilor comunitare presupune însușirea, ca normalitate a absorbției fluide a acestora, a unor principii cu caracter tehnic privind eficiența, subsidiaritatea, parteneriatul și aditivitatea, a căror nerespectare are ca efect nerecunoașterea eligibilității cheltuielilor sau chiar rambursarea fondurilor primite.

3. Modernizarea administrației publice la nivelul indicatorilor de eficiență specifici UE

Perioada 2007 – 2013 va fi demonstrat, în ceea ce privește procesul real de integrare a României în Uniunea Europeană, că efectele armonizării instituționale și legislative trebuie să se răsfrângă prioritar în calitatea politicilor publice din toate domeniile. Un astfel de rezultat se bazează pe necesitatea modernizării administrației publice centrale și locale, proces care incumbă asimilarea indicatorilor de eficiență instituționali specifici UE.

Principalul pas în asigurarea finalității direcțiilor strategice pe care le circumscriem primei perioade a strategiei de post – aderare, capabile să asigure dezvoltarea economică sustenabilă, cu caractere durabil și impact asupra standardului de viață al cetățenilor, este continua modernizare a administrației publice, având în vedere aspectele de organizare, funcționare a birocrăției, pregătirea profesională a funcționarului public, viteza de acțiune și calitatea proiectelor finanțate din banii publici.

Modernizarea administrației publice este rezultatul și efectul simultan **al întăririi capacității acesteia de îmbunătățire a procesului de elaborare a politicilor publice**, prin combinarea inițiativelor locale cu interesele regionale și naționale, pentru **asigurarea coeziunii dezvoltării teritoriale**, ca fenomen de echilibrare teritorială a standardului de viață și a reducerii decalajelor acestuia față de media UE și **dezvoltarea durabilă a localităților**, ca ancoră de stabilizarea a forței de muncă și de creștere a gradului de ocupare.

Preocuparea constantă pentru îmbunătățirea procesului de elaborare a politicilor publice rămâne inseparabilă nu numai față de necesitățile comunităților exprimate prin cetățenii acestora, ci și de **modernizarea funcției publice și a exercitării acesteia** și, nu în ultimul rând, de eforturile de **consolidare a funcției publice**

Măsurile privind modernizarea funcției publice vizează elemente ce țin de cariera funcționarilor publici, de motivarea acestora, de identificarea necesităților de instruire, sistemul de perfecționare profesională, sistemul de salarizare, precum

și de normele deontologice și de cultura organizațională. În acest sens, România își propune:

- elaborarea, adoptarea și implementarea legislației secundare în vederea dezvoltării carierei funcționarilor publici - modificarea cadrului legislativ actual,
- implementarea sistemului privind salarizarea unitară a funcționarilor publici.

Măsurile de reformă din acest domeniu beneficiază de finanțare din fonduri de preaderare și din PO Dezvoltarea Capacității Administrative 2007-2013.

Consolidarea sistemului funcției publice se referă la aspectele privind cadrul instituțional și legal, imaginea corpului funcționarilor publici, precum și la instrumentele care facilitează gestionarea sistemului funcției publice. Măsurile de reformă prevăzute a fi implementate se vor concentra pe dezvoltarea capacității instituționale a ANFP – implementarea sistemului informatic al funcției publice, care să stopeze fenomenele de demotivare a funcționarilor care duc la apariția a cel puțin două riscuri majore: confruntarea cu o mare fluctuație a funcționarilor publici; stagnarea și / sau scăderea performanțelor profesionale ale acestora.

Continuarea și dinamizarea procesului de simplificare administrativă este un act necesar în cadrul reformei administrației publice și o provocare adresată factorilor decizionali, din cadrul administrației publice centrale și locale, în a identifica soluții prin care să se vină în sprijinul cetățeanului și al administrației însăși.

O problema acută, existentă în starea serviciilor publice din România, este excesul de birocrație, resimțit de utilizatorii acestor servicii, datorat, în principal, redundanței ridicate a datelor manipulate și a problemelor de comunicare existente între instituțiile publice. Lipsa de coordonare între diferitele organisme ale administrației publice se traduce, printre altele, printr-o dispersie a inițiativelor administrative. În consecință, întreprinderile și populația se confruntă cu o creștere a formalităților birocratice în relația cu administrația, ceea ce constituie un obstacol major în dezvoltarea lor economică din punct de vedere al costurilor de timp și financiare și descurajează spiritul de inițiativă.

Măsurile care se au în vedere pentru simplificarea obligațiilor administrative privesc într-o primă etapă identificarea domeniilor de interes major (studii comparative privind simplificarea procedurilor administrative în domenii de interes major), gestionarea unui proces de simplificare coerent și ușor de implementat, susținut la nivel politic și sprijinit de societatea civilă. Pentru realizarea priorităților de reformă în domenii, unul dintre mijloace este crearea

sistemelor de coordonare și îmbunătățirea capacității de management a structurilor guvernamentale. Pentru îmbunătățirea procesului de simplificare administrativă, coordonarea și managementul întregului proces se va realiza la nivelul punctului unic, pentru a se asigura coerența implementării strategiilor de simplificare. Măsurile de reformă avute în vedere beneficiază de finanțare din fonduri de preaderare și din FSE prin PO Dezvoltarea Capacității Administrative 2007-2013.

Monitorizarea programelor de guvernare, din punct de vedere al modernității și eficienței administrației publice va determina elaborarea de indicatori specifici și metodologii sectoriale de evaluare a politicilor publice puse în aplicare, iar transparența administrației publice urmează să fie îmbunătățită prin dezvoltarea mai largă a sistemelor de e-guvernare.

Modernizarea administrației publice trebuie să fie resimțită și în tot ceea ce înseamnă **dezvoltarea și creșterea eficienței serviciilor publice electronice**, inclusiv de lansarea a licitațiilor guvernamentale pentru achiziții publice și concesiuni, **crearea sistemului integrat de emitere și reînnoire a documentelor** de stare civilă sau alte documente de exercitare a unor drepturi sau obligații personale/individuale (de proprietate, taxe și impozite, de conducere de autovehicule, profesii liberale, libera inițiativă etc.). *Complexitatea infrastructurii sistemelor informatice guvernamentale și dificultatea în administrarea acestora ridică problema creșterii securizării rețelelor de comunicării electronice*, obiectiv care se va realiza prin consolidarea instituțională a Centrului de Expertiză și Răspuns la Incidente de Securitate-CERIS, deja disponibil pentru administrația publică, care va trebui să urmărească extinderea acestuia la nivel național.

Creșterea capacității autorităților publice de a lansa licitații publice presupune:

- **elaborarea de ghiduri, materiale informative și alte instrumente operaționale**, care să fie puse la dispoziția autorităților contractante, în scopul promovării unor modalități concrete de aplicare a legislației în materie de achiziții publice precum și a “bunelor practici” în acest domeniu. Ghidul pentru achiziții publice, Ghidul pentru concesiuni de lucrări publice și servicii, Ghidul pentru “achiziții verzi” sunt deja în curs de elaborare sau vor fi elaborate până la finele anului 2008;
- **dezvoltarea unui punct de contact tip help-desk pentru autoritățile contractante**, respectiv a unei eficiente modalități de acordare a consultanței metodologice pentru autoritățile contractante sub forma

posibilității obținerii de răspunsuri într-o perioadă foarte scurtă de timp, atât prin formularea de întrebări transmise direct pe mail, cât și prin consultarea unei pagini de “întrebări și răspunsuri frecvente – de tip Frequently Asked Questions. Programele de instruire periodică reprezintă o modalitate eficientă de dezvoltare a capacității autorităților contractante de a aplica procedurile de atribuire a contractelor de achiziție publică

Modernizarea și eficiența administrației publice înseamnă un loc cât mai îngust manifestării fenomenelor de corupție, ceea ce necesită continua consolidare a sistemului judiciar, organizarea corespunzătoare a instanțelor pe domenii specializate, informatizarea sistemului judiciar.

4. Utilizarea durabilă a resurselor regenerabile și neregenerabile

Îmbunătățirea calității vieții cuprinde în mod necesar gestionarea durabilă a resurselor regenerabile, o eficientă utilizare a resurselor neregenerabile precum și măsuri de atenuare a schimbărilor climatice, acestea din urmă devenind un fapt real. În întreg acest domeniu se impun politici publice nu numai ferme pe plan intern, dar și promovarea unui proces susținut de cooperare la nivel internațional, pentru elaborarea de strategii cuprinzătoare cu rezultate concrete.

Uniunea Europeană, prin obiectivele stabilite la nivel comunitar, și-a asumat rolul de lider global în combaterea schimbărilor climatice. Uniunea Europeană și-a propune reducerea cu cel puțin 20% a emisiilor de gaz cu efect de seră (GHG) până în anul 2020, comparativ cu nivelul anului 1990, precum și obținerea, prin negocieri internaționale, a angajamentului statelor dezvoltate de reducere cu 30%, până în 2020, a acestor emisii în raport cu același an. Acest deziderat este considerat ca fiind condiția necesară pentru atingerea obiectivului de limitare a creșterii temperaturii globale cu 2°C, față de perioada preindustrială. Astfel de angajamente presupun și finanțări publice consistente, care nu mai pot fi evitate sau amânate.

În acest context presant, fundamentarea științifică a politicilor și strategiilor sectoriale de mediu și conștientizarea publicului față de problematica protecției mediului devine o prioritate și o direcție strategică de acțiune prioritară, lipsa de acțiune punând în pericol celelalte obiective ale dezvoltării economice și sociale.

Activitatea la nivel comunitar în domeniul energiei și acțiunea de combatere a schimbărilor climatice sunt considerate interdependente, context în care se urmărește atingerea a trei obiective: **siguranța aprovizionării, competitivitatea pieței interne și protecția mediului** - pilonii de bază ai viitoarei politici comune în domeniul energiei. România sprijină caracterul obligatoriu al țintei de 20% propusă pentru energia regenerabilă, precum și consolidarea pieței interne de

energie în vederea producerii energiei curate și a reducerii efectelor sectorului energetic asupra schimbărilor climatice.

Implementarea **Planului național de acțiuni** din domeniu, pentru sensibilizarea și conștientizarea publicului față de problematica protecției mediului se va realiza cu implicarea directă a Gărzii Naționale de Mediu, a Agenției Naționale de Protecția Mediului și a structurilor subordonate acestora la nivel regional și local.

Implementarea Planului și a Strategiei Naționale de Gestionare a Deșeurilor are în vedere complexul de activități care să conducă la dezvoltarea unui sistem integrat de management al deșeurilor solide în localitățile urbane și rurale. Măsura va avea impact asupra utilizării durabile a resurselor regenerabile și a creșterii calității ecosistemelor și a mediului ambiant.

Preocupări distincte, dar imediate sunt reprezentate de **gestionarea durabilă a sistemelor de apă și apă uzată** pe baza **Programului integrat** de reabilitare a sistemelor de alimentare cu apă și canalizare, a stațiilor de tratare a apei potabile și a stațiilor de epurare a apelor uzate în localitățile cu o populație de până la 50.000 de locuitori, precum și **conservarea biodiversității** prin elaborarea planurilor de management pentru ariile protejate, dezvoltarea infrastructurii pentru protecția biodiversității, precum și monitorizarea speciilor aflate în pericol.

Înființarea **Agenciei Naționale pentru Arii Naturale Protejate și Conservarea Biodiversității** – măsură ce rezidă din necesitatea asigurării unei cât mai bune implementări a politicii naționale în domeniul biodiversității - are în vedere definitivarea legislației prin care se prevede cadrul de organizare și funcționare al agenției, ca urmare a modificării legislației cu privire la regimul ariilor protejate, conservarea habitatelor naturale a florei și faunei sălbatice.

De asemenea, transpunerea chiar începând cu anul 2008 a unor directive comunitare, va grăbi impactul pozitiv al obligațiilor în ceea ce privește creșterea eficienței energetice, reducerii consumului de energie primară, reducerii emisiilor de gaze nocive și cu efect de seră, reabilitării termice a clădirilor, stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor consumatoare de energie, susținerea producerii energiei prin cogenerare de înaltă eficiență, continuarea promovării energiei electrice produse din surse regenerabile, *promovarea utilizării biocarburanților și a altor carburanți regenerabili pentru transport, sprijinirea achizițiilor de echipamente și utilaje pentru producerea de biomasă / biocombustibil în cadrul fermelor.*

Gestionarea schimbărilor climatice a pus în mișcare deja câteva planuri naționale (**Planului Național de Acțiune privind Schimbările Climatice,**

Planului Național privind Protecția Atmosferei etc.), care vizează elaborarea de studii și scenarii pentru adaptarea la schimbările climatice, sprijinirea de măsuri și acțiuni pentru reducerea emisiilor GHG prin utilizarea de scheme de investiții verzi, promovarea utilizării resurselor regenerabile și a măsurilor de eficiență energetică, limitarea emisiilor de gaze cu efect de seră prin utilizarea eficientă a resurselor energetice, îmbunătățirea și stimularea tehnologiilor nepoluante, măsuri pentru managementul și gestionarea calității aerului corelate cu rezultatele evaluării preliminare a calității aerului, sporirea capacității laboratoarelor la nivel național, regional și local pentru monitorizarea calității aerului, calității apelor, controlul poluării industriale, protecției naturii, zgomotului ambiental și managementului deșeurilor și substanțelor chimice.

Creșterea efectului tuturor acestor măsuri impune în mod necesar consolidarea cadrului instituțional în armonie cu cel comunitar și crearea sistemului informatic integrat de mediu, cu asigurarea interfeței de funcțiune a acestuia cu sistemul informatic european.

5. Stimularea valorificării resurselor private

Politicile de administrare eficientă a resurselor publice trebuie să atragă în circuitul realizării marilor proiecte, inclusiv a celor cu tentă socială, și resursele private, condiționat de buna înțelegere a mobilului investitorilor privați în obiective inițiate de autoritățile publice. Stimularea valorificării resurselor private prin politici publice incumbă stabilirea și garantarea de relații comerciale reciproc corecte în parteneriatele public – privat, bazate pe mecanismele de piață, stimularea inițiativei private, asigurarea unui mediu de afaceri stabil, transparent și concurențial.

Stimularea valorificării resurselor private poate să aibă în vedere procese de externalizări ale unor funcții ale autorităților publice, care pot deveni mai rentabile din punct de vedere al costurilor de orice natură pentru cetățean și companii, dar și ca imagine a oricărei guvernări, dacă acestea sunt indeplinite prin implicarea de resurse private interesate în investiții de infrastructură materială și sociale recuperabile.

Valorificarea resurselor private trebuie privite de o manieră complexă, tocmai prin rolul lor de complementaritate la sursele publice, iar interesul direct în recuperarea și eventual reinvestirea acestora, asigură nu numai eficiența utilizării acestora, dar și menținerea și creșterea calității ofertei de bunuri și servicii pe care statul are o capacitate mai redusă de a le pune la dispoziția celor interesați, cu costuri reduse și la timp.

O prioritate în stimularea valorificării resurselor private poate fi reprezentată de unele servicii sociale care au nevoie de modernizarea infrastructurii sau care trebuie relocalizate în funcție de necesități.

Este de presupus că, practic, în toate domeniile de dezvoltare economică și socială în responsabilitatea autorităților publice, trebuie gândite formule de atragere a resurselor private, care să-și găsească valorificarea naturală, stimulată de existența unei cereri reale solvabile - ca interes și din punct de vedere al costurilor - pe termen mediu și lung, în cadrul mediului general de afaceri competitiv, transparent și predictibil, cu o eventuală subvenționare în termenii regulilor comunitare care nu duc la distorsionarea piețelor.

În același timp, există domenii de acțiune normală a politicilor publice care au efecte de antrenare asupra sectorului privat, inclusiv a resurselor sale financiare.

Astfel, creșterea ponderii cheltuielilor pentru educație în PIB și stimularea educației permanente atrage dezvoltarea ofertei private de învățământ și pregătire profesională la standarde din ce în ce mai ridicate. Dezvoltarea parteneriatului public – privat, ca efect al creșterii alocărilor bugetare pentru CDI poate produce delocalizarea înspre România a departamentelor de cercetare ale firmelor multinaționale. Stimularea politicilor de transfer tehnologic au impact asupra creșterii co-finanțării din partea sectorului privat interesat în producerea de produse cu valoare adăugată mai mare. Creșterea investițiilor publice în infrastructură cu sprijinul fondurilor comunitare stimulează co-finanțări private la proiectele aprobate de UE.

D. ASIGURAREA CONVERGENȚEI PENTRU ADOPTAREA DE CĂTRE ROMÂNIA A MONEDEI EURO LA 1 IANUARIE 2014

Conform Tratatului de la Maastricht, România beneficiază de derogarea temporară în ceea ce privește adoptarea monedei comune. Derogarea incumbă însă obligația României, ca Stat Membru al UE, să-și pregătească intrarea în mecanismul ratelor de schimb ERM II, iar apoi, condiționat de conformarea sustenabilă la criteriile de convergență nominală, va adopta moneda unică - euro.

În vederea acestei pregătiri, politicile economice și monetare trebuie să evolueze spre îndeplinirea criteriilor de convergență de la Maastricht, respective cele trei imuabile în timp - **un deficit bugetar care să nu depășească 3 procente din PIB pe parcursul ciclului economic, o datorie publică totală mai mică de 60 la sută din PIB în anul adoptării monedei unice și un curs de schimb**

stabil, fără devalorizări unilaterale față de euro mai mari de 2,25% timp de cel puțin doi ani – și cele două reprezentând “ținte mișcătoare”, variind de la an la an - o rată a inflației care să nu depășească cu mai mult de 1,5 puncte procentuale inflația medie a celor mai performante (la acest indicator) trei state din UE, o rată a dobânzii la titlurile pe zece ani care să nu depășească cu mai mult de 2 puncte procentuale dobânda medie a celor trei state definite mai sus.

Aceeași importanță va fi acordată convergenței reale – deși neprevăzută ca obligație prin Tratatul de la Maastricht – necesar de a fi evidențiată, ca efecte, cel puțin prin nivelul PIB/locuitor, structura pe sectoare a economiei, gradul de deschidere a economiei, ponderea comerțului cu țările membre ale UE în totalul comerțului exterior. Convergența reală va asigura un grad înalt de coeziune a economiei României cu structurile economiilor țărilor aflate în zona euro. Convergența reală este necesară potențării efectelor pozitive ale adoptării monedei unice, de natură să reducă la minimum riscul unor eventuale șocuri asimetrice. Convergența reală va răspunde și unei realități de transfer de competențe, având în vedere că politica monetară unică elaborată de Banca Centrală Europeană nu poate și nici nu trebuie să vizeze particularitățile fiecărei economii, ea adresându-se unui grup de economii presupus omogene.

1. Îndeplinirea criteriilor de convergență nominală

Atingerea criteriilor de **convergență nominală va evita abandonarea prematură a politicii monetare proprii**, atât timp cât va fi necesar pentru finalizarea reformelor considerate potențial generatoare de mai multe beneficii decât costuri de la momentul adoptării euro. Ca urmare, calendarul trecerii la moneda unică va fi corelat permanent cu un proces de optimizare intertemporală a raportului costuri/beneficii supus următoarelor constrângeri:

- i. îndeplinirea sustenabilă a criteriilor de convergență nominală;
- ii. atingerea unui nivel satisfăcător al criteriilor de convergență reală;
- iii. reducerea intervalului petrecut în cadrul mecanismului ratelor de schimb ERM II la minimul legal de doi ani.

România, ca Stat Membru al UE, recunoaște că politicile monetară și de curs de schimb ale fiecărui stat devin obiect al interesului comun al Uniunii, dar în alegerea strategiei monetare și de curs de schimb își va asuma acele responsabilități conforme prerogativelor sale de independență în respectivele politici, de care se bucură până la adoptarea euro.

Calendarul propus de autoritățile române pentru intrarea în mecanismul ratelor de schimb ERM II și, ulterior, pentru adoptarea euro, vor fi condiționate de **asigurarea unui interval de timp suficient de mare pentru îndeplinirea constrângerilor (i) și (ii) de mai sus**, și, în același timp, suficient de ambițios pentru **concentrarea în timp a voinței politice și a eforturilor de reformă**.

Cu privire la rata inflației este de arătat că nivelul actual al ratei inflației este, încă, cu 2 - 3 puncte procentuale peste nivelul cerut de criteriul din Tratatul de la Maastricht. Principalele cauze ale acestei situații constau: în finalizarea târzie a procesului de liberalizare a prețurilor și a cursului de schimb (abia în anul 1997); în nivelul inițial foarte redus al prețurilor administrate, peste care s-au suprapus creșterile de prețuri mondiale ale energiei din ultimii ani; în adoptarea deliberată a unei strategii de reducere graduală a inflației, cu costurile și beneficiile atașate acestei opțiuni.

Rata inflației în România

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>medie anuală</i>	34,5	22,5	15,3	11,9	9,0	6,56
<i>dec/dec.</i>	30,3	17,8	14,1	9,3	8,6	4,87

%

Sursa: Institutul Național de Statistică, Banca Națională a României

Rata inflației calculată ca medie anuală (cea care este luată în calcul de Comisia Europeană) a ajuns, în 2005, pentru prima dată în perioada de tranziție la un nivel exprimat cu o singură cifră, de 9,0 la sută, pentru ca în anul 2006 să scadă la 6,56 la sută.

În anul 2005, BNR a adoptat strategia de țintire directă a inflației, prin care banca centrală și-a asumat într-un mod mai clar sarcina de a urmări cu consecvență realizarea obiectivului său fundamental, stabilitatea prețurilor. Coordonatele noii strategii de politică monetară incumbă următoarele aspecte esențiale legate de responsabilitatea și credibilitatea băncii centrale și de transparența politicii monetare:

- a) ținta este exprimată prin rata inflației prețurilor de consum (IPC) la sfârșitul anului (dec/dec);
- b) ținta este stabilită ca un punct central încadrat de un interval de variație ($\pm$ 1 punct procentual);

- c) țintele anuale vizează un orizont mai lung (inițial, 2 ani);
- d) interpretarea țintirii inflației a fost la început mai flexibilă (avându-se în vedere liberalizarea concomitentă a contului de capital), urmând a deveni din ce în ce mai “ortodoxă” odată cu rodarea mecanismului;
- e) a fost definit ex ante un set restrâns de circumstanțe, independente de influența politicii monetare, care condiționează responsabilitatea BNR pentru atingerea țintei de inflație;
- f) anunțarea țintelor se face în comun de către BNR și Guvern.

Aplicarea acestor coordonate necesită unele clarificări. Astfel, în anul 2005, intervalul de variație în jurul țintei de inflație, de 6,5 - 8,5%, a fost ratat marginal, inflația la sfârșitul anului fiind de 8,6%, datorită unui cumul de factori adverși, incluzând corecții ale prețurilor administrate ca urmare a escaladării prețurilor externe ale produselor energetice, devansarea calendarului de majorare a accizelor agreed cu Uniunea Europeană, creșterea semnificativă a prețului produselor agroalimentare pe fondul unor calamități naturale (inundații) și ale unor epidemii (gripa aviară), insuficienta adaptare a ofertei interne la o cerere în creștere.

Proгноza ratei inflației în România

	2006	2007	2008	2009
<i>medie anuală</i>	7,0	5,0	4,3	<i>n.a.</i>
<i>dec/dec.</i>	5,9	4,5	4,0	<i>n.a.</i>
<i>ținta</i>	5 ± 1	4 ± 1	3,8 ± 1%	<i>n.a.</i>

Sursa: Banca Națională a României, Comisia Națională de Prognoză

În anul 2006, rata inflației decembrie/decembrie s-a încadrat în intervalul de variație, situându-se la nivelul de 4,87 la sută. Astfel, efectele nefavorabile ale introducerii taxei pe viciu (tutun și alcool) și ale majorării prețurilor combustibililor au fost compensate de reducerea semnificativă a prețului grupei legume-fructe-ouă, precum și de amânarea pentru 2007-2008, a creșterii unor prețuri administrate.

Printre factorii de risc vis-a-vis de îndeplinirea țintelor de inflație pentru 2007 și 2008 identificăm următoarele:

- creșterea procentuală mai amplă a prețurilor administrate ca efect a amânării ajustării acestora spre niveluri internaționale;
- menținerea excedentului de cerere și a unui output gap pozitiv;
- temperarea sau chiar inversarea aprecierii nominale a monedei naționale;
- inerția anticipațiilor inflaționiste.

Date fiind aceste riscuri, Banca Națională a României va menține sau va întări caracterul restrictiv al politicii monetare, prin toate instrumentele care îi stau la îndemână: rata dobânzii de politică monetară; rata rezervelor minime obligatorii; măsuri prudențiale; măsuri administrative. **Conduita politicii monetare va rămâne prudentă în măsuri și vigilentă în monitorizarea evoluțiilor economice, a riscurilor și incertitudinilor, pentru consolidarea inflației la un nivel scăzut, chiar sub criteriul nominal cerut pentru acest indicator.**

Pe termen mediu, autoritățile își propun coborârea ratei medii anuale a inflației sub nivelul de 3% și intrarea în mecanismul ratelor de schimb ERM II în anul 2012, urmând ca adoptarea euro să se realizeze la orizontul anului 2014.

Motivele pentru care o accelerare suplimentară a procesului pare contraproductivă sunt următoarele:

- alocarea unui interval de timp suficient pentru ajustarea prețurilor administrate la niveluri internaționale;
- persistența și importanța efectului Balassa - Samuelson într-o țară ca România;
- oferirea posibilității unor aprecieri nominale ale cursului de schimb (condiționate de câștigurile de productivitate a muncii), care pot scurta perioada de aliniere a PIB/locuitor spre niveluri europene;
- alocarea unui timp suficient pentru ameliorarea unor criterii de convergență reală (îndeosebi a nivelului PIB/locuitor și a structurii pe sectoare a economiei), în vederea maximizării beneficiilor adoptării monedei unice.

Cu privire la ratele dobânzilor la titlurile de stat pe 10 ani, trebuie menționat faptul că, datorită evoluției inflației, primele titluri de stat pe o perioadă de 10 ani au fost emise pe piața internă de abia în anul 2005. Ultima astfel de emisiune, din august 2005, a avut o dobândă de 7,49 %. În anul 2006 nu au mai fost emise astfel de titluri. Pe termen mediu, este de așteptat ca evoluția dobânzilor la titlurile de stat pe 10 ani să urmeze profilul inflației și, la orizontul

anilor 2012-2014, să se situeze la un nivel compatibil cu Criteriile de la Maastricht.

Cu privire la evoluția cursului de schimb valutar, în intervalul 2001 - 2005, Banca Națională a României a trecut de la un regim de flotare controlată a cursului de schimb (în care referențialul reprezentat de un coș dolar/euro și-a modificat ponderile până la a lăsa loc unui referențial reprezentat doar de euro), spre un regim de flotare cvasi - liberă, adoptat odată cu strategia de țintire directă a inflației. Începând cu luna octombrie 2005, BNR nu a mai intervenit pe piața valutară, lăsând cursul valutar să fie determinat liber de forțele pieței. Aceasta nu înseamnă că BNR nu își rezervă dreptul de a interveni dacă va considera că nivelul cursului de schimb se abate periculos de mult de la nivelul justificat de factorii fundamentali, intrinseci economiei naționale.

**Cursul de schimb leu/euro
(variație procentuală anuală)**

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>variație medie</i> *)	--23,3	--16,7	--16,8	- 7,3	11,9	2,8

*) - pentru depreciere

+ pentru apreciere

Sursa: BNR

Din punct de vedere tehnic, evoluția cursului de schimb leu/euro nu a îndeplinit exigențele Criteriilor de la Maastricht în perioada 2001 - 2004 și le-a îndeplinit de o manieră calificată în anii 2005 și 2006, considerând că banda tolerată pentru apreciere este de 15%, spre deosebire de depreciere unde banda tolerată este de numai 2,25%.

O îndeplinire a Criteriilor de la Maastricht privind cursul nu a putut fi urmărită, în această perioadă , atât timp cât:

- i. a fost modificat radical cadrul de operare al politicii monetare, de la țintirea agregatelor monetare la țintirea directă a inflației;
- ii. a fost liberalizat, gradual, contul de capital, o importanță deosebită având-o permisiunea acordată nerezidenților de a deschide conturi bancare în lei la băncile rezidente, începând cu aprilie 2005;
- iii. deschiderea spațiului UE pentru lucrătorii români, începând cu 2003, a generat sume impresionante sub forma transferurilor individuale în contul curent al Balanței de Plăți;

- iv. euro a devenit valută de referință implicit pentru cursul de schimb de abia în 2005, până atunci împărțind acest rol cu dolarul.

Totuși, în anul 2006 se constată o anumită stabilizare a cursului de schimb leu/euro, aprecierea nominală fiind de 2,8 la sută. Pentru anii până la adoptarea euro se așteaptă continuarea actualei tendințe de ușoară apreciere nominală a cursului de schimb, condiționată de progresele continue înregistrate de productivitatea muncii.

Cu privire la deficitul bugetului consolidate, România se compară favorabil cu țările central - europene, intrate în UE în 2004, în ceea ce privește nivelul deficitului bugetar consolidat. Începând cu anul 2002, acesta s-a situat la un nivel compatibil cu Criteriile de la Maastricht, atât în ceea ce privește raportarea conform metodologiei ESA 95 luată în considerare de autoritățile europene, cât și în ce privește raportarea conform metodologiei GFS, utilizată de FMI.

Deficitul bugetului consolidat

% din PIB

	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>
<i>conform ESA 95</i>	-- 3,5	-- 2,0	-- 1,8	-- 1,3	-- 0,4	-- 2,4
<i>conform GFS</i>	-- 3,2	-- 2,5	-- 2,3	-- 1,1	-- 0,8	-- 1,7

Sursă: Notificarea fiscală (aprilie 2006); Ministerul Finanțelor Publice

Succesul aderării la Uniunea Europeană, este condiționat de maximizarea absorbției de fonduri europene încă din primul an, fără depășirea criteriului bugetar din Tratatul de la Maastricht.

Cu privire la datoria publică, aceasta se situează în România la un nivel cu mult inferior criteriului de la Maastricht. În plus, în ultimii ani, acest indicator a avut o tendință descendentă, atât în metodologia ESA 95, cât și în metodologia GFS, datorită efectului cumulat al unor valori superioare de creștere a PIB, al unor deficite bugetare mici și al unor rate ale dobânzii în scădere.

Evoluția datoriei publice

% din PIB

	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>
<i>Conform ESA 95</i>	23,2	23,8	20,7	18,0	15,2	12,8
<i>Conform GFS</i>	28,8	29,0	25,9	22,1	20,2	17,9

Sursa: Notificarea fiscală (aprilie 2006); Ministerul Finanțelor Publice

Pentru perioada rămasă până la adoptarea euro, autoritățile române consideră că nivelul datoriei publice, exprimat ca procent din PIB, va cunoaște o ușoară creștere, generată în principal de majorarea deficitului bugetar, dar va continua să se situeze confortabil sub nivelul criteriului de la Maastricht.

2. Accelerarea procesului de convergență reală

Obiectivul strategic al României îl reprezintă **convergența de ansamblu** cu statele membre ale Uniunii Europene, în termeni de bunăstare individuală a cetățenilor săi, în special, și a societății în general. În termeni macro-economiști, convergența cu UE înseamnă asigurarea unui ritm de creștere economică mai ridicat decât media comunitară, pentru un interval de timp suficient de lung, chiar de ordinul zecilor de ani.

În acest context, trebuie subliniat rolul de instrument de accelerare a procesului de **convergență economică și socială** al Planului Național de Dezvoltare (PND) 2007-2013. Scopul principal al acestuia îl constituie reducerea cât mai rapidă a disparităților de dezvoltare socio-economică între România și statele membre UE, beneficiind și de efectele favorabile a “**procesului accelerat de recuperare**” (catch – up), care însoțește dezvoltarea țărilor emergente în actualul context al globalizării.

Modelul general al dezvoltării va stimula acea **schimbare și promovare a sectoarelor economice cu valoare adăugată mare și creșterea ponderii sectoarelor bazate pe cunoaștere**. Intervenția statului, conformă regulilor comunitare, va evita susținerea unor sectoare economice neviabile sau măsuri sociale protecționiste care pun în pericol asigurarea durabilității dezvoltării și se dovedesc vulnerabile în fața competiției și provocărilor globalizării. Dezvoltarea avantajelor competitive va ține cont de tendințele europene și, ca urmare, vor încurajate și stimulate sectoarele capabile să valorifice avantajele și oportunitățile oferite de Piața Internă.

Dezvoltarea corelată a **infrastructurilor fizice și a capitalul uman** asupra cărora s-a insistat deja, reprezintă abordarea corectă a României în fața provocărilor integrării europene și globalizării. Consolidarea unui model de dezvoltare pe aceste două direcții, în condițiile asigurării coerenței și complementarității cu instrumentele strategico-programatice deja existente (**Planul Național de Dezvoltare 2007-2013, Programul Național de Reforme 2007-2010, Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013, Strategia de**

Dezvoltare Durabilă 2025, Programul de Guvernare 2004-2008, Programul de Convergență 2007-2010, Raportul Național Strategic privind Protecția Socială și Incluziunea Socială 2006 - 2008), reflectă ierarhizarea strategică a obiectivelor de dezvoltare a României, corelată cu resurselor disponibile și orientate explicit spre realizarea convergenței reale.

Guvernul României consideră că asigurarea unei infrastructuri de transporturi și de mediu reprezintă un important indicator al convergenței reale, necesar pentru o pregătire de succes a adoptării monedei unice. Acest factor pledează, la rândul său, pentru adoptarea unui termen realist în ceea ce privește adoptarea euro, la orizontul anului 2014.

Deși, așa cum s-a precizat anterior, criteriile de convergență reală nu fac parte din Tratatul de la Maastricht și nu sunt urmărite în mod expres de către Comisia Europeană, situația lor constituie un bun predicător al succesului adoptării de către o țară a monedei comune, respectiv a unui raport favorabil între beneficii și costuri.

Vom privi la experiența statelor membre care au atins deja convergența cu UE, pentru a pregăti imediat premisele unei dezvoltări compatibile cu standardele de calitate, productivitate și competitivitate ale pieței unice, ca etapă necesară susținerii convergenței nominale.

E. CONSOLIDAREA ROLULUI ROMÂNIEI ÎN PROCESUL CONSTRUCȚIEI EUROPENE

1. Intensificarea procesului de comunicare și dezbatere națională privind construcția europeană

În calitate de Stat Membru, România este parte a construcției europene **prezente** – prin preluarea acquisului – și **viitoare** – prin manifestarea activă a rolului ei contributiv la evoluția edificiului european. Orientarea Uniunii către cetățean incumbă asumarea responsabilității unui proces amplu de comunicare și dezbatere internă privind conștientizarea obligației formale și morale de informare privind orice nou proiect, inclusiv din inițiativa României, dedicat perfecționării funcțiunii Uniunii și performanțelor acesteia în avantajul cetățenilor ei.

Procesul de comunicare și dezbatere națională va trebui să devină instituționalizat, pentru a se asigura consistența deciziilor politice luate de

Consiliul și Comisia Europeană cu interesul național, cu atât mai mult cu cât construcția europeană se dorește cu efecte pe termen lung, cu implicarea corespunzătoare a fiecărui Stat Membru.

Dezideratul participării active a cetățeanului la deciziile executive și legislative ale Uniunii va fi realizat prin mecanisme de transparentizare a formulării finale a mandatelor minștrilor și europarlamentarilor, astfel încât să se cunoască în fiecare etapă progresele în susținerea intereselor naționale în dezbaterile europene și evitarea tensiunilor interne târzii după adoptarea unor decizii la nivel comunitar, devenite recomandări sau directive.

Capacitatea de intervenție și inițiativă – ca factor de acompaniere în deplină cunoștință de cauză a dezbaterii naționale - se va baza pe diseminarea Jurnalului Oficial al UE în teritoriu, la nivelul administrației locale, la nivelul tuturor structurilor profesionale, patronale și sindicale, astfel încât construcția europeană să devină, pentru cei direct interesați, accesibilă din punct de vedere al cunoașterii ei normative și preocupantă din punct de vedere al exprimării opiniei.

Același proces de diseminare trebuie aplicat oricărei inițiative cu caracter național, indiferent de emitent, astfel încât acestea să i se asigure posibilitatea dezbaterii instituționalizate, pentru a deveni un proiect sustenabil în fața mecanismelor de adoptare a deciziilor comunitare.

2. Consolidarea instituțiilor pentru realizarea concertării sociale față de principalele probleme economico-sociale

Direcția strategică a unei mai bune comunicări și dezbateri naționale privind construcția europeană presupune o corespunzătoare consolidarea a instituțiilor care pot și au datoria de a realiza concertarea socială, România aducându-și în acest fel contribuția la o **Europă a cetățeanului**, reflectându-i direct interesele.

Asimilarea așteptărilor și proiectelor cetățenilor români în construcția europeană în toate palierele acesteia necesită în mod obligatoriu o perfecționare instituțională din punct de vedere al formulării intereselor naționale de jos în sus și includerea capacității de exprimare individuală în mecanismele naționale de formulare a mandatelor, fie în sarcina executivului, fie în sarcina europarlamentarilor.

Consolidarea instituțională dedicată concertării sociale față de problemele economice și sociale majore, aflate deja pe agenda UE sau de introdus pe această agendă, este unul din pilonii rolului activ pe care România trebuie să și-l asume

in calitate de Stat Membru. Acestui rol trebuie să-i conferim legitimitate față de cetățeanul român și credibilitate în exercitarea lui față de instituțiile comunitare.

Legitimarea presupune promovarea unui proces național de concertare socială **facil** pentru cetățeanul participativ, **asigurator** în ceea ce privește captarea și reflectarea mesajului acestuia în contribuțiile formalizate instituțional de autoritățile române în fața instituțiilor comunitare și **garantând** comunicarea inversă în ceea ce privește modul în care aspirațiile acestuia ar putea fi îndeplinite.

Credibilitatea în obiectivitatea concertării sociale pe plan național va reprezenta atu-ul autorităților române în susținerea intereselor naționale pe plan comunitar, prin demonstrarea compatibilității mandatului cu agenda cetățeanului și asimilarea acestei agende în viziunea pe termen mediu și lung a dezvoltării construcției europene.

Această direcție strategică atrage un efort imediat de conștientizare a necesității ridicării calității conținutului și modului de desfășurare a dialogului între partenerii sociali, într-un cadru instituțional perfecționat față de cel existent, demersul presupunând o mai mare deschidere către acest dialog și o capacitate reală sporită de formalizare, însușire și promovare instituțională a ideilor majore generate de cetățeni.

3. Consolidarea noii imagini a României europene

România a fost și este o țară europeană, nu numai prin poziționarea geografică, ci și prin cultură, conservând o identitate și vocație europeană doar estompată temporar de vicisitudini geopolitice. Noul statut al României de Stat Membru al UE este o re – recunoaștere a acestei identități și vocații, cu mențiunea că ea este nu numai contemplativă, ci reprezintă invitația de a fi manifestate activ și constructiv în cadrul edificiului european.

Această nouă șansă a României europene, legată instituțional de UE, trebuie valorificată pentru recompoziția tuturor percepțiilor favorabile din toate palierele - încă fracturate de inerția unor mesaje sau imagini negative de sorginte internă și externă - în acea **identitate europeană obiectivă**, susținută inclusiv de potențialul intern încă nevalorificat sau promovat fie cu timiditate, fie insuficient sprijinit de politici publice.

Suntem conștienți că este în propriul nostru interes imediat ca, în primul rând, cei din țară, oameni de cultură, politicieni, cei din administrație, să se lanseze într-o politică de promovare activă a unei noi imagini a României, tocmai în sensul demonstrării vocației contributive perene la creșterea patrimoniului

cultural și instituțional european, intrerupt de un accident istoric. România modernă datorează mult Europei prin conectarea ei la marile proiecte europene, sub imboldul viziunii unor mari români, care au considerat că progresul și locul țării în concertul națiunilor civilizate nu poate fi realizat decât prin afilierea sa la dezvoltările din spațiul european. Tocmai pentru că acest lucru nu s-a realizat de la sine – fiind cunoscute zbatările recunoașterii capacității noastre de europeni în fața puterilor europene – această luptă trebuie continuată pe aceleași principii ale demonstrării acestei capacități, racordate necesităților prezentului românesc și european.

Obiectivizarea identității noastre europene, pornind de la argumentele noului nostru comportament european - activ, serios, creator, constructiv, tolerant, cu înclinație spre compromis rațional, consensual, moderat, vizionar, curajos - , în toate domeniile de interes comun, în toate dimensiunile construcției europene, este calea consolidării noii imagini a României, în care se vor actualiza și continua contribuțiile noastre la patrimoniul european.

Consolidarea noii imagini a României, în primul rând prin efortul propriu, va aduce și mult așteptatul sprijin european de recunoaștere fără rezerve a acestei imagini, de propagare a ei în comun, cu sprijin european. Acest proces trebuie considerat deja început și de noi și de Europa, dar se impune depășirea fragilității lui, determinată fie de inconsistența propriului demers, fie de reversibilitatea credibilității la partenerii noștri europeni.

OBIECTIV 2014-2020: ROMÂNIA - STAT MEMBRU PERFORMANT AL UE

Direcții strategice:

A. Atingerea standardelor europene în domeniile economic și social

Convergența reală în sensul ei cel mai larg rămâne principala cale de apropiere a României de standardele europene, acestea nefiind considerate ținte fixe, ci mobile. Atingerea lor presupune, ca urmare, angajarea în procese mai rapide de adaptare, prin legislația comunitară, la chiar dinamică calitativă a acestora la nivel comunitar, cu observația mai mult decât pertinentă că, la definirea de acum încolo a standardelor europene, participarea României este implicită.

Avantajul acestei participări contributive la dinamica standardelor europene trebuie fructificat tocmai printr-o capacitate sporită de reducere a decalajelor din chiar acest moment.

Tot pentru moment, principalul reper în ceea ce ar consta viitoarele standarde europene în domeniile economic și social, îl constituie obiectivele Agendei Lisabona. Centrate pe ambiția ca UE să devină cea mai competitivă economie din lume, obiectivele configurează chiar nivelul standardelor cu care va trebui să opereze și România, iar **orientarea spre creșterea economică și locuri de muncă, în sensul stadiului III al competitivității bazate pe inovare, sugerează deplasarea accentului existenței înseși a UE către acele standarde sociale care susțin performanțele economice.**

Exprimate în indicatori, standardele europene trebuie să reflecte stadiile de dezvoltare competitivă, iar structurarea unui indicator compozit care să o măsoare include în mod necesar aspecte economice și sociale.

Au fost elaborate studii comparative privind decalajele economice și sociale, cuantificarea lor fiind oglinda depărtării tocmai de standarde. **In domeniul economic**, la cerințele de bază ale dezvoltării competitive, vom privi spre standardele instituționale, de infrastructură și politici publice macroeconomice. Factorii de eficiență de natura standardelor economice pun accent pe funcționare a piețelor. **In domeniul social**, la cerințele de bază ale dezvoltării competitive

figurează ca standarde sănătate și educația primară, la factorii de eficiență identificăm standardele de educație universitară și pregătire tehnologică, în timp ce inovarea implică practic numai standarde sociale, care definesc capacitatea de inovare umană și de sofisticare a afacerilor.

Cu privire la configurarea standardelor economice și sociale ale UE, pornind de la cele cinci domenii prioritare conturate în Raportul Kok – **societate bazată pe cunoaștere, piața internă, mediul de afaceri, piața muncii, dezvoltarea durabilă** – se va avea în vedere menținerea pe o perioadă chiar îndelungată a caracterului neomogen al economiei UE, ceea ce sugerează căi individuale, prin politicile publice naționale, de a se ajunge la standardele comune.

În același timp, reamintind orientarea de fond a strategiei Agenda Lisabona spre creștere economică și locuri de muncă (Growth and Jobs), sub-obiectivul coeziunii sociale aflat și în sarcina României ca Stat Membru al UE nu se poate realiza prin menținerea standardelor sociale actuale de redistribuire a veniturilor, decât în cazul în care redistribuirea produce dezvoltare economică și creează locuri de muncă, ambele susținând coeziunea socială.

B. Consolidarea descentralizării administrative

Contrar așteptărilor, în perspectiva 2014 – 2020 întărirea capacității instituționale de a gestiona politicile publice dedicate susținerii direcțiilor strategice va beneficia de consolidarea descentralizării administrative, fiind de presupus că la nivelul comunităților locale pot fi generate inițiativele și formulate proiectele cele mai justificate din punct de vedere a necesității acestora. În aceeași măsură mult mai eficientă se va realiza monitorizarea realizării proiectelor și respectarea aplicării legislației.

Consolidarea descentralizării administrative presupune încheierea unui transfer real de bune practici, competențe și resurse pe măsură de la autoritățile centrale, alături de știința formulării și implementării de politici locale compatibile cu cele naționale și comunitare.

Consolidarea menționată va corespunde cu statuarea rolului și procedurilor de operare a fiecărei structuri în cadrul sistemului administrativ, în primul rând în scopul implementării normelor europene și beneficiarii de avantajele aplicării corecte a acestora.

Importanța administrației locale, organizate pe principiile descentralizării, rezidă din respectul față de cetățean, din necesitatea asumării acelor trăsături care să-i atragă respectul acestuia și credibilitatea generală: dinamism, expertiză,

profesionalism, imparțialitate, incoruptibilitate, transparență și stabilitate. Pe această bază, principiile spațiului administrativ european, privind legalitatea, competența legală, predictibilitatea, responsabilitatea și eficiența vor deveni nu numai o realitate în România, dar și instrumentul asigurării eficienței actului administrativ, care poate avea recunoaștere, acreditare și consecințe legale în orice Stat Membru al UE.

C. Atenuarea efectelor crizei demografice

Declinul demografic a devenit o provocare a prezentului, România intrând în al 18-lea an de scădere a numărului populației. Menținerea actualelor tendințe va determina ca populația României, la nivelul anului 2025, să fie de numai 17 milioane persoane. Pentru moment nu există o bază de stopare a acestui fenomen, în condițiile în care factorii declinului rămân încă puternici: o migrație externă negativă, o creștere a mortalității și o scădere a natalității, în ordinea semnificației lor crescătoare.

Chiar dacă până în prezent scăderea populației nu a avut efecte negative economice importante, consecințele pe termen lung pot duce la dezechilibre în întreaga construcție demografică viitoare. Studiile deja făcute pe baza proiectării populației active și inactive, pe sexe și vârste, instrument mai relevant decât simplul raport între populația în vârstă de muncă și populația vârstnică, demonstrează că redresarea natalității nu mai poate împiedica scăderea și îmbătrânirea populației active până în 2025, dar consecința cea mai gravă este majorarea sarcinii economice asupra unei populații active în scădere.

Prin prisma acestor evaluări, definirea direcției strategice **de atenuare și nu de stopare** a efectelor crizei demografice se dovedește corectă din punct de vedere a unui obiectiv programat pentru 2020, iar din această perspectivă politicile publice din domeniu își propun în mod obiectiv încercarea redresării situației demografice, respectiv o diminuare a declinului menționat și a degradării structurii pe vârste a populației, cu relevanță asupra fertilității, sarcina minimă fiind stabilizarea populației chiar la un număr mai mic de cât cel actual.

Specialiștii demografici sugerează o viziune pentru o construcție demografică bazată pe coerența ansamblului reprezentat de o populație, ceea ce invită la politici de creare a premiselor orientate prioritar spre creșterea ratei fertilității totale și a speranței de viață la naștere. Acești doi indicatori trebuie readuși la valori net superioare celor de azi, pentru a diminua, pe termen lung și foarte lung derapajul actual în evoluția populației, iar politicile publice dedicate acestui demers au nevoie de măsuri de acompaniere în toate domeniile –

economic, educație, sănătate, muncă, securitate personală etc. – care să diminueze ascensiunea numărului de decese și accentuarea îmbătrânirii demografice.

D. Participarea activă a României la procesul de decizie europeană

Noua perioadă care va începe cu adoptarea monedei unice, ceea ce desăvârșește apartenența României la Uniunea Monetară și Economică, aduce cu sine completitudinea formală de participare activă la procesul de decizie european, beneficiind de avantajele integrării monetare. Această participare reprezintă în fapt continuarea direcției strategice deja în derulare din etapa anterioară, noul moment consemnând normalitatea implicării ca Stat Membru în întreaga structură decizională, parte componentă a construcției europene – economică, financiar-monetară și politică la nivel comunitar - ca efect al probabilei existențe și aplicare, la acea dată, a constituției comune.

Din această perspectivă, care va implica mai mult ca sigur și modificări în mecanismul decizional comunitar, atât la nivelul Comisiei, cât și a Parlamentului, trebuie avut în vedere faptul că participarea activă la procesul de decizie european se va înscrie și mai mult în necesitățile de creștere a fluidității birocrăției comunitare, cu un echilibru dinamic mai bun între reprezentarea democratică, fermitatea argumentării interesului național și eficiența actului decizional.

Fenomenul globalizării la a ceea dată poate deveni o provocare mai complexă pentru Uniunea Europeană, în ciuda unor avantaje de poziționare economică și politică, rezultat al strategiilor comunitare aflate deja în derulare. Obiectivul de performanță globală a UE, pornit de la recuperarea decalajele actuale, în condițiile în care partenerii globali urmăresc același lucru, presupune după momentul realizării lui cel puțin conservarea acestuia. Chiar și acest minim obiectiv al performanței globale a UE, cu presupunerea dublă a îndeplinirii țintelor cunoscute azi ale Agendei Lisabona atât la nivelul Uniunii, cât și structural la nivelul Statelor Membre și implicit a României, are nevoie de o angajarea fermă.

România va fi devenit, în condițiile realizării direcțiilor strategice enunțate pentru perioada 2007 - 2013, un Stat Membru cu pondere, actualele caracteristici care îi conferă o întâietate selectivă de potențial – ca suprafață, număr de populație, anumite resurse – necesitând, prin forța convergenței reale, o reală consolidare și extindere prin dezvoltarea economică și socială sustenabilă și durabilă.

Responsabilitatea participării active la procesul decizional european va trebui să reflecte statutul unei țări cu o nouă pondere calitativă, conferită de succesul strategiei de post – aderare, circumscrisă deocamdată aceluiași mari ambiții inițiale ale strategiei UE cuprinse în Agenda Lisabona: **Economia UE, bazată pe cunoaștere, cea mai competitivă și mai dinamică din lume, capabilă de o creștere economică durabilă, cu locuri de muncă mai multe și mai bune și coeziune socială mai mare.**

Relativa restrângere a țințelor din prezent este temporară, ea făcând loc necesității stringente de a fixa pilonii – creștere, inovație, ocupare, coeziune socială - de ancorare a marilor ambiții enumerate și a redefinirii continue a ceea ce este critic de realizat într-un proces totuși coerent. Aceasta abordare prefigurează **chiar marea agendă de structurare a participării active a României de atunci la procesul decizional european.** La acest moment, această agendă invită la inițiative de formulare și formalizare a unor poziții, cooperare, coordonare, consens și susținere în elaborarea politicilor comunitare și celor publice naționale, care să ducă la realizarea obiectivelor.

E. Stimularea cercetării-dezvoltării și inovației românești în domeniul de nișă

Creșterea investițiilor pentru cercetare și dezvoltare are ca prioritate absolută recuperarea decalajelor tehnologice și competitive între România și celelalte State Membre ale UE. Recuperarea acestor decalaje este condiționată de creșterea capacității și a competitivității resurselor de care dispune sistemul CDI național.

În acord cu orientarea europeană privind apropierea, până în anul 2010, de nivelul mediu al cheltuielilor totale pentru cercetare de 3% din PIB, din care 1% fonduri publice, pentru perioada 2014 – 2020 România își propune trecerea la identificarea și susținerea de proiecte CDI confirmând abilitatea cercetării în domeniul de nișă. Această orientare are sens din perspectiva necesității unei specializări în domeniile în care România poate demonstra avantaje competitive bazate pe cunoaștere, cu un bun transfer al acestora în creșterea competitivității economiei în ansamblul ei.

Investiția publică pentru domeniul CDI va continua să fie orientată cu prioritate spre domeniile de interes major pentru dezvoltarea economică și socială: tehnologii informaționale și comunicații; tehnologii avansate, materiale și produse inovative, inclusiv bio - și eco-tehnologii, cu specificarea expresă a necesității trecerii la o excelență recunoscută pe plan european și internațional.

Apreciem că domeniile de nișă, în perspectiva etapei menționate, trebuie să se bazeze pe rezultatele performanțelor reale din domeniul CDI realizate în cadrul direcției strategice din perioada 2007 – 2014. Ca urmare, identificarea domeniilor de nișă și stimularea lor prin politici publice necesită evaluări periodice, mai ales pe latura inovației, și conștientizarea posibilităților reale de trecere de la inovație la etapele pilot. În paralel se configurează o analiză a distribuirii **efectelor rezultatelor CDI de nișă** asupra activităților din industrie, agricultură și alimentară, sănătate, energie, mediu, transporturi, securitate și spațiu, răspunzând standardelor UE și necesității depășirii acestora.

În cadrul politicilor publice, în afară de susținerea financiară directă, vor fi avute în vedere continuarea bunelor practici privind cheltuielile pentru CDI, cu aplicare în domeniile de nișă, și atragerea resurselor private prin măsuri de fiscale speciale de natura unor deductibilități, neimpozitări, flexibilități în opțiunile de amortizare și reduceri de impozite, permisibile pe piața unică și nedistorsionate.

F. Asigurarea unor noi resurse de energie, în condițiile reducerii energo-intensității, protecției mediului și conservării resurselor naturale

În mod natural, România se va îndrepta spre dezvoltarea economică durabilă, obiectiv global asumat și de Uniunea Europeană. Drumul urmat are nevoie de continuarea reformelor structurale cu impact asupra utilizării resurselor naturale, în general și a celor energetice, în special, accentuarea măsurilor de consumare eficientă a acestora, finanțarea proiectelor de trecere la resurse alternative nepoluante.

În domeniul surselor de energie se va avea în vedere continuarea **diversificării mix-ului energetic**, prin promovarea mai accentuată a surselor regenerabile și intensificarea preocupărilor pentru **creșterea eficienței energetice** pe întreg lanțul producție – transport – distribuție – utilizator final.

O aplicare constructivă a Tratatului Comunității Energetice în regiunea Europei de sud – est este posibil să dea o bună șansă României de a-și întări **poziția strategică în regiune, din perspectiva stabilității energetice**, poziție generatoare de resurse care să finanțeze cercetările din domeniile resurselor alternative, conservării resurselor clasice și protecției mediului înconjurător.

Fundamentarea încă de pe acum a funcționării și amplasării **Bursei Regionale de Energie** la București este de natură să confere României rolul de lider în crearea unui mediu concurențial pentru tranzacționarea energiei

electrice obținute din resurse clasice și tot mai mult din resurse alternative (nuclear, eolian, solar).

Partea a III – a

POZIȚIONAREA STRATEGICĂ FAȚĂ DE PRINCIPALELE TEME EUROPENE

Cuprins

F. POZIȚIONAREA STRATEGICĂ FAȚĂ DE PRINCIPALELE TEME EUROPENE.... 1

ROMÂNIA ȘI TRATATUL CONSTITUȚIONAL

F1. Tratatul Constituțional	3
-----------------------------------	---

ROMÂNIA ȘI POLITICILE UNIUNII EUROPENE

F2. Politica agricolă comună	4
F3. Politica de coeziune. Dezvoltarea regională.....	5
F4. Piața Internă.....	6
F5. Politica în domeniul concurenței și ajutorului de stat.....	7
F6. Politica industrială	10
F7. Politica energetică.....	10
F8. Politica în domeniul transporturilor.....	12
F9. Societatea informațională și telecomunicațiile	13
F10. Politica de mediu	13
F11. Politica în domeniul cercetării-dezvoltării și inovării	14
F12. Educație, tineret și cultură	15
F13. Sănătate și protecția consumatorului	18
F14. Modelul social european.....	18
F15. Politica în domeniul ocupării forței de muncă.....	19
F16. Procesul bugetar comunitar	21
F17. Armonizarea politicilor fiscale	22
F18. Spațiul de libertate, securitate și justiție	23
F19. Procesul de extindere.....	25

ROMÂNIA ȘI RELAȚIILE EXTERNE ALE UNIUNII EUROPENE

F20. Problematika Mării Negre	25
F21. Problematika Republicii Moldova	26
F22. Politica de vecinătate	26
F23. Problematika Balcanilor de Vest	27
F24. Relațiile UE cu SUA, Japonia, China, India și Rusia.....	27
F25. Relațiile UE cu organizațiile internaționale (ONU, NATO, OMC, OECD)	28
F26. Asia Centrală, Orientul Mijlociu, America Latină	29
F27. Cooperarea internațională pentru dezvoltare	30

F. POZIȚIONAREA STRATEGICĂ FAȚĂ DE PRINCIPALELE TEME EUROPENE

Beneficiile care decurg din calitatea de stat membru al Uniunii Europene sunt numai potențiale. Din acest motiv, România are nevoie de **definirea clară a intereselor proprii și de susținerea lor activă**, dar de o manieră consensuală cu celelalte state membre. **Coordonarea, reprezentarea, participarea activă, voința politică și apoi implementarea, monitorizarea și fructificarea rezultatelor sunt etape esențiale în consolidarea unui profil proactiv pe scena europeană.**

România își propune să aducă o contribuție pozitivă la acțiunea comunitară și la promovarea obiectivelor comune ale statelor membre. **Profilul României** trebuie să fie acela de stat membru capabil să influențeze deciziile comunitare, de o manieră deschisă, pozitivă, orientată spre construirea consensului și unității de acțiune la nivelul Uniunii.

Pentru a-și asigura premisele dezvoltării unei poziții solide și influente în rândul statelor membre și a-și construi o reputație cu potențial de valorificare, România va acționa conform practicilor Uniunii și va respecta dispozițiile acquis-ului comunitar.

România își va concentra eforturile în sensul unei **contribuții pozitive** la consensul și acțiunea comunitară și la promovarea obiectivelor comune ale statelor membre. Reputația României va trebui să impună recunoașterea acesteia atât ca **stat adaptabil și flexibil**, cât și ca **stat capabil de a influența deciziile comunitare.**

România va elabora și susține poziții clare, concrete și pragmatice față de **marile teme europene.** Formularea unui interes național pe o temă europeană majoră presupune însă un proces intern amplu de coordonare a pozițiilor politice și de dezbatere publică.

Premisa fundamentală în poziționarea la nivel comunitar, este aceea că **interesele României sunt convergente cu cele ale Uniunii**, iar promovarea intereselor UE ca entitate, răspunde, în egală măsură, intereselor României.

În domeniul **relațiilor externe**, România, ca stat membru NATO, ONU, OSCE și UE, va trebui să-și reconfigureze mecanismele de formulare a obiectivelor și infrastructura de promovare a intereselor naționale, în principal pe cele două direcții - europeană și transatlantică - și să valorifice în mod deosebit punctele lor comune: valorile democratice și nevoia de securitate.

Interesul prioritar al României îl reprezintă modernizarea, stabilitatea, prosperitatea și dezvoltarea, într-o Europă unită care, în parteneriat cu SUA, va fi promotoare a unei lumi pașnice, stabile, în care valorile democratice, supremația legii, buna guvernare și dezvoltarea constituie reperele marilor procese de transformare și evoluție.

Odată cu aderarea la UE, politica externă și de securitate a României nu se modifică fundamental. Continuitatea va constitui principala caracteristică a acesteia. Se modifică însă metodele de politică externă, canalele de comunicare și interacțiune, în lumina noilor oportunități care trebuie valorificate. De asemenea, agenda politicii externe se îmbogățește cu temele de interes major la nivel comunitar.

Obiectivele strategice ale politicii externe a României, în etapa post-aderare, sunt:

- Consolidarea construcției europene și îndeplinirea angajamentelor UE în materie de extindere
- Strângerea legăturilor transatlantice ca instrument esențial de gestionare a realității lumii globalizate
- Realizarea unei contribuții diversificate, active și substanțiale la securitatea euro-atlantică și internațională, cu accent pe stabilizare și reconstrucția post-conflict

- Aplicarea unei politici de vecinătate care să transforme țările acoperite de Politica Europeană de Vecinătate (ENP) și riverane Mării Negre, în special Republica Moldova, dar și cele din Asia Centrală, într-un veritabil cerc de prieteni ai UE.
- Sprijinirea concretizării perspectivei europene a Balcanilor de Vest
- Dezvoltarea unei relații pragmatice cu Federația Rusă bazată pe interese comune și guvernată de principiile raporturilor existente între UE și Rusia.
- Dezvoltarea de relații consolidate cu puterile globale emergente
- Identificarea nișelor și valorificarea oportunităților de politică externă în spațiul Orientului Mijlociu, orientate spre găsirea celor mai durabile soluții pentru stabilitatea și dezvoltarea regiunii
- Reașezarea relațiilor cu America Latină, Africa și Asia de Sud și Sud-Est în funcție de politica deja conturată la nivel comunitar față de acestea.
- Consolidarea multilateralismului ca metodă principală de abordare a provocărilor globalizării
- Convertirea, inclusiv prin demersuri de politică externă, a oportunităților economice deschise de aderarea la UE în dividende palpabile pentru cetățenii români
- Promovarea consecventă a democrației și a drepturilor omului, a valorilor europene în general
- Promovarea dialogului între culturi și civilizații
- Întărirea relațiilor cu românii de pretutindeni, în special cu diaspora recentă din statele membre UE și toate comunitățile românești din statele vecine

Principiile care vor călăuzi acțiunile de politică externă ale României vor fi echilibrul, coerența și pragmatismul, pe baza unui set flexibil de parteneriate și alianțe tematice.

Ca stat membru al UE, România își va menține liniile fundamentale de politică externă. România va căuta să valorifice în beneficiul UE avantajele poziției sale geostrategice, portofoliul de relații cu state nemembre UE și experiența dobândită în transformarea sa în țară democratică cu economie de piață funcțională, precum și în participarea la eforturile comunității internaționale de pacificare, stabilizare și reconstrucție.

România va susține dezvoltarea Politicii Externe și de Securitate Comune și a Politicii Europene de Securitate și Apărare (PESC/PESA), valorificând specializarea în anumite domenii de politică externă. Astfel, **principalele arii de interes ale României** vor fi, în mod firesc, cele generate de poziționarea geografică, de portofoliul de relații și expertiză în vecinătatea estică, în special cu Republica Moldova și Ucraina, dar și cu Federația Rusă și Caucazul de Sud, în Balcanii de Vest și Marea Neagră. Nu în ultimul rând, o atenție aparte va fi acordată evoluției relației transatlantice.

Ca stat de frontieră a UE, România va fi în mod natural mai sensibilă la **aspectele legate de vecinătate și cele privind securitatea.** Migrația ilegală, traficul de ființe umane, criminalitatea transfrontalieră în general și combaterea terorismului vor constitui subiecte prioritare pentru România. Aceste teme vor fi constant promovate în context comunitar ca surse de preocupare și interes pentru UE, în ansamblul său, indiferent de zona de proveniență geografică a riscurilor neconvenționale (Marea Neagră, Balcanii, Asia Centrală, spațiul ex-sovietic etc.).

Alături de prioritățile geografice, **politica externă a României se va concentra într-o mai mare măsură pe aspecte orizontale, tematice** – securitate, democrație, dezvoltare, drepturile omului, schimbări climatice, migrație și dialogul între culturi și civilizații. O astfel de **abordare orizontală** este necesară, întrucât va trebui consolidată „cultura tematică”, complementară „culturii geografice” sau celei „multilaterale”, care au dominat diplomația tradițională. Domeniile indicate sunt și cele în care România posedă o experiență proprie considerabilă și ar putea aduce o valoare adăugată în cadrul UE și în plan bilateral.

Pornind de la realitățile actuale ale Uniunii, cea mai bună abordare a poziționării României va urmări: **valorizarea punctelor comune și căutarea pozițiilor de compromis, participarea activă și eficientă la toate procesele formale/informale la nivel comunitar/ interguvernamental și soluționarea problemelor interne, în același timp și în corelare cu preluarea reformelor comunitare.**

România va promova inițiative proprii la nivel comunitar și o poziție pro-activă atât prin **formularea de propuneri noi**, precum și prin **diseminarea unor inițiative românești de succes** (de ex. implementarea protocolului de la Kyoto, modelul de integrare a minorităților etnice).

România va susține o orientare a Uniunii spre exterior, spre provocările globalizării, în vederea construirii unei Uniuni dinamice, capabile de adaptare, unitare și puternice în toate domeniile: economic, relații externe și securitate.

În logica dinamică a procesului de luare a deciziilor la nivel comunitar, **statele membre sunt interesate să cunoască evaluarea și poziția oficială a României față de marile teme europene**. Acest lucru permite anticiparea unor alianțe în vederea promovării poziției României la nivel comunitar.

F1. Tratatul Constituțional

Ca nou stat membru al Uniunii Europene, de la 1 ianuarie 2007, **România dorește să contribuie la succesul efortului de reformă și de adaptare a UE 27 la provocările actuale**, pentru a răspunde așteptărilor cetățenilor. Este importantă, în acest context, finalizarea procesului de reformă la nivelul instituțiilor europene, pentru a dota Uniunea extinsă cu mecanismele și resursele necesare pentru a funcționa mai eficient în plan intern și global.

Interesele României sunt strâns legate de viabilitatea procesului de integrare europeană. **România susține adâncirea integrării europene și se pronunță în favoarea consolidării acțiunii comunitare, ca răspuns la provocările interne și externe.**

România susține actuala și viitoarele Președinții ale Consiliului Uniunii Europene în soluționarea procesului de reformă a Tratatelor Uniunii, până la alegerile europene din 2009, conform obiectivului agreat în Declarația de la Berlin din 25 martie 2007 („așezarea Uniunii Europene pe noi baze comune înainte de alegerile parlamentare din 2009”).

România a aprobat Tratatul Constituțional odată cu ratificarea Tratatului său de Aderare la Uniunea Europeană, aderarea sa și a Bulgariei ridicând la 18 numărul statelor membre ce au ratificat acest document. De aceea, **România consideră că substanța și echilibrul actualului TC trebuie păstrate în actualul proces de identificare a unei soluții consensuale**, acceptabile tuturor statelor membre, privind reforma tratatelor. **România** consideră, în același timp, că reforma instituțională, necesară pentru o mai bună funcționare a UE trebuie să fie însoțită de pași corespunzători în direcția aprofundării integrării politice și economice a Uniunii.

România va continua să se asocieze procesului de dezbatere la nivel european, precum și să se consulte cu statele membre și cu ceilalți parteneri de dialog, în vederea atingerii unei soluții consensuale în intervalul de timp stabilit.

F2. Politica agricolă comună

Politica Agricolă Comuna (PAC) a Uniunii Europene există de mai bine de 40 de ani ca una dintre cele mai importante politici pan-europene. Ea se decide la nivelul UE de către guvernele Statelor Membre (SM), este pusă în aplicare de către Statele Membre și presupune sprijin pentru veniturile fermierilor, astfel încât aceștia să producă mărfuri de înaltă calitate cerute de piață, protejând în același timp mediul înconjurător.

În ultimii zece ani, PAC a suferit schimbări fundamentale; în primul rând, a fost simplificată foarte mult prin punerea la o altă plată, a diferitelor scheme de plăți directe acordate fermelor. Pe de altă parte, ea s-a transformat într-un mecanism mai eficient, care atinge mai multe obiective la un cost mai scăzut.

Cele mai importante obiective și planuri pe termen mediu și lung privind politica agricolă comună, se referă la:

Simplificarea PAC și reducerea birocrăției, un proces care va fi abordat dintr-o dubla perspectivă - tehnică și politică - și va cuprinde proiecte precum elaborarea unui singur regulament pentru toate organizările comune de piață.

Extinderea utilizării resurselor regenerabile, în scopul obținerii de căldură, electricitate și combustibili.

Investiții în viitorul zonelor rurale, ce vor viza sprijinirea reformelor primului pilon al PAC și vor contribui la implementarea strategiei UE pentru creștere economică și angajarea forței de muncă

Simplificarea legislației legate de Politica Comună în domeniul Pescuitului, pentru a reduce greutatea cu care se confruntă sectorul de pescuit și administrațiile competente.

În definirea poziției sale față de principalele coordonate ale PAC, **România vizează în primul rând depășirea problemelor structurale ale agriculturii naționale**, precum slaba dotare cu mașini și utilaje, fărâmițarea terenurilor agricole și slaba competitivitate a produselor românești pe Piața Internă. Având în vedere tendința de liberalizare a comerțului cu produse agricole, dar și ponderea mare a agriculturii în PIB-ul României (12%; în plus, peste 40% din populația țării trăiește în mediul rural), o abordare favorabilă României în ceea ce privește Politica Agricolă Comuna la modul general, ar fi **evitarea reducerii severe a bugetului PAC, în special a fondurilor pentru dezvoltare rurală.**

Referitor la **reforma sectorului legume-fructe**, România consideră că este necesară stimularea organizării grupurilor de producători și a organizațiilor de producători în vederea concentrării ofertei acestora în condiții de calitate și competitivitate.

Ca țară viticolă, România urmărește cu interes și dorește să contribuie la definirea și conținutul **reformei organizării comune de piață în sectorul vitivinicol**, considerând că reforma trebuie să cuprindă cu prioritate trei principii: calitate, comunicare și piață.

În ceea ce privește **protecția animalelor**, România susține ideea interzicerii importului și comerțului cu blană de câine și pisică și este interesată de protecția animalelor din laboratoare.

Referitor la **sănătatea plantelor**, România consideră că prin adoptarea și implementarea Strategiei tematice privind utilizarea durabilă a pesticidelor, se va înregistra un impact pozitiv în ceea ce privește sănătatea oamenilor și a animalelor, mediul înconjurător, reducerea nivelului de reziduuri din plante și produse de origine vegetală.

România își exprimă interesul în ceea ce privește **politica comună a pescuitului**, în vederea conservării resurselor acvatice vii și protecției biodiversității marine, luând în considerare sensibilitatea acestor habitate la efectele de traulare.

În privința siguranței alimentare, România își exprimă interesul privind creșterea transparenței și coerenței procedurilor care guvernează aprobarea organismelor modificate genetic de către EFSA/Comisie și susține necesitatea adoptării regulamentelor pentru aditivi, arome și enzime în alimente și pentru îmbunătățirea monitorizării reziduurilor de medicamente veterinare.

F3. Politica de coeziune. Dezvoltarea regională

Pentru a fi solidară și a rămâne competitivă, **UE acționează prin politica de coeziune** pentru corectarea dezechilibrelor economice și sociale dintre regiunile componente și statele membre, în scopul reducerii disparităților în nivelul de dezvoltare. Extinderile succesive ale UE au făcut ca atingerea obiectivelor coeziunii economice și sociale să devină tot mai dificilă, întrucât statele membre sunt tot mai eterogene, iar disparitățile economice și sociale între cele 268 de regiuni ale UE-27 au crescut considerabil.

Cele trei obiective ale politicii de coeziune a Uniunii Europene – Convergență, Competitivitate Regională și Ocuparea Forței de Muncă și respectiv, Cooperare Teritorială Europeană – sunt finanțate prin Fondurile Structurale și de Coeziune denumite și Instrumente Structurale.

Conform reglementărilor comunitare, România poate accesa instrumentele structurale pe baza unor **documente strategice de programare**, respectiv Planul Național de Dezvoltare, Cadrul Strategic Național de Referință și Programele Operaționale, care asigură corelarea obiectivelor de dezvoltare regională ale României cu prioritățile politicii de coeziune a UE.

În acord cu politica europeană de coeziune economică și socială, **România promovează o politică regională care are ca obiectiv general** diminuarea decalajelor economice și sociale dintre diferitele regiuni și zone ale țării, acumulate în timp, prevenirea apariției unor noi dezechilibre, precum și susținerea unei dezvoltări durabile a tuturor regiunilor țării. **Pe termen mediu**, prioritară este restructurarea economiei regiunilor, creșterea gradului lor de competitivitate și a contribuției lor la dezvoltarea socio-economică a țării, în concordanță cu obiectivele europene ale politicii de coeziune.

În prezent, în România există **un nou tip de abordare a aspectelor dezvoltării regionale**, bazat pe principiile descentralizării, concentrării eforturilor investiționale, parteneriatului și planificării, principii promovate și de UE. Autoritățile și colectivitățile locale și regionale se implică activ în promovarea propriilor interese, prin inițierea și promovarea de proiecte și programe de dezvoltare regională și locală. În același timp, Guvernul are obligația de a integra și corela politicile sectoriale cu politicile regionale și de a crea cadrul necesar punerii în aplicare a politicilor de tip structural.

În perioada 2007-2013, România va implementa **șase Programe Operaționale Sectoriale și un Program Operațional Regional** în cadrul Obiectivului 1 – Convergență (creștere economică, mediu, transport, dezvoltare regională, dezvoltarea resurselor umane, dezvoltarea capacității administrative și asistență tehnică) și colaborează cu țările vecine și alte state membre UE la elaborarea altor opt Programe Operaționale în cadrul Obiectivului 3 – Cooperare teritorială europeană.

Absorbția fondurilor comunitare constituie o prioritate pentru România, ținând cont de contribuția însemnată pe care aceste fonduri o vor avea la recuperarea decalajelor față de nivelul de dezvoltare din celelalte state membre ale UE. Accesul la aceste resurse financiare prin politica europeană de coeziune reprezintă unul dintre principalele beneficii economice ale aderării la UE.

Complementar cu fondurile comunitare, **resursele bugetare ale statului și cele care vor fi atrase din mediul privat**, vor fi angajate pe direcțiile prioritare de dezvoltare care se regăsesc în Planul Național de Dezvoltare.

Premisele pentru utilizarea optimă a acestor resurse financiare sunt: **informarea reală** a tuturor categoriilor de potențiali solicitanți și beneficiari ai proiectelor finanțate din fondurile europene; **asigurarea cu prioritate a capacității administrative** a tuturor instituțiilor implicate în gestionarea și implementarea fondurilor comunitare, pentru ca acestea să își poată desfășura activitatea la standarde înalte, eficient și transparent; **sprijinirea promotorilor de proiecte** pentru stabilirea unui portofoliu de proiecte mature, care să poată fi finanțate imediat după aprobarea programelor operaționale. Reînnoirea permanentă a acestei rezerve de proiecte constituie o garanție a creșterii gradului de absorbție a fondurilor comunitare. Un accent deosebit trebuie pus pe formarea unui număr suficient de specialiști în gestiunea fondurilor comunitare, care să acopere întreg spectrul administrației publice românești, atât geografic, cât și tematic.

F4. Piața Internă

Comerțul interior în cadrul UE reprezintă unul dintre pilonii importanți pentru prosperitatea Uniunii Europene și constituie, de asemenea, motorul creșterii economice. **O piață internă eficientă este esențială pentru un viitor economic prosper, pentru crearea de locuri de muncă și îmbunătățirea condițiilor de trai pentru cetățenii europeni**

Libera circulație a bunurilor se realizează prin eliminarea obstacolelor tehnice din calea circulației produselor și prin armonizarea la nivel comunitar a regulilor tehnice naționale. Statele membre pot totuși să refuze aplicarea principiului în cazul unor rațiuni de siguranță publică, sănătate publică sau protecția mediului înconjurător. În aceste cazuri orice măsuri luate trebuie să fie compatibile cu principiul necesității și al proporționalității. **România susține facilitarea liberei circulații a bunurilor prin aplicarea principiului recunoașterii mutuale** care face în prezent doar obiectul jurisprudenței Curții Europene de Justiție și a documentelor interpretative elaborate de Comisia Europeană. Prin aplicarea acestui principiu, accesul produselor neacoperite de acquis-ul comunitar este facilitat, nemaifiind necesare evaluări suplimentare din partea autorităților publice din statul membru de destinație, ceea ce determină diminuarea costurilor operatorilor economici cu efect favorabil asupra competitivității întreprinderilor.

Odată cu semnarea Tratatului de Aderare la Uniunea Europeană, România a acceptat perioadele tranzitorii de limitare a **liberei circulații a lucrătorilor** români în Uniunea Europeană.

România susține recomandarea Comisiei Europene către statele membre de a nu impune restricții privind accesul lucrătorilor din noile state membre pe piața forței de muncă. **Mobilitatea lucrătorilor este un factor pozitiv** care determină creștere economică, iar statele care nu au aplicat restricții s-au bucurat de beneficiile economice ale migrației forței de muncă.

În prezent **libera circulație a capitalurilor** este complet liberalizată ca urmare a unui îndelung proces încheiat formal prin Tratatul de la Maastricht. Cu toate acestea, încă sunt necesare a fi introduse măsuri paralele care să asigure cel mai înalt grad de corelare între politicile comunitare, măsuri la care România subscrie: măsuri cu privire la actorii economici și consumatori, pentru a garanta o concurență corectă și un grad înalt de protecție a consumatorilor; măsuri de natură fiscală; măsuri pentru combaterea fraudelor; măsuri în privința adaptării zonei euro ca urmare a recentei extinderi cu 12 state; măsuri pentru combaterea terorismului care conduc la restricții cu privire la libera circulație a capitalurilor, cu posibilitatea înghețării fondurilor ce pot finanța acțiuni de natură teroristă.

Libera circulație a serviciilor reprezintă cea de a 4-a libertate fundamentală, alături de libera circulație a persoanelor, a mărfurilor și a capitalurilor, care sunt esențiale pentru buna funcționare a Pieței Interne. **România va continua aplicarea principiilor generale în baza cărora este asigurată libera circulație a serviciilor – dreptul de stabilire și dreptul de practicare a serviciilor în afara granițelor.** Având în vedere efectul direct de aplicare a acestor principii, România a desfășurat un amplu proces de eliminare a barierelor în libera practicare a serviciilor desfășurat la nivel național și local, astfel încât legile naționale să fie compatibile cu aceste principii și să fie aplicate nediscriminatoriu. Acest proces va continua și în perioada următoare, și va consta în evaluarea sistemelor de autorizare a serviciilor și simplificarea administrativă a acestor sisteme. Aceste demersuri sunt asumate în procesul de transpunere a Directivei Servicii pe Piața Internă care este prevăzută pentru anul 2009.

Diferențele dintre legislațiile naționale în **domeniul proprietății intelectuale** pot deveni bariere în calea liberei circulații a bunurilor și pot distorsiona libera concurență. La nivel comunitar există reguli în domeniul mărcii comerciale. Acestea au fost urmate de reglementări asemănătoare în domeniul desenelor, obținerii de brevete și a sistemului european de brevetare, modelelor utilitare, drepturilor de copyright, combaterea pirateriei și a contrafacerii. **România sprijină garantarea unui cadru eficace pentru protecția drepturilor de proprietate intelectuală.**

Domeniul achizițiilor publice reprezintă 16% din PIB-ul Uniunii Europene, astfel încât este de o importanță economică deosebită pentru Piața Internă. Achizițiile publice se referă la achizițiile de bunuri și servicii precum și la concesiunile de lucrări publice.

Uniunea Europeană a urmărit să deschidă achizițiile publice concurenței prin coordonarea procedurilor naționale de atribuire a contractelor.

Legislația comunitară cu privire la achizițiile publice este fondată pe reguli și criterii clare de selecție a ofertelor care să asigure transparența în vederea deschiderii achizițiilor publice concurenței, fiind acordată prioritate procedurilor de licitație deschisă sau restrânsă sau procedurii de cerere de oferte. Un alt principiu aplicabil la nivelul UE este acela al acțiunii rapide și eficiente împotriva deciziilor luate de autoritățile contractante care încalcă regulile comunitare privind achizițiile publice. **România sprijină ameliorarea procedurilor cu privire la achizițiile publice pentru ca banii publici ai contribuabililor europeni și implicit ai cetățenilor români, să fie utilizați cât mai bine.**

România susține exploatarea potențialului Pieței Interne în scopul stimulării creșterii economice și a ocupării forței de muncă și eliminarea obstacolelor în ceea ce privește funcționarea eficientă a Pieței Interne. **În ceea ce privește viitorul Pieței Interne, România susține prioritățile Uniunii Europene în scopul generării de beneficii pentru cetățeni și consumatori:** asigurarea unei integrări economice consolidate prin liberalizarea piețelor și exploatarea beneficiilor monedei unice; promovarea societății bazate pe cunoaștere și a inovării în contextul unei concurențe crescute din partea economiilor emergente; respectarea și simplificarea acquisului comunitar cu privire la Piața Internă.

F5. Politica în domeniul concurenței și ajutorului de stat

Regulile comunitare de concurență au o vechime de jumătate de secol, fiind incluse în Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene, semnat la Roma, în anul 1957.

Regulamentele și deciziile comunitare prezintă o relevanță deosebită pentru domeniul concurenței. Acestea sunt direct aplicabile în statele membre, fără a fi necesară transpunerea lor în dreptul intern printr-o lege sau alt act normativ.

Întreprinderile cărora li s-a încredințat operarea unui serviciu economic de interes economic general sau care au un caracter de monopol fiscal sunt supuse regulilor din tratat, mai ales celor privind concurența, în măsura în care aplicarea acestor reguli nu împiedică realizarea, în drept sau în fapt, a misiunilor speciale care au fost încredințate unor astfel de întreprinderi.

Comisia Europeană este obligată să vegheze la respectarea acestor reguli. Acolo unde consideră necesar, aceasta poate interveni prin decizii și directive adresate statelor membre.

Comisia folosește puterile conferite de art. 86 din tratat pentru a determina deschiderea spre concurență a unor piețe, anterior dominate de monopoluri (spre ex. piața telecomunicațiilor, piața energiei electrice), acțiunile vizând, mai ales: separarea activităților în care introducerea concurenței nu este posibilă sau nu este eficientă din punct de vedere economic de cele care pot fi realizate în regim de concurență și asigurarea transparenței cu privire la fluxurile financiare între statele membre și întreprinderile publice.

În Uniunea Europeană, autoritățile naționale de concurență și instanțele judecătorești pot aplica direct legislația comunitară ori de câte ori o înțelegere anticoncurențială sau exercitarea unui abuz de poziție dominantă poate să afecteze comerțul dintre Statele Membre. Astfel, în prezent și **Consiliul Concurenței are posibilitatea să implementeze direct prevederile acquis-ului comunitar în domeniul antitrust**, respectiv articolele 81 și 82 din Tratatul CE și legislația secundară emisă în aplicarea Tratatului.

Implementarea directă de către Consiliul Concurenței a Tratatului CE nu exclude aplicarea Legii concurenței. **Legea concurenței va continua să fie aplicată la cazurile de interes național.** Însă, pentru practicile și înțelegerile anticoncurențiale care afectează comerțul între statele membre ale UE, **Consiliul Concurenței va implementa direct acquis-ul comunitar în cooperare cu Comisia și cu autoritățile de concurență din alte state membre.**

Pentru a conferi Comisiei și autorităților de concurență din Statele Membre posibilitatea de a coopera în vederea aplicării regulilor comunitare în materie de concurență, a fost creată **Rețeaua Europeană de Concurență** (European Competition Network – ECN). ECN a fost definită drept un „forum de dezbateri și cooperare în aplicarea legislației comunitare din domeniul concurenței. ECN reprezintă un cadru pentru cooperarea între autoritățile de concurență naționale în cazurile în care se aplică articolele 81 și 82 din Tratatul CE și constituie baza pentru crearea și menținerea în Europa a unei culturi comune a concurenței.” Astfel, **Rețeaua Europeană de Concurență facilitează:** schimbul de experiență între autoritățile europene de concurență pentru crearea și menținerea în Europa a unei culturi comune a concurenței; colaborarea strânsă între autoritățile europene de concurență în soluționarea cazurilor complexe în care piața geografică afectată excede limitele teritoriale ale unui singur stat membru; alocarea eficientă a cazurilor.

În cadrul ECN a fost dezvoltat un mecanism pentru notificarea cazurilor și eventuala lor realocare către o altă autoritate de concurență. Pentru a facilita acest proces, Comisia și autoritățile naționale de concurență pot face schimb de informații obținute în cadrul investigațiilor. **Alocarea cazurilor între membrii Rețelei se realizează conform principiului „cele mai bine plasate autorități”, la nivel european o practică sau o înțelegere anticoncurențială putând fi analizată de:** o singură autoritate de concurență, cu eventuala asistență din partea autorităților de concurență din alte State Membre; sau mai multe autorități naționale de concurență acționând în paralel; sau Comisia Europeană.

Comunicarea între membrii ECN fiind esențială pentru buna funcționare a Rețelei, **autoritățile naționale au obligația** ca, atunci când intenționează să acționeze în baza articolelor 81 și 82 din Tratatul CE, **să informeze Comisia înainte de (sau imediat după) luarea primei măsuri formale de investigație.** În același timp, interpretarea uniformă a regulilor din Tratat este asigurată printr-un **mechanism de “pre-consultare”, care obligă autoritățile naționale să transmită Comisiei Europene proiectul deciziei sau un document echivalent cu minimum 30 de zile înainte de data la care decizia formală urmează să fie adoptată.**

În contextul acestor evoluții, este necesară o disciplină sporită în domeniul concurenței din partea agenților economici naționali întrucât **comportamentele actorilor din piață sunt, începând cu 1 ianuarie 2007, atent monitorizate de 28 de autorități de profil** (Comisia Europeană și cele 27 de autorități din Statele Membre).

După data aderării, piața românească a devenit parte componentă a pieței interne europene, iar operatorii economici din România au intrat în concurență directă cu operatorii economici din celelalte state membre.

Legislația românească în domeniul concurenței este armonizată cu legislația comunitară în acest domeniu.

O formă de practică anticoncurențială interzisă se referă la **abuzul de poziție dominantă.** Astfel, **este interzisă folosirea în mod abuziv a unei poziții dominante** deținute de către unul sau mai mulți agenți economici **pe piața românească ori pe o parte substanțială a acesteia,** prin recurgerea la fapte anticoncurențiale, care au ca obiect sau pot avea ca efect afectarea activității economice ori prejudicierea consumatorilor. Asemenea practici abuzive pot consta, în special, în: impunerea, în mod direct sau indirect, a preturilor de vânzare sau de cumpărare, a tarifelor ori a altor clauze contractuale inechitabile și refuzul de a trata cu anumiți furnizori sau beneficiari; limitarea producției, distribuției sau dezvoltării tehnologice în dezavantajul utilizatorilor ori consumatorilor; aplicarea, în privința partenerilor comerciali, a unor condiții inegale la prestații echivalente, provocând în acest fel, unora dintre ei, un dezavantaj în poziția concurențială; condiționarea încheierii unor contracte de acceptare, de către parteneri, a unor clauze stipulând prestații suplimentare care, nici prin natura lor și nici conform

uzanțelor comerciale, nu au legătura cu obiectul acestor contracte; practicarea unor preturi excesive sau practicarea unor preturi de ruinare, în scopul înlăturării concurenților, sau vânzarea la export sub costul de producție, cu acoperirea diferentelor prin impunerea unor preturi majorate consumatorilor interni; exploatarea stării de dependentă în care se găsește un alt agent economic față de un asemenea agent sau agenți economici și care nu dispune de o soluție alternativă în condiții echivalente, precum și ruperea relațiilor contractuale pentru singurul motiv că partenerul refuză să se supună unor condiții comerciale nejustificate.

Noua abordare din domeniul ajutoarelor de stat presupune: identificarea obiectivelor privind dezvoltarea economică a României, stabilirea priorităților de implementare a acestora, precum și concentrarea resurselor financiare necesare pentru atingerea obiectivelor identificate.

Prioritățile stabilite vor fi susținute prin măsuri de ajutor de stat compatibile cu legislația românească și comunitară. Aceste măsuri sunt exceptate de la obligația notificării și autorizării prealabile de către Comisia Europeană, dacă este acordat cu respectarea condițiilor stabilite și se referă la: **ajutorul regional**, vizând, în principal, investițiile și crearea de locuri de muncă pentru asigurarea dezvoltării anumitor regiuni sau reducerea/eliminarea disparităților de dezvoltare existente în cadrul unei regiuni; **ajutorul pentru IMM-uri**, care încurajează investițiile destinate dezvoltării IMM-urilor, ele reprezentând un factor de stabilitate socială și de creștere economică; **ajutorul pentru cercetare-dezvoltare** încurajează susținerea acestor activități prin investiții concretizate în achiziționarea de instrumente, echipamente, terenuri, incinte necesare desfășurării acestor activități, angajarea de personal specializat, susținerea costurilor aferente serviciilor de consultanță în domeniu; **ajutorul pentru protecția mediului** susține investițiile destinate îmbunătățirii standardelor de mediu, reparării sau prevenirii prejudiciilor aduse mediului sau resurselor naturale; **ajutorul pentru ocuparea forței de muncă** poate fi acordat, de regulă, sub formă de scheme, pentru crearea de noi locuri de muncă, pentru angajarea de persoane defavorizate sau cu dizabilități; **ajutorul pentru instruirea angajaților** se aplică în toate sectoarele de activitate și se realizează, în principal, în beneficiul postului actual sau viitor al angajatului; **ajutorul pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate**; **ajutorul de stat sub forma capitalului de risc** urmărește corectarea unor eșecuri ale piețelor financiare în furnizarea de capital, în special, pentru întreprinderile nou înființate sau întreprinderile care acționează în domeniul tehnologiilor de vârf; **ajutorul de stat pentru compensarea pierderilor nete generate de furnizarea serviciilor de interes economic general**, are rolul de a asigura furnizarea unor servicii esențiale, către toți cetățenii, indiferent de localizarea lor geografică, în cantități suficiente și la un preț rezonabil; **ajutorul de stat care se află sub pragul „de minimis”** constă în sume ce nu pot depăși 100.000 de euro cumulate pentru o perioadă de 3 ani și nu pot fi destinate subvenționării exportului; **ajutoarele de stat sectoriale**- astfel, pentru anumite sectoare, considerate „sensibile”, există reglementări specifice privind ajutoarele de stat ce pot fi acordate, aceste sectoare fiind: industria cărbunelui, siderurgia, sectorul fibrelor sintetice, industria autovehiculelor și cea a construcțiilor de nave. De asemenea, există reguli speciale pentru ajutoarele de stat acordate în agricultură, piscicultură și în domeniul transporturilor aeriene și maritime.

Aplicarea acestor măsuri, în corelare cu prioritățile identificate, va fi de natură a asigura transparența necesară în domeniul alocării fondurilor publice și încrederea în politicile guvernamentale

F6. Politica industrială

Politica industrială a Uniunii Europene are ca obiectiv menținerea și dezvoltarea competitivității economiei statelor membre.

Măsurile de politică industrială ale Uniunii Europene vor completa eforturile depuse la nivelul statelor membre în ceea ce privește susținerea unei baze industriale europene solide și dinamice. Ele vizează în mod special crearea condițiilor favorabile dezvoltării întreprinderilor (cu precăderea a acelor din sectorul privat) și procesului inovațional, cu scopul de a face din UE o zonă atractivă pentru investiții și crearea de noi locuri de munca. În acest sens, întreprinderile vor avea ca principale responsabilități dezvoltarea gamei de produse și a procedeelelor de fabricație, îmbunătățirea/consolidarea competențelor pentru deblocarea accesului la noi piețe, precum și identificarea unor noi oportunități determinate de progresele tehnologice și procesul de globalizare.

Obiectivul noii politici industriale comunitare îl reprezintă stimularea adaptabilității la noile condiții și la transformările structurale în scopul creșterii competitivității sectorului industrial, ținându-se cont în mod special de concurența pe plan mondial.

Industria va continua să aibă pentru România un rol important și o pondere semnificativă în structura economiei și va constitui unul dintre principalii factori ai dezvoltării economice durabile.

În acest sens se urmărește **reducerea decalajului existent față de media de dezvoltare economică a Uniunii Europene**. Revizuirea politicii industriale românești trebuie să răspundă următoarelor provocări: creșterea importanței serviciilor pentru industria prelucrătoare; avansul rapid al tehnologiei informației; adaptările și restructurările impuse de fenomenul globalizării.

În acest context, România este interesată ca inițiativele orizontale să vizeze: **anticiparea schimbărilor structurale** și crearea unor condiții cadru corecte; **interacțiunea între industria prelucrătoare și servicii**, în sensul recunoașterii serviciilor ca parte integrantă a politicii industriale; **accelerarea procesului de standardizare**; **conexiunea între politica industrială și clustere**, inclusiv măsuri pentru promovarea clusterelor; stimularea cercetării și inovării în tehnologii nepoluante.

F7. Politica energetică

Uniunea Europeană își propune implementarea unei politici comune în domeniul energetic, deși în domeniul energetic competențele naționale sunt foarte extinse, iar instrumentele comunitare sunt, într-o oarecare măsură, limitate.

În luna martie 2006, Comisia Europeană a publicat o Carte Verde care definește liniile generale ale politicii europene în domeniul energetic:

- Definitivarea pieței interne de energie;
- Creșterea securității în alimentare, inclusiv prin introducerea unor mecanisme de solidaritate între statele membre;
- Creșterea gradului de diversificare a producției de energie;
- Asigurarea unei abordări comune a problematicii schimbărilor climatice;
- Încurajarea inovării și cercetării în domeniul energetic;
- Abordarea problematicii energetice, în afara Uniunii, cu o „singură voce”.

Cartea Verde remarcă și importanța strategică pe care o are România ca țară de tranzit pentru hidrocarburi pe direcția Est-Vest.

Strategia energetică a României este în concordanță cu elementele agreeate la nivel comunitar ale unei politici europene în domeniul energiei, vizând: asigurarea securității aprovizionării cu energie, competitivitatea pieței de energie și durabilitatea consumului energetic. În calitate de stat membru, România sprijină eforturile europene de formulare și implementare a unei politici energetice comune.

Realizarea acestor obiective pentru România impune o serie de **direcții de acțiune strategice**. În primul rând, în asigurarea securității aprovizionării, România trebuie să acționeze conjugat atât pe plan intern – prin utilizarea rațională și creșterea eficienței consumului resurselor existente, explorarea unor noi zăcăminte, asigurarea stocurilor strategice, cât și pe plan extern – prin consolidarea parteneriatelor cu țări terțe producătoare (din zona Mării Caspice și a Asiei Centrale, cât și din alte regiuni, cum este Nordul Africii), participare activă în realizarea potențialului deosebit de tranzit energetic al Mării Negre și asigurarea unei activități susținute a Portului Constanta în acest context, promovarea realizării proiectelor de tranzit al hidrocarburilor prevăzute să traverseze România (Nabucco, PEOP).

România va participa activ la consolidarea și asigurarea funcționalității pieței europene de energie, care va asigura competitivitatea companiilor europene și prețuri adecvate la consumatori. Măsurile prevăzute pentru liberalizarea pieței europene de energie, printre care separarea patrimonială, vor asigura necesarul de investiții în infrastructură. De asemenea, interconectarea va face posibilă tranzacționarea transfrontalieră și va asigura integrarea la nivelul pieței unice. România se află într-un stadiu avansat în transpunerea legislației europene în domeniul liberalizării pieței de energie. Cu toate acestea, România trebuie să realizeze eforturi susținute în implementarea acestora, asigurarea investițiilor în modernizarea infrastructurii învechite și realizarea interconexiunilor cu țările vecine. Funcționarea eficientă și competitivă a pieței naționale de energie și conectarea la piețele vecine va permite României să își definească o poziție strategică în regiune și să joace un rol activ în aplicarea prevederilor Tratatului Comunității Energiei în sud-estul Europei. România și-a manifestat deja intenția de a găzdui, la București, realizarea Bursei regionale de energie.

Principalele direcții de acțiune ale strategiei energetice a României, convergente cu cele ale politicii energetice a Uniunii Europene în **domeniul securității alimentării cu resurse energetice**, sunt:

- creșterea siguranței în alimentarea cu energie atât din punct de vedere al mixului de combustibili cât și al infrastructurii de rețea;
- alegerea unui mix de energie echilibrat, cu accent pe utilizarea cărbunelui, energiei nucleare și resurselor energetice regenerabile, inclusiv prin utilizarea potențialului hidro neexploatat, care să confere sectorului energetic competitivitate și securitate în aprovizionare;
- asigurarea necesarului de cărbune și uraniu în principal din producție internă și diversificarea resurselor de aprovizionare cu uraniu prin combinarea exploatării raționale a resurselor naționale cu importul de uraniu;
- gestionarea eficientă și exploatarea rațională în condiții de securitate a resurselor energetice primare epuizabile din România și menținerea la un nivel acceptabil, pe baze economice, a importului de resurse energetice primare (dependența limitată/controlată).

Asigurarea protecției mediului reprezintă un alt obiectiv major al politicii energetice europene, la care România va trebui să se ralieze. La nivel european s-au acordat, cu ocazia Consiliului European din martie a.c. câteva ținte obligatorii în acest sens: promovarea surselor regenerabile de energie, domeniu în care România și-a asumat prin aderarea la UE importante angajamente, creșterea consumului de biocarburanți, creșterea eficienței energetice. Pentru aceste domenii, România va beneficia de importante sume alocate în cadrul Programelor Operaționale Sectoriale. Este important, însă, ca România să-și consolideze sectorul de cercetare și inovare în domeniul energiei regenerabile, al eficienței energetice și al protecției mediului și să participe activ la programele europene conexe. România are un potențial important de resurse regenerabile, pe care va trebui să-l realizeze. De asemenea, cărbunele va continua să joace un rol important în mix-ul energetic național, ceea ce impune asigurarea consumului acestuia în condițiile protecției mediului, prin participarea la eforturile de dezvoltare a tehnologiilor de ardere curată a cărbunelui și a captării și stocării emisiilor de dioxid de carbon rezultate în urma arderii.

Pentru o strategie în domeniul energetic care să fie încununată de succes, România trebuie să participe activ, alături de celelalte state membre și în cadrul instituțiilor comunitare, la programele de dezvoltare în domeniu și să-și promoveze activ interesele în contextul comunitar.

F8. Politica în domeniul transporturilor

Transporturile reprezintă una din primele politici comune comunitare. Încă de la constituirea Comunităților Europene, politica în domeniul transporturilor a pus accentul pe înlăturarea obstacolelor care apar la granițele statelor membre pentru a facilita libera circulație a persoanelor și a mărfurilor. Astfel, **obiectivele principale ale acestei politici** sunt realizarea pieței unice a transporturilor, asigurarea dezvoltării durabile, dezvoltarea de rețele moderne în Europa, managementul spațial, îmbunătățirea siguranței și dezvoltarea cooperării internaționale.

Viziunea Comisiei Europene privind politica europeană de transport se regăsește în Cartea Albă lansată în 2001. Se urmărește redistribuirea importanței între diferitele moduri de transport până în 2010 printr-o politică activă de revitalizare a căilor ferate, promovarea transportului maritim, pe ape navigabile interioare și dezvoltarea transportului intermodal.

România a transpus și implementat legislația europeană în domeniu. România participă activ la discuțiile privind viitoarele elemente de politică în acest domeniu, având în vedere că țara noastră este foarte interesată de proiecte de dezvoltare, în special în domeniul infrastructurii, care să se desfășoare în zona de est a Europei,.

Preocuparea majoră a Uniunii Europene o reprezintă îmbunătățirea siguranței rutiere. În această direcție, Comisia a adoptat Programul de Acțiune privind Siguranța Rutieră (2003-2010) care își propune ca, prin măsuri de îmbunătățire a controalelor în trafic, dezvoltare de tehnologii mai sigure, îmbunătățirea infrastructurii și schimbare comportamentului șoferilor să conducă la înjumătățirea numărului de victime cauzate de accidente până în 2010. Aplicarea efectivă a legislației în traficul rutier poate conduce la o reducere rapidă a numărului de accidente și de victime umane. O astfel de abordare poate avea implicații pozitive și pentru țara noastră, beneficiile aplicării celor mai bune practici existente în domeniu și în România, depășind costurile.

În ceea ce privește **siguranța transportului maritim**, o parte dintre aceste măsuri sunt cuprinse în convențiile internaționale la care și România este parte. Mai mult, odată cu procesul de aderare la Uniunea Europeană, România a transpus în sistemul național legislația europeană în vigoare, aplicabilă pe teritoriul tuturor statelor membre. **Noua politică maritimă integrată a UE** poate constitui, totodată, cadrul de concretizare a inițiativelor României în acest domeniu, inclusiv a inițiativei referitoare la Cooperarea Economică la Marea Neagră. **Afacerile maritime pot fi integrate în politicile UE de vecinătate și dezvoltare** prin sprijinirea zonelor cu potențial economic redus prin stimularea investițiilor în infrastructura pe aceste teritorii.

România consideră că **politicile comunitare în domeniul transporturilor și al logisticii** trebuie tratate într-un mod unitar, pentru a fi în măsură să identifice obstacolele dezvoltării logisticii transporturilor de mărfuri în termeni concreți și să furnizeze mijloace de înlăturare a acestora. De asemenea, o politică integrată privind logistica transporturilor de mărfuri necesită și o politică integrată privind dezvoltarea infrastructurii, absolut necesară **dezvoltării transportului intermodal**. Este important să se dezvolte, pe lângă lanțurile de transport eficiente, un circuit al informațiilor la fel de eficient, care se poate realiza și prin îmbunătățirea pregătirii profesionale a persoanelor care își desfășoară activitatea în domeniul transportului intermodal.

F9. Societatea informațională și telecomunicațiile

Uniunea Europeană este un promotor al dezvoltării tehnologiei informaționale și a comunicațiilor, conferind premisele pentru deschiderea piețelor, asigurând șanse egale pentru toți participanții, creând o structură de reglementare dinamică, susținând interesele consumatorilor și chiar stabilind standarde tehnice.

Politica în domeniul TIC (Tehnologiei informaționale și a comunicațiilor) reprezintă **un element cheie al strategiei Lisabona** pentru creștere economică și creare de locuri de muncă. Pentru a se atinge aceste obiective este necesară stimularea cercetării pentru dezvoltarea de noi tehnologii informaționale și ale comunicațiilor, stabilirea și menținerea unui cadru de reglementare menit să genereze concurența și stimularea dezvoltării de aplicații în condițiile susținerii inițiativelor care creează cetățenilor europeni posibilitatea de a beneficia și de a participa la societatea informațională.

Această politică a fost integrată în inițiativa pentru o societate informațională europeană „**i2010**” - o societate informațională pentru creștere și dezvoltare”. Strategia promovează o economie digitală deschisă și competitivă și accentuează rolul TIC în creșterea calității vieții. Pentru a-și atinge scopul și a încuraja dezvoltarea economiei digitale, strategia promovează **crearea unui spațiu informațional european unic**, creșterea investițiilor în inovare și cercetare în domeniul TIC, incluziunea și creșterea calității serviciilor publice și a calității vieții prin folosirea TIC.

România urmărește și se conformează legislației europene în domeniul TIC. Uniunea Europeană pune accentul pe siguranță în utilizarea serviciilor oferite de societatea informațională. România își concentrează eforturile în combaterea fraudelor prin intermediul internetului, precum și în combaterea spamului. În acest sens, România colaborează direct cu ENISA (Agenția Europeană pentru Securitatea Rețelelor și Informațiilor).

Un alt punct important în crearea spațiului unic european este cel care se referă la o rețea internet mai rapidă, utilizarea serviciilor broadband fiind un obiectiv al Comisiei Europene. Pentru dezvoltarea rețelelor de tip broadband, strategia națională prevede atingerea unui număr de 4 milioane de conexiuni de acest tip până la sfârșitul anului 2009.

În ceea ce privește accesibilitatea publicului larg la TIC, România va continua să depună eforturi pentru formarea și pregătirea în utilizarea serviciilor TIC, în zona rurală. Accentul va continua să se pună pe dezvoltarea de centre în mediul rural, menite să asigure accesul la serviciul universal.

F10. Politica de mediu

Acțiunile comunitare în domeniul mediului sunt reunite în **programe de acțiune comunitare**, care stabilesc principiile unei strategii proactive pentru perioade de 8 ani (în prezent se află în derulare al șaselea program de acțiune pentru mediu 2002-2010). Al cincilea program de acțiune (1992-2000) a adus ca noutate **o abordare orizontală** a domeniului, prin luarea în considerare a tuturor cauzelor poluării (energie, transport, industrie, agricultură, turism etc.)

În vederea atingerii obiectivelor regăsite în cel de-al șaselea program de acțiune au fost elaborate șapte **strategii tematice** care cuprind domeniile: poluarea aerului, prevenirea și reciclarea deșeurilor, protecția și conservarea mediului marin, sol, utilizarea durabilă a pesticidelor și utilizarea durabilă a resurselor. Aceste documente programatice au o abordare pe termen lung, stabilind obiective de mediu clare până în anul 2020, asigurând astfel stabilitate cadrului politic. Totodată, au în vedere raportul costuri-eficiență al politicii, punând accentul pe atingerea obiectivelor deja stabilite prin mijloacele cel mai puțin costisitoare.

Deși pentru o lungă perioadă de timp, acțiunea comunitară în domeniul protecției mediului a avut o abordare mai degrabă sectorial-verticală, inițiativele în domeniu rezumându-se la adoptarea unor

standarde minime de limitare a poluării (managementul deșeurilor, poluarea apei și aerului), începând cu anul 1998 a fost extinsă abordarea comunitară prin **integrarea chestiunilor de mediu în stabilirea liniilor directe ale politicilor comunitare** (energie, agricultură, piața internă, pescuit, comerț, industrie, transport).

Tratatul de la Amsterdam a instituit **principiul dezvoltării durabile** ca bază pentru acțiunile sale în domeniu, făcând din protecția mediului una dintre prioritățile sale de frunte.

Chiar dacă politica de mediu în România s-a rezumat, în principal, până în prezent, la adoptarea și aplicarea standardelor europene, **România urmărește inițiativele europene** în materie, participă la grupurile de lucru, contribuind, astfel, la elaborarea și stabilirea noilor norme comunitare. Având în vedere că în România, protecția mediului până în urmă cu 10 ani era deficitară, precum și eforturile făcute pe durata procesului de pre-aderare în toate sectoarele economice, inițiativele în domeniu au fost, inițial, minimale. Cu toate acestea, în prezent există **inițiative românești care contribuie la susținerea politicii de mediu**. Sub egida Forumului Mării Negre pentru Dialog și Parteneriat, proiect promovat de România, a fost lansat Forumul Mării Negre pentru Dialog și Parteneriat de Mediu care are drept scop asigurarea unui viitor economic viabil, durabil și atractiv în regiunea Mării Negre. Inițiativa României se încadrează în liniile politicii europene de vecinătate, intrând totodată și în sfera politicii maritime europene.

Provocările globale de mediu precum schimbările climatice, deșertificarea sau prezervarea biodiversității sunt preocupări și ale României. **România susține eforturile internaționale pentru combaterea poluării mediului și schimbărilor climatice**. Prin semnarea și ratificarea Convenției-cadru a Națiunilor Unite și a Protocolului și prin adoptarea obiectivului de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră cu 8%, în perioada 2008 – 2012, față de anul de bază 1989, România și-a manifestat clar preocuparea privind schimbările climatice globale și angajamentul politic privind îndeplinirea obligațiilor asumate. România este convinsă că Schema de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră constituie un instrument prin care se pot înregistra rezultate în reducerea efectivă a emisiilor de gaze cu efect de seră. România salută introducerea transportului aerian în Schema de comercializare, însă consideră că este necesară o analiză atentă și detaliată a impactului sectorului aviației la nivelul întregii Uniuni Europene, pentru o evaluare cât mai coerentă și obținerea de date cât mai precise și corecte.

România susține **obiectivul general al UE** de reducere cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră de către statele membre până în anul 2020 (față de anul de referință prevăzut de Protocolul de la Kyoto). România sprijină obiectivul UE de a reduce cu 30% emisiile de gaze cu efect de seră la nivelul UE, în contextul unor angajamente asemănătoare ale celorlalte state dezvoltate.

F11. Politica în domeniul cercetării-dezvoltării și inovării

Uniunea Europeană promovează un **rol central al domeniului cercetării, dezvoltării și inovării (CDI)** pentru consolidarea competitivității și a creșterii economice. Investiții considerabile în cercetare-dezvoltare și inovare sunt vitale pentru prosperitate și creștere economică. Cu ocazia relansării Strategiei Lisabona în anul 2005, s-a reiterat obiectivul ca statele membre să aloce 3% din PIB pentru cercetare-dezvoltare, până în 2010.

Pornind de la Strategia Lisabona, Uniunea Europeană a lansat pentru perioada 2007 - 2013 un set de inițiative care privesc cercetarea și inovarea, competitivitatea globală a universităților și a institutelor de cercetare, dezvoltarea aptitudinilor antreprenoriale și transferul cunoașterii în produse și servicii.

Înființarea Institutului European de Tehnologie (EIT) va oferi noi oportunități universităților și institutelor din România de care acestea pot profita numai asigurând un nivel de excelență adecvat în educație-cercetare-inovare.

În același context, România susține elaborarea politicii spațiale europene și susține adoptarea și promovarea principiilor stabilite prin acțiuni concrete care să întărească în mod consistent potențialul european în domeniul cercetării, tehnologiei și aplicațiilor spațiale. Spațiul este una din prioritățile Strategiei naționale CDI.

Finanțarea publică a cercetării-dezvoltării și inovării în România demonstrează un proces radical de schimbare începând cu anul 2005, odată cu prima creștere considerabilă a ponderii din PIB alocate acestui domeniu.

Programul "Cercetare de excelență - CEEEX" lansat în anul 2005 de Autoritatea Națională pentru Cercetarea Științifică a contribuit la orientarea cheltuielilor publice pentru cercetare în vederea realizării spațiului românesc al cercetării și pregătirii comunității de cercetare și dezvoltare din România pentru participarea cu succes la **programul-cadru de cercetare al UE (PC7)** în perioada 2007 - 2013.

În conformitate cu Strategia Lisabona relansată, **Strategia națională CDI 2007-2013** acordă atenție deosebită creșterii capacității de cercetare și promovării inovării. Strategia națională de CDI integrează interesul național cu prioritățile comunitare, fiind corelată atât cu politica europeană de cercetare, cât și cu politica de coeziune economică și socială. Intervențiile naționale sunt în sinergie cu programul-cadru de cercetare al UE. Investițiile în infrastructura de cercetare se derulează în domenii prioritare la nivel european și de interes național pentru România.

Conform angajamentelor asumate în negocierile de aderare și previziunilor bugetare, România va atinge un nivel al cheltuielilor publice de CD de **1% din PIB, în anul 2010**. Strategia națională de CDI 2007-2013 își propune ca **obiectiv specific atragerea de fonduri private în CDI de cel puțin 1.5% din PIB în 2013**, urmând ca obiectivul UE „cheltuieli totale CDI = 3% din PIB” să fie atins de România la nivelul anului 2015. Resursele fondurilor structurale vor fi de asemenea folosite pentru a putea integra noile state membre în zona europeană de cercetare.

Creșterea capacității de cercetare în universitățile și instituțiile de cercetare românești este o prioritate națională. Colaborarea dintre universități/institute și întreprinderi este un factor important pentru creșterea competitivității întreprinderilor și va fi sprijinită la nivel național prin diverse instrumente, în special proiecte de cercetare-dezvoltare în parteneriat și implementarea unor structuri complexe (rețele de cercetare, rețele inovative și poli de competitivitate).

F12. Educație, tineret și cultură

Educație

În cadrul Uniunii Europene, fiecare Stat membru își asumă întreaga responsabilitate în ceea ce privește sistemele de educație și conținutul programelor educative, în baza principiului subsidiarității. **Rolul Uniunii este acela de a contribui la dezvoltarea unei educații de calitate**, prin încurajarea cooperării dintre Statele membre și, dacă este necesar, prin completarea acțiunii acestora în scopul dezvoltării dimensiunii europene a educației, favorizării mobilității și promovării cooperării europene între instituții de învățământ. **Uniunea Europeană dispune de mijloace specifice pentru stimularea cooperării în acest domeniu** prin acțiuni comune la nivel european: *programe de acțiune comunitară* (Socrates, Leonardo da Vinci), supuse procedurii de co-decizie și *acte juridice comunitare* (recomandări, comunicări) pentru favorizarea cooperării politice dintre Statele membre.

Strategia Lisabona identifica domeniul educației și al formării profesionale ca un sector decisiv pentru creșterea performanțelor europene, atât în materie de creștere economică, cât și în ceea ce privește ocuparea forței de muncă. În acest context, în 2002 a fost adoptat **programul „Educație și Formare**

profesională 2010” ce urmărește îmbunătățirea sistemelor de educație și formare profesională în vederea atingerii obiectivelor cuprinse în Strategia Lisabona în 2002.

Punerea în aplicare a programului „Educație și Formare profesională 2010” se face prin **„metoda deschisă de coordonare”**, respectiv prin formularea în comun de către Statele Membre și Comisia Europeană a liniilor directoare de acțiune și consultarea privind rezultatele implementării (dialog între experți și decidenții politici, activități de învățare reciprocă, schimb de bune practici, indicatori, nivele de referință, rapoarte și analize). Implementarea sistematică a programului „Educație și Formare profesională 2010” presupune definitivarea documentului ce promovează Cadrul European al Calificărilor (EQF) pentru facilitarea mobilității în Europa, instrument util pentru clasificarea și compararea rezultatelor învățării la nivel european, național și sectorial. România susține acest program. **România susține oportunitățile de deschidere a sistemului educațional național către valorile europene**, sprijină procesul de integrare europeană, prin creșterea calității în educație pe tot parcursul vieții. România sprijină obținerea compatibilității între sistemul de educație și formare profesională național și cele similare din Europa și promovarea valorizării identității culturale românești în spațiul european.

În vederea implementării strategiei naționale privind educația permanentă în România, se va urmări crearea unui cadru legislativ adecvat, care să integreze în mod coerent toate aspectele legate de cadrul instituțional și de funcționare a mecanismelor de punere în aplicare a priorităților stabilite. În acest sens, România ia în considerare **următoarele principii** care vor sta la baza elaborării cadrului legislativ: **recunoașterea educației permanente ca o prioritate a politicilor educaționale**, de ocupare a forței de muncă și de incluziune sociale la nivel național; integrarea tuturor reglementărilor existente în sistemul legislativ specific diferitelor sectoare (educație inițială, formare continuă, ocupare, incluziune socială) **într-un act legislativ unic**, care să înglobeze totodată și reglementări care derivă din prioritățile prezentei strategii; **abordarea integrată** a tuturor aspectelor legate de educația permanentă, care să vizeze întregul parcurs de educație și formare a unui individ, de la învățământul preșcolar până la perioada de după pensionare; implementarea Legii privind educația permanentă poate beneficia de **oportunitățile de finanțare pe care le oferă Fondurile Structurale**, programele comunitare (Învățare pe tot parcursul vieții și Tineret în acțiune), Banca Mondială, precum și alți donatori interesați.

Tineret

În domeniul tineretului, **agenda Uniunii Europene** cuprinde Programul „Youth in Action”, pentru perioada 2007-2013, continuare a Programului „Youth” care s-a încheiat în 2007, și liniile directoare ale Comisiei Europene privind o mai bună implementare a Pactului European de Tineret. Programul “Youth in Action” își propune să dezvolte printre tineri simțul responsabilității, inițiativa, solidaritatea între tineri, participarea civică și implicarea activă la nivel local, național și european. De asemenea, Programul ajută la îmbunătățirea sistemelor de sprijin a acțiunilor de tineret.

În prezent, **prioritatea din domeniul tineretului la nivel european** o constituie implementarea Pactului european de tineret, document adoptat de către șefii de stat și de guvern în martie 2005, la Bruxelles. Pactul pentru tineret urmărește să îmbunătățească educația, formarea, mobilitatea, integrarea profesională și includerea socială a tinerilor europeni. De asemenea, Pactul vizează reconcilierea vieții profesionale și vieții familiale. Succesul acestuia depinde de implicarea tuturor părților interesate: autoritățile naționale, regionale și locale și organizațiile de tineret, ca de altfel și Forumul European al Tineretului și partenerii sociali. Liniile de acțiune vizează: ocuparea locurilor de muncă, integrare și progres social; educație, instruire și mobilitate; armonizarea dintre viața profesională și viața de familie. **România integrează aceste direcții de acțiune** în scopul consolidării și dezvoltării politicii de tineret la nivel național.

O altă **temă prioritară în domeniul politicilor de tineret o reprezintă „integrarea socială și profesională a tinerilor”**, conform unuia dintre obiectivele Pactului European de Tineret. Uniunea

Europeană acționează pentru egalitatea de șanse pentru toți tinerii. În România se organizează activități cu precădere pe aceste teme, de exemplu școli de vară pe tema „Tinerii și valorile europene” sau „Egalitatea de șanse”, evenimente ce au loc periodic. Finanțarea de proiecte pe teme care corespund obiectivelor Pactului european pentru tineret, în cadrul concursurilor naționale de proiecte, constituie o prioritate pentru autoritățile române de resort.

Cultură

Noul Program Cultura (2007-2013) al UE își propune să pună în valoare spațiul cultural european comun și să favorizeze consolidarea cetățeniei europene. Programul urmărește trei obiective: favorizarea mobilității transnaționale a profesioniștilor din sectorul cultural; favorizarea circulației operelor de artă și a produselor culturale și artistice dincolo de frontierele naționale; promovarea dialogului intercultural.

În prezent, asistăm la o schimbare fundamentală a politicilor comunitare, în sensul **consolidării poziției domeniului cultural și a celui al industriilor creative** în realizarea obiectivelor majore ale UE în plan social și economic.

Subiectele legate de domeniul audiovizual și de cel al economiei culturii prezintă implicații serioase pentru România, acestea fiind, în egală măsură, creatoare de venituri și de locuri de muncă.

România reiterează importanța conștientizării, la toate nivelurile politice și economice, a faptului că **domeniul cultural** nu este exclusiv un consumator de fonduri ci, dimpotrivă, **este un important producător de venituri**, locuri de muncă și, implicit de dezvoltare, încadrându-se astfel în obiectivele majore ale Strategiei Lisabona. România susține următoarele priorități: creșterea rolului pe care industriile culturale îl pot juca în competitivitatea Europei, datorită provenienței locale sau regionale; importanța implicării IMM-urilor în acest sector; identificarea unei mai bune exploatare a potențialului creativ, precum și o preocupare mai adecvată pentru formarea de profesioniști în domeniul culturii.

România consideră că rolul dimensiunii culturale europene este esențial, inclusiv în contextul mai larg al unei dezbateri legate de viitorul Europei.

Multilingvism

Promovarea multilingvismului, ca dimensiune intersectorială, reprezintă o prioritate pentru Uniunea Europeană. Politica Comisiei referitoare la multilingvism urmărește încurajarea învățării limbilor străine, promovarea unei economii dinamice în care multilingvismul să joace un rol important, precum și facilitarea accesului cetățenilor europeni la legislația Uniunii Europene în limba maternă. Învățarea continuă include și învățarea limbilor străine. Cunoașterea mai multor limbi este absolut necesară pentru ca europenii să poată munci împreună. Limbile reprezintă însăși esența unității în diversitate, principiu fundamental al Uniunii Europene.

România consideră că **multilingvismul reprezintă un avantaj pentru integrarea socio-profesională, pentru coeziunea socială și dialogul intercultural. România susține importanța multilingvismului, inclusiv din perspectiva creșterii competitivității economice. Multilingvismul contribuie în mod real la competitivitatea economiei europene, în scopul îndeplinirii obiectivelor stabilite în cadrul strategiei de la Lisabona.**

F13. Sănătate și protecția consumatorului

Sănătate publică

Statele membre dețin cele mai multe competențe în acest domeniu, dar Uniunea Europeană este responsabilă, conform Tratatelor, să desfășoare acțiuni complementare celor naționale, de exemplu privind cooperarea transfrontalieră în cazul epidemiilor, mobilitatea pacienților sau reducerea inegalităților în sănătate. **Comisia Europeană elaborează în prezent o nouă Strategie privind sănătatea publică, ce urmează a fi adoptată în 2007.** Strategia urmărește să stabilească obiective clare care vor orienta activitățile privind sănătatea în UE și să creeze mecanisme de implementare în parteneriat cu statele membre. **România susține inițiativa Comisiei și apreciază considerarea aspectelor sanitare în cadrul tuturor politicilor UE drept esențială.**

Prevenirea bolilor și promovarea unui stil de viață sănătos reprezintă principala cale prin care se poate proteja sănătatea cetățenilor și prin care se pot reduce costurile cauzate de îmbolnăviri sau accidente din perspectiva sănătății. În aceste condiții, devine necesară **existența unor standarde ridicate** de siguranță a alimentelor, punându-se accent pe dezvoltarea continuă și pe optimizarea strategiilor în controlul bolilor, metode noi de diagnosticare.

Promovarea sănătății prin nutriție și sport, ținându-se cont și de noile reglementări în privința fumatului, reprezintă **preocupări majore la nivel comunitar**. România se confruntă cu aceleași probleme din punct de vedere al sănătății publice. Obiectivele prioritare de prevenire a îmbolnăvirilor și promovare a unui stil de viață sănătos se concretizează în programe de sănătate naționale, activități de informare, educare și comunicare. Totodată, se vor accentua eforturile de atragere a fondurilor comunitare și structurale pentru activități de promovare, inclusiv pentru stil de viață sănătos.

Protecția consumatorilor

În domeniul protecției consumatorilor, la nivel european a fost elaborat un **Program comunitar de acțiuni în domeniul politicii consumatorilor 2007-2013**, precum și o **Strategie a UE pentru politica de protecție a consumatorilor 2007-2013**, documente ce stabilesc viitoarea dezvoltare a Uniunii Europene în acest domeniu. **Obiectivele României** privind realizarea unui înalt nivel de protecție a consumatorilor, aplicarea efectivă a legislației în domeniul protecției consumatorilor, întărirea activităților de informare, consiliere și educare a consumatorilor, se înscriu atât în direcțiile principale ale Programului comunitar în domeniul politicii consumatorilor adoptat pentru perioada 2007-2013 cât și ale Strategiei UE pentru politica de protecție a consumatorilor 2007-2013.

Accentul se va pune pe întărirea cooperării cu celelalte instituții din statele membre precum și cu Comisia Europeană, în scopul asigurării respectării, de către operatorii economici, a legislației comunitare în domeniu, astfel încât să se realizeze **un nivel de protecție al consumatorilor din România** asemănător celui din celelalte state membre UE. De asemenea, va continua procesul de includere a politicii de protecție a consumatorilor în cadrul celorlalte politici naționale.

F14. Modelul social european

Modelul Social European este o denumire generică utilizată pentru a descrie experiența europeană cu privire la promovarea simultană a creșterii economice sustenabile și a coeziunii sociale. Modelul Social European este în același timp un concept normativ difuz, cu abordări diferite.

Accepțiunea modelului social pentru cele ce urmează este cea a unui proiect politic vizând o identitate europeană, nu atât prin instituții și valori, cât prin politici sociale comune, adică o soluție europeană pentru probleme ce sunt comune mai multor state membre.

Modelul social european descrie experiența europeană diversă cu privire la promovarea simultană a creșterii economice durabile și a coeziunii sociale. Nu există un singur model social european, în privința politicilor sociale, fiecare stat membru având o libertate de acțiune destul de mare, chiar dacă, în perspectiva fenomenului de globalizare, Europa face eforturi să ajungă la un numitor comun.

Corpul comun al modelelor sociale europene presupune un set de valori comune precum: dinamismul relațiilor de muncă, mobilitatea socială și profesională, flexibilitatea pieței forței de muncă, investiții masive în capitalul uman și măsuri de protecție socială, politici sociale preventive, o fiscalitate prudentă, respectiv o fiscalitate scăzută pe muncă și progresivă pe consum, totul fiind fundamentat pe încredere, pe solidaritate și responsabilitate. Toate acestea sunt coordonate spre care România tinde în dezvoltarea modelului social propriu, în contextul Strategiei Lisabona relansate. **Valorile comune care stau la baza ideii de model social european sunt și valorile României:** importanța solidarității sociale, limitarea inegalității economice și sociale, protecția grupurilor vulnerabile, cooperarea dintre partenerii sociali.

Introducerea unor noi standarde sociale la nivel european urmărește îmbunătățirea calității vieții, creșterea nivelului de trai. Aceste standarde trebuie să fie adaptate la realitățile sociale specifice României.

Prioritățile României privind implementarea agendei sociale sunt legate de: investiții prioritare privind resursele umane – prioritate a Strategiei de post-aderare (educație, formare continuă, recalificare, promovarea femeilor, a grupurilor marginalizate, prelungirea vieții active, descurajarea abandonului școlar); reformarea sistemului de pensii - noi componente privind pensiile private; utilizarea eficientă a Fondului Social European în scopul flexibilității și adaptabilității pieței muncii.

F15. Politica în domeniul ocupării forței de muncă

Politica socială a UE este formată dintr-un set de politici complementare, ce s-au dezvoltat și multiplicat pe parcursul timpului și care acționează în acele sectoare de activitate ce afectează sau generează gradul de bunăstare individuală și socială.

Dimensiunea socială a Uniunii Europene este concretizată în rolul său de a crea locuri de muncă și de a combate șomajul. Punând accentul pe securitate și schimbare, obiectivele Agendei Sociale vizează corelarea între flexibilitatea necesară pe piața muncii cu protecția și securitatea socială („flexicurate”) și egalitatea de șanse pe piața muncii.

Deși preocuparea pentru aspectele sociale la nivel comunitar este prezentă încă de la începuturile acesteia, iar instrumente de politică socială au fost înființate timpuriu (crearea Fondului Social European în 1958), din punct de vedere programatic politica socială debutează odată cu adoptarea, în 1989, a Cartei comunitare a drepturilor sociale fundamentale ale lucrătorilor (cunoscută și drept Carta Socială). Carta Socială reflectă preocuparea pentru dimensiunea socială a politicilor comunitare în contextul construcției pieței unice.

O caracteristică importantă a politicii sociale este delegarea responsabilităților de atingere a obiectivelor comunitare către Statele Membre.

La actualul nivel de integrare economică a UE este nevoie însă **să se realizeze un grad relativ înalt de compatibilitate a politicilor sociale** ale statelor membre, pentru a se putea îndeplini obiectivele comune economice, sociale și de altă natură. Obținerea compatibilității nu implică doar acceptarea unor principii, ci ea se referă și la **obligativitatea de a se acționa pentru a răspunde la nevoile sociale identificate**, ceea ce reclamă o coordonare a politicilor sociale ale statelor membre.

Temele europene prioritare în domeniul politicilor sociale sunt reprezentate de: schimbările demografice și creșterea durabilă a ratei de activitate a lucrătorilor vârstnici; promovarea egalității de șanse și participarea la piața muncii; concilierea pe termen lung dintre viața profesională și viața

familială; programul de formare continuă creșterea mobilității în Europa; îmbunătățirea situației ocupării forței de muncă; accelerarea progresului în crearea unui sistem de producție bazat pe calitate; stimularea solidarității și integrării sociale; lupta împotriva sărăciei și excluderii sociale; piața unică și libera circulație a persoanelor; sprijinirea dialogului social; coeziunea economică și socială.

România își va concentra eforturile asupra celor trei priorități ale **Strategiei Lisabona**: atragerea și menținerea forței de muncă pe piață, adaptabilitatea întreprinderilor, creșterea investițiilor în capitalul uman, ocuparea și modernizarea Modelului Social European, promovarea muncii de calitate, egalitate de gen.

Programul Național de Reforme, reprezintă transpunerea la nivel național a obiectivelor stabilite prin Strategia Lisabona și prevede **direcții de acțiune privind piața muncii**: calitatea ocupării, flexibilizarea pieței muncii, securitatea ocupării, intrarea și reinsertia pe piața muncii, prelungirea vieții active, educația și formarea profesională continuă.

O prioritate pentru România o reprezintă **implementarea cu succes a asistenței comunitare în domeniul social** – Fondul Social European. Eforturile se concentrează pe modernizarea procesului de educație și formare continuă, ca bază a creșterii responsabilității individuale asupra evoluției proprii pe piața muncii, dar și pe sprijinirea întreprinderilor, în privința flexibilității organizării muncii și reconcilierii vieții profesionale cu cea de familie.

România este de acord cu liniile directoare de acțiune (atragera și menținerea mai multor oameni pe piața forței de muncă îmbunătățirea adaptabilității întreprinderilor și lucrătorilor, creșterea investițiilor în capitalul uman, promovarea muncii de calitate etc), dar în condițiile în care implementarea acestora se va face individual, în conformitate cu contextul propriu. Referirea la contextul propriu este necesară în condițiile în care România urmărește convergența cu media UE, iar eventuala introducere a unor noi standarde sociale la nivel european trebuie să nu frâneze realizarea acestui obiectiv.

În ceea ce privește egalitatea de șanse, aceasta vine să susțină necesitatea integrării femeilor pe piața muncii, mai ales în contextul schimbărilor demografice, precum și în cel al îmbătrânirii populației. Egalitatea între bărbați și femei și, într-un sens mai larg, egalitatea de șanse reprezintă condițiile esențiale necesare pentru crearea unei noi solidarități între generații.

Reducerea decalajelor de gen a fost asumată de România, luându-se în considerare Foaia de parcurs a UE pentru egalitatea între femei și bărbați cuprinzând obiective și acțiuni legate de integrarea pe piața muncii a femeilor în situație sau risc de marginalizare, de promovare a accesului femeilor în activități economice și de promovare a accesului egal al femeilor și bărbaților la educație și formare continuă.

Familia este susținută în problemele privind creșterea copiilor prin măsuri destinate facilitării îngrijirii acestora precum și prin dezvoltarea unor noi forme de organizare a mediului de muncă care să permită șanse egale atât pentru femei cât și pentru bărbați.

În cadrul asistenței sociale și politicilor familiale există trei direcții de dezvoltare: prestații și servicii de asistență socială, asistența socială pentru persoane vârstnice și combaterea excluziunii sociale.

Sistemele de pensii conțin prevederi vizând prelungirea vieții active prin diminuarea opțiunii de ieșire de pe piața muncii a persoanelor aflate în apropierea vârstei de pensionare și creșterea ratei de ocupare pentru persoanele vârstnice.

Așa cum politica socială a Uniunii Europene este în continuă transformare, și politica României în această direcție nu reprezintă o etapă finală de dezvoltare ci progresează permanent, adaptându-se atât unor priorități comunitare cât și unor priorități naționale specifice. Fiind unanim recunoscut faptul că resursele umane reprezintă motorul societății bazate pe cunoaștere, obiectivul strategic general al priorității îl constituie dezvoltarea capitalului uman și creșterea competitivității acestuia pe piața muncii, prin asigurarea oportunităților egale de învățare pe tot parcursul vieții și dezvoltarea unei piețe a muncii moderne, flexibile și inclusive care să conducă, până în 2015, la integrarea durabilă pe piața muncii a 900.000 persoane.

Măsurile și acțiunile avute în vedere la această prioritate pot fi grupate în sub-priorități, după cum urmează:

Dezvoltarea capitalului uman. Investițiile realizate în cadrul acestei sub-priorități vor viza: sistemul de educație inițială (prin promovarea de reforme în contextul învățării pe tot parcursul vieții),

diseminatorii de învățare (resursele umane din educație), conținutul învățării (diversificarea și asigurarea calității ofertelor de educație și formare inițială și continuă) și sistemul de formare profesională continuă.

Promovarea ocupării depline. Principalele măsuri avute în vedere în cadrul acestei sub-priorități vizează: creșterea adaptabilității forței de muncă și a întreprinderilor; dezvoltarea inițiativelor pentru partenerii sociali; îmbunătățirea tranziției de la școală la locul de muncă și promovarea culturii antreprenoriale în educație și formare, identificarea și valorificarea tuturor oportunităților de integrare pe piața muncii; modernizarea și întărirea capacității administrative a serviciului public de ocupare.

Promovarea incluziunii sociale. Principalele domenii de intervenție avute în vedere în cadrul sub-priorității sunt: integrarea pe piața muncii și combaterea discriminării, îmbunătățirea accesului și participării la educație inițială și continuă pentru grupurile vulnerabile, promovarea egalității de gen și combaterea excluziunii sociale a femeilor, dezvoltarea unui sistem eficient de servicii sociale destinate reducerii riscului de marginalizare și excluziune socială, inițiative transnaționale în educația inclusivă și inițiative transnaționale pe piața muncii.

F16. Procesul bugetar comunitar

Bugetul general al UE este instrumentul care stabilește și autorizează volumul total al veniturilor și cheltuielilor considerate necesare pentru Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice, în fiecare an.

Bugetul comunitar, destinat finanțării tuturor politicilor și acțiunilor Uniunii Europene, este, începând cu 1988, programat pe termen mediu (7 ani) în vederea asigurării stabilității și predictibilității cheltuielilor comunitare și evitării dezbaterii anuale a acestei teme. Negocierea programării bugetare, cunoscută și sub numele de „perspectiva financiară”, introduce în dezbaterile europene pozițiile naționale ale statelor membre, diverse analizele și scenariile asupra evoluției UE, într-o confruntare de idei menită să stabilească prioritățile cadrului financiar al Uniunii pentru următoarea perioadă

Perspectiva financiară 2007-2013 a fost considerată o problemă importantă a UE încă înainte de desfășurarea propriu-zisă a negocierilor. Într-o perioadă de constrângeri financiare (creștere economică modestă, deficite bugetare mari), această programare bugetară nu trebuie să fie doar instrumentul prin care se susțin politicile clasice ale Uniunii (politica agricolă comună, politica regională), ci este primul exercițiu multianual care trebuie să răspundă necesităților și ambițiilor Uniunii Europene extinse – de la 15 la 27 de state membre. De asemenea, este primul cadru financiar care are nevoie de unanimitatea a 25 de voci, care trebuie să pună de acord interesul general european cu prioritățile și interesele naționale.

O preocupare permanentă a Comisiei Europene o reprezintă **coordonarea politicilor economice și de supraveghere bugetară**, ca o necesitate pentru creșterea interdependenței generate de finalizarea Pieței Unice și a Uniunii Economice și Monetare. România își stabilește ca **obiectiv fundamental** asigurarea stabilității macroeconomice prin promovarea unei combinații de politici macroeconomice coerente, prin menținerea unei poziții fiscale conservatoare și prin promovarea unor politici salariale prudente, pentru a susține procesul de dezinflație și a limita dezechilibrele externe, ceea ce va facilita o creștere economică durabilă și convergență reală.

Scopul politicii bugetare române este acela de a susține procesul de convergență nominală și reală în paralel cu asigurarea sustenabilității pe termen lung a finanțelor publice, prin promovarea reformelor structurale principale în sectoarele de învățământ, sănătate și pensii. Deficitul structural al bugetului va ajunge la un nivel de 0,9 procente din PIB în 2011, respectând prevederile Pactului de Stabilitate și Creștere revizuit, implicând o marja de siguranță suficientă pentru a evita depășirea nivelului de 3% din PIB în condițiile apariției unor posibile șocuri adverse la adresa creșterii produsului intern brut.

Una dintre provocările bugetare principale pe termen mediu și lung este necesitatea de a elimina disparitățile structurale ce au fost identificate în sectoarele de infrastructură, învățământ, sănătate și cercetare și dezvoltare, menținând în paralel poziția bugetară caracterizată de niveluri prudente ale

deficitului bugetar și contribuind la atingerea scopurilor formulate în Strategia Lisabona relansată. România va susține acest echilibru prin îmbunătățirea administrării veniturilor și prin sporirea eficienței cheltuielilor bugetare.

Obiectivele cheie ale politicii bugetare în România sunt reafirmarea politicilor publice în sectoarele ce țin de capitalul uman, precum învățământul, cercetarea și dezvoltarea, sănătatea și coeziunea socială, în paralel cu susținerea contribuției naționale la programele de investiții eligibile spre a fi finanțate din fonduri europene și a plății contribuției naționale la bugetul european.

România este activă în cadrul discuțiilor la nivel european referitoare la reforma politicii bugetare a UE, urmărind să promoveze interesele naționale în cadrul negocierilor viitoare privind reforma bugetară în UE. **România înțelege necesitatea reformei bugetului comunitar**, astfel încât Uniunea Europeană să poată funcționa eficient cu 27 de membri. România considera ca trebuie să se asigure **o structură bugetară modernă și flexibilă** care să permită Uniunii îndeplinirea angajamentelor politice asumate și să răspundă provocărilor viitoare, interne și externe (inclusiv cele generate de diferențele de dezvoltare într-o Uniune extinsă). În plus, bugetul comunitar trebuie să conducă la îndeplinirea obiectivelor Strategiei Lisabona.

F17. Armonizarea politicilor fiscale

În cadrul Uniunii Europene, armonizarea în domeniul politicilor fiscale acoperă în principal **impozitarea indirectă**. Aceasta se referă la regimul taxei pe valoarea adăugată (TVA) și la nivelurile accizelor.

În ceea ce privește **impozitarea directă**, acquis-ul este limitat la legislația privind impozitarea corporațiilor și impozitele pe capital. Impozitarea directă (sumele care se colectează prin impozitarea veniturilor personale și a profiturilor companiilor) este responsabilitatea unică a fiecărui guvern, iar politica fiscală a Uniunii Europene se concentrează pe cotele impozitelor indirecte, ca TVA-ul și accizele, care pot afecta direct piața comună.

În acquis-ul privind impozitarea este inclusă și legislația privind cooperarea administrativă și asistența reciprocă. Legislația comunitară în acest domeniu furnizează instrumente pentru evitarea evaziunii fiscale și permite statelor membre să obțină informații despre agenții economice din alte state membre, atât automat cât și la cerere.

Politica fiscală a României este concepută astfel încât să susțină criteriile de convergență stabilite prin Tratatul de la Maastricht, prin menținerea deficitului bugetar la un nivel prudent, prin stimularea unor rate de colectare îmbunătățite, și prin promovarea de măsuri de lărgire a bazei de impozitare în vederea consolidării veniturilor publice într-o manieră durabilă.

Prioritatea UE de consolidare a calității finanțelor publice reprezintă obiectivul principal al României, iar succesul său constituie condiția principală pentru atingerea obiectivului bugetar pe termen mediu și pentru promovarea unei funcționări eficiente a stabilizatorilor automați.

Eforturile României sunt îndreptate către crearea unor condiții propice pentru menținerea sustenabilității finanțelor publice pe termen lung, inclusiv costurile de lansare al celui de-al doilea pilon de pensii, ceea ce înseamnă în principal ajustarea bugetelor publice la consecințele procesului de *îmbătrânire a populației*.

Administrarea cu eficacitate și eficiență a resurselor financiare este esențială pentru acest obiectiv, pentru a permite îmbunătățiri susținute ale rezultatelor politicii fiscale pe termen lung. În acest sens, introducerea bugetului pe programe, creșterea flexibilității cheltuielilor și consolidarea cadrului bugetar pe termen mediu pe trei ani în planificarea financiară guvernamentală, vor asigura obținerea sporurilor de eficiență anticipate pentru cheltuielile sectorului public.

Față de reglementările comunitare în materie de armonizare fiscală, România beneficiază de o serie de **derogări și perioade de tranziție**, obținute în cadrul negocierilor pentru aderarea la UE. **Combaterea**

fraudei fiscale și baza comună consolidată de impozitare a companiilor, reprezintă problematici majore pe agenda UE. Un element cheie în asigurarea sustenabilității bugetare îl reprezintă combaterea fraudei fiscale. Garantarea unui nivel înalt al veniturilor din TVA și a unor surse stabile pentru venituri fiscale sunt obiective importante la nivelul UE.

România sprijină măsurile care conduc la reducerea fraudei fiscale și simplificarea sistemului TVA și susține aplicarea mecanismului de taxare inversă ca modalitate de contracarare a fraudei fiscale în anumite domenii specifice. .

În contextul dezideratului de consolidare a pieței interne și a competitivității întreprinderilor europene, la nivelul UE au loc dezbateri privind baza comună consolidată de impozitare a companiilor. Comisia Europeană consideră că o baza unică de impozitare în domeniul impozitării companiilor ar îmbunătăți competitivitatea întreprinderilor europene și intenționează ca în anul 2008 să înainteze o propunere legislativă în acest sens. **România analizează atent implicațiile acestei măsuri asupra veniturilor bugetului național.**

F18. Spațiul de libertate, securitate și justiție

De la începuturile sale, integrarea europeană a fost puternic înrădăcinată în angajamentul comun față de respectarea libertății, a drepturilor omului, a instituțiilor democratice și a statului de drept. Aceste **valori comune** s-au dovedit necesare pentru asigurarea păcii și dezvoltarea prosperității în Uniunea Europeană. Ele au constituit, de asemenea, piatra de temelie a procesului de extindere a Uniunii.

După instaurarea unui spațiu comun de pace și prosperitate, incluzând o piață comună, o uniune economică și monetară și capacitatea de a-și asuma provocări economice și politice globale, următorul pas al Uniunii Europene, a fost **asigurarea unei zone în care libertatea, inclusiv aceea de mișcare în cadrul granițelor Uniunii, să devină accesibilă tuturor, în condiții de securitate și justiție.** Acest proiect răspundea preocupărilor frecvent exprimate de cetățeni și avea să aibă un impact direct asupra vieții lor de zi cu zi.

În Octombrie 1999, șefii de stat și de guvern s-au întâlnit la **Tampere**, în Finlanda, în cadrul unui **Consiliu European dedicat chestiunilor de justiție și afaceri interne.** Concluziile adoptate au format un ambițios program acoperind întreaga arie a JAI și menit să ghideze acțiunile Uniunii în perioada următorilor cinci ani. Obiectivul declarat era acela de a crea în Uniune **un spațiu de libertate, securitate și justiție.** În noiembrie 2004, Consiliul European a adoptat **programul de la Haga**, care stabilea obiectivele de implementat în aria de libertate, securitate și justiție pentru perioada 2005-2010, urmat în mai 2005, de lansarea de către Comisie a unui Plan de Acțiune.

România aderă pe deplin la obiectivul de creare a unui spațiu de libertate, securitate și justiție. Cetățenii Europei așteaptă ca UE să le protejeze libertatea și securitatea, în special în domeniul luptei împotriva terorismului și a crimei organizate. Siguranța publică într-un spațiu fără frontiere interne mai poate fi garantată în viitor doar prin intermediul unei cooperări polițienești și judiciare intensive între statele membre. Obiectivul urmărit este acela de a întări securitatea, deși există frontiere deschise, și de a spori garantarea drepturilor civile, dând astfel naștere mai multor garanții juridice.

Consiliul European de la Tampere făcea apel la dezvoltarea unei **politici comune în domeniul azilului și migrației**, fundamentată pe o abordare comprehensivă a fenomenului migrației și condusă în parteneriat cu țările terțe. Aceasta include combaterea migrației ilegale la sursă, în paralel cu asigurarea unui tratament corect cetățenilor străini aflați legal pe teritoriul UE și garantând dreptul inalienabil de a solicita azil.

Azilul și migrația reprezintă subiecte prioritare pentru autoritățile din România. Provocările abordate de presiunea migraționistă își pun amprenta asupra tuturor statelor membre ale Uniunii Europene, indiferent de poziția lor geografică. De aceea, România consideră că problemele comune legate de azil și migrație trebuie rezolvate de statele membre, în comun, prin schimb de informații,

consultare și sprijin reciproc. Abordarea complexei ecuații a azilului și migrației într-o manieră cuprinzătoare, inovatoare și pe termen lung reprezintă un imperativ ce ia în calcul criteriile de imigrație, admisibilitate și integrare; piața muncii; protecția drepturilor omului în ceea ce privește migranții și refugiații; controlul prevenirii și repatrierea; dialogul și cooperarea între țara de primire și cea de origine a migranților și nu în ultimul rând, eforturile pe termen lung pentru îmbunătățirea condițiilor economice și politice din țările de origine.

Lupta împotriva migrației ilegale atrage după sine dezvoltarea continuă a unei **politici comune de vize** având ca scop reducerea incidenței migrației ilegale. Controalele la frontierele externe ale Uniunii au același scop, prin intenția de a preveni, in situ, pătrunderea persoanelor neautorizate în cadrul zonei Schengen. Utilizarea tehnologiei informatice reprezintă un element cheie în acest cadru, prin intermediul Sistemului de Informații Schengen.

România susține utilitatea armonizării practicilor în domeniul vizelor ca o precondiție pentru evitarea fraudelor în domeniul vizelor. Totodată, România consideră că trebuie evitată o reglementare excesivă a procesului de eliberare a vizelor. Adoptarea unui cod comunitar în domeniul vizelor trebuie să fie urmată de elaborarea unor manuale de cooperare la nivel local care să corespundă situație particulare din statul terț respectiv: potențial de emigrare, potențial terorist etc. În ceea ce privește centrele comune de vize, România apreciază că acestea trebuie să reprezinte una din opțiunile avute în vedere și evaluate în contextul implementării politicii comune de vize, și nu o soluție privilegiată.

Din postura de stat graniță al UE, România este interesată în mod direct de consolidarea capacității Uniunii de a acționa eficient pentru combaterea amenințărilor și riscurilor de securitate cu care se confruntă. Aderarea României contribuie la consolidarea obiectivului comun de consolidare a spațiului de libertate, securitate și justiție. De altfel, România a angajat resurse financiare semnificative pentru **asigurarea unui management eficient al frontierelor** și susține orice altă dezvoltare a acquis-ului în domeniul managementului frontierelor care ar contribui la îmbunătățirea situației actuale din punctul de vedere al securității continentului european.

În acest context, odată cu dobândirea calității de stat membru al UE, **România acordă o atenție deosebită cooperării cu FRONTEX**, ce reprezintă un instrument operativ eficient suplimentar în combaterea migrației ilegale și gestionarea frontierelor externe. De asemenea, România consideră că **Sistemul Informatic Schengen (SIS)** reprezintă un instrument esențial în asigurarea securității la nivel european și care permite totodată eliminarea controalelor între statele din spațiul Schengen. Proiectul de realizare a SIS II este crucial și din punctul de vedere al țării noastre, având în vedere obiectivul de aderare la spațiul Schengen pe care România și l-a propus după aderarea la Uniunea Europeană. România consideră că, dată fiind **natura volatilă a fenomenelor precum: traficul cu ființe umane, crima organizată, migrația ilegală sau terorismul**, este imposibil ca acțiunile separate ale țărilor afectate să fie suficiente sau să fie încununuate de succes și susține consolidarea instituțiilor europene specializate: Europol, Eurojust, Frontex.

Pentru a putea ca cetățenii să se bucure pe deplin de libertate, trebuie ca aceștia să se poată adresa curților și autorităților din orice stat membru ca și în propria țară. Totodată, trebuie ca infractorii să nu poată afla căi de exploatare a diferențelor dintre sistemele judiciare ale statelor membre. **Deciziile judiciare trebuie respectate și puse în aplicare pe întreg teritoriul Uniunii**. Ca urmare, se urmărește o compatibilitate crescută și o **convergență mărită între sistemele legale ale statelor membre**.

Două posibilități au fost prevăzute pentru a preveni cazurile în care infractorii pot profita de diferențele dintre sistemele judiciare: **armonizarea**, prin apropierea standardelor în materie penală în privința incriminărilor și pedepselor aplicabile, și **recunoașterea reciprocă a hotărârilor judecătorești**, considerate piatra de temelie a cooperării judiciare, în termenii Consiliului European de la Tampere. Aceste două metode sunt complementare, în sensul în care principiul recunoașterii reciproce va fi mai ușor de aplicat în condițiile unor fundații comune ale legislației penale, în special în domeniul procedural. Acest fapt presupune respectarea dreptului la apărare și, în termeni mai generali, a drepturilor fundamentale.

Atât în domeniul cooperării polițienești, cât și a celei judiciare, **prioritatea o constituie schimbul de informații**, în special în domeniul ce privesc combaterea terorismului. Acest fapt presupune, pe lângă dezvoltarea sistemelor europene de informații (EUROPOL, Schengen, VIS, etc) și organizarea și facilitarea schimburilor între departamentele naționale. Principiul ales este cel al disponibilității, acesta presupunând ca informațiile de care dispune un stat să poată fi transmise oricând către un altul.

România va intensifica participarea la cooperarea internațională în combaterea criminalității organizate și a altor amenințări neconvenționale la adresa securității și va continua dezvoltarea rețelei atașatilor de afaceri interne și a ofițerilor de legătură, care își desfășoară activitatea în exterior.

Respectarea deplină a drepturilor fundamentale, facilitarea accesului la justiție, cooperarea judiciară, extinderea și aplicarea principului recunoașterii, funcționarea eficientă a Agenției Uniunii Europene pentru Drepturile Omului sunt **elemente esențiale pentru România și pentru cadrul european**.

De asemenea, **dimensiunea externă a justiției, libertății și securității are o importanță majoră**, în special în relațiile cu partenerii strategici ai României și UE (ex. Statele Unite ale Americii), precum și cu statele învecinate României (ex. Ucraina). Acest aspect este cu atât mai important cu cât România se află în vecinătatea unor zone cu potențial de conflict ridicat: Balcanii de Vest, Transnistria. Aspectele de cooperare vizează în special asigurării securității, prin combaterea terorismului, criminalității organizate și consolidarea drepturilor fundamentale.

F19. Procesul de extindere

România consideră că procesul de extindere este o oportunitate pentru Uniunea Europeană, proces care contribuie la transformarea continentului european într-un spațiu al păcii, stabilității și prosperității. România susține politica de extindere a Uniunii Europene și respectarea de către statele candidate a criteriilor de aderare și a angajamentelor asumate în procesul de negociere a aderării la UE. Capacitatea de absorbție a Uniunii Europene este un element cheie în procesul de extindere. Ritmul procesului de extindere va ține cont de capacitatea UE de a absorbi noi state membre.

România sprijină adâncirea construcției europene și consolidarea Uniunii, ca actor capabil, în plan intern și extern, să răspundă provocărilor globalizării, și susține eforturile care vizează construirea unei Uniuni dinamice, capabile de adaptare, unitare și puternice în toate domeniile: economic, relații externe și securitate.

F20. Problematika Mării Negre

Regiunea Mării Negre constituie, pentru România, o prioritate de prim rang. Valoarea strategică a zonei rezidă în potențialul insuficient explorat de nod de legătură între Est și Vest, de punct de intersecție pentru rutele strategice din Europa către Asia Centrală și Orientul Mijlociu Extins.

Regiunea are un potențial considerabil în ceea ce privește identificarea soluțiilor pentru unele din problemele fundamentale ale Europei, precum **lupta împotriva terorismului, securitatea și diversificarea energetică, consolidarea instituțională, dezvoltarea economică și extinderea comunității democratice**.

În acest context, **România a avut inițiativa lansării Forumul Mării Negre pentru Dialog și Parteneriat**, care își propune, de o manieră flexibilă și neinstituțională, în complementaritate cu OCEMN, să faciliteze constituirea unui spațiu de stabilitate, interconectare și dialog în bazinul Mării Negre. Obiectivul strategic al României este de a face din UE un actor la Marea Neagră care să contribuie esențial la realizarea acestui spațiu, prin definirea, pe termen mediu, a unei „**dimensiuni pontice a UE**”.

România apreciază că recentul document prezentat de Comisia Europeană, „**Sinergia Mării Negre – o nouă inițiativă de cooperare regională**”, statuează principii importante și valoroase pentru cooperarea regională (flexibilitate, cooperare orientată pe proiecte, evitarea instituționalizării excesive, cooptarea tuturor actorilor din regiune, concentrarea pe priorități) și fixează domeniile prioritare de cooperare sectorială care să contribuie la atingerea marilor obiective pe care statele din regiune și UE le împărtășesc: stabilitatea, dezvoltarea și consolidarea democratică a regiunii Mării Negre, în strânsă conexiune cu evoluțiile spațiului UE. Documentul constituie un prim pas semnificativ în direcția **materializării cooperării în regiunea Mării Negre**, pentru realizarea unor proiecte internaționale în zonă prin implicarea UE și urmărirea unor rezultate concrete.

România se va implica, în continuare, în definirea și realizarea unor proiecte concrete de cooperare între UE, statele membre și statele din regiunea Mării Negre, pe baza unor forme de parteneriat viabile, care să materializeze oportunitățile deschise de comunicarea Comisiei. România va rămâne angajată în stimularea și susținerea de proiecte pragmatice, care să aducă beneficii clare pentru societățile din regiune și care să afirme relevanța continuă a Mării Negre pentru agenda europeană și pentru cetățenii Europei, pe termen scurt, mediu și lung.

F21. Problematika Republicii Moldova

Unul din obiectivele fundamentale ale României este apropierea Republicii Moldova de UE, pe două paliere: instituțional și economic. Instituțional, România va sprijini încheierea unui nou Acord de Parteneriat și Cooperare UE-Republica Moldova, având ca model acordul similar cu Ucraina. Se va urmări, de asemenea, conectarea mai strânsă a acestei țări la spațiul economic sud-est european și, apoi, la Comunitatea Europeană, prin standarde comune, infrastructură (comerț, energie) și cadrul de reglementare, precum și prin consolidarea capacității administrative. În acest scop, se va urmări valorificarea apartenenței Rep. Moldova la Pactul de Stabilitate și la CEFTA+.

În dialogul sectorial cu Chișinăul, dar și în raport cu Bruxelles-ul, **România își propune să mențină un discurs perseverent și echilibrat**, care să încorporeze preocupările exprimate deja de UE și care să reflecte prioritățile Planului de Acțiune UE-Republica Moldova. **România va utiliza mijloacele asistenței oficiale pentru dezvoltare acordate Republicii Moldova pentru urmărirea acestor obiective.**

F22. Politica de vecinătate

Politica Europeană de Vecinătate (ENP) a fost concepută și lansată în contextul extinderii UE la cele 8 state din Europa Centrală și de Est. Politica europeană de vecinătate constituie un mijloc de consolidare a cooperării între UE și statele vecine și de extindere a prosperității, stabilității și securității dincolo de frontierele sale. La doi ani de la lansarea ENP, UE reevaluează această politică (mid-term review). În contextul recalibrării ENP (ENP+), prin consolidarea abordării „de jos în sus”, **România va susține cristalizarea unei dimensiuni regionale a acestei politici**, prin evidențierea acelor aspecte regionale care ar putea adăuga valoare la ENP.

În raport cu **Ucraina**, România va urmări amplificarea relațiilor acesteia cu UE și sprijinirea unei Ucraine democratice, care împărtășește valorile fundamentale, adoptă și implementează acquis-ul comunitar, ceea ce va multiplica temele și va spori ritmul dialogului bilateral.

În ceea ce privește **Caucazul de Sud**, interesul României este de a contribui, inclusiv prin asistența pentru dezvoltare, la implementarea Planurilor de Acțiune prin care UE să aibă posibilitatea de a contribui la progresul celor trei țări și la apropierea lor de UE.

F23. Problematika Balcanilor de Vest

Ca stat membru al UE, România va putea acționa în cadrul organismelor comunitare pentru o parcurgere cât mai rapidă a Procesului de Stabilizare și Asociere de către statele Balcanilor de Vest, precum și pentru realizarea, pe cât posibil, a unei „foi de parcurs” pentru integrarea acestora în UE. **Expertiza românească asupra problematicei regiunii** va putea fi valorificată în cadrul politicii UE față de această zonă.

România va utiliza cadrul relațiilor bilaterale și oportunitățile oferite de statutul de membru al UE pentru a susține atât **interesele instituțiilor euro-atlantice în regiune, cât și un profil propriu mai activ în relațiile cu statele din zonă**, la nivel politic și economic. Tema protecției minorităților române din Balcani va fi pentru România importantă în contextul angajamentelor statelor din regiune de a adopta și a implementa normele europene în materie de minorități.

Paralel cu această dimensiune, **România își propune să fie activă în procesul de remodelare a formatelor de cooperare regională**, dat fiind rolul acestor structuri în susținerea obiectivului apropierii de UE (restructurarea Pactului de Stabilitate, instituționalizarea SEECF, extinderea CEFTA).

Pentru următorii ani, atenția comunității internaționale, și implicit a României, se va îndrepta către **soluționarea situațiilor post-conflict din regiune**.

Dosarul Balcanilor de Vest nu poate fi complet separat de problematica mai largă a **extinderii post UE-27**. În acest context, România va lua parte de o manieră activă la dezbaterile asupra extinderii ulterioare a Uniunii, lansată la Consiliul European din iunie 2006. Poziția României cu privire la acest aspect este în linie cu poziția dominantă în UE – capacitatea de absorbție fiind văzută ca element al pregătirii interne a Uniunii pentru extindere.

F24. Relațiile UE cu SUA, Japonia, China, India și Rusia

Cooperarea transatlantică se află actualmente într-o etapă benefică, atât SUA, cât și UE fiind interesate de aprofundarea acestui parteneriat. Momentele dificile au fost depășite. Cu toate acestea, există și vor continua să rămână anumite chestiuni sensibile, față de care România va trebui să găsească constant cea mai potrivită abordare, în conformitate cu statutul său de stat membru al Uniunii și de partener strategic al SUA. În acest scop, singura cale acceptabilă pentru România va fi aceea de a consolida parteneriatul transatlantic în toate componentele lui și de a menține/aprofunda instituțiile și mecanismele transatlantice. Obiectivul strategic al României este de a avea o relație transatlantică bazată pe un parteneriat egal, solidar având ca misiune primordială promovarea pe scară globală a valorilor comune.

Pe plan bilateral, interesul României este de a consolida parteneriatul cu SUA, inclusiv prin adâncirea componentei economice. Cooperarea politică și de securitate, care constituie un element determinant al relației cu SUA, va trebui, în viitor, să-și găsească corespondentul în planul investițiilor și al nivelului și calității comerțului bilateral.

Se va avea în vedere consolidarea dimensiunii umane a relației UE-SUA, insistând pe acțiunile de tip „people-to-people”. România este interesată de aderarea la programul Visa Waiver și se va coordona cu UE astfel încât acesta să se extindă asupra tuturor statelor membre.

Interesele României față de **Rusia** sunt convergente cu obiectivele UE - o „Rusie modernă, stabilă și democratică”. România își propune să urmeze o conduită constructivă și pragmatică față de Rusia în interiorul UE. Problemele sensibile în relațiile româno-ruse vor rămâne în cadrul bilateral. În interiorul UE, interesul României este de a se încheia un nou Acord de Parteneriat și Cooperare, de a se găsi un răspuns comun și adecvat la problema energetică și la cooperarea în domeniul PESC/PESA.

Consolidarea relațiilor cu puteri globale emergente reprezintă un domeniu asupra căruia politica externă a României se va focaliza tot mai mult în următorii ani, plecând de la avantajele calitative ce derivă din statutul de membru UE. Grupul-țintă prioritar este constituit din Japonia, China, India și

Brazilia, la care se adaugă țări puternic industrializate precum Coreea de Sud, Mexic, Chile și Australia. În relațiile cu aceste țări se va urmări, în primul rând, dinamizarea comerțului bilateral și creșterea investițiilor, în paralel cu dezvoltarea dialogului politic și a relațiilor culturale.

România acordă un interes deosebit raporturilor cu **China, Japonia, Coreea de Sud și India**, țări cu care întreține raporturi bilaterale substanțiale în domeniile politic, economic și cultural. Considerăm că valorificarea potențialului acestor relații este insuficientă și a devenit o necesitate acum, când România este membru cu drepturi depline al Uniunii Europene. România are în vedere extinderea și aprofundarea relațiilor cu aceste state și cu statele membre ale Asociației Națiunilor Asiei de Sud-Est (ASEAN) prin identificarea unor modalități prioritare prin care pot fi dezvoltate, prin programe cuprinzătoare, pe termen mediu și lung, cooperarea și parteneriatele cu țările din această zonă foarte dinamică pe plan politic și pe plan economic. Participarea României ca partener de dialog în cadrul ASEM și în cadrul formulei de dialog UE-ASEAN oferă un cadru propice pentru contribuția pe multiple planuri pe care țara noastră o poate aduce la dezvoltarea cooperării dintre UE și statele membre ASEM.

F25. Relațiile UE cu organizațiile internaționale

Prin tradiție, politica externă românească a fost mereu fidelă **metodei multilaterale**. România a fost deschisă dialogului și cooperării. Aderarea la UE va consolida acest atașament, atât pentru multilateralismul global, cât și pentru multilateralismul regional.

România este un susținător constant al întăririi cooperării dintre ONU și UE. Din această perspectivă, țara noastră a contribuit și va continua să contribuie la convergența punctelor de vedere ale celor două organizații, cu accent pe complementaritate și utilizarea avantajelor comparative. De asemenea, România va continua să susțină, împreună cu celelalte state membre UE, procesul de reformă al ONU, astfel încât această organizație să fie dotată cu instrumentele și procedurile necesare îndeplinirii obiectivelor Cartei. Accentul va fi pus în mod special pe domeniile securității, al proliferării, al drepturilor omului și al combaterii efectelor negative ale globalizării.

România va continua să se comporte, ca stat membru UE și NATO, ca un furnizor de securitate, în plan regional, euro-atlantic și internațional, valorificând oportunitățile multiple ce derivă din noul său statut. Acest rol va urmări realizarea intereselor naționale de securitate și îndeplinirea responsabilităților ce ne revin pe plan internațional. În urmărirea acestui obiectiv, România va respecta principiile dreptului internațional și Carta ONU. **NATO va rămâne principalul garant al securității României și forumul primar de dialog și cooperare trans-atlantică în domeniul securității.** Țara noastră va continua să se manifeste ca un **susținător al rolurilor complementare ale NATO și UE la nivel global și regional.** România contribuie la politicile și mecanismele de cooperare ale NATO și UE în Balcanii de Vest și regiunea extinsă a Mării Negre și levalorifică în scopul avansării democrației, stabilității și realizării aspirațiilor euro-atlantice ale statelor din aceste zone. România acordă o atenție prioritară amplificării parteneriatului strategic NATO – UE, pe teme precum Balcanii, regiunea Mării Negre, securitatea energetică, combaterea terorismului și alte subiecte de interes comun pentru cele două organizații.

Principala valoare adăugată a aderării la UE în planul securității o constituie apartenența la o putere de tip „soft”. Prin urmare, România va urmări, cu prioritate:

- definirea unei noi politici în materie de participare la misiuni internaționale, cu identificarea unor criterii în acest sens. Potrivit strategiei naționale de securitate, România este în măsură să participe la o gamă foarte variată de operații;
- diversificarea capacităților aflate la dispoziție pentru astfel de crize. România va trebui să aloce forțe pentru misiuni ale NATO și UE. Date fiind resursele limitate, este necesară o planificare coerentă și prudentă, care să asigure disponibilitatea forțelor la parametrii solicitați, atunci când este nevoie de ele.

- integrarea în industria europeană de apărare.

În cadrul **OMC**, România va fi reprezentată de Comisia Europeană, care negociază în numele statelor membre. În chestiuni legate de comerț, inclusiv OMC, UE acționează ca un singur actor, reprezentând toate statele membre. În prezent, abordarea UE în negocierile pe teme agriculturii pentru corelarea acestora cu politica comercială agricolă comună stabilită în perspectiva anului 2013 corespunde intereselor țării noastre. Totodată, pozițiile comunitare în cadrul negocierilor din Runda Doha vizând în special îmbunătățirea accesului pe piețe terțe prin liberalizarea comerțului cu produse industriale, sprijină interesele economice de promovare a exporturilor românești pe terțe piețe.

Un obiectiv important de politică externă, în plan multilateral, îl reprezintă dezvoltarea și intensificarea relațiilor cu **OCDE** în vederea admiterii României în această organizație.

F26. Asia Centrală, Orientul Mijlociu, America Latină

Asia Centrală este o zonă geostrategică de mare importanță, recunoscută ca atare de Uniunea Europeană. Zona atrage atenția prin interesul manifestat de alți actori internaționali și prin riscurile și oportunitățile specifice. Pe acest fond, UE este interesată în echilibrul regiunii, în reducerea sărăciei, promovarea democrației și a drepturilor omului, combaterea terorismului și a radicalismului islamic. Interesul României va fi unul preponderent economic, axat pe dinamizarea comerțului cu Asia Centrală și pe accesul la resursele de hidrocarburi. Prezența diplomatică importantă a României în zonă este un atu atât pentru stimularea relațiilor bilaterale, cât și pentru creșterea prezenței europene în regiune.

Strategia României în regiunea Orientului Mijlociu asociază promovarea intereselor noastre economice prioritare cu îndeplinirea obiectivelor de politică externă, printre care cel de primă importanță este integrarea fără sincope în Uniunea Europeană. De mare importanță este consolidarea relațiilor UE cu țările arabe, o regiune apropiată, de maxim interes strategic pentru toți marii actori internaționali. Orientul Mijlociu și Africa de Nord sunt zone în care balanța comercială externă a României este excedentară constant în ultimii ani. De aceea, se va urmări consolidarea punților de dialog politic cu țările arabe, care dețin un rol important pe scena regională și continuarea dialogului cu țările din Maghreb.

Se va urmări, de asemenea, pregătirea participării la programele de stabilizare și reconstrucție din regiune în complementaritate cu implicarea românească în stabilizarea situației din unele puncte fierbinți și crearea unor alternative strategice pentru aprovizionarea cu gaze naturale a României. Va fi acordată o mai mare atenție diplomației publice și dialogului între culturi și civilizații.

Aderarea României la UE a dus la sporirea vizibilității și atractivității țării noastre și pentru statele din **America Latină și zona Caraibelor**. România va participa la mecanismele de concertare politică și cooperare economică existente între Uniunea Europeană și statele Americii Latine, inclusiv cu principalele organizații și organisme de integrare regională și subregională (MERCOSUR - Piața Comună a Sudului, Comunitatea Sud - Americană de Națiuni, Comunitatea Andină de Națiuni, Asociația Latino - Americană de Integrare etc.). Această participare trebuie să pună țara noastră în poziția de a se alătura, cu identitate proprie, țărilor europene (mai ales celor cu ample tradiții în zonă: Spania, Portugalia, Franța, Italia), atât pentru a-și promova interesele proprii, cât și pentru a contribui la consolidarea poziției Europei unite în America Latină. În acest context, este necesară amplificarea relațiilor cu principalii actori regionali (Argentina, Brazilia, Chile, Mexic), țări cu potențial real de cooperare și cu o bună tradiție a relațiilor bilaterale, recomandate de caracterul stabil și previzibil al evoluțiilor interne ale acestora.

Pentru România, regiunea **Asia-Pacific** reprezintă un element cheie în arhitectura geopolitică internațională, care oferă oportunități neexplorate pentru afirmarea unui nou profil internațional al țării noastre. Opțiunea României de a da un nou impuls cooperării cu statele din această regiune, pornind de

la tradiția unor relații solide, bazate pe respect reciproc, reprezintă una din direcțiile fundamentale ale strategiei de politică externă și este **compatibilă cu strategiile care stau la baza relațiilor UE** cu statele din această zonă. Aderarea României la UE a creat noi oportunități pentru promovarea intereselor noastre în relațiile cu partenerii tradiționali din regiunea Asia-Pacific, având în vedere noul statut internațional al țării noastre, în virtutea căruia a devenit parte la acordurile încheiate de UE cu țările din regiune și la promovarea strategiei UE în raporturile cu aceste state.

România participă activ, cu experiență și expertiză proprie, fundamentată pe relațiile speciale pe care le are cu statele din această regiune, la dialogul instituțional dintre UE și țările din regiune Asia-Pacific. Pornind de la relațiile speciale pe care le-a consolidat de-a lungul timpului cu multe din statele aparținând acestei regiuni, România poate acționa ca vector de propagare a valorilor democratice și se poate prezenta nu numai ca un exemplu de succes al integrării în comunitatea de valori transatlantice și europene, ci și ca o cunoscătoare avizată a dificultăților specifice cu care se confruntă unele state din regiune, putând deveni un avocat autorizat al beneficiilor politicii de angajament constructiv și democratic.

F27. Cooperarea internațională pentru dezvoltare

Obiectivul general al politicii naționale în domeniul cooperării internaționale pentru dezvoltare este sprijinul acordat statelor beneficiare în vederea aplicării strategiilor individuale de dezvoltare și, într-un sens mai larg, susținerea obiectivelor definite de comunitatea internațională pentru asigurarea prosperității și dezvoltării la nivel global exprimate prin „Declarația Mileniului”. **Profilul de donator internațional al României va corespunde propriilor capacități de implicare tehnică, financiară și umană**, ceea ce înseamnă că țara noastră va acționa cu precădere pe un număr limitat de domenii prioritare, unde experiența în domeniu va putea fi valorificată în comparație cu alte state donatoare. **România va susține dezvoltarea statelor din ariile geografice identificate ca prioritare în programul de guvernare, incluzând statele din Europa de Est, Balcanii de Vest și Caucazul de Sud.** Pe măsura consolidării capacităților României în domeniul cooperării pentru dezvoltare, lista statelor beneficiare ar putea fi extinsă și pentru state din Asia Centrală, Africa sau America Latină. **România va depune eforturi pentru creșterea nivelului asistenței oficiale pentru dezvoltare** în vederea atingerii pragului de 0.17% din venitul național brut (VNB) destinat asistenței oficiale pentru dezvoltare (ODA), până în 2010, respectiv 0.33% din VNB, până în 2015